

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ADALET KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

5'inci Toplantı

19 Haziran 2017 Pazartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Bölge Adliye ve Bölge İdari Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/839) (Alt Komisyon metni)

2.- İş Mahkemeleri Kanunu Tasarısı (1/850) (Alt Komisyon metni)

III.- AÇIKLAMALAR

1.-Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya'nın, Muğla Milletvekili Ömer Süha Aldan'ın Bölge Adliye ve Bölge İdari Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın (1/839) tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ADALET KOMİSYONU
5'inci Toplantı
19 Haziran 2017 Pazartesi

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Adalet Komisyonu saat 11.09'da açılarak dört oturum yaptı.

Bölge Adliye ve Bölge İdari Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/839) alt komisyon metni üzerinden görüşmeleri yapılarak kabul edildi.

Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya, Muğla Milletvekili Ömer Süha Aldan'ın Bölge Adliye ve Bölge İdari Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın (1/839) tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin bir açıklamada bulundu.

İş Mahkemeleri Kanunu Tasarısı (1/850) alt komisyon metni üzerinden görüşmeleri yapılarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 01.07'de toplantıya son verildi.

19 Haziran 2017 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.09

BAŞKAN: Ahmet İYİMAYA (Ankara)

BAŞKAN VEKİLİ: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)

SÖZCÜ: Serap YAŞAR (İstanbul)

KÂTİP: Adnan BOYNUKARA (Adıyaman)

BAŞKAN – Komisyonumuzun yetkin ve çok değerli üyelerini, Bakanımı, davetlileri ve diğer katılımcıları selamlayarak, oluşan yeter sayı temelinde toplantıyı açıyorum.

Çalışmalarımızın verimli geçmesini, hukukumuza katkı sağlamasını diliyorum.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Bölge Adliye ve Bölge İdari Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/839) (Alt Komisyon metni)

BAŞKAN - Gündemimiz belli, istinaf rejiminde değişiklik yapan bir tasarımı görüşüyoruz. Alt komisyon raporu gelmiş ve her bir üye arkadaşımıza dağıtılmıştı, tetkik buyurdular, şimdi müzakeresine geçiyoruz.

Buyursunlar efendim.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, sevgili arkadaşlar; bugün burada bölge idare mahkemelerinin, bölge adliye mahkemelerinin, istinaf mahkemelerinin birçoğunda uygulamada ortaya çıkan sorunları gidermek ve işleyişleriyle ilgili bir yargı birliğini sağlamak konusunda düzenlemeleri içeren, bunun yanı sıra birçok yasada değişiklikler öngören torba yasa niteliğindeki yasayı görüşmek üzere toplanmış durumdayız.

Komisyonumuzun varlığının temel gerekçesi olan ülkemizde adaleti sağlama, adaletin varlığını ve işleyişini tesis etme gibi bir ödevle yükümlü Komisyonumuz bu meyanda çalışmalarına devam etmekte ve her birimiz yapılan bu çalışmaların ülkemizde hukuk devletini, hukukun üstünlüğünü ve bunları da içinde barındırmak üzere insanlığın başından beri var olan bir arayışı, bir ihtiyacı, adalet ihtiyacını karşılamaya dönük çalışmalar yaptığımızı düşünüyoruz, çalışmalarını böyle anlamlı görmek ve değerlendirmek istiyoruz.

Maalesef, biz burada bu gerekçelerle çalışmalar yaparken Komisyonumuzun varlığını tartışılır hâle getiren, ülkemizdeki adalet ihtiyacı varlığını en üst seviyede ortaya koymuş durumda. Ve bu ülkenin ana muhalefet partisinin Genel Başkanı bir tek kavramın peşinde, bir tek kelimeyi pankartlaştırarak onu eline almış, ülkenin başkentinden, devletimizin başkentinden İstanbul’a doğru bir yürüyüş yapıyor, bir yürüyüş gerçekleştiriyor. Adı: “Adalet Yürüyüşü” Aslında bakarsanız böyle bir isimlendirmenin, böyle bir ihtiyacın ortaya çıkması, başta Komisyonumuz ve adaleti sağlamakla yükümlü diğer tüm kurumların ve kuruluşların varlığını sorgulayan, çalışmalarını sorgulayan ve dolayısıyla çalışmalarımızın bu anlamda eksikliğini tespit eden bir durumdur.

Evet, Genel Başkanımız bugün beşinci gününde Adalet Yürüyüşü’nde. Yağmura rağmen, güneşe

rağmen, zor hava koşullarına ve yürüyüş koşullarına rağmen kararlılıkla bu yürüyüşünü sürdürmekte. Bu yürüyüşe toplumun birçok kesiminden, sivil toplum örgütlerinden, siyasi partilerden, toplumun kanaat önderlerinden destekler gelmekte. Onlar da aynı tespitle ülkede bir adalet ihtiyacının olduğunu bu eylemle birlikte ortaya koymakta.

Böylesine, alabildiğine ihtiyaca uygun, sivil, demokratik ve bir o kadar da masumane ve bir o kadar da bütün yurttaşlarımızı kucaklayacak bir çalışma içerisinde, bir eylem içerisindeyken Genel Başkanımız, maalesef buna farklı anlamlar yüklemek isteyen beyanatlar, değerlendirmeler, hatta bildirilerle, maalesef başta bu ülkede adaleti sağlamakla yükümlü Adalet Bakanlığımızın resmî sitesinde ve ülkedeki bütün kurumların bir iş birliği anlayışı içerisinde uyumlu çalışmasını teminle yükümlü Cumhurbaşkanının beyanlarıyla da çarpıtılmakta. Bu durum hepimiz için üzüntü sebebi. Böyle bir sıkıntının, böyle bir zorluğun, böylesine büyük bir eksikliğin varlığı bizleri üzmekle beraber bu konuda ortaya konulan duyarlılığın da tam tersine çarpıtılma, yaftalanma, suçlanma, hatta suç olarak görülme değerlendirmesi de bir o kadar önemli.

Sevgili milletvekilleri, bizler ülkenin temel ihtiyaçlarının ve temel sorunlarının giderilmesi konusunda her şeyden daha fazla ihtiyaç duyduğumuz “adalet” kavramının peşinde yürürken, attığımız her adımda adım adım adaleti ararken Sayın Cumhurbaşkanının bu sivil eylemi ve demokratik eylemi “Yollar yürümekle aşınmaz.” sözleriyle karşılaması ve bunu tarihsel anlamından koparıp farklı bir anlamla ortaya koyması... Bunun yanı sıra bizim dikkat çekmek istediğimiz, özellikle, herhangi bir hukuki gerekçesi olmaksızın –bunu en iyi değerlendirecek kurul burası- herhangi bir maddi kanıt olmaksızın ve hukuken bu şekilde değerlendirilmesi mümkün olmaksızın İstanbul Milletvekilimiz Sayın Enis Berberoğlu’nun daha önce basında yer almış, resmî tutanaklara konu olmuş, üzerinden soruşturmalar yürütülmüş, alenilik kazanmış ve hatta toplumun tamamı tarafından bilinen bir hususla ilgili “sır” değerlendirmesi yapılarak hakkında verilen önce müebbet, sonrasında indirimlerin uygulanmasıyla beraber yirmi beş yıllık mahkûmiyet kararı ve buna bağlı olarak verilen tutuklama kararı üzerinden yaşanan mağduriyete dikkat çekmek isterken ve bunun yanı sıra OHAL süreci bahane edilerek kanunsuz ve hukuksuz kanun hükmünde kararnamelerle insanların birçok özgürlükleri başta çalışma, bedensel bütünlüğünü ve yaşam hakkını sürdürme hakkını ellerinden alan uygulamalara ilişkin, yurttaşlarımız hak arama, bu mağduriyetleri bir muhatap bulup götürme gayreti içerisinde günlerce oturma eylemi yapıp onun sonrasında her gün gözaltılarla karşılaştıkları günlerden geçtik. Bununla da yetinmeyerek insanlara başvurabilecekleri bir merci önlerine koymadan, kurulmuş olan komisyonları on ay çalıştırmadan insanları açlığa ve bu anlamda yaşam haklarını sürdürme konusunda sıkıntıya sevk eden bu uygulamalarla ilgili duyarlılık geliştirdiklerinde -bunun karşısındaki yaklaşım da şöyle geliştirdi- “Sizler aç kalabilirsiniz, hatta bu açlığımıza, bu hukuksuz şekilde aç bırakılmanıza, işsiz bırakılmanıza dikkat çekmek isteyebilirsiniz, hatta ölebilirsiniz ancak kendiniz bir açlık eylemiyle bu hususa dikkat çekemezsiniz. Ölecekse kendi iradenizle değil, bizim uygulamamız sonunda ölebilirsiniz.” anlayışıyla bu hak arayışındaki öğretim görevlileri tutuklandılar ve bu şekilde, yargısız şekilde, hükümsüz şekilde hücrelere mahkûm edildiler.

Bunlar sadece öne çıkardığım bir iki örnek. Bunun yanı sıra dokunulmazlıklar sürecinin sonrasında haklarında soruşturma yürütülen milletvekilleri, henüz haklarında bir mahkûmiyet kararı yokken, temel görevleri ve sorumlulukları olan Parlamento faaliyetlerine katılma konusundaki sorumluluklarından kopararak peşinen tutuklandılar ve onlar bu temel işlevlerini, arkasında halk iradesi olan işlevlerini yerine getirmek ödev, sorumluluk ve haklarından mahrum bırakıldılar. Neresine dokunsak dökülen, adaletin bir çürümüşlük içerisinde olduğu bu dönemde elbette ki bu tartışmaları yapacağız, elbette ki bu gerçekliğe rağmen Parlamento ve komisyonları bu anlamda anlamsızlaştıran uygulamalara rağmen anlamlı kılmaya devam edeceğiz. Evet, bir yandan bu yürüyüşün içerisinde bir irade gerçekleştireceğiz,

bir yandan buradaki sorumluluklarımızı yerine getirmeye devam edeceğiz.

Bakanlığımızın sitesinde yer alan o talihsiz bildiri içerisindeki her sözün kendisi bizatihi ülkede adaletin olmadığını ve adalet ihtiyacımızın had safhaya çıktığını, bu konuda yapılan uygulamaların da meşrulaştırılmaya çalışıldığını gösteriyor. Ama ben şunu özellikle söylemek isterim: Evet, bir darbe süreci yaşadık. Onu tamamlayan, onunla aynı menzilde yürüyen bir başka sivil darbeyle de Türkiye tanıştı ve buluştu. Onun neticesinde, bahsettiğim gibi kararnamelerle, sadece bir bankaya mevduat yatırmış olmak, oradan bir ödeme yapmış olmak, bir yurttta kalmış olmak, bir dershaneye gitmiş olmak, bu insanların, bu yurttaşların bir örgütle, bir çeteyle ilişkilendirilmesi konusunda delil sayıldı. Eğer bu yapılıyor da yıllarca bu çetenin, bu yapının avukatlığına soyunanlar, onları meşrulaştırmak için kavgaya tutuşanlar, muhalefetin ortaya koyduğu eleştirileri ve değerlendirmeleri bir suçlama gerekçesi yapanlar, Meclis kürsülerini onların avukatları gibi kullananlar ve el pençe divan ziyaretçileriyle önünde eğilenler hâlâ milletvekilliği, hâlâ bakanlık, hâlâ Cumhurbaşkanlığı görevlerini yürütüyorlarsa bu olayın bu gerçekliği, kendisi, bizatihi adaletin olmadığını en güçlü kanıttır. Bununla da yetinmeyerek böylesine bir sorumluk noktasında bulunan insanların diğer insanların hak taleplerini ve hak arayışlarını birtakım suçlayıcı kavramlarla yaftalamaya çalışmaları da kavram bulmakta zorluk çektiğimiz, tarif etmekte zorluk çektiğimiz bir başka durumdur.

Bir yandan ülkede yasama, yürütme ve yargı erklerinin varlığını ve bunların uyumlu çalışmasının ihtiyacını tarif eden Cumhurbaşkanının, diğer yandan bunların “dayanışma” kavramı etrafında bir araya gelmesini ve uyumlu çalışmasını söylerken asıl içeriğin yargının da yasamanın da yürütmeye dâhil olması gerektiği şeklindeki tespitini cümle içerisinde okuyoruz. Oysaki bizim bildiğimiz adalet ve yargı bağımsızlığı bu işleyiş içinde ortaya çıkmaz, onun tam aksine yürütmenin gittikçe hukuksuzlaşan ve hukuki zeminden kopan uygulamaları karşısında...

BAŞKAN – Gündeme gelelim Necati.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Gündemiz bu olsa gerektir.

BAŞKAN – Yok, değildir.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Bugün Türkiye’nin gündemi Adalet Yürüyüşü’dür, Türkiye’nin gündemi adalet ihtiyacıdır; bu ihtiyacı burada konuşmazsak, gidermezsek başka hiçbir yerde konuşamayız. Bu daveti bizatihi Cumhurbaşkanının kendisi yaptı “Gelin, Parlamentoda konuşun.” dedi. Biz Parlamentoda konuşuyoruz, bu davet Sayın Cumhurbaşkanının davetidir, Cumhurbaşkanımızın davetidir; o davete uygun davranıyoruz.

BAŞKAN – Diyaletik değil.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yürüyüşü bırakın, Parlamentoda konuşun.

BAŞKAN - Bir dakika Yılmaz.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Bizim amacımız, bizim azmimiz, bizim gücümüz hem sokakta hem sahada hem Parlamentoda bu çalışmanın tamamını yürütmeye yeter; biz de bunun örneklerini sergiliyoruz.

BAŞKAN – Bu, ifadeyle değil zaten.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Bir yandan Komisyondayız bir yandan Genel Kuruldayız bir yandan da ülkenin bir ucundan diğer ucuna bir adalet arayışının içerisindeyiz, adım adım bu arayışı diliyoruz. Aslına bakarsan bu çalışmaların tamamı tahrip edilmek istenen kurumsal yapıların ve değerlerin tamamını sahiplenme anlayışıyla ortaya çıkıyor. Parlamentomuzu, Parlamento çalışmalarını ve Komisyonumuzu anlamlı hâle getirmek istiyoruz. Oysaki bunların her ikisinin de hedef alındığını ve

içinin boşaltılmak istendiğini gayet iyi biliyoruz. Ama bunun yanı sıra, bu çalışmalarımızı, elimizden alınmış demokratik imkânlarla kamuoyuna anlatmak konusunda yaşadığımız zorluklar nedeniyle bizzat sahada yurttaşlarımıza anlatıyoruz ve bu duyarlılığımızı yoldan geçen kamyon şoförlerine, yola çıkıp bizi selamlayan köylülere ve kasabaya girdiğimizde bizi bekleyen yurttaşlarımıza, gelip bize eşlik eden sivil toplum örgütlerine tek tek anlatıp paylaşıyoruz; böyle bir çalışmanın içerisindeyiz. Zira bizim bu çabamızı ve çalışmalarımızı anlatacağımız başka bir mecra maalesef yok. Biliyoruz ki bu çalışmaları halkla buluşturmak üzere var olan, varlık gerekçesi bu olan medyanın içine düştüğü durum, teslim alındığı hâl, tüm kamuoyunun değilse bile, bizlerin bilgisinde. Bu anlayışla da bu çalışmaları, bu gibi konuları da sürekli olarak kamuoyuna anlatmak, tarihe not düşmek istiyoruz.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın üyeler; tasarıda ortaya çıkan anlayış net bir şekilde kendini gösteriyor. Bütün kurumsal yapılarda teklife, tek kişinin iradesine, takdire, giderek keyfiliğe uzanan uygulamalara olanak tanıyan bir düzenleme, yıllardır olageldiği gibi, yine bu örnekte de karşımızda. Aslına bakarsanız bu düzenlemeyi kendi çoğunluğunuzla yaptınız ama bununla da yetinmediniz, diğer tüm aldığınız yetkilerle yetinmediğiniz gibi ve burada da kuralları gittikçe gevşeten, objektif kriterleri ortadan kaldıran, keyfiliğe olanak tanıyan bir yaklaşım içerisindeyiz, diğer tüm yasalarda olduğu gibi. Bu anlamda kurumların yetkilerini tekil noktada bulunan temsilcilere veren ve kurumsal işleyişi ortadan kaldırıp bir tek kişinin takdirini öne çıkaran bir yaklaşım bu paket içerisinde var olan yasalarda hâkim hâlde. Biz teklife değil, çoğulculuğa, katılımcılığa, ortak iradeye, ortak akla inanıyoruz. Kurumsal işleyişin bu şekilde gerçekleşmesini istiyoruz, çabamız bu yönde. Dolayısıyla bu temel yaklaşım farklılığı üzerinden getirdiğiniz yasa tasarısının içeriğindeki bu meyandaki düzenlemeleri kabul etmiyoruz, reddediyoruz. Buna ilişkin diğer değerlendirmelerimizi maddeler bazında tek tek yapacağız ancak şunu söylemeyi ve tekrar etmeyi bir kez daha önemli görüyorum: Türkiye, bir adalet arayışında, bu sesi Türkiye kamuoyu duydu, dünya kamuoyu duydu, lütfen Komisyonumuz da duysun. Sadece gündemiyle sınırlı kalmayıp ülkemizde yaşanan hukuk ihlallerine karşı, adaletin çürütülmesine karşı veya büyük adalet ihtiyacına ilişkin duyarlılığını ortaya koysun.

Sayın Bakanımızdan da bu kurumsal yapının, bu ihtiyacın örgütlenmesinin tepesinde bulunan bir siyasi kişilik olarak, söylediğim gibi, kamuoyuna yansıyan ve Bakanlık sitesinde yer alan bildiri benzeri bildirilerden sakınmasını ve o içerikten ve o anlayıştan kurtulmasını diliyor ve bekliyoruz; Komisyonumuzun hakkıdır, bu Komisyonun üyesi olarak bunu söylüyorum. Var olan hukuk ihlallerini meşrulaştıran, onlara hukuksal çerçeve gayreti içerisinde büyük zahmetler çeken Sayın Bakanın bu zahmetten kurtulup bu ihtiyacı gidermesini diliyor ve bekliyorum.

Komisyonumuza saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Çok değerli arkadaşlar, değerli Bakanım; gerçekten, Komisyon, sadece siyasal bir organ değil kamuoyuyla etkileşimi olan bir organdır. Bu anlamda biz, Anayasa Komisyonu Başkanlığımızda bütün gruplardan birer sözcüye beşer dakikayı aşmamak üzere –Necati Bey- toplantı başında gündem dışı konuşma hakkı tanıyorduk, güzel de oluyordu, hem adil oluyordu hem de görüşler ortaya konuluyordu. Yoksa Komisyonumuzun tahkikat komisyonu, araştırma komisyonu, ekip komisyon gibi bir niteliği yok; hele hele Adalet Komisyonunun gerçekten doğrudan hukukla, adaletle uğraştığı kesin. Bu anlayış içerisinde, bundan sonra, eğer uygun görürseniz, her ana toplantıda, ara değil, her gruba beşer dakika, önemine göre, gündem dışı konuşma yani gündemimizin dışında kalan, kamuoyunu etkileyen konuşmalar noktasında siyasal görüşlerin paylaşım imkânını tanırız. Bu da çok daha sık ve demokratik olur.

Bir de meselenin başında, müzakerenin öncesinde -Ali Bey- şunu paylaşmak istiyorum: Şimdi,

yarın bizim 15.30'da bir gündemimiz var. Bu gündem bittikten sonra veya yarın en geç 10.00'a veya 11.00'e alınması uygun görülür mü arkadaşlar? Bu gündem erken biterse mütebaki saatlerde, erken bitmezse yarın 10.00 veya 11.00'e. Onun önlemlerini alırım, çağırdığımız kişileri, kurumları, bir arkadaşımızı görevlendiririz, davet ederler. Uygun mu bakanım, size uygun mu, yarın 10.00-11.00'e?

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Konuşalım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Konuşacağız bunu. Biterse diyorum, bitme şartıyla yani yarın...

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) - Sayın Başkanım, bu çalışmaların bitme saati belli değil.

BAŞKAN – Tamam, söylememiş olayım.

Yani 15.30 kalsın diyorsunuz.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Erken biterse değerlendirebiliriz.

BAŞKAN – Zaten onu diyorum şimdi değil canım, erken biterse diyorum. O zaman, bitimine göre beraber karar veririz yine, yarın erkene almak veya almamak konusunda.

Buyurun Celal Bey.

CELAL ADAN (İstanbul) – Teşekkür ederim, sağ olun.

Şimdi, bölge idare mahkemelerinin işleyişiyle ilgili İstanbul'da hukukçu arkadaşlarla yaptığımız bir değerlendirmenin katkı sağlayacağı düşüncesiyle söz almış bulunmaktayım. Sayın Bakan, Sayın Başkan; ben de hepinize saygılarımı sunuyorum,.

Hukuk sistemimize yeniden giren istinaf kanun yoluyla öncelikle iki dereceli olan yerel mahkeme ve temyiz yargılama sistemi üç dereceli, iki derece istinaf, temyiz hâle gelmiştir. Bununla birlikte ne kadar 5235 sayılı Yasa'nın genel gerekçesinde bölge adliye mahkemelerinin kurulmasıyla birlikte bu yasanın temel amacının, Yargıtayın içtihat mahkemesi olma niteliğinin korunması, yargılamanın güvenli ve hızlı sonuçlanması ve neticede, mahkemelerin verimli, etkili, süratli ve güvenli çalışmalarını sağlamak olduğu belirtilmekte ise de 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yer alan istinafa ilişkin bazı düzenlemeler değerlendirildiğinde anılan düzenlemelerin bir kısmının istinaf kanun yolunun getiriliş amacına uygun olmadığı görülmektedir. Şöyle ki: İstinaf incelemesiyle hedeflenen amacın, yargılamanın güvenli ve hızlı bir şekilde sonuçlandırılması olduğu dikkate alındığında, sadece hukuki denetimin başında bölge adliye mahkemesine yeniden yargılama yapma yetkisi verilmesiyle yargılamanın hızlı bir şekilde sonuçlandırılması amacına ulaşamayacağı gibi, bu durum, usul ekonomisi ilkesiyle de çelişebilecek niteliktedir. Gerçekten de Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 354 ve devam eden maddelerinde bölge adliye mahkemelerinde yeniden yargılama yapma hakkı ve yetkisi tanınmakta, anılan maddelerde, bölge adliye mahkemelerince yapılacak tahkikat, inceleme düzenlenmektedir. Anılan düzenlemeler neticesinde, bölge adliye mahkemelerinde istinaf incelemesinde kanun yoluyla hukuk denetimiyle birlikte vaka denetimi görev ve hakkı tanınmaktadır.

Yukarıda belirtildiği üzere, istinaf kanun yolunun temel amacında yargılamayı hızlandırmak, Yargıtayın iş yükünü hafifletmek, Yargıtayın içtihat mahkemesi hâline getirmek olduğu hususu göz önünde bulundurulduğunda bölge adliye mahkemelerince dava konusu, uyuşmazlık bakımından yeniden vaka yargılaması yaparak karar verilmesi yargılama sürecini uzattığı gibi bölge adliye mahkemelerinin kesin olmayan kararlarına karşı temyiz yasa yolunun bulunması ve temyiz incelemesinin de ülkemizde uzun bir zaman aldığı gerçeği karşısında, istinaf incelemesinde bölge adliye mahkemelerinin denetim yetkisinin hukuki denetimle sınırlandırılması istinaf mahkemesinin kuruluş amacına daha uygun olacağı kanaatindeyiz.

Tasarının genel gerekçesinde yer verilen, yukarıda alıntı yaptığımız kısmında da belirtildiği üzere,

daha önceden aynı şekilde uygulanan istinaf kanun yoluna, arzu edilen yarar sağlanmadığı gerekçesiyle son verilmiş olup mevcut istinaf kanun yolunun hukuki denetimle sınırlandırılmasına inanıyoruz ki yargılamanın daha hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesine hizmet edecektir.

Sayın Bakanım, bir şey mi var?

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, hukuki denetim deyince orada teknik bir eleştirim olacak benim.

CELALADAN (İstanbul) – Yukarıda yer verilenlerin dışında, Hukuk Muhakemeleri Kanunu’ndaki düzenlemeler göre istinaf kanun yolunun hem vaka denetimi hem de hukuki denetim yapılan bir kanun yolu olduğu açıktır. Bölge adliye mahkemesi vaka denetimi ise tahkikat aşamasında yerine getirilecektir. Mevcut kanuni düzenleme anılan şekilde olmasına rağmen, ilk derece mahkemelerindeki yargılamanın tahkikat aşamasında hem taraflara tanınan bazı hakların bölge adliye mahkemelerindeki istinaf denetiminin tahkikat aşamasında yasaklanmış olmasına karşı istinaf hakkının yasaklanması iddia ve savunmanın belli şartlar hâlinde karşı tarafın rızasına bakılmaksızın genişletilmesi gibi öğretilde haklı eleştirilerden olmuştur. O bakımdan, tasarı kapsamında yapılacak değişiklikler çerçevesinde bu arz ettiğim hususun da değerlendirilmesinin uygun olacağı kanaatindeyiz.

Tasarının 31’inci maddesiyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 361’inci maddesinin (1)’inci fıkrasında yer alan “Bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinden verilen temyizi kabil nihai kararlar ile hakem kararlarının iptali talebi üzerine verilen kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde temyiz yoluna başvurulabilir.” hükmündeki bir aylık temyiz süresi iki hafta olarak değiştirilmekte. Tasarının 33’üncü maddesinde kanunun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe gireceği öngörülmektedir. Ancak tasarının kanunlaşarak yürürlüğe girdiği tarihte bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerince verilmiş temyiz yolu açık kalanların olacağı nazara alındığında, kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla verilmiş bu kararlara karşı temyiz yolu hukukuna başvurmak isteyen taraflar temyiz süresinin bir ay olduğuna güvenerek yasal haklarını bu süre içerisinde kullanmayı planlarken temyiz süresini iki hafta olarak kısaltan ve derhâl yürürlüğe giren bu kanun hükmüyle karşı karşıya kalacaklardır. Böyle bir durumun, tarafların telafisi imkânsız zararlarına yol açacağı gibi Anayasa’nın 2’nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine, 36’ncı maddesinde düzenlenen hak arama hürriyetine aykırılık teşkil edeceği ortadadır. Dolayısıyla, tasarıya, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerince verilen kararlara ilişkin temyiz süresinin bir ay olarak uygulanmasına devam olacağına ilişkin geçici bir maddeyle düzenleme yapılmasının hukuka uygun olacağı kanaatindeyiz.

Ceza muhakemeleri kapsamında yapılan incelememiz neticesinde ise aşağıda arz edeceğimiz hususların tasarı kapsamında ele alınmasının uygun olacağı kanaatindeyiz. Bilindiği üzere, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 286’ncı maddesinde bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin bozma dışında kalan hükümlerinin temyiz edilebileceği hüküm altına alındıktan sonra madde düzenlemesi devamında hangi kararların temyiz edilemeyeceği belirtilmiştir. 286’ncı maddenin (2)’nci fıkrasının (a) ve (b) bendinde sırasıyla, ilk derece mahkemelerinde verilen beş yıl veya daha az hapis cezaları ile miktarı ne olursa olsun adli para cezalarına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine dair bölge adliye mahkemesi kararları ile ilk derece mahkemelerinde verilen beş yıl veya daha az hapis cezalarını artırmayan bölge adliye mahkemesi kararlarının temyiz edilemeyeceği kanuni düzenleme olarak hüküm altına alınmıştır. Zira, söz konusu madde düzenlemesiyle ilk derece mahkemesince tesis edilecek hapis cezasının süresine göre temyiz yasa yolunun belirtilmesi keyfi uygulamalara yol açabileceği gibi sanıkların yasal haklarında ilk derece mahkemeleriyle değişiklik yapılmasına da neden olacak niteliktedir. Örnek vermek gerekirse, aynı iddia ve delillere istinaden iki ayrı sanık hakkında iki ayrı ilk derece mahkemesinde yapılan yargılamada, bir ilk derece mahkemesinin sanık hakkında hüküm

verirken takdiri indirim sebeplerinden TCK'nın 62/1'ini uygulayarak sanığa toplam beş yıl, diğer ilk derece mahkemesinde ise hüküm tesis ederken herhangi bir hafifletici neden uygulanmaması neticesinde sanığa beş yıl on gün hapis cezası verilmesi durumunda birinci sanığın temyiz yasa yoluna başvurma hakkı bulunmazken ikinci sanığa bu hakkın tanınmış olması keyfilige yol açabileceği gibi, yasal bir hakkın kullanımını ilk derece mahkemelerinin takdirine bırakmak olur ki anılan düzenlemenin soyut hukukilik kaidesiyle belirlenmesi hukukten daha güvenli olacaktır. Diğer yandan, söz konusu hüküm, izah edilen bağlamda, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 13'üncü maddesinde düzenlenen kanun önünde eşitlik ilkesine ve 36'ncı maddesinde düzenlenen hak arama hürriyetine aykırı düşebilecek niteliktedir. O bakımdan, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 286/2 maddesinin (a) ve (b) bentlerinde yer alan ve kararın temyiz edilip edilmemesi sonucunu doğuran beş yıllık hapis cezası sınırının ilk derece mahkemesince verilecek hapis cezası yerine, esasen, aynı maddenin (c) bendinde yer alan düzenlemede olduğu gibi ve bu düzenlemeye paralel olarak hapis cezasına ilişkin sürenin cezanın üst sınırına göre belirlenmesi ve temyiz yasa yoluna başvurma hakkının cezanın üst sınırına göre tayin edilmesi daha uygun olacaktır.

Tasarı kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine inandığımız diğer bir madde de Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 284'üncü maddesidir. Anılan maddeyle, bölge adliye mahkemesi karar ve hükümlerine karşı ilk derece mahkemesince direnilemeyeceği, bunlara karşı herhangi bir kanun yoluna gidilemeyeceği öngörülmüş, maddenin (2)'nci fıkrasında ise itiraz ve temyize ilişkin hükümlerin saklı olduğu belirtilmiştir. Bilindiği üzere, bölge adliye mahkemeleri içtihat mahkemesi değildir. Bu mahkemeler, yukarıda belirtildiği üzere, hem vaka hem de hukuki denetim yapan Yargıtay ile ilk derece mahkemeler arasında bulunan mahkemelerdir. Farklı bölge adliye mahkemelerinin aynı ya da benzer davalarda farklı farklı kararlar verebileceği ve bu kararlara karşı sınırlı temyiz yasa yolu imkânı bulunduğu hususları dikkate alındığında, aynı şartları haiz kişiler hakkında farklı cezaların verilmesi kısa zaman içerisinde hukuka olan güveni daha da zayıflatacağı gibi içtihatlarda birlik sağlanması amacından daha fazla uzaklaşılmasına neden olacaktır.

Ayrıca, birinci sınıf hâkimlerden teşekkül eden bir ağır ceza mahkemesinin aynı seviyedeki hâkimlerden kurulu bölge adliye mahkemesi kararına karşı direnememesi hâkimlere olan güveni zayıflatacağı gibi söz konusu düzenleme Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 9'uncu maddesinde düzenlenen ve yargı yetkisinin Türk milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılacağına dair inancı zedeleyecektir.

Diğer yandan, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 307/3 maddesine istinaden, Yargıtayda verilen bozma kararına karşı bölge adliye ve ilk derece mahkemesince direnme hakkı tanınırken Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 284'üncü maddesi uyarınca bölge adliye mahkemesi karar ve hükümlerine karşı ilk derece mahkemelerinde direnme yasağı getirilmesi esasen hukuki denetim yapan içtihat mahkemesi olan Yargıtay bölge adliye mahkemesine nazaran daha güçsüz duruma getirmek olur ki kanun koyucunun iradesinin bu yönde olmadığı açıktır. Anayasa'mızın 154'üncü maddesiyle Yargıtayın adliye mahkemesince verilen kanunun başka bir adli yargı mercisine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme mercisi olduğu açık bir şekilde düzenlenmiştir. Bu düzenleme ve yukarıda yer verilen 307/3 madde uyarınca Yargıtaydan verilen bozma kararlarına karşı bölge adliye ve ilk derece mahkemesince direnme hakkı tanınırken bölge adliye mahkemesi karar ve hükümlerine karşı ilk derece mahkemelerince direnilmemesi esasen hukuka da uygun da değildir.

Sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, tam dinlemedim ama...

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz, biz dinledik üstadım.

CELAL ADAN (İstanbul) – Evet, peki.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yok, dinledim.

CELAL ADAN (İstanbul) – Çok teşekkür ederim sabrınızdan dolayı.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bir şey söyleyeyim Sayın Başkanım, Celal Bey önemli şeyler söyleyince ben arkadaşlara o konulara bakmasını söylüyorum, yanlış anlaşılmasın.

BAŞKAN – Aslında kendisi kavradı ama latife olsun diye, Komisyon şakasını yakaladınız, onun için.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Önemli şeyler var, orada nedir, ne değildir derken yoksa şey değil...

CELAL ADAN (İstanbul) – Sayın Bakan, Sayın Başkan, bir de tatil edelim biz, Meclis tatil, Komisyonu niye çalıştırıyorsunuz yani şeyden sonra çalışsak?

BAŞKAN – Evet, şimdi, çalışmayı yasaklayan bir anlayış siyasette kabul görmüyor efendim.

Şaka söylüyorum ara vermek zaruret oldu.

Buyurun Cemal Bey.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Evet, Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun muhterem üyeleri; takip eden arkadaşlarımız bilir, ben Komisyonumuzun çalışmalarında genelde gündemimize çok bağlı kalıp siyasi konulara girmem ama bugün içimden hiç şu kanunu konuşmak gelmiyor. Kanunun adı da “Bölge Adliye, ve Bölge İdare Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunlar...” Biz ilk önce memleketin işleyişinde ortaya çıkan sorunları halledelim de bunlara sıra gelir.

1994 senesinde, yanlış hatırlamıyorsam, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum Ordinaryüs Profesör Sulhi Dönmezer benim ceza hukukuna olan ilgimi görünce asıl adı Muhyiddin Ahmed olan fakat Hintli Müslümanların direnişinde bir önder olan Mevlâna Ebü'l-Kelâm Âzâd'ın Ölümsüz Savunma'sını okumamı tavsiye etmişti. Ben o zaman okuyup çok ilgilenmişim, çok etkilenmişim. Geçenlerde bir komisyonda başka bir milletvekili arkadaşımız onun ismini anınca açtım, bundan yaklaşık bir asır önce, 1921'de yapılan o Ölümsüz Savunma'dan biraz belki bir şeyler öğrenirim diye baktım. Belki tamamı hukukçulardan olan, adalet dağıtmakla görevli olan Komisyonumuzun üyelerine bir yardımı olsun düşüncesiyle buradan kısa bir paragraf okuyacağım. Ebü'l-Kelâm Âzâd, Mekke'de doğmuş, ilk gençlik yıllarında Hindistan'a gitmiş, orada Hindistan Müslümanlarıyla beraber hükûmete karşı, emperyal devletlerin kurdurduğu hükûmete karşı ciddi savaşlar yapmış, senelerce hapiste yatmış, daha sonra Hindistan'a demokrasi dokunduğu zaman da Millî Eğitim Bakanlığı yapmış, Gandhi'yle, Nehru'yla beraber şu anda Hintlilerin millî kahramanı olarak anılan bir İslam büyüğü. Ölümsüz Savunma'sında demiş ki: “Bu durum asrımızdaki diğer durumlar gibi benzersiz bir durum değildir. Hâkim kuvvetler taşkınlık ederek hürriyet ve hakka karşı tecavüz silahlarını kaldırıncı mahkemeler, hükûmetlerin elinde birer alet olurlar ve hükûmetler bunlarla kimleri mahvetmek istiyorlarsa onları mahvederler. Bu, tarihi bir hakikattir ve hiçbir şekilde şaşılacak bir durum değildir. Çünkü mahkemelerin elindeki kuvvetin sınırları kanunlarla çizilmiştir. Bu yapıları dolayısıyla mahkemeler adalet icrası için de, zulüm uygulamaları için de kullanılabilir. Adil bir hükûmetin elinde bu kuvvet adaleti temin ve hakkı hak sahibine vermek için en büyük vasıta. Fakat zalim hükûmetlerin elinde aynı kuvvet intikam, zulüm, hakka mukavemet ve tecdide engel olmak için en müthiş silahtır.

Tarih gösteriyor ki mahkeme salonları savaş meydanlarından sonra en müthiş zulümlerin işlendiği sahnelerdir. Harp sahnelerinde nasıl birçok masum kanlar dökülüyorsa mahkemelerde de nice nice masum insanlar idama mahkûm ediliyor, öldürülüyor ve zindanlarda çürütülüyor. Nice peygamberler,

hâkimler, âlimler ve salihler mahkemelerin huzurunda caniler gibi durmuşlardır. Gerçi zamanın geçmesi ile eski zamanların birçok fenalıkları ortadan kalktı. Artık miladın ikinci asrındaki ruhani mahkemeler, Orta Çağ'ın engizisyonları gibi mevcut değildir. Fakat o eski mahkemelerde mevcut olan ruhi durumdan asrımızın kurtulduğunu iddia edemem. Evet, korkunç esrarın dayanağı olan o müesseseler yıkıldı fakat kendini beğenmişliğin ve zalimliğin korkunç esrarıyla dolu olan kalpleri kim değiştirebilir?" Bu sözleri söyleyen Ebü'l-Kelâm Âzâd, bu savunmasından sonra vatan hainliğinden ceza alarak uzun seneler hapisnede yattı, daha sonra da Hindistan'da uzun seneler, ölene kadar, 1958'e kadar Millî Eğitim Bakanlığı yaptı ve Gandhi'yle, Nehru'yla beraber Hint kahramanlarının arasında yerini aldı.

Ne diyeyim, tarih tekerrürden ibaret. Allah vatandaşlarımızın ve ülkemizin yardımcısı olsun.

Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN – Sarih bir gündemle bağlılık ihlali ama zarif, tarihe atıf yaparak.

Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli üyeler, yargının değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, burada hep tüm üye arkadaşlar ve katılımcılar hukukçu. Hukuk, en başta hukukun adil ve daha önemlisi adaletin tecellisinin gerçekleşmesi gereken bir alandır hiç şüphesiz. Adil ve çözümleyici bir hukukun ortaya çıkabilmesinin birinci yolu hiç şüphesiz bağımsız, tarafsız ve adil bir yargının teşekkül etmesinden, var olmasından geçer. Hiç şüphesiz siyaset kurumunun kendi arasında çözemediği pek çok sorun, hiç şüphesiz yargının oluşturacağı içtihatlarla, vereceği kararlarla siyaset kurumunun da ön açıcısı ve yol göstericisi olabileceği, hem ülke tarihinde hem dünya hukuk tarihinde sıkça rastladığımız durumlardır. Ama yargının da objektif kararlar verebilmesi içtihatlar oluşturabilmesi ama aynı zamanda ülkenin temel sorunlarında yol gösterici ve çözümleyici bir konumda olabilmesinin ilk koşulu, belki de vazgeçilmez koşulu o kararları verebilecek zemine, imkânlarla ve bağımsızlık ve tarafsızlığa da sahip olması gerekir. Maalesef geldiğimiz aşamada siyasetin, özellikle yürütmenin oluşan vesayeti sonucu ülkemizde neredeyse kişiye, bölgeye, siyasi partiye, olaya göre farklı farklı hukuk biçimlerinin ortaya çıktığını görmekteyiz. 15 Temmuz darbe girişimi sonrası, özellikle olağanüstü hâl, kanun ve kanun hükmünde karnamelerle yargıya doğrudan yapılan müdahaleler ve daha sonra 16 Nisan referandumuyla HSYK'nın bünyesinde yapılan değişikliklerden sonra, ülkede tarafsız, bağımsız ve tabii hâkimlik ilkesi ekseninde, özellikle de göreve hâkimler başlarken etik kural olarak okutulan Bangalore etik kurallarına uygun hukuk sistemini ve adaleti gerçekleştirebilecek konumdan oldukça uzaklaştırıldı hâkimler. Ülkede neredeyse hiçbir hâkim, iktidarın veya yürütmenin ihtiyaçlarını, siyasi mülahazalarını göz ardı ederek objektif karar veremeyecek duruma gelmiş bulunmaktadır. Bunun en somut örneği de partimize yönelik uygulamalar ve eş genel başkanlarımız başta olmak üzere milletvekili arkadaşlarımız ve ülke genelinde 5 bini aşkın parti yönetici ve üyelerimizin tutuklanması ve bu tutuklanma süreçlerinin kimisi için bir yılı aşkın süreler geçmesine rağmen hâlâ yargı önüne çıkarılmış olmamaları, kimisi hakkında henüz daha iddianamelerin bile hazırlanmamış olması, somut olarak yargının ne kadar siyasallaştığı ya da diğer bir deyişle yürütmenin ne kadar vesayet altına girdiğinin açık bir göstergesidir. Dolayısıyla, temennimiz, beklentimiz, öncelikle Komisyonumuzun çalışmalarının, faaliyetlerinin, her şeyden önce gerçek anlamda bağımsız, tarafsız ve adil bir yargının oluşabilmesinin koşullarını hazırlamak, buna katkı sunmaktır.

Yine, yargı, toplumsal düzenin korunması ve geliştirilmesi açısından da kayda değer bir fonksiyona sahip ama bu fonksiyonlarının yerine getirilmesinde şüphesiz hâkim atamaları, yükseltmeleri, tayin işleri gibi özlük işlerinde de yine hakimlerin bir güvenceye sahip olması gerekiyor, bu da maalesef

yok edilmiş durumdadır. Dolayısıyla, biz hukukçular olarak parti farkı gözetmeksizin gerçek kuvvetler ayrılığının, erkler ayrılığının gerçekleşebilmesinin zemini ve demokratik, özgürlükçü bir hukuk anlayışının ülkede egemen kılınmasının belki vasıtası, belki katkıcısı, belki yardımcısı olabiliriz umuduyla tekrardan tüm değerli arkadaşları saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, sağ olun Mehmet Bey.

Bu katılımcı arkadaşları paylaşıalım, ondan sonra İsmail Bey’e söz verelim.

(Komisyon uzmanı katılımcıların listesini okudu)

BAŞKAN – Evet, İsmail Bey, buyursunlar.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, değerli bürokratlar ve basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Adaleti temel hak ve özgürlüklerin güvencesi ve devletin temeli olarak görüyoruz. Bu nedenle, yargı, insanların tereddütsüz güvenilebileceği bir yapıda olmalıdır.

Sistemin etkin, erişilebilir ve adil olması hâlinde ancak adalete güven tesis edilebilir. Çeşitli güç unsurlarının hukuk devleti kurallarına göre sınırlandırılması suretiyle güçlünün değil haklının korunması, toplumsal ahengin ve huzurun tesis edilmesi, kuşkusuz devletin temel görevlerindendir. Bu kapsamda, insanlarımızın adaletli ve hakkaniyetli bir sosyal düzen içerisinde yaşamasını, hukukun üstünlüğü prensibinin hâkim kılınmasını ve temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınmasını, aynı zamanda millî güvenliğimizi tahkim ederek milletimizi huzura kavuşturacak, ülkemizi kaos ve kargaşadan koruyacak tedbirlerin tam manasıyla alınması oldukça önemlidir ve siyaset kurumunun sorumluluğudur.

Görüşmekte olduğumuz bölge adliye ve bölge idare mahkemelerinin faaliyete başladığı 20 Temmuz 2016 tarihinden bugüne kadar geçen sürede, gerek usul hükümlerinin uygulanması gerekse teşkilatlanmadan kaynaklanan bazı aksaklıklarla karşı karşıya kalındığı açıktır. Bu eksikliklerin giderilmesi için uygulamada karşılaşılan sorunlar da dikkate alınarak kanun değişikliği yapılması doğaldır ve beklenen bir durumdur. Bununla birlikte, yapılan düzenlemeyle mevcut sorunların veya sorunlu alanların tam olarak çözüldüğünü söyleyebilmek de mümkün değildir.

Bölge adliye mahkemelerindeki Başkanlar Kurulunun hukuk ve ceza daireleri başkanlar kurulu olarak ikiye ayrılmasını, hem uzmanlaşma hem de işlemlerin hızlandırılması bakımından olumlu değerlendiriyoruz. Her ne kadar alt komisyonda çıkarılmış olsa da herhangi bir dairenin hukuki ya da fiilî nedenlerle toplanamadığı durumda, kıdem ya da sıraya göre görevlendirme yerine Başkanın takdirine göre istediği üyeyi ataması yaklaşımını doğru bulmuyoruz. Tabii hâkim ilkesi bakımından tartışmalara yol açabilecek ve “Davaya göre hâkim atandı.” mülahazalarını gündeme getirecek bu ve benzeri yaklaşımlar adaletin tesisine hizmet etmeyecektir. Bu sebeple, alt komisyonda anılan hükümlerin çıkarılmış olmasını olumlu bulduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Yine, az önce, 1’inci maddeyle ilgili verilen önerge de bu anlamda olumludur. Bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin ilk derece mahkemesi kararlarındaki bazı hata ve eksikleri düzelterek istinaf talebini reddedebileceği hususlar genişletilmektedir. Bu genişlemenin Yargıtay ceza dairesinin temyiz kanun yolunda düzeltme yetkisiyle paralel şekilde yapıldığı anlaşılmakta ve her iki mahkeme bakımından da iş yükünü azaltmaya yönelik bulunmaktadır.

Girişim önemli olmakla birlikte esaslı bir genişletme yapılmadığından mevcut sıkıntıların yine

devam edebileceği anlaşılmaktadır. Zira, mevcut iş yükü ve personelle ceza dairelerinin şu anda bile birikim yaptığı söylenmektedir.

Yargıtay bakımından temyiz incelemesinden sonra kesinleşen kararlara karşı başvuru olan olağanüstü kanun yolu, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı istinaf kanun yolu bakımından da düzenlenmektedir.

Burada savcının itirazı, yine kararı veren ceza dairesine yapacak olması, hem itiraz kanun yolunun temel mantığıyla bağdaşmamakta hem de aynı mahkemeden farklı bir karar alınması bakımından sonuç alması zor bir kanun yolu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ayrıca, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ve Genel Kurulun itirazlar sebebiyle karşı karşıya kaldığı tıkanmaya istinaf mahkemelerinin de kısa sürede karşılaşabilmesi ihtimal dâhilindedir.

Tasarının bütününe baktığımızda, uygulamaya dair sorunların giderilmesi, usul ekonomisi ve uyum bakımından bazı düzenlemeler de yapılmaktadır. Yapılanların yanında uygulamada sorun yarattığı hâlde düzenlemeye konu edilmeyen hususlar da kuşkusuz bulunmaktadır. Bu ve benzeri hususların da taslakta yer alması kuşkusuz yararlı olurdu.

Kanunun hayırlı sonuçlar doğurmasını diliyorum ve teşekkür ediyorum.

(Oturum Başkanlığına Başkan Vekili Hakkı Köylü geçti)

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun.

AYCAN İRMEZ (Şırnak) – Ben de başta Sayın Bakanımızı, Sayın Başkanı ve değerli komisyon üyelerimizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, hakikaten ülkemiz çok zorlu bir süreçten, çok zorlu bir dönemden geçiyor. Tasarıya geçmeden önce, şüphesiz ki adalet herkese göre her şeyin temelidir, başta demokrasinin temelidir, başta özgürlüğün temelidir, başta devletin temelidir ama bu “zorlu süreç” dediğimiz süreçte, şu an bizim en fazla ihtiyacımız olan adalettir. Maalesef, son dönemdeki uygulamalara baktığımızda, tüm diğer iktidar dönemlerine de baktığımız ama özellikle son sürece baktığımız zaman, adalet her zaman, Kürtler başta olmak üzere, ezilen halklar, emekçiler ve devrimciler için devletin sopası hâline gelmiştir. Bütün dönemlere baktığımızda, hakikaten başta siyasetçiler olmak üzere, iktidar gibi düşünmeyen, onlara biat etmeyen her kesim ya gözaltına alınmıştır ya da tutuklanıp cezaevlerine gönderilmişlerdir. Hangi dönemde bugün zindanlardaki siyasi tutuklu kadar tutuklu vardır? Türkiye Cumhuriyeti’nin Meclisinin üçüncü büyük partisi olan HDP’nin başta eş genel başkanları olmak üzere, Sayın Bakanım, özellikle bunları göz önünde bulundurmanız gerekiyor. Şu an, HDP’nin başta eş genel başkanları olmak üzere 11 milletvekili maalesef cezaevinde. Yani, bu aslında şu an bizim için bir utanç tablosu olması gerekirken ama maalesef burada oturup tasarıyı görüşüyoruz. Yani bu sorunlar var olduğu müddetçe, bizler, adaletin tecelli edebilmesi için, adaletteki sorunları -bölge adliyeleri olsun diğer idari mahkemeler olsun- vesaire vesaire bu kanunları, tasarıları ne kadar getirirsek getirelim ama Türkiye’de bir partinin eş genel başkanları ve milletvekilleri içerideyken, halkın iradesi gasbedilirken, halkın iradesi rehin tutulurken bizler burada sorunları ne kadar tartışsak da maalesef bu, adalet sorununu giderici yasalar, kanunlar ya da tasarılar hâlini almaz. Bizler her zaman yargının tarafsızlığının, bağımsızlığının korunmaya çalışılması gerektiğini, hiçbir şekilde yargının siyasallaşmaması gerektiğini vurguladık ve söylemeye de devam edeceğiz. Ama görüyoruz ki iktidar gibi düşünmeyen ve çoğulcu fikirler ve başka fikirler söz konusu olduğunda maalesef şu an Türkiye’nin tablosu ortada. İfade özgürlüğü söz konusu olduğunda...

Bizler şunu diyoruz her zaman: Şu an 16 Nisanda gerçekleşen referandumla birlikte, maalesef,

Meclis tarafından üyeleri atanan HSK şu an tasarıda da yer alıyor yani tamamen bireylerin görevlerini güçlendiren, bireyleri öne çıkaran bir tasarıyla karşı karşıyayız. Bu tasarılar başta HSK görevlileri olmak üzere... Özellikle şu çok önemli bir nokta: Meclis tarafından üyeleri atanan HSK, kritik işler yapan ve iktidarın hoşuna gitmeyen kararlar veren dairenin iş bölümünü değiştirebilecek, böylece bölge adliye ve idare mahkemeleri kontrol altında tutulacaklardır. Yani burada partili HSK'ya keyfiyet yetkisi verilmektedir yani burada kalkıp da adaletin tarafsızlığını tartışmamız gerekirken, adaletin bağımsızlığını tartışmamız gerekirken, bu tasarıyla birlikte ayrı bir görevlendirme, ayrı bir güç vermeyle -başta HSK olmak üzere- karşı karşıyayız.

Diğer bir husus ise belirtmiş olduğumuz gibi, maalesef, ne kadar değişikliklerle getirsek de bu tasarıları, başta bu ülkede adaleti sağlamamız gerekiyor. Başta yargının tarafsızlığını, yargının en azından bağımsızlığını sağlamadan maalesef bu sorunlar giderilmez.

Diğer bir husus ise, burada aslında şunun da geçmesi gerekiyordu: Evet, şu an her bölgeye ayrılan 7 tane bölge adliyesi var ama bu 7 bölge adliyesi yani iş... Malumunuz, son dönemlerde, hakikaten, olan dosyalar, dosyaların fazlalığı ve gözaltıların fazlalığı, tutuklamaların fazlalığı bu 7 bölge adliyesinin de emin ki yeterli olmayacağını, bu tasarıda en azından daha başka bölge adliyelerinin de açılması hususunda... Sorunları giderecek bir tasarının olması gerektiğini buradan belirtmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; önemli bir kanun tasarısını görüşüyoruz. İstinaf mahkemelerinin uygulaması 20 Temmuz 2016'da başladı ve o günden bugüne Bakanlık olarak uygulamaları çok yakından takip ettik. Mahkemeler ilk defa faaliyete geçti, hâkimler, başkanlar ilk defa kanunları uygulamaya başladı. Usul kurallarının, yazıldığı gibi, uygulamada sonuçlar doğurup doğurmadığına dair değerlendirmelerin hepsi ilk defa yapıldı. Böyle olunca, uygulama sırasında ortaya çıkan aksaklıkları daha yakından görebilme imkânı doğdu. Bakanlıkta biz bir heyet oluşturduk. Bu heyet hem istinaf mahkemelerimizle görüşmeler yaptı hem de ilk derecede görev yapan hâkim ve savcılarla görüşlerini biz aldık, onlar ne düşünüyor bu uygulamadan diye. Ayrıca, bizzat benim katıldığım, istinaflarla ilgili bütün başkan ve üyelerimizin katıldığı, yaşanan sorunları değerlendirdiğimiz değişik toplantılar yaptık ve bütün bu toplantılardan sonra istinafın verimli işlemesi ve beklenen faydayı daha güzel şekilde ortaya koyması için bazı yasal değişiklikler gerektiği ortaya çıktı. Esasında bu tasarıda yer alan tekliflerin tamamı istinaf başkan ve üyelerimizin bizlere ulaştırdığı tekliflerdir. Önemli bir kısmını da biz kabul etmedik yani başka teklifler de var. Örneğin, demin Sayın Adan konuşurken hukuki denetim üzerinde durdu. Şimdi bazıları bunu da söylüyor ama biz istinafın mantığı gereği bunu kabul etmedik çünkü istinaf Yargıtay gibi yüksek bir mahkeme değil, Danıştay gibi de yüksek bir mahkeme değil. Esasında yeni olduğu için istinafta görev yapan arkadaşlar da onu bana soruyorlar “İstinafın yeri nedir?” diye. Benim cevabım hep şu oldu her yerde, burada da ifade etmek isterim: İstinaf etkin bir mahkemedir. Bana göre Yargıtaydan ve Danıştaydan daha etkin bir mahkemedir çünkü istinaf mahkemeleri, önlerine gelen kararları incelerken kararın esasını ele alıp, her yönüyle değerlendirme yapıp âdeta ilk derece mahkemesi gibi yeniden karar verme hak ve yetkisine sahip. Şu anda Danıştayın da Yargıtayın da böyle bir yetkisi yok. Baktığınız zaman, istinaf bu yönüyle son derece güçlü, son derece etkin yargılama yapan bir mahkeme durumunda. Zaman içerisinde istinafın bu gücü daha iyi anlaşılacaktır. Bunun nedeni de istinafta önemli sayıda davanın kesinleşmesi nedeniyle adaletin hızlı ve doğru bir şekilde yerini bulmasını sağlamak içindir. Çünkü ilk derece mahkemesi yargılama yapıyor, bir karar veriyor, istinaf onların dışında ayrı bir gözle

olaya bakıyor, kendi de bir yargılama yapıp daha sonra işin esasına girme ihtiyacı duyduğu zaman girerek doğrudan karar verme, vaka inceleme, tanık dinleme, gerekirse bilirkişiye başvurma gibi bütün usul imkânlarını kullanarak bir karar tesis edebiliyor. Bu, istinafı güçlü kılan bir yöndür. İstinaf bu yönüyle, yargımız içerisinde, bana göre, en etkin ve en güçlü mahkeme pozisyonundadır. Yargıtay ve Danıştay ise onama ve bozma yapıyor, bundan sonra sadece hukuki denetim yapacak, zorunlu olarak bugüne kadar yaptığı bazı denetimlerini de yapmayacaktır çünkü gerçek anlamda içtihat mahkemesi vasfını onlara, istinafin uygulamaya girmesi kazandırmış olacaktır. Eğer biz istinafa hukuki denetim yetkisi verirsek istinafları istinaf olmaktan çıkarırız, sadece hukuki denetim verirsek, istinaf, Yargıtay gibi, Danıştay gibi bir üst mahkeme pozisyonuna gelir. O nedenle, biz hukuki denetim konusunu burada farklı değerlendiriyoruz. Bütün dünyadaki istinaf örneklerinde de istinaf vaka denetimi yapar yani istinafin mantığı bu. O nedenle, bazı hâkimlerimiz, savcılarımız farklı görüşler serdettiler ama biz istinafin mantığına uymadığı için, buna, karşı, o tür önerileri daha doğrusu, bu tasarıya eklemedik.

Tabii, temyiz sürelerine ilişkin -çok haklı Sayın Adan- orada bir eksiklik var. Arkadaşlarımız şimdi bir önergeyle, yasanın yürürlüğe girdiği tarihten sonra bunun temyiz süreleri için uygulanacağını, öncekilerle ilgili bir aylık sürenin geçerli olacağını koruyan bir önerge vereceğiz.

Burada daireler arasındaki iş bölümü konusu da çok tartışıldı. Şimdi, Sayın Başkan, ilk derece mahkemelerinde, gerek ceza mahkemeleri gerek hukuk mahkemeleri gerek idare mahkemeleriyle ilgili iş bölümünü şu anda HSK yapıyor. Hem CMK hem HMK hem de İYUK HSK'ya sunuyor. HSK bir ilke kararı alıyor, genel bir değerlendirme yapıyor. İşte, "Cinayetlere 2. ceza daireleri bakar." Olaya göre değil yani o ayırıyor. İşte 2. ceza daireleri, 3. ağır ceza mahkemeleri, neyse, onlara göre şunlar şunlar bakıyor. Hangi ağır cezada, hangi dosya var, kim var, kim yok; bunu HSK'nın bilme imkânı yok. Genel düzenleyici bir karar alıyor ve bu karar çerçevesinde yürüyor. Bunun amacı da bu davaları gören mahkemelerde bir ihtisaslaşmayı sağlamak ve konuya vukufiyeti, kararlarda isabeti artırmak için gerekiyor. Şu anda daireler arasında iş bölümü yapılan istinaf mahkemelerinde Yargıtay gibi bir planlama yapılmış, başkanlar burada bir karar veriyor ama çok sayıda daire var. Toplantı yapma imkânı, her zaman aynı sayıda üyeyi bir araya getirme imkânı yok. Örneğin, Ankara'da BİM'de 16 daire var. Toplantı yaptığınızda 16 daire başkanı bir araya gelecek, orada bir şey olacak. Bazı sıkıntılar oluyor, mesela şeyler için... Nedir? Demin söylüyoruz ya, üyelerin dağıtımıyla ilgili, daha doğrusu eksik üyenin tamamlanmasıyla ilgili. Şimdi, adalet komisyonu başkanları yapıyor eksik üyelerle ilgili, ilk derece mahkemelerinde. Şimdi, burada da başkana biz bu yetkiyi veriyoruz. Esasında işin hızlı yürütmesi için... Yoksa hangi dairede hangi dava var; ona kim giriyor, buna kim bakıyor? Eğer böyle bir kötümser yaklaşımla biz hadiseye bakarsak o zaman doğru adımları atamayız. Mesela, İstanbul'da 23 ceza, 37 hukuk dairesi var. Bunları toplayacaksınız -her gün ihtiyaç oldu- hepsini bir araya getireceksiniz ve bu işi yapacaksınız. Burada olan, vatandaşa oluyor. Onun için, başkanlara bu yetkiyi vererek... Başkanlar, bir boşluk olduğunda, bir ihtiyaç olduğunda bunu tamamlayacaktır. Şimdi, üyelerimiz... Alt komisyonda, işte kıdem ve sıra konusunda ısrar olmuş. Bizce bir mahzuru yok, esasında ona da gerek yok ama o da ayrı bir sıkıntı doğuracaktır uygulamada. Diyelim, o kıdemde, o sıradaki kişide sorun oldu, öbüründe öbüründe... Yani elini serbest tutmak, sorunu daha hızlı çözmek için imkân vermek daha doğru. Ama "Bu, kötüye kullanır." şeklinde bir yaklaşım olduğu için, ön kabul olduğu için böyle oluyor. Ama esasında bunun doğru ve iyi niyetle kullanıldığını biz görüyoruz çünkü ilk derece mahkemelerinde bunun uygulamaları sadece bugün değil, uzun yıllardır yapılıyor. Burada da bir zarureten kaynaklandığını ifade etmek isterim.

Tabii, istinaf mahkemelerinin daireleri arasındaki iş bölümü konusunu da Yargıtay ve Danıştayla kıyaslamamak gerekir. Türkiye'de 1 tane Yargıtay var, 1 tane Danıştay var; üyesi sayısı belli, daire sayısı belli. Ama şu anda Türkiye'de 7 tane istinaf var, hem adli hem idari istinaf.

Ayrıca, biz Adana ve Bursa istinafi da eylül ayında faaliyete geçirme kararı kaldık. 2018 yılında istinaf mahkemelerimizin bir kısmını, 2019 yılına kadar da bütün istinaf mahkemelerini Türkiye'nin her tarafında -15 tane istinaf mahkememiz var- faaliyete geçirmiş olacağız. Tabii, daire sayısı hepsinde aynı değil, birinde çok, birinde az. Bunlarla ilgili iş bölümü konusunda HSK'nın karar alması ve ilke kararı çerçevesinde bunun yapılması, uygulamada birliğin sağlanması bakımından son derece önemli. Diyelim ki bir istinafta 2. dairenin baktığı iş ile öbür istinafta 4. dairenin baktığı işler çıkıyor, öbüründe başka başka şeyler çıkıyor. Sayısal çokluk nedeniyle burada bu işin tek elden ve bu konuda uzman olan bir yerden yönetilmesi son derece önemli. O açıdan, bu bir zarurettten kaynaklanıyor, şu anda yaşanan sorunlar var. Bunu çözmek maksatlı alınmış bir karardır yoksa başka bir maksadı yoktur. Şu anda idare mahkemeleri arasındaki iş bölümü –birden fazla olan yerde- ceza mahkemeleri arasındaki iş bölümü –birden fazla mahkeme varsa- ve hukuk mahkemelerindeki iş bölümü kanunlarımız yetki verdiği için bizzat HSK tarafından zaten yapılmaktadır. Biz bunu şu ana kadar yaşanan sorunları da dikkate alarak istinafa da taşıyoruz. Yani burada herhangi bir art niyet yok, ortaya çıkan bir zaruret var.

Son olarak da Sayın Başkanım, ben esasında siyasal tartışmalara bu kanun nedeniyle girmek istemem ama bazı hususlar dile getirildiği için, iznin olursa onlara da kısaca değinmek istiyorum. Çünkü bizzat yaptığım açıklama üzerinden değerlendirmeler yapıldı.

Sayın Başkanım, ben Adalet Bakanım ama aynı zamanda Hâkimler ve Savcılar Kurulunun da Anayasa gereği Başkanım. Hâkimler ve savcılar kararlarıyla konuşurlar, onlara dönük, medyada, siyasiler tarafından, sivil toplum örgütleri tarafından, başkaları tarafından da bir yığın eleştiri yapılır. Hâkimler, savcılar bu eleştirilere kalkıp siyasiler gibi veya bir STK'nın başkanı gibi kendilerini savunmaları beklenemez. Böyle bir şey yaptığı zaman da tabii hâkim ve savcılar hakkında toplumda çok farklı değerlendirmeler yapılabilir. O zaman, onların hukukunu korumak, Adalet Bakanı ve HSK Başkanı olarak benim ana görevimdir.

Ben size bazı açıklamalar okuyacağım, Sayın Kılıçdaroğlu'nun yaptığı açıklamalar. Hiç yorum getirmeyeceğim, sadece okuyacağım. Buna karşı eğer HSK Başkanı konuşmayacaksa “O zaman HSK'nın Başkanı niye Başkandır, orada niye oturuyor?” herkes der. Ben izninizle okuyorum, tamamen Sayın Kılıçdaroğlu'na ait sözler. Referandum sonuçlarına değinen Kılıçdaroğlu şu ifadeleri kullandı: “YSK'da görev yapan 10 hâkim yasalara uymamışlardır. Yasalara uymayanlara bizim hukukumuzda ‘çete’ denir. YSK'daki 10 kişi yargıç değil, YSK'nın çetesini oluşturmaktadır. Bütün uluslararası raporlara girdi, mühürsüz seçim olarak tarihe kaydedilmiştir. ‘Bir tek adamdan talimat alırım, eğilirim, ben hâkim değil çeteyim, başımdaki kişi de çete reisidir diyor.’ Sonra devam ediyor: “Senin çeteliğini göstereceğim sana. Yargıç onurlu biridir, kimsenin önünde eğilmez. Gerdan kıran ‘Kanun tanımıyorum.’ diyen adama yargıç mı denir? Bir çete mensubunun üyeleri olarak tarihe geçecek onlar.” Bir tanesi.

Şimdi, en son, Sayın Berberoğlu'nun tutuklanması üzerine Sayın Kılıçdaroğlu'nun yaptığı, olağanüstü toplantıdan sonra, açıklamadan bir cümle “Sarayın kapı kulluğunu yapan adama cumhuriyet savcısı denmez.”

Yine, bu Sayın Berberoğlu'nun tutuklanmasıyla ilgili televizyonda yaptığı konuşmada -zannedersem CNN Türk televizyonu değil mi- yani orada yaptığı konuşmada Sayın Kılıçdaroğlu diyor ki: “Gözünü dikip saraydan gelecek telkine göre karar verirse...” Yani hâkimler saraya gözünü dikmiş -savcılar- telkin bekliyor.

Bir başka yerinde “Ben hâkimin ‘h’ harfine bile güvenmiyorum, hâkim değil çünkü. Bunlara ‘yargının köleleri’ denir. Köle, amirin verdiği kuralları yerine getirir. Eğer bir kişi yargıç değil, köleliğe soyunursa o koltuğa oturamaz, o cübbeyi de giyemez. Böyle adalet mi olur? Buna ilk tepkiyi aslında normalde yargının vermesi lazım ama korku dağları bekliyor. Yargıç ne kadar ağır ceza verirse sarayın

gözüne o kadar fazla gireceğini düşünüyor.” diye konuştu.

Şimdi, bir başka şey, bu da gene bir başka konuşmasından...

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Sayın Başkan, bu ne?

(Oturma Başkanlığına Başkan Ahmet İyimaya geçti)

BAŞKAN – Bakanım, gündem...

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, dinleyelim Sayın Bakanımızı.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, gündem bu ama bakın, ben hiç kendi sözlerimi şu ana kadar söylemedim, şimdi de kendi sözlerimi söyleyeceğim, hiçbir yorum getirmeden kurulun takdirine bırakacağım. Adalet Bakanı bütün bunlar olduğunda... Ben daha önce YSK'ya yaptığında da açıklama yaptım ama son yaptığım açıklamayı okuyacağım. Sayın Kılıçdaroğlu'nun söylediklerini okudum. Herkesin vicdanı var, vicdan terazisinin üzerine koyuyorum. Benim söylediklerimi de okuyacağım, takdiri size bırakıyorum, bir tane yorumum yok, yapmayacağım da.

“CHP Genel Başkanı Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun İstanbul Milletvekili Kadri Enis Berberoğlu hakkında verilen mahkûmiyet kararının ardından yapmış olduğu, yargıya ve yargı mensuplarına yönelik eleştiri sınırlarını aşan, tahkir, tezyif ve tahrik içeren açıklamaları endişe vericidir. Türkiye'nin ana muhalefet partisinin liderine bazı temel ilke ve gerçekleri, sayısız vesilelerle tekrarına rağmen bir kez daha hatırlatma zarureti ortaya çıkmıştır.

Türkiye bir hukuk devletidir. Yargı yetkisi Türk milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır. Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; kararlarını Anayasa, kanun ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez, genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz. Görevlerini bağımsız ve tarafsız yerine getiren hâkimler hem kendilerinin hem de davanın taraflarının siyasi, dinî, felsefî, ahlaki, kültürel ve ekonomik farklılıklarını bir kenara bırakarak karar verir. Davanın taraflarının ismi, sıfatı, unvanı, makamı, şöhreti ve mesleğini dikkate almaz, dış etkenlerin kararlarını etkilemesine asla izin vermezler. Yargılama süreci devam ederken bu süreci hukuka aykırı olarak etkileyecek biçimde açıklamalar yapmak, yargı mensuplarını hedef göstermek, tahkir ve tehdit etmek açıkça suçtur. Mahkemelerin bağımsızlığını ve tarafsızlığını temin eden bu kural ve kısıtlamalar herkes için olduğu gibi, hiç kuşkusuz, Sayın Kılıçdaroğlu için de geçerli ve bağlayıcıdır. Günlük çıkara veya rüzgârın estiği yöne ya da yargı kararının içeriğini beğenip beğenmemeye göre yargı mensuplarını yüceltmek veya yermek hukuk devleti ilkesini içselleştirememiş sorunlu bir muhalefet anlayışının ürünüdür.”

Yani ben siyaset de yapıyorum, siyasetçiyim. Bu bazı kavramların da siyasetçi olmama yorulmasını Komisyon tarafından özellikle istiyorum.

“Demokratik bir hukuk devletinde yargı ve yargı kararları elbette eleştirilebilir ancak kararı eleştirmek yerine, kararı veren yargı mensuplarını hedef göstermek, tahkir, tezyif ve tehdit etmek ahlaki değildir, demokratik bir hak olan eleştiri hiç değildir; aksine, kanunun tanımladığı açık suçlardır. Kendi kuralları içinde işleyen yargılama süreçlerine müdahale hevesi ne Türkiye'ye fayda getirir ne de ısrarla sürdürülen hazin muhalefete bir seviye kazandırır. İşini yapan ve ancak kararıyla konuşan yargı mensuplarını siyasi polemik ve tartışmaların odağına yerleştiren ve tahrik siyasetini besleyen zehirli dil kimseye fayda getirmez; aksine, yargıya güvene, yargı mensuplarına, hukuka ve adalete ve hepimize büyük zarar verir.

Mahkeme kararlarının halkı sokağa davet ederek denetlenebildiği bir hukuk devleti modeli henüz

icat edilmemiştir. Yargısal karar ve tasarrufların denetimi için öngörölmüş kanun yolları herkesçe bilinmektedir. İlk derece mahkemelerince verilen tutuklama kararlarına karşı itiraz, mahkûmiyet hükümlerine karşı da itiraz ve temyiz kanun yolları bulunmaktadır. Bu yollar sokaklarda değil, kitaplardadır, muhakeme usulünü belirleyen kanunlardır. Hak ve adalet Ankara-İstanbul E5 kara yolunda veya sokaklarda ya da meydanların ateşli nutuklarında değil, hukukun kendi doğal mecrasındaki işleyişinde, bağımsız ve tarafsız mahkemelerde aranır. Yargısal süreçlerin kanuni işleyişine müdahale anlamı taşıyacak tutum ve davranışlardan kaçınmak, taciz, iftira, tahkir, tezyif ve tehdit içeren ifadelerden sakınmak herkes için ortak bir ödevdir. Mahkeme kararının ardında siyasi rakiplerin komplosunu arama yerindeki beyhude gayretler ise politik bir hezeyan değilse siyaseten tükenmişliğin ifadesidir. Bağımsız ve tarafsız mahkemelerin yargı yetkisinin kullanılması kapsamında kalan işlem ve tasarruflarına herhangi bir makam veya mercinin müdahalede bulunması söz konusu değildir. Yargı kararlarıyla ilgili açıklamalarda bulunurken başta ana muhalefet partisi lideri olmak üzere sorumluluk makamında bulunan herkesin daha özenli ve temiz bir dil kullanmaları sorumluluklarının gereği olarak beklenir. Yollarda yürüyerek veya sokakları hareketlendirerek adalet terazisinin ayarını bozmak mümkün değildir.

15 Temmuz hain ve kanlı darbe teşebbüsüne hukuk kılıcıyla dur diyen Türk yargısı hiçbir suretle baskı altına alınamaz. Yargıya karşı toplumu tahrik etmeyi bir siyasi tarz hâline getiren Sayın Kılıçdaroğlu'nu yargıya ve yargı görevi yapanlara yönelik ahlaki ve hukuki olmayan, hiçbir insaf ve vicdan ölçüsüyle bağdaşmayan haksız ithamlarından dolayı şiddetle kınıyorum ve kendisini yargı mensuplarına karşı temiz ve milletimizin ahlakına uygun saygın bir dille konuşmaya davet ediyorum.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

Bekir Bozdağ

Adalet Bakanı”

Benim sözlerimde söylediğim, siyaseten kullandığım bazı kavramlar var. Ben aynı zamanda bir partinin üyesiyim ve siyasetçiyim. Şimdi, Sayın Kılıçdaroğlu'nun sözleri burada, benim açıklamam burada; takdiri kamuoyuna ve Komisyonun saygın üyelerine bırakıyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, tabii, gerek Bakanımızın gerek Komisyon üyelerimizin hem Anayasa'nın 67'nci maddesinden hem 26'ncı maddesinden kaynaklanan bir siyaset yapma ve siyasal ifade özgürlüğü var. Tabii, komisyonlar Anayasa'mızın 95'inci maddesine göre ihtisas çalışması yapan ve ihtisasları dışında kalan hususlarda bir karar ve takdir yetkisiyle donatılmayan, bu konuda bir kanaat ortaya koyamayan yapılardır. Birinci etapta muhalefet partimizin sözcüsü arkadaşımız açıklama yaptı, Bakan da cevap hakkı içerisinde, tabii şekilde, bana göre iç hukukun...

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Cevap hakkı doğuracak şekilde...

BAŞKAN – Yok, yok, cevap hakkı doğurmuyor; sen konuştun, Bakanımız cevap verdi. Bunu biz burada tamamlayalım yüksek izinlerinle.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Mikrofonu açarsanız çok uzatmadan birkaç cümleyle bitireyim ben. Birkaç cümle söylemek elzemdir.

BAŞKAN – Bakan da haklı yani itham ediliyor, siz şey ediyorsunuz, konuşacak tabii ama Komisyonun misyonu bakımından bunları ben uygulamamda şey yapmıyorum.

Buyurun Necati Bey ama kısa lütfen çünkü konumuza odaklanalım.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, sevgili Komisyon üyeleri; tabii ki biz

bir eleştiri getirdik, bu eleştiri karşısında Sayın Bakanımız da görüşlerini anlayabilmemiz anlamında elbette ki dile getirecek, biz onları da dinleyeceğiz.

Öncelikle, siyasette ve çalışmalarda diyaloga, birbirimizi anlamaya, ortak akla ve bu ülkenin bütün değerlerini ortaklaşa sahiplenmemiz gerektiğine ilişkin bir kaygıya hepimiz dâhiliz. Bu anlamda, gerçekten de bu gibi açıklamalar neden yapılıyor, bundan ne amaçlanıyor, nereye varılmak isteniyor; öğrenmek istiyoruz, etkilenmek istiyoruz. Bu anlamda, müzakereden, ortak çalışmadan etkilenmek üzere biz bunlara dâhil oluyoruz, niyetimiz bu. Tabii ki fikirlerimiz var ama değişmez fikirlerimiz yok. Birbirimizi anlamaya, hepimizin bu ülkenin topraklarını ve insanlarını sevdiğine dair ortak kabul üzerinden düşünceleri dinlemeye ihtiyacımız var.

Sayın Bakanımızı dinledik. Sayın Bakanımız özetle şunu söyledi: “Benim iki şapkam var, bunlardan bir tanesi siyasi bir şapkadır, bir diğeri de HSK’nın Başkanı olarak yargının ve bu anlamda yargıçların, yargı icra edenlerin yeri geldiğinde sözcülüğünü yapmak üzere kullanacağım bir diğer şapkadır.” Bunları da anlayışla karşılıyoruz.

Öncelikle, şapkaların birbirine karışmasını yönetim anlayışı olarak kabul etmediğimizi söyleyebeliyoruz. Gerçekten de birbiriyle ayrılabilen, ayrı yerlerde değerlendirilebilen, yetki tanımlamalarına ihtiyacımız var. Biz, ortaya konulan tek adam sistemini, her türlü şapkayı üst üste takmış, siyasi şapkayı, devlet şarkasını, hükümet şarkasını, yargı şarkasını üst üste takmış ve her defasında devrilen şapkalar diziniyle işleyen bir sistemi reddettik. Şapkalar farklı farklı başlarda olsun, ortak bir işleyişe dâhil olsun dedik, bunu anlatmaya çalıştık. Aynı şekilde, Sayın Bakanımızın da iki şarkası var, bunu kabul ediyoruz fakat bunun da ayrılması gerektiğini düşünüyoruz, on yıllardır söylüyoruz burada.

Sevgili arkadaşlar, şunu söylemek lazım: Sayın Bakanımın açıklamasıyla ilgili; bir satırını başka şarkayla, siyasi şarkısıyla, bir diğer satırını HSK şarkısıyla yaptığını belirtti, açıklamasında da tekrar etti. Bu anlamda, sadece...

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Necati Bey, tek bir cümle söyleyeyim...

BAŞKAN – Belki açıklayıcı olacak Necati Bey.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Buyurun Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bu açıklamanın tamamını Adalet Bakanı Bekir Bozdağ olarak yaptım, HSK Başkanı olarak yapmadım çünkü içinde siyasi değerlendirme olduğu için. Sayın Yılmaz, açıklamanın altında da dikkat ederseniz... Hatırlatmak istedim.

BAŞKAN – Sıfat kullanıyor Bakanımız.

Tamam.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Şimdi, bu açıklamayı da öğrendik. Tabii ki şöyle: Bu açıklamalara ihtiyacımız var. Bu açıklamalara başlangıçta, açıklamanın yapıldığı anda ihtiyacımız var. Biz bunun hangi şartlarda söylenmiş sözler olduğunu başlangıçta bilmek ve ona göre anlayıp değerlendirmek istiyoruz, kamuoyunun da buna hakkı olduğunu düşünüyoruz. Sayın Bakanımız bu açıklamayı hangi şarkayla yapıyor? Ama sevgili arkadaşlar, şu kadarını görelim ki bu bir örnek değil. Bizler, bu on beş yıllık süreç içerisinde, gittikçe belirginleşen bir biçimde, yargının siyaset olgusunun aracına dönüştüğünün örneklerini çokça gördük ama bugün yapılan açıklamayla, artık, yargının bir araç olmaktan öte, bir kalkana, arkasında saldırıların gerçekleştiği bir paravana, sipere dönüştüğünü gördük. Sayın Bakanım, bu defa, yargıyı kendine siper ederek yargının arkasından siyaset yapmaya devam etti,

bugünkü açıklaması budur; oysaki bu açıklamayı başlangıçta yapsa Bakanlık kimliğiyle bunu yaptığını düşünürdük.

Şunu söylemek isterim: Burada çarpıtma var, burada iftira var. Sayın Genel Başkanımız, parti kurumlarında, parti Meclisinde ve kapalı grupta “Ben yürüyorum.” dedi, “Ben yürüyorum.”, “Ben arkama bakmadan yürüyorum.” dedi. Bizleri dahi bu yürüyüşe davet etmedi, hiçbirimiz o yürüyüşe davetli değiliz. Dolayısıyla Genel Başkanımızın hiç kimseyi davet etmediği bir yürüyüşü...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ama herkesi çağırdı Sayın Yılmaz; memurları, sendikaları... Açıklaması var.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bütün toplumu davet etti, halkı davet etti.

BAŞKAN – Problem değil ya, dinleyelim arkadaşlar, devam edelim.

Necati Bey, ben sözlükteki “kısa” sözcüğünü değişik anlamda şey edeceğim bundan sonra. “Kısaca” dediniz, bekliyorum.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Peki. Arada Bakanımın, sevgili arkadaşlarımın da dâhilleri oldu.

Kimseyi davet etmedi -ben yine bir doğruyu dillendirmeye devam edeyim- hiçbirimizi davet etmedi. “Ben yürüyorum.” dedi, “Arkama bakmadan yürüyorum.” dedi ve geri dönmeden yürüyor, Ankara’ya bir daha geri dönmedi. Sabahları yaptığı açıklamaların hiçbirinde kapsamlı değerlendirmelere ihtiyaç duymuyor; sadece bir kelimeye dikkat çekiyor, adalet ihtiyacına dikkat çekiyor.

Sayın Bakanımın rahatsızlık duyduğu -açıldı, yine konuşalım- meseleye gelince: Tarihi açıkça konuşacağız, evet. Ortada bir kanun düzenlemesi varken, açık genelgeler varken, “Mühürsüz oy, mühürsüz zarf geçersizdir.” derken, burada takdir hakkının kullanılmayacağı bu masanın çevresinde bulunan her bir arkadaşımız tarafından bilinirken hukuki düzenlemeyi ayaklar altına alan kişiye ne denir? Hukuksuz işleyişi hukuken ortaya koymaya, buna eklemeye ne denir? Dolayısıyla buna ancak “hukuksuzluk” denir. Hukuksuz şekilde devlet yetkisini kullanan çetedir.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bu, hakarettir.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Bu anlamda, çeteye “çete” denir. Bunun da altını çizelim.

BAŞKAN - Peki.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Şimdi, bitiriyorum Sayın Başkan.

“Zehirli dil...” Yüreklerimizde zehir yok ki dilimiz zehirli olsun. Bu toplumda hiçbir zaman ayırtıcı dili, kutuplaştırıcı dili, ötekileştirici dili, suçlayıcı dili kullanmadık. Sözlerimizin hepsi, Genel Başkanımızın bu yürüyüşü de Türkiye’nin tamamının, 80 milyonun adalet ihtiyacını karşılamaya dönük bir yürüyüş, bu anlayışla bunu ortaya koyuyoruz. Çünkü biz Türkiye’nin tümünü sahiplenen bir dille siyaset yapıyoruz, ötekimiz yok bizim, düşman gördüğümüz yok. Hatırlatıyorum, söyleniyorsa eğer yargıç olmak, savcı olmak... Referandum sürecinde “hayır” diyeni “hain” diye ilan etmek eğer yargıçlık ise biz buna kural dışılık, hukuk dışılık... Gerçekten de saraydan gelen talimatı bekleyen yargıç tipini bunun üzerinden tanımlıyoruz, onu diyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Denize dökmekten bahseden sizsiniz.

BAŞKAN – Yapmayın arkadaşlar ya.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Oralara dönmeyin.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Arkadaşlar, yurttaşını denize dökmeyi gönlüne koyan hiçbir CHP’li olamaz ama emperyalistleri, iş birlikçileri denize dökmek bizim tarihimizde var, yine dökeriz...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Yapmayın.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Ama yurttaşlarımız değil bunlar, yurttaşlarımız asla değil, asla olamaz, asla.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bence siz onu denize dökün.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Asla... Niyetimiz o olmadığı için bu anlamda özür dilemeyiz ama asla yurttaşlarımıza böyle bir dil kullanmayız. Elinizdeki medya gücü üzerinden bir yargı yaratmaya çalışıyorsunuz.

BAŞKAN – Peki.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkanım, her bir söz ister istemez bir cümle yanıt bulmayı gerektiriyor, hak ediyor.

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) – Çıkamayız buradan ya. Akşama kadar konuşmamız lazım.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Necati Bey, her yeni şeyiniz yeni bir sataşmayı doğuruyor. Artık, biraz...

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Ben açmadım denize dökme şeyini, ben kucaklayıcı bir dil kullanmaya çalışıyorum.

BAŞKAN – Peki.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Özeti şudur: Yargıyı araç kıldınız Sayın Bakanım, iyi olmadı; bu defa da yargı ile hukuku kalkan yapmaya çalışıyorsunuz, bu da iyi değil, bundan da vazgeçin.

Teşekkür ediyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, bir müsaade eder misiniz.

BAŞKAN – Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yüksek Seçim Kurulunun Başkanı ve üyelerinin her biri gerçekten çok saygın birer hukukçu, hepsi de aynı görüşte değil -Sayın Yılmaz da biliyor- farklı dünya görüşlerine sahip insanlar; gerçekten saygın, iyi yetişmiş, millete, devlete, bugüne kadar, kanunların ve Anayasa'nın verdiği çerçevede hizmet etmiş, yargı içinde temayüz etmiş ve bu nedenle de yüksek yargıçların oyuyla Yüksek Kurula seçilmiş insanlardır. Tabii, seçim sürecinde herkesçe birtakım değerlendirmeler yapılıyor. Bu konuda da YSK Başkan ve üyelerine gerçekten çok büyük haksızlık yapıldı. 2010'da kanunda değişiklik oldu. Ondan sonra, daha sonraki dönemde -bu 2010 değişikliğiyle ilgili değerlendirmelerle, olayın olduğu gün- daha önce YSK'nın verdiği bir sürü karar var. Zarfın dışarıdan getirildiği tespit edilmedikçe pusulanın vesairenin mühürsüz oyların geçerli olduğuna dair bir sürü, sayısız karar var bununla ilgili, YSK tarafından verilmiş kararlar var. 2010 yılında, orada “çift mühür” diyor kanun, ilk hâlde. Bu çift mühür kim basacak? Çift mühür kimin mühürü? İlçe seçim kurulunun mu, yoksa sandık kurulunun mu? Falanın mı, filanın mı mühürü? Buna dair tartışmaları sona erdirmek için 2010'da yapılan değişiklik, esasında bu mühürün kimler tarafından basılacağına sadece açıklık katan bir değişikliktir. Yoksa “Daha önce mühürsüz oylar geçerliydi de sonradan geçersiz hâle getirildi.” şeklinde değildir. Bu bir.

İkincisi...

BAŞKAN – Bakanım, bu, Türkiye’de çok tartışıldı ve tükenen bir konu.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tükenmemiş, belli ki tükenmemiş.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Tarih hep tartışacak bu konuyu.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, bir şey daha söyleyeceğim: 2015 yılında -ben belki tarihi yanlış verebilirim- hem Cumhuriyet Halk Partisinin hem de Halkların Demokratik Partisinin İstanbul’da müracaatları var “Mühürsüz oylar geçersiz olsun.” diye. Aynı partilerin imzalı müracaatları var, YSK’da var...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Geçerli olsun.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Geçerli olsun diye.

Verilen il seçim kurulu -zannedersen, yanılmıyorsam- kararı, İstanbul İl Seçim Kurulu kararları var ve geçerli sayıldı oylar. Biz, hiç çıktık, bağırık mı? Yok. Parti olarak verdiğiniz, etik olan... Bir parti müracaat ediyor, “Mühürsüz oy geçerli sayılsın.” diyor, geçerli sayılınca oyları cebine koyuyor; daha sonra, aynı usulü uygulayan, 80’den beri uygulayan YSK’nın Başkanına “çete” demek... İşte, ahlaki olmayan budur; dün öyle, bugün böyle. Esas ahlaksızlık tam bu.

Teşekkür ediyorum.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Ama bu doğru bir laf değil Bakanım. Yakışıyor mu size bu?

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ama kusura bakmayın yani zorla söyletiyorsunuz.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Yakışıyor mu size bu?

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ama zorla söyletiyorsunuz. Yakışmıyor, doğrusu yakışmıyor, bana yakışmıyor ama benim söylediğim şey de bak... Dün öyle, bugün böyle şey yapınca....

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Ahlaksızlık mahlaksızlık... Ne oluyor ya?

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ama işte, yani...

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Bu Komisyonun şeyinde var mıdır Sayın Başkan?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ama Necati Bey başlattı.

BAŞKAN – Neyse... Arkadaşlar...

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Zehirlediniz yani...

BAŞKAN – Arkadaşlar, sükûtu sükûnete dönüştürelim, mantığı zarafete büründürelim.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Sözüünüzü geri alın.

BAŞKAN – Buyurun Mehmet Bey.

Lütfen, kurucu ve kuşatıcı üslupla...

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Bizim genel anlamda tarzımız gerçekten kucaklayıcıdır, insanları incitecek, siyasi deyimle, amiyane deyimle, bel aşağıdan vuracak anlayış bizim hiçbir şeyimizde yoktur, benim de hiç yok Sevgili Başkanım.

Şimdi, bu tartışmalar gösteriyor ki gerçekten adalet konusunda çok ciddi tartışmaya ihtiyacımız var, çok konuşmaya ihtiyacımız var ve burası da Türkiye Büyük Millet Meclisinin Adalet Komisyonu, ciddi anlamda konuşmaya ihtiyacımız var ama ben gündeme bağlı olmaya çalışacağım, konuya da bağlı olmaya çalışacağım fakat tabii, dokunmam gereken bazı şeyler var.

Öncelikle şunu söyleyeyim: Bundan önce, bizim, Yargıtay Kanunu’yla, Sayıştay Kanunu’yla ilgili görüşmelerimizde Sayın Bakan –detaya girmeyeceğim- aynen şunları söyledi: “Öyle yargıçlar, öyle hâkimler var ki Pensilvanya’dan gelecek işarete göre karar vermeyi cennetin anahtarı sayan ve bu nedenle de hukuk tanımayan, kanun tanımayan yargıçlar var.” dedi ve bunu bir Adalet Bakanı olarak söyledi.

BAŞKAN – Bu, Türkiye’nin gerçeği ya.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Demek ki böyle söylenebilen hâkimler varmış, demek ki bunları söylemeyi hak eden hâkim, savcı, yargı mensubu varmış. Bakın, biz bu dili bile kullanmıyoruz. “Pensilvanya’dan gelecek işarete göre karar vermeyi, Sayın Bakanımın sözü –katkım olmaz ama eksik olabilir- kararı cennetin anahtarı sayan ve buna yönelik olarak karar veren, o nedenle de hukuk, kanun tanımayan hâkim, savcılar var.” dedi. Çok ağır bir laf bir Adalet Bakanı olarak ama öyle bir noktaya gelmiş ki bunu bir Adalet Bakanı olarak, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanı olarak söylemiş.

BAŞKAN – Gerçeklikle çatışıyor değil bu.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Efendim?

BAŞKAN – Gerçeklikle çatışmıyor mu?

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Gerçekte şöyle: Bizim bugün söylediklerimizi -çok da aslında benim kullanamayacağım şekilde- ahlaksızlık olarak değerlendiren, hiç hoş olmayan bir üslupla değerlendiriyor Sevgili Başkanım. O zaman, o zaman söylediği lafla ilgili Sayın Bakanın ahlak şeyini mi sorgulayacağız biz burada?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bu lafımdan geri adım atmış değilim, ben aynı şeyi gene söylüyorum.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Ama bir yargıç hakkında söylüyorsunuz bunu. Yani bunu ahlaksızlık olarak değerlendirmek mi gerekiyor?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bak o gün gene aynı sözü söyledim.

BAŞKAN – Mehmet Bey, konuya gelelim.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sayın Bakanım, yani burada siyasi kurumları temsil ediyoruz ve burada bizim kabul edemeyeceğimiz terimleri kullanmaktan kaçının, doğru bir terim değil.

BAŞKAN – Kanun...

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Başkanım, o kadar laf konuşuldu, iki laf da ben söyleyeceğim.

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) – Muhalefet üyeleri konuştu zaten.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – İzin verin.

Arkadaşlar, gerçekten bu ülkenin adalete ihtiyacı var. Bu ülkede adaletin sağlanmasının temel koşulu da kurumsal yapılara, kurumsal kimliklere sahip olmaktan geçer. Bakın, bu tartışmaları yapıyoruz, bir şeyi daha hatırlatacağım. Adalet ve Kalkınma Partisinin Genel Başkanı, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan –detaya girmeyeceğim- Anayasa Mahkemesinin kararını tanımıyor, Cumhurbaşkanı, devletin başı ve döndü, yerel mahkemelere de onların da tanımaması yönünde telkinde bulundu, “Çok çok, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine giderler, tazminat da öderiz.” dedi.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Orada bir tehdit yok, hakaret yok.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Yargıya bakış var Sevgili Bakanım, yargıya müdahale var, değil mi?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yani onlarla kıyas yapmak... Bir eleştiri var, orada net bir eleştiri var ama hakaret, tehdit yok.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Bunu söyleyen bir Cumhurbaşkanı. Bu ülkede adalete güvenin, yargıya olan güvenin yüzde 30’ların altına düştüğünü söyleyen de Yargıtay Başkanı. Şimdi, biz bu koşullarda adaletin aranma ihtiyacının olduğunu söylemeyeceğiz de ne zaman söyleyeceğiz Sevgili Bakan? Burası Adalet Komisyonu, burada konuşmamız gereken şeyler.

Bakın, değerli arkadaşlar, ben kısaca söyleyeyim, şeyin dışına çok çıkmayayım. İnsanlık tarihi iyiye, güzele, doğruya doğru sürekli yürümüştür ve en çok da adalete olan ihtiyaç nedeniyle yürümüştür. İşte demin, Sevgili Milletvekilim Cemal Okan Yüksel yüz yıl önce, bir asır önce Ebul Kelam Azad'ın söylediğini bugün Türkiye Büyük Millet Meclisinin Adalet Komisyonunda bir örnek olarak söylüyor. İnsanlık tarihi bunlarla doludur, bu tür savunmalarla doludur. Bu tür adalete yönelik savunmalardan yüzyıllar sonra övgüyle bahsedilir ama o gün bunu söyleme gereğini hissettiren yöneticiler tarihin karanlık sayfalarında yer alır. Bu böyle. İnsanlık hep yürümüştür, zaman zaman önüne engeller çıkmıştır, zaman zaman ayağına çelme takılmıştır, düşmüştür ama kalkıp üzerini silkeleyip iyiye, güzele, doğruya, adalete olan yürüyüşünü devam ettirmiştir. Bu yürüyüş devam edecek, bizimle bitmeyecek değerli arkadaşlar.

Tabii, bunları konuşunca konuya girmekte biraz zorluk oluyor.

BAŞKAN – Zaten, maddelerde gireceğiz Mehmetçiğim.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Evet, gireriz.

Onun için, genel olarak şöyle söyleyeyim: Sevgili Necati Yılmaz arkadaşım söyledi, bütün bunların ışığında biz elbette ki istinaf mahkemelerinin işleyişinde ortaya çıkan sıkıntıların giderilmesi konusundaki çalışmaların elbette ki olumlu yanlarına katık sunarız ancak bu bakıştan, şu tasarıdaki bakıştan şöyle bir endişemiz var, bakın bu süreç onu da şey yapıyor. Şimdi, öyle bir siyasallaşmış yargıyla karşı karşıyayız ki yapılan her yargılamada “Ya, acaba altında bir şey mi var?” sorusuyla... Aslında, gerek yok böyle bir şeye ama bu gelen süreç böyle bir şeyi getirdi. Şimdi, burada, yetkilerin kurullardan alınıp kişilerin keyfiyetine teslim edilen bir anlayışı görüyoruz Sevgili Başkanım. Bu anlayışın adalete olan güven duygusunu daha da zedeleyeceğini düşünüyoruz. Yürütmenin durdurulması kararlarıyla ilgili ciddi sıkıntılar var, onları da maddeler geldikçe söyleyeceğiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Ömer Bey, buyursunlar.

İkinci ad “cömertlik” anlamına mı geliyor?

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Bilmiyorum. Bugün sözlerde cömert olacağım herhâlde.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyelerimiz, Sayın Bakanım, değerli bürokratlarımız, sevgili basın mensupları; tabii, aslında ilk bakışta normal, yargıdaki biçimsel anlamda bir sorunu gidermek için ortaya konan bir tasarının görüşmeleri sırasında iş çok çok farklı noktalara gitti, bence gitmeli de çünkü Meclis bazen bir çılgıktır, bazen bir...

BAŞKAN – Nasıl hukukçusun Ömer Bey, sen ya? Ömrün hukukla geçmiş ya. Genel Kurul, tamam, Komisyon değil ama.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Söyleyeyim: Bazen bazı şeyler çılgıktır, iyi izlenmesi lazım, altına iyi bakılması lazım, sonrasında buna göre değerlendirme yapmak lazım yoksa burada motamot şu tasarımı bürokratlar kendi açılarından değerlendirebilirler. Biz hem hukukçuyuz, aynı zamanda siyasetçiyiz, değerlendirmelerimizin de farklı olması son derece doğaldır.

Ben öncelikle bu tasarının özüne ilişkin bir şeyler söylemek isterim. Birincisi: Elbette 20 Temmuz 2016'da uygulanmaya konan bir yargı müessesesinde çeşitli hataların olması doğaldır, bunların da süreç içerisinde giderilmesi olumlu bir şeydir, buna elbette ki katkı da sağlarız. Bu düzenleme konusunda en önemli gördüğümüz husus, istinaf mahkemesi başkanının daireler arasındaki görevlendirmede tek yetkili olmasıdır, en önemli sakıncalı gördüğümüz husus budur. Elbette ki ilk derece mahkemelerinde

adalet komisyonu başkanları bu işi yapabilmektedir, elbette ki zaman zaman daire başkanlarını bir araya da toplamakta güçlük yaşanabilir ama bunun temelinde, özünde şu yatar: Hiçbir daire başkanı kendi elemanını diğer daireye angarya işlere vermek istemez. Bu nedenle bir sıkıntı yaşanmıştır kuşkusuz. Bunu giderme anlamında da “Tek kişiye yetki verilerek bu işten kurtulur muyuz acaba?” anlayışıyla bu tasarı önümüze gelmiştir.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tam da bu.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Tamam, anlıyorum ben, meseleyi bildiğim için anlıyorum.

Ama temelde şöyle bir şey var: Eğer o tek kişiye bir üstünlük sağlanırsa yani başkana, bu sefer daireler arasında büyük sorunlar ortaya çıkacaktır. Filanca başkan diyecektir ki: “Benim adamlarımı çok fazla görevlendirdin.” ve bu, yeni sorunları da beraberinde doğurur. Benim bu konuda bir önerim var, önerim şudur: Öncelikle, Adalet Komisyonu gibi bir komisyon oluşturulsun; daha dar kapsamlı, bütün daire başkanlarının bir araya gelmesiyle değil, daha değişik bir müessesesyle. Mesela bölge adliye mahkemesi başsavcısı, mahkeme başkanı, kıdemli bir üye; hiç değilse bu üçü bu görevlendirmeyi yaparlarsa daha hakkaniyetli bir sonuç olur diye bir komisyonla...

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Komisyon gibi...

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Komisyon gibi. Bir komisyonla bunlar daha hakkaniyetle olur, mızırda olmaz, bir sürü insanı bir araya toplama sorunu ortaya çıkmaz diye düşünüyorum. Bu arada, çok değerli hukukçu arkadaşlarımızın bazı önerileri var. Ben bu arada Sayın Celal Adan’a da teşekkür ederim, gerçekten belli konulara değindiler, sağ olsunlar.

Şimdi, ben bunları madde olarak, okuyarak geçeceğim, en azından bürokrat arkadaşların bilgisi olsun. Eğer, bu aşamada olmaz ama Genel Kurul aşamasında bu yönde bir katkıda bulunulursa sağlıklı olur diye düşünüyorum.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu’ndaki bazı değişiklik önerileri; bir tanesi 350’nci maddede, icranın geri bırakılmasında istinaf ile temyiz arasındaki boşlukta hükmün icrasının bir anlamda ciddi sıkıntılara yol açabileceği öne sürülüyor. Bu konuya dikkat çekmek isterim.

İkinci olarak, 353’üncü maddenin (1)’inci fıkrasının (a) bendi (6)’da dosyaların ilk derece ile istinaf arasında sürekli gidip gelişine sebep olan bir neden var, burada yeni bir düzenlemeye ihtiyaç var.

Üçüncüsü, 353’üncü maddenin yine (1)’inci fıkrasının (a) bendi (4)’te “diğer dava şartlarına aykırılık” hükmü sorun yaratacak bir madde. Bunun da bir anlamda gözden geçirilmesinde fayda var.

Dördüncü olarak, 357/1’de “Yasaklanan ıslah sadece müddeinin artırmasına yönelik olarak yumuşatılmalı.” deniyor.

Bir diğer, beşinci ise 359’uncu maddede, tebliğe çıkarmada “derhâl” veya “talep beklenmeksizin” ibaresinin eklenmesinde yarar görüldüğü ifade ediliyor.

Şimdi, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli hazırun; birkaç konuya değinmekte yarar görüyorum. Bir kere, son derece nazik olduğunu bildiğim Sayın Bakanımın böyle bir tabiri beklemezdim, kendisi geri alırsa çok memnun olurum şahsen bu sözü, uygun bir sözcük olmamıştır.

Size dört isimden bahsedeceğim neden yargıya güvenilmeyeceği konusunda ama ondan önce, YSK’nın kararı... YSK’nın kararındaki sorun şudur: Lokal olarak ilçelerin, il seçim kurulu başkanlarının mühürsüz oylara ilişkin benzer kararları vardır. Asıl sorun, sandıklar açıldığı anda, özellikle güneydoğuda, Doğu Anadolu’da açıldığı anda bütün Türkiye’yi kapsar biçimde bu kararın verilmesi, verilmiş olmasıdır ve aynı YSK’nın yurt dışındaki oylara ilişkin bu talebi reddederken, Türkiye’nin geneline ilişkin böyle bir kararı vermesi çok yadırgatıcı olmuştur.

Ben Yüksek Seçim Kurulu Başkanını da tanırım, o YSK'daki pek çok üyeyi de bilirim; yanlış yapmışlardır, yanlış yapmıştır. Bunu bir kere ben kendi yüzlerine de söyledim, “Yanlış yaptınız.” dedim. Lokal olarak falanca yerde oluyor, unutuyor sandık kurulu başkanı, mühür vurmayı unutuyor, otuz kırk tane oy kullanılıyor, rica ediliyor, her parti de “Evet.” diyor buna çünkü kullanılan ilk otuz oyun kime verildiği belli değil. Lokal olarak bu tip kararlar verilseydi hiçbir sorun olmazdı ama sandıklar açıldığı andan itibaren böyle bir kararın verilmiş olması -çok yazık olmuştur- önemli bir müessesemize gölge düşürmüştür. Bunun ötesinde, Yüksek Seçim Kurulu Başkanı ve üyeleri, işte, çok hoş olmayan bu tip sözcüklerle anılır hâle gelmişlerdir.

Şimdi, birincisi...

BAŞKAN – Dört örnek.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Dört tane örnek.

Atilla Taş... Kısaca değineceğim bunlara, lütfen çünkü Mecliste pek konuşmuyorum ve ben de dikkat ederseniz -siz, Hakkı Başsavcım, Murat, Yılmaz; hepiniz bilirsiniz- çok genele taşmam, genellikle...

BAŞKAN – Gündeme sadıksınız.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) - ...gündeme sadık kalırım ama bugün kalamayacağım.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bugün de kalın.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Atilla Taş, bir sanatçı, protest bir sanatçı ve bu kişi bir gazetede haftada iki gün, üç gün köşe yazısı yazıyor ve bu kişi hakkında... Haa, cemaat üyesi, FETÖ üyesi olduğunu hiç sanmıyorum ben. Yani yaşam biçimi, hiç öyle bir özelliği yok, okumuşluğu bilmem neyi yok. Şimdi, bu kişi hakkında...

ALİ ÖZKAYA (Afonkarahisar) – Fazla iddialı konuşmayın.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Yani bilemiyorum.

Şimdi, bu kişi hakkında iki kez ağırlaştırılmış müebbet hapisle dava açılıyor, bunu takdirlerinize sunuyorum.

İki: Çetin Sönmez, Adil Öksüz'ü serbest bıraktığı iddia edilen hâkim. Bu kişi cemaatin yurtlarında kalmış mı? Evet, kalmış. Peki, Adil Öksüz'ü bu kişi mi serbest bırakmış? Hayır. Adil Öksüz'ü, adını vermeyeyim şimdi, bir başka hâkim arkadaşımız serbest bırakmış. Pazartesi günü sabah beşte dosya geliyor, Sincan'a geliyor, herkes Ankara Adliyesine geliyor, o evrak ne hikmetse Sincan'a geliyor ve Sincan'da sorguya sevk ediyor savcı arkadaşımız. Bir hâkim arkadaşımız sorgusunu yapıyor ve dosyada tutuklanmayı gerektirir hiçbir delil olmadığı düşüncesine varıyor çünkü dosya boşaltılmış, serbest bırakıyor. Yirmi dakika kalıyor sadece Adil Öksüz adliyyede ve ondan sonra sırta kadem basıyor, bir daha yok ortada, hâlâ yok. Bunun üzerine, aradan on saat geçiyor, başsavcı ya bir şeylerden şüpheleniyor ya ona, kendisine bir bilgi geliyor, dosyaları tetkik ederken bakıyor ki bir tane sivil kişi serbest bırakılmış. On saat sonra “Buna neden itiraz etmediniz?” diyor ve bunun üzerine itiraz yoluna başvuruyor cumhuriyet savcısı arkadaşımız, o sırada sulh ceza hâkimlerinin işi başından aşkın olduğu için ağır ceza... Yani komisyon başkanı olan arkadaş görevlendirme yapıyor. Kimi görevlendiriyor? Çetin Sönmez'i görevlendiriyor. Ağır ceza üyesi Çetin Sönmez, sulh ceza hâkimi bile değil, bırakan da değil. Ve geliyor, bu dosyayı inceliyor, evrak üzerinden inceliyor çünkü Adil Öksüz piyasada yok, kaybolmuş gitmiş artık. Ve bunun üzerine... Malum, biliyorsunuz, önce, serbest bırakan hâkim itirazı inceler, yerinde bulup bulmamaya dair bir karar verir, onun üzerine üst dereceli ya da diğer numaralı mahkemeye gider. Ve geliyor Çetin Sönmez'in eline bu evrak, bakıyor, bir şey yok, yani evrakta yok bir

şey ve o da yakalama kararı çıkarmıyor. Ne oluyor bugün? Bugün için bütün kamuoyu Çetin Sönmez'i "Adil Öksüz"ü serbest bırakan hâkim" olarak biliyor ama böyle değil ve şu anda o, cezaevinde; diğer, serbest bırakan hâkim açıkta, tutuklu bile değil. Ha, o arkadaş tutuklansın, mesleğinden atılsın, asla böyle bir şey doğru olamaz. Bu arkadaşımızın... Yani asıl sorun burada şu: O dosya niye boşaldı? O, ilk serbest bırakan hâkim arkadaşımızın da bence belki hiçbir suçu yok, asla dilemem o insanın da özgürlüğünden yoksun kalmasını, işinden gücünden yoksun kalmasını ama bu işi...

Şimdi, asıl soru şu: Dayatılan doğrularla karşı karşıyayız, bir gerçeği vurgulayamıyoruz; bizim için buralar çılglık nedeni. Yani Çetin Sönmez babamın oğlu değil; tanım kendisini bir şeyden ama babamın oğlu değil, neyin nesidir bilmem. Gerçekten cemaatçi olabilir, yurttan kalmış olabilir ama olay bu. Komisyon başkanı bilinçli olarak mı görevlendirdi onu şeye bakması için? Ya da bir gün sonra yakalama kararı çıkmış.

Şimdi, üçüncü isim, Gökmen...

BAŞKAN – Savcı olarak şunu soruyorum çünkü 15 Temmuz gerçekten hem felsefi açıdan inceliyorum hem hukuk tarihi açısından inceliyorum hem diğer açılardan inceliyorum, bir kitap yazmayı da düşünüyorum işgal harekâtı olarak: Bir darbe veya işgal harekâtı olmuş ve o olayın merkezinde ve beyinde bir kişinin olması, ceza hukuku anlamında bir delil değil mi dosya boş olsa dahi? Sadece soruyorum bir ön kanaat olarak.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Şimdi onu da söyleyeyim.

BAŞKAN – Yani o gece 2 bin kişi yaralanıyor, 249 kişi ölüyor. O olayda orada bulunması karşısında bizatihi ceza hukuku anlamında delil değil mi? Sadece, evet, hayır yani o kadar.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Söyleyeyim onu da. Gerçekten, Türkiye çok büyük bir badire atlattı, onu baştan vurguluyoruz tabii ki. Ama mesele şurada: Dosya bomboş gelince hâkim arkadaş, cumhuriyet savcısı arkadaşı arıyor, diyor ki: "Arkadaş, sen bu kişiyi sevk etmişsin ama bu dosyada bir tane delil yok. Var mı başka bir delil?" "Yok." diyor ilk serbest bırakana. Ondan sonra o da diyor ki: "Ben serbest bırakmak durumundayım o zaman bunu."

BAŞKAN – Olur mu, darbe olmuş ya, insanlar ölmüş.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sevgili Başkanım, o tür durumlarda kapının önünden geçeni yakaladılar, bir yere bırakmadılar.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Şimdi, asıl sorun şu: Bu adam şeyin dışında bulundu diye, bakın, bu kişi, bu Adil Öksüz birliğin dışında bulundu diye, o zaman birliğin dışında bulunuyor ve artık şeyini...

BAŞKAN – Neyse o şey...

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Üçüncüsü, Gökmen Ulu konusu. Gökmen Ulu'yu ben Marmaris'te mütevazı bir haberci olarak tanıyorum, yerel bir televizyonda haber yapıyordu, yıllarca Marmaris'te kalan biri. 15 Temmuzdan bir hafta önce -ben bir Muğla Milletvekiliyim- her tarafta şey yayıldı, Okluk Koyu'ndaki bütün tekneler çekildi. "Allah Allah, ne oluyor?" falan diye sorduk. İlçe Başkanımıza sordum, İlçe Başkanımız dedi ki bana: "Efendim, Sayın Cumhurbaşkanımız Okluk Koyu'na tatile geliyormuş, onun için boşaltıyorlar." Sonra, İhlas Haber Ajansı bunu haber yaptı yani Sayın Cumhurbaşkanının koya geleceğine dair, orada tatil yapacağına dair. Yerel televizyon program yaptı. Gökmen Ulu da 15 Temmuz günü gazetede "Cumhurbaşkanının tatil yaptığı yeri bulduk." diye bir haber yayımladı ve şimdi bu kişi içeride. Bakın, size şunu söylemeye çalışıyorum: Yani bir günah keçisi bulmamak lazım.

Son bir nokta Kadri Enis Berberoğlu. Çok güzel bir düzenleme vardı geçen dönem, Sadullah Bey de sanıyorum Bakandı o zaman, Devlet Sırrı Tasarısı. Beraber bunun üzerinde Komisyonunda uzun uzadıya çalıştık, karşı görüşlerimizi belirttik. Şimdi, devlet sırrının tasarısını yasalaştıramadık 24'üncü Dönemde ve Genel Kurulda öylece kaldı. Şimdi, hangi belge devlet sırrıdır diye bir düzenleme var mı hukukumuzda? Yok. Şimdi, biz ne yapıyoruz? Biz bir dava dosyasındaki, MİT tırları davası dosyasındaki arama ve yakalama tutanağını keyfi olarak devlet sırrı olarak kabul ediyoruz. 31 Mayıs 2015 günü Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan haber MİT tırlarına ilişkin arama ve yakalama tutanağının yansıtılmasıdır. Arama ve yakalama tutanağı normalde olayın failine imzalatılan bir evraktır. Bir olayın failine imzalatılan evrak zorunlu olarak istek hâlinde müdafisine de, faile de verilmek zorundadır. Şimdi, bir dava dosyası ve 16. Ceza Dairesinde sanıyorum Yargıtayda, devam eden davanın içinde yer alan bir evraktır bu. Oysa devlet sırrı niteliğindeki bir evrak Ceza Muhakemesi Kanunu'muza göre sadece ve sadece hâkim tarafından incelenebilir. Bir dava dosyasındaki bir evrakı keyfi olarak devlet sırrı niteliğinde kabul edip, aradan üç sene dava dosyası içinde yer alan bu evrakı görmezden gelip bir arkadaşımızın yirmi beş yıl hapis cezasıyla cezalandırılmasını bir hukukçu olarak, her şeyden önce bir insan olarak içime sindiremiyorum kimse kusura bakmasın. Yani devlet sırrı dediğimiz evrak, dava dosyasında yer alan bir evrak bu, devlet sırrı niteliğinde olamaz zaten. Asıl devlet sırrı dersek kozmik odada -1,5 terabayt deniliyor herhâlde- 10 milyon evrakı göz göre göre teslim edenlere bakmak lazım. 10 milyon evrak; onunla ilgili ayrıntılı bilgileri şimdi hiç sırası değil, vermemeyim.

Benim üzerinde durduğum ikinci bir konu: Diyelim ki Kadri Enis Berberoğlu hakkındaki iddia şu: "Bir solcu milletvekilinden aldım." diyor. Demek ki Türkiye'de bir tek solcu vekil var, o da Enis Bey'miş, onu gördük. İkincisi HTS bilgileri. Bundan bir karar veriliyor. Kararı, bir kere onu da doğru bulmam kesinlikle. Hâkimler somut, inandırıcı, kesin kanaate ulaşarak delillerle karar vermek durumundadırlar yoksa HTS bilgilerine dayanarak görüşme içeriğine bakmadan işte "Ben bir solcu vekilden almıştım bu belgeleri." diye sadece bu iki sözcüğe dayanarak yirmi beş yıl bir insana mahkûmiyet kararı vermek insafsızlıktır. Şimdi ama garip olan bir şey var. Şimdi, diyelim ki Enis Bey bu belgeyi verdi, Can Dündar ile Erdem Gül de bunu yayımladı. Casusluk maksadıyla yayan kim? Casusluk maksadıyla yayan onu gazetede yayımlayan Can Dündar ile Erdem Gül. Can Dündar ile Erdem Gül'e ne kadar ceza verilmiş? İkisine de 330'dan açılmış dava aslında. Can Dündar'a yedi sene verilmiş, Erdem Gül'e beş sene ceza verilmiş. Yani asıl casusluk maksadıyla -hani tırnak içinde söylüyorum- ondan sonra yedi iyi hâlden indirilmiş. Şimdi ama buna karşılık aynı eylem, ortada aynı eylem, başka bir eylem değil ama tutuyorsunuz Enis Bey'e müebbet hapis cezası veriyorsunuz, iyi hâlden yirmi beş yıla indiriyorsunuz. Bu da büyük bir çelişki.

Son sözüm, şimdi Anayasa'mızın 83'üncü maddesinin üçüncü fıkrası aynen şöyle diyor: "Milletvekili hakkında seçiminden önce veya sonra verilmiş bir ceza hükmünün yerine getirilmesi, üyelik sıfatının sona ermesine bırakılır." Bu ne demek? Bu şu demek: Şu anda, Enis Bey hakkındaki dava dosyası Yargıtayda onanıp kesinleştiği dakika Yargıtay şöyle karar verecektir: Kanuna uygun hükmün onanmasına, Anayasa'nın 83'üncü maddesinin üçüncü fıkrası gereğince Kadri Enis Berberoğlu'nun derhâl serbest bırakılmasına.

Şimdi, bakın, hakkındaki mahkûmiyet hükmü kesinleşmiş bir insan cezaevine konamazken hüküm özlü olarak bu insanın tutuklanması Anayasa'ya açıkça aykırıdır. Bu vahim bir şeydir.

Şimdi, son sözüm şudur: Ben burada tamamıyla hiçbir siyasi değerlendirilmeye tabi tutmadan dört olayı da hukuksal olarak bilgilerinize sunmaya çalıştım. İşin özü şu: Bizim bazı davranışlarımızı lütfen bu toplumun bir sesi olarak görün, değer verin, alay etmeyin, küçümsemeyin, bizi bir anlamda çok abuk subuk bir iş yapar ya da yasa dışı bir işler yapar niteliğinde göstermeye çalışmayın, sonunda hepimiz

üzülürüz diyorum ve teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Burada Ömer Bey, tabii, cezacısınız, Anayasa hukukuyla denk yorum... Tabii, somut bir dava var, temenni ediyorum ki suç vaki olmasın, beraatle sonuçlansın. Anayasa'mızın 76'ncı maddesinde milletvekili adaylığına engel suçlar var, Anayasa'mızın 84'üncü maddesinde orada düşme öngörülmüş, İç Tüzük'ün de 134'üncü maddesi bu tefriki açıkça ortaya koyuyor. Erteleme milletvekilliğini düşürmeyen mahkûmiyetler... Bakın, takdir sizin, tabii, sadece bilgi, enformatik olarak...

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Ben size söylemiştim, doğru değil ama.

BAŞKAN - Problem değil o, problem değil, problem böyle bir davanın olmaması.

Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, iki hususu izah etmek için söz aldım. Bir tanesini siz açıklığa kavuşturdunuz. Bir diğeri devlet sırrının tanımı konusu. Ceza Muhakemesi Kanunu, madde 47, izninizle okumak istiyorum:

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Hepsini okursanız çok sevinirim.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Hepsini okuyayım da tam net olarak, 1'inci fıkrasını okumak istiyorum: “Bir suç olgusuna ilişkin bilgiler devlet sırrı olarak mahkemeye karşı gizli tutulamaz. Açıklanması devletin dış ilişkilerine, millî savunmasına ve millî güvenliğine zarar verebilecek, anayasal düzeni ve dış ilişkilerinde tehlike yaratabilecek nitelikteki bilgiler devlet sırrı sayılır.” şeklinde bir tanım var.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Devamı Sayın Bakan? Kim inceleyebiliyor?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, devlet sırrının tanımını söylüyorum.

Tabii, bu Adil Öksüz olayıyla ilgili –Süha Bey ifade etti- şimdi hem Çetin Sönmez'le ilgili hem de diğer hâkimle alakalı –Çetin Bey'in ismini verdiği için, o yüzden ben de söylüyorum, diğerini ben de vermiyorum- bunlarla ilgili HSYK Teftiş Kurulu inceleme başlattı. İkisi de açıktaydı, biriyle ilgili işlem tekemmül etti, diğeri devam ediyor; bu bir.

İkincisi, savcılık bu konuda bir adli tahkikat de başlattı, o da devam ediyor.

Üçüncüsü, İçişleri Bakanlığında hem o gece görev alan polisler hem de jandarmayla ilgili de bir adli tahkikat başladı, o da yürüyor. Orada kim kasıtlı bir hareket etmişse mutlaka onun karşılığını bulacaktır, ihmalle hareket eden de bulacaktır. Bir himaye kesinlikle söz konusu olamaz, mümkün değil. Biz sadece gerçeğin ortaya çıkmasını istiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sağ olun.

Arkadaşlar, geneli üzerine... Maddelere geçeceğim ama ondan evvel yüksek mahkeme üyeleri, bilim adamları, baro temsilcileri var çünkü somut fayda maddelerde, orada sağlanacak. Uygun mu arkadaşlar?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Ali Bey.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Başkanım, az önce Süha Bey'in, sayın vekilimizin açıkladığı konuyla ilgili... Ben o dosyada Can Dündar ve Erdem Gül hakkındaki şikâyet dilekçesini veren kişiyim. Avukat olarak en son o dilekçeyi...

BAŞKAN – Keşke söylemeseydin ya.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yok, benim söylemem gerekir.

BAŞKAN – Gerek yok ya Komisyonunda.

III.- AÇIKLAMALAR

1.-Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya'nın, Muğla Milletvekili Ömer Süha Aldan'ın Bölge Adliye ve Bölge İdari Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın (1/839) tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Mesele şu: Ömer Süha Bey'in söylediğinde, diğerleriyle ilgili, İstanbul'da verilen Can Dündar ve Erdem Gül davası temyiz edildi ve şu anda Yargıtayda. Dolayısıyla Yargıtayın o konuda vereceği kararı hepimiz beklemek durumundayız, onların hepsi bir bütün. MİT tırları davası açık ve net bir vatana ihanettir. Bunun aksini kim söylerse söylesin, tarihte yargılandığı zaman görecektir, siyasal olarak yargılama. Bunun hiç aksini düşünemeyiz. Dünyanın hiçbir ülkesi kendi devlet sırlarını bu kadar açıkta ve meydanda bırakmaz, bunu da siyasetçilerin açıklaması da uygun bir iş değil.

BAŞKAN – Peki, çok sağ olun arkadaşlar.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – John Kerry ne dedi?

BAŞKAN – Bilmiyorum.

John Kerry Kongrede konuşun üstat ya, burada konuşmasın.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Bölge Adliye ve Bölge İdari Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/839) (Alt Komisyon metni) (Devam)

BAŞKAN – Ben maddelere geçilmesini yüksek oylarınıza sunuyorum arkadaşlar: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Müzakere safhasının maddelere geçilmesi aşaması kabul edildi.

Bir de ben şu ana kadarki Adalet Komisyonu müzakerelerini iç hukuka uygunluk bakımından en naif müzakere olarak gördüm. Aslında Adalet Komisyonunda tecelli etmeyen tatlı aykırılıklar olabilir; bir daha tekerrür etmeyeceğini düşünüyorum çünkü o zaman da ben Komisyon hukukunun yaptırımlarını uygulardım. Siyaset hakkı elbette ki baki ama Komisyon içi verimli bir kural üreteceğiz.

Maddelere geçmeden önce, 14.00'te toplanmak üzere toplantıya kırk beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.14

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.12

BAŞKAN: Ahmet İYİMAYA (Ankara)

BAŞKANVEKİLİ: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)

SÖZCÜ: Serap YAŞAR (İstanbul)

KÂTİP: Adnan BOYNUKARA (Adıyaman)

BAŞKAN – Toplantıyı açıyorum:

1'inci maddeyi okutuyorum:

BÖLGE ADLİYE VE BÖLGE İDARE MAHKEMELERİNİN**İŞLEYİŞİNDE ORTAYA ÇIKAN SORUNLARIN GİDERİLMESİ AMACIYLA****BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1- 6/1/1982 tarihli ve 2576 sayılı Bölge idare Mahkemeleri, idare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun 3/B maddesinin başlığı ‘Bölge idare mahkemesi başkanı, daire başkanları ve üyelerinin görevleri:’ şeklinde değiştirilmiş, birinci fıkrasının başına “1 ibaresi, aynı fıkranın (i) bendine “denetlemek” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya denetletmek, personelden kendisine doğrudan bağlı olanlar hakkında ilgili kanunda belirtilen disiplin cezalarını uygulamak” ibaresi ile aynı fıkra (g) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş, mevcut (h) bendi (ı) bendi olarak teselsül ettirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“h) Hukuki veya fiili nedenlerle bir dairenin kendi üyeleri ile toplanamadığı hâllerde ilgisine göre diğer dairelerden üye görevlendirmek.”

“2. Daire başkanlarının görevleri şunlardır:

a) Dairelerinde uyumlu, verimli ve düzenli bir çalışmanın gerçekleşmesini ve işlerin makul süre içinde incelenmesini ve karara bağlanmasını sağlamak, dairenin kendi kararları arasında meydana gelen farklılık ve uyumsuzlukların giderilmesi için tedbirler almak.

b) Dosyayı, inceleyecek üyeye havale etmek ve kararların zamanında yazılmasını sağlamak.

c) Personelin özlük işlemlerinin yürütülmesini sağlamak ve izin isteklerini düşünceleriyle birlikte adalet komisyonuna aktarmak.

d) Dairede görevli yazı işleri müdürlüğünün işleyişini denetlemek ve personel hakkında ilgili kanunda belirtilen disiplin cezalarını uygulamak.

e) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak,

3. Üyelerin görevleri şunlardır:

a) Daire başkanı tarafından verilen dosyaları gerekli şekilde ve zamanında inceleyerek heyete sunmak, düşünce ve görüşlerini bildirmek ve kararları yazmak,

b) Dairelerindeki duruşma ve müzakerelere katılmak

c) Dairenin uyumlu, verimli ve düzenli çalışmasının sağlanmasında ve işlerin makul süre içinde incelenip karara bağlanmasında daire başkanına yardım etmek.

d) Bu Kanun uyarınca daire başkanı tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

4. Bölge idare mahkemesi başkanının yokluğunda, adalet komisyonu ve dairedaki görevler hariç olmak üzere, en kıdemli daire başkanı başkana vekâlet eder.

BAŞKAN – Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım; şimdi bir önceki oturumda söylediğimiz gerekçelerin önemli bir kısmını içinde taşıyan bir düzenleme.

Şimdi aslında bu düzenlemenin gerekçesi olan çok sayıda yapının bir arada toplanması zorluğundan kaynaklandığına işaret edilen olay ilerleyen maddelerde Başkanlar Kurulunu ikiye ayırmayla aslında o sakınca giderilmiş durumda. Yani Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, Hukuk Daireleri Başkanlar Kurulu olarak ayrılıyor.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi beni uyarıyorlar. BAM’da zaten böyle, şimdi yapmak istediğimiz gibi. Adli istinaf ile idari istinafı aynı usule tabi hâle getiriyoruz.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Bence aslında o zaman BAM’daki düzenlemeyi değiştirmemiz gerekir. Çünkü bizim özellikle söylediğimiz yargının siyasallaştığına ilişkin algının çok yoğunlaştığı bir dönemde Başkanlar Kurulundan alıp bunu başkanın inisiyatifine bırakmak, o da tam da söylediğimiz algının güçlenmesine neden olacağını düşünüyoruz Değerli Başkanım. O nedenle bu görevin Başkanlar Kurulunda kalması gerektiğini. Olabilir, toplanmakta zorluk hâlleri olabilir. Sizin de gerekçenizde aslında çok nadiren olabileceği söyleniyor. Dediğim gibi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu ve Hukuk Daireleri Başkanlar Kurulu olarak ayrıştırınca bu toplanmadaki zorluk da ortadan kalkıyor. Yine de olabilir. Olsa bile şöyle bir hüküm getirmek o dediğimiz algının önlenmesine yardımcı olur: Kararı veren yani karar toplantılarında, kararın çıkacağı toplantılarda kararı esas üyelerin içinde olacağı toplantıda verilmesine yönelik bir düzenleme olursa bu bahsettiğimiz yargının siyasallaştığı ve buna ilişkin özel mahkemeler kurulması gibi konuşulan şeylerin ortadan kalkacağını düşünüyorum. Bununla ilgili önergemiz de var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Bakanım; maddenin özellikle (h) fıkrası önemli. Doğrusu hukuki veya fiili nedenlerle bir dairenin kendi üyeleri yani 1 üye eksikliği gibi üye eksikliği demiyor, üyelerinin toplanamaması. Yani açıkçası şunu anlıyorum ben: Dairenin başkanı ve üyelerinin bir şekilde yani dairenin hiç toplanamaması hâlinde bile mahkeme başkanı âdeti yeni bir daire teşekkül ettirebilir bu yorumla. Dolayısıyla böyle bir sakınca var, birincisi bu. Yani daire 3 kişiden, daha doğrusu heyet 3 kişiden oluşuyorsa... Toplam –yanılmıyorsam- daire 5 kişiden mi oluşuyor?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) - 3’le toplanıyor, 2’yle karar veriyor.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Şimdi şöyle bir düşünelim: 3’ü de yok. Ama maddenin içeriğinden zaten bu anlaşılıyor, 3’ü de yoksa bile başkan 3 yeni üye atayarak daireyi oluşturabiliyor. Bu çok riskli bir durum. Birincisi bu risk. Yani bu, şu sonucu doğurur: Dosyaya hâkim, dosyayı inceleyen, dosyaya vâkıf ve o alanda uzman olan heyet yani daire yok, doğal olan heyet de zaten bu yani dosyaya vâkıf olan, dosyayı inceleyecek, işinde uzman mahkeme ve hiçbir üyesi yok, 3 yeni üyeyle yeni bir daire oluşturuluyor. Bu daire... Hukuk zaten olasılıklar, varsayımlar üzerinde subjektif şeye dayalı. Dolayısıyla mahkeme başkanının tercih edeceği 3 üyeyle istediği subjektif kararı çıkarabilir, subjektif yargılar çerçevesinde kararlar çıkarılabilir olasılığı var; birincisi bu. Bu nedenle, hem objektif kriter yok hem kanımca evet, uygulamada bu tür aksaklıklar çıkıyor ama burada “bir üyenin eksik olması hâlinde” şeklinde belki düzeltilebilir yani tüm daireyi, 3 hâkimi de atama şeklinde değil, bir üyenin

eksikliği hâlinde ilgili daireden görevlendirme yapmış olabilsin; bir bu. İkincisi de “Hangi üye?” sorusu akla geliyor.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Önerge var orada.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) - Tabii önerge gelecek. Yani hangi şey var, onu konuda da objektif kriterlerin konulması lazım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Burada bir söz söyleyeyim: Arkadaşlar, ne yasama ne başka bir kural koyucu şüphe üzerine kural koymaz. Sorunların makul karakteri ortaya konur, ona göre objektif norm üretilir. Ben, burada septsizime yer olmadığını düşünüyorum.

Bakanım, sadece -yargılama hukukçusu arkadaşlar var- belki “hukuki ve fiili” dediğiniz zaman imkânsızlık olur “hukuki ve fiili imkânsızlık” olması lazım. “Hukuki ve fiili nedenlerle...” Yargılama hukuku bakımından, hukuki ve fiili imkânsızlık nedeniyle mümkün olmaması lazım ama “haklı nedenlerle” de denebilir. Bu da sakıncalı değil ama yargılama formatı bakımından doğru görmüyorum.

Değerli Bakanım, bürokrat arkadaşlar; bir de (a) bendinde “düşünce ve görüşler” diyor. (3)’üncü fıkranın (a) bendinde “düşünce ve görüşlerini bildirmek.” Ya düşünce ya görüştür arkadaşlar. Roman yazmıyoruz, edebî sanat üretmiyoruz, ya “düşünce” olacak ya da “görüş” olacak. Oradan tasarruf edin. Adalet Komisyonunu yarın tedip ederler yani” Türkçeye hâkim değil.” derler.

Buyurun Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) - Sayın Başkan, müsaade ederseniz, bu konuyla ilgili açıklama getirmem gereken bir husus var.

Tabii, siz de ifade ettiniz, temel prensip bu kuralların iyi niyetle ve doğru bir şekilde uygulanmasıdır, zaten uygulama da o yönde oluyor.

Diyeelim, üçü de aynı arabada, gelirken bir trafik kazası oldu, yaralandılar, hastaneye kaldırıldılar. Orada da bir durum var. Ne yapacak şimdi? Mecburen buna bir şey olması lazım.

İkincisi de böylesi durumlarda bir mahkeme heyetinin tamamen komisyon başkanı tarafından veya istinaf başkanı tarafından zarureten değiştirildiği durumlarda hiçbir mahkeme benim bildiğim karar vermez. Şu ana kadar, yeni gelmişse ne yapar, “hâkim değişikliği nedeniyle” der, dosyayı erteler.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Ama verirse ne yapacağız?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Efendim, yok böyle bir örneği.

Biz, buna bir düzenleme yaparken bin tane ihtimalden bir tanesine göre düzenleme yaparsak dokuz yüz doksan dokuz ihtimali göz ardı ederiz.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – O gün mahkeme toplanmasın.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Onun için, burada, şu ana kadar yapılan bir uygulama var ilk derece mahkemelerinde. Bu, onunla ilgili. Burada, ben, bir olumsuzluk olacağı kanaatinde değilim. Burada, kıdem ve sıraya göre... Neye göre yapılıyor? Bir önerge var. Orada bir keyfilik olmasın diye söylendiği için, kıdem ve sıraya göre yapacak. Dolayısıyla kıdemi, sırası neyse ona göre yapılacaktır. Burada bir kötü niyet gerçekten olmaz.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Ama şeye de aykırı Sayın Bakanım: İlgili mahkemenin bir tabiiliği, bir doğallığı var.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bölge adliye mahkemelerinde aynısı var, ilk derece mahkemelerinde de aynısı var. Bir günlük de değil, yıllardır uyguladığımız bir şey bu, yeni

getirdiğimiz bir şey değil.

Sayın Başkanım, bir de bu hukuki ve fiili sebepler konusu...

BAŞKAN – Diğer kanunlarda da varmış ama o zaman ben Başkan olmadığım için o hatayı makul görüyoruz. Benim zamanımda geçmez o, benden geçmezdi o, doğrusu o.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ama “Doksan beş yıldır var.” diyor hocam. Eski CMK’da da aynısı oldu.

BAŞKAN – Efendim, yanlışla kıdem doğruluk irâs etmez. Tamam...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – İtirazımız yok artık.

BAŞKAN – Buyurun İsmail Bey.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Hukuk normlarında belirsizlik olmamalıdır. Mutlaka hem nesnel hem de müşahhas kriterlerin ortaya konulması lazım. Bana göre, mevcut düzenleme de bu anlamda eksikmiş, Başkanlar Kuruluna yetkiyi veriyormuş ama orada da yine neye göre belirleyeceği yönünde bir kriter yokmuş. Dolayısıyla biz doğru olanı yapalım.

Ben de bu verilen önerenin doğru olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sağ olun.

Necati Bey, buyurun.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Öncelikle burada, gittikçe ortaklaştığımız ölçülerin geliştirilmiş olmasından memnuniyet duyduğumu söyleyeyim.

Tabii, bir de şöyle bir tespitimiz olacak: Maalesef yapmış olduğumuz değerlendirmeler ve nitelermeler, elbette ki başta burada olmak üzere, tüm bu koşullara rağmen yargı görevini, bu kutsal görevi yerine getirmek üzere çaba gösteren ve temsilcileri burada olan sevgili yargıçlarımızı incittiğinin farkındayım. Belki de bu sürecin bu şekilde gelişmesinde en az kusuru olanlar onlar yani Parlamentonun, evet, yürütmenin daha fazla kusuru... Onların çalışma ortamını ve kurallarını belirleyen bizleriz ve belki süreç içerisinde çeşitli şapkalar üzerinden oraya yansıyan tutumlardan dolayı ortaya çıkan tablodan onlar da bizler kadar üzülüyoruz. O yüzden, özellikle bir özür dilemek istiyorum, haksız olarak incittiğimiz ölçüde sevgili yargıçlarımızdan eski bir yargıç olarak özür dilemek istiyorum.

BAŞKAN – Avukatlığa devam etmeyi düşünmüyorsunuz herhâlde.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Gerçekten onların mesleğe başlarken yüreklerini yakan adalet ateşinin hâlâ sürdüğünden eminim ama maalesef Sevgili Gökdağ’ın söylediği gibi yakın tarihimizde dönem dönem her birimizin farklı şekilde farklı gerekçelerle kullandığı ve sonuçta yargının durumunun iyi olmadığına dair tespitlerimiz ve belki sıfatlandırmakta imtina etmemiz gereken, kullanmaktan imtina etmemiz gereken kavramları kullandığımız ortada. Tüm bu kaygılarla bu değerlendirmeyi yapıyoruz.

Öncelikle, burada gerçekten de hukuki bir meselede ve işleyişte objektif kriterleri geliştirmek konusundaki duyarlılığınıza teşekkür ediyorum. Her birinizin bu anlamda katkılarınıza teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanımın, bunu anlayışla karşılayan, ön açan yaklaşımına da teşekkür ediyorum.

Temel temennimiz şudur: Kurumsal anlamda da uygulama anlamında da birliğin sağlanması temel yaklaşımımız, bunu istiyoruz.

İkincisi, objektif kriterlerin geliştirilmesini ve uygulamanın keyfi, şahsi değerlendirmelerin dışına çıkarılmasını önemsiyoruz. Bu anlayışla, ya tamamıyla çıkarılmasını -öncelikle bunu istiyoruz,

biz önergemizde ısrarlıyız- değilse takip eden sıra gibi onunla beraber ele alınması gereken kıdem meselesi gibi... Bunun yanı sıra temel kaygı, yine Başkan Vekilimizin ifade ettiği gibi, özellikle karar süreçlerinde tabii hâkim ilkesinin de ayakta tutulması anlamında, sonradan oluşturulmuş heyetlerden bu yetkinin sakınılması gerektiğinin altını çiziyorum.

Tedbir meselesinde ve karar aşamasında bu heyetler karar vermesin. Bunu güvence altına almak da mümkün. Böylelikle de kendi şeylerimizi büyük ölçüde gidermiş oluruz.

Teşekkür ederim.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Bu önergeyi çekmemiz lazım çünkü bu, boşluk bırakıyor, öbüründe “kıdem ve sıraya göre” ibaresi var. Buna göre o fıkrayı çıkardığımız zaman o da kayboluyor ortadan. Komisyondan geçen metni görüştüğümüz için...

BAŞKAN – Konuşma bittiyse, önergeyi işleme koyalım.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Eğer yeni önergeyle karar sürecinde tabii hâkim ilkesinin de uygulanacağı...

BAŞKAN – Tabii hâkim var zaten burada üstat “diğer daireler” diyor.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Ama kendi dairesinde karar aşamasında.

BAŞKAN – Kendi dairesinde olmadığı zaman diğer daireler tabii hâkim yani oraya göre idari yargıda görevlendirilmiş. Tabii hâkim, öyle falanca dairenin hâkimi dersiniz, hâkim bulamazsınız, çalışmaz.

İki önerge var.

Önergelere geçiyorum.

Danıştaydan gelen arkadaşlar, sizin tetkik hâkimlerinin mütalaa beyanında “düşünce” mi diyorsunuz, “görüş” mü diyorsunuz, “mütalaa” mı diyorsunuz?

DANIŞTAY ÜYESİ GÜRSEL ÖZKAN – Düşünce efendim.

BAŞKAN – O zaman “düşünce” kalsın.

Bakanım, diğerinin şey etmesi gerekir mi? Görüş...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Efendim, fark etmez, aynı şeyler, sana katılıyorum.

BAŞKAN – Tabii, iki kelime yazmayalım, tasarruf edelim.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yanlışta ısrar etmeyelim.

BAŞKAN - Tamam, “düşünce” doğru, “düşünce”.

“ve görüşlerini” ibaresi kalkıyor, “düşüncelerini” veya “düşüncesini” şeklinde düzeltiyoruz. O zaman ibare tashihiinde, düzeltme yetkisinde bunu kullanalım.

Aycan Hanım, buyurun.

AYCAN İRMEZ (Şırnak) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım; evet, hakikaten bize göre de burada tamamen kurumun ve kurumsallaşmanın önüne geçilmiş bir maddeyle karşı karşıyayız, tasarı maddesiyle karşı karşıyayız. Burada mahkeme başkanının görevleri genişletilmiştir. Tek elden mahkemeyi yürütme yetkisi verilmiştir burada. Bu da gösteriyor ki başkanın inisiyatifıyla, mahkeme bir şekilde, nasıl istiyorsa, onun görüşleri hangi doğrultudaysa genişletilen görevlerle birlikte... Yani, bölge mahkemeleri burada aslında bir nevi başkanın vesayeti altına girmektedir. Bu nedenle, hakikaten hem Anayasa’ya baktığımızda hem de evrensel hukuk ilkelerine baktığımızda aykırılık teşkil ettiği

açıktır.

Diğer açıdan, burada, seçilecek üyelerin özellikleri de, hani, hangi kriterlerde olacaklarına yönelik de tek bir ibare bulamadık. Bunun da ya eklenmesi gerektiğini veya bu maddenin tasarıdan... Tek bir kişiye bu şekilde bu kadar yetkinin verilmesi gerek ülkemizin hukuku açısından gerekse evrensel hukuk açısından aykırılık teşkil etmektedir.

BAŞKAN – İki önerge vardır, okutuyorum arkadaşlar:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bölge Adliye ve Bölge İdare Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 1'inci maddesinde (h) fıkrasının tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan

Muğla

Necati Yılmaz

Ankara

Cemal Okan Yüksel

Eskişehir

Mehmet Gökdağ

Gaziantep

Gerekçe:

Tasarıda 2576 sayılı Kanun'un 3/C maddesinin (4)'üncü fıkrasında yapılacak değişiklikte bölge idare mahkemesi daireleri arasında iş bölümünü belirleme yetkisinin Başkanlar Kurulundan alınarak mahkeme başkanına verilmesi teklifi bu kararın mevcut hâlinde olduğu gibi kurul tarafından yerilmesi halinde daha sağlıklı olacağı düşünülmüştür. Tasarının 2'nci maddesi ile anılan Kanun'un 3/C maddesinin (1)'inci fıkrasının “Hukuki veya fiili nedenlerle bir dairenin kendi üyeleriyle toplanamadığı hâllerde ilgisine göre diğer dairelerden üye görevlendirmek” şeklindeki (b) bendinde sayılan görev Bölge İdare Mahkemesi Başkanlar Kurulundan alınarak tasarının 1'inci maddesinde Kanun'un 3/B maddesinin (1)'inci fıkrasına eklenen (h) bendiyle bölge idare mahkemesi başkanına verilmektedir. Özellikle yargının siyasallaştığı bu dönemde ve yakın tarihimizde hukuk dışı saiklerle ve devlet dışı ve de yargı dışı yapıların mensubiyeti ve aidiyetiyle verilen kararlara sıkça rastlanan bu dönemde davaya özel hâkim tayini kaygısıyla ve tek kişi tarafından yapılacak bu görevlendirme tarafımızca endişeyle karşılanmaktadır. Bu nedenle, bu düzenlemenin tasarıdan çıkarılması gerektiği düşünülmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir. “Reddedilmiştir.” demiyorum bak, o bir zarafet.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/839) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın çeçeve 1'inci maddesiyle 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3/B maddesinin (1)'inci fıkrasına eklenmesi öngörülen (h) bendinde yer alan “dairelerden” ibaresinden gelmek üzere “kıdem ve sıraya göre” ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Yılmaz Tunç

Bartın

Gerekçe:

İşbu önergeyle, hukuki veya fiili nedenlerle bir dairenin kendi üyeleriyle toplanamadığı hâllerde bölge idare mahkemesi başkanı tarafından diğer dairelerden yapılacak üye görevlendirmelerinde, kıdem ve sıraya önem verilmesi amacıyla objektif bir kriter getirilmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul buyurunlar... Kabul etmeyenler... Önerge oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Niçin oy çokluğuyla? Yani “önem verilir” diyor. Aslında orada kesin bir hüküm getirmiyor, bu nedenle oy çokluğuyla. Yoksa ona katılabilirdik fakat orada kıdem ve sırayı takdire bırakmış bir anlayış var.

BAŞKAN – Anladım, teşekkür ediyorum.

Önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... “Ve görüşlerini” ibaresinin düşümüyle madde kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyoruz.

MADDE 2- 2576 sayılı Kanunun 3/C maddesinin dördüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan “Gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak ihtisaslaşmayı sağlamak amacıyla, bölge idare mahkemesi daireleri arasındaki iş bölümünü belirlemek, daireler” ibaresi “Daireler” şeklinde değiştirilmiş ve fıkranın (b) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN – Söz talebi? Yok.

Önerge var, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bölge Adliye ve Bölge İdare Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın 2’nci maddesinde öngörülen değişikliklerin tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan
Muğla

Necati Yılmaz
Ankara
Cemal Okan Yüksel
Eskişehir

Mehmet Gökdağ
Gaziantep

Gerekçe:

Tasarıda 2576 sayılı Kanun’un 3/C maddesinin (4)’üncü fıkrasında yapılacak değişikliklerle bölge idare mahkemesi daireleri arasında iş bölümünü belirleme yetkisinin Başkanlar Kurulundan alınarak mahkeme başkanına verilmesi teklifi bu kararın mevcut hâlinde olduğu gibi Kurul tarafından yerilmesi halinde daha sağlıklı olacağı düşünülmüştür. Tasarının 2’nci maddesi ile anılan Kanun’un 3/C maddesinin (1)’inci fıkrasının “Hukuki veya fiili nedenlerle bir dairenin kendi üyeleriyle toplanamadığı hâllerde ilgisine göre diğer dairelerden üye görevlendirmek” şeklindeki (b) bendinde sayılan görev Bölge İdare Mahkemesi Başkanlar Kurulundan alınarak tasarının 1’inci maddesinde Kanun’un 3/B maddesinin (1)’inci fıkrasına eklenen (h) bendiyle bölge idare mahkemesi başkanına verilmektedir. Özellikle yargının siyasallaştığı bu dönemde ve yakın tarihimizde hukuk dışı saiklerle ve devlet dışı ve de yargı dışı yapıların mensubiyeti ve aidiyetiyle verilen kararlara sıkça rastlanan bu dönemde davaya özel hâkim tayini kaygısıyla ve tek kişi tarafından yapılacak bu görevlendirme tarafımızca endişeyle karşılanmaktadır. Bu nedenle, bu düzenlemenin tasarıdan çıkarılması gerektiği düşünülmektedir.

Yine, tasarının 2’nci maddesiyle Kanunun 3/C maddesinin (4)’üncü fıkrasının (a) bendinde yer alan “Gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak ihtisaslaşmayı sağlamak amacıyla, bölge idare mahkemesi daireleri arasındaki iş bölümünü belirlemek” görevinin Bölge İdare Mahkemesi Başkanlar Kurulunda olduğuna ilişkin ibare kaldırılarak, tasarının 3’üncü maddesiyle anılan kanunun 3/D maddesine (3)’üncü fıkra eklenmek suretiyle bu görev Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna verilmiştir. Bölge idare mahkemesi bir kanun yolu mahkemesidir, diğer kanun yolu mahkemesi olan Yargıtayda daireler arası iş bölümü mahkemenin kendi kurulları tarafından değerlendirildiği hâlde bu düzenlemeyle çelişir şekilde istinaf mahkemesinde bu yetkinin HSK’ya devredilmesi sistem bütünlüğü açısından doğru değildir. Ayrıca gerek yapısal gerek seçim anlamında siyasallaşan HSK’ya bu yetkinin devri doğru görülmemektedir. Bu düzenlemenin tasarıdan çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum... Kabul edenler...

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Konuşmayalım mı efendim?

BAŞKAN – Buyurun?

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Bir söz söyleyelim mi?

BAŞKAN – İstisnaen olur, çok söz söylediniz ama buyurun, bir cümle.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sadece şunun altını bir kez daha çiziyoruz: Sayın Başkan, Sayın Bakan, sevgili arkadaşlar; üzerinde çalıştığımız, düzenleme yaptığımız mahkeme bir üst derece mahkemesi.

BAŞKAN – Tabii, doğru.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Üst derece mahkemesi değil, ikinci derece mahkeme.

BAŞKAN – Yani “ara mahkeme” diyorlar, “üst mahkeme” diyorlar, önemli değil, istinaf.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Evet, ara mahkeme. Sonuçta yerel mahkeme değil yani o anlamda söylüyorum, bölgesel özelliği var. Çünkü yerel mahkemenin verdiği kararları inceleme yetkisi de var.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Böyle baktığımızda, yerel mahkemelerin dışındaki mahkemeler bakımından görev bölüşümünün düzenlenmesini de kendi içerisinde bırakıyoruz, her mahkemenin kendi içerisinde bunu sağlamasını esas alıyoruz. Yereldeki verilen kararın üst mahkemeler tarafından ara mahkeme de olsa denetlenme imkânı var, var. Yerel mahkemelerin hâkimlerinin görevlendirilmesini, yetki tayinini HSK yapıyor, burada bir sorun yok. Artık HSK şu hâliyle siyasal saiklerin etkili olduğu, seçim biçimi, oluşturulma biçimi ve başında siyasi şapkası da olan bir siyasi kişilik tarafından temsil edildiği, yan yana geldiği zaman bu anlamlarıyla bir politik kimliğe bürünmüş durumda. Üzerinde siyasi pazarlıkların, üzerinde siyasi anlamda yardımlaşmaların yaşandığı bir mahkemeye dönüştü. Böyle bakınca, gerek itiraz mahkemeleri gerekse temyiz mahkemeleri anlamında üst mahkemelerin görev paylaşımını kendi içinde yapmaları gerektiğine ilişkin duyarlılığımızı ortaya koyuyoruz.

Yine, diğer fıkra ile ilgili Sayın Gökdağ’ın ortaya koyduğu hassasiyetlerimizi yineliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, burada vakıa mahkemesinin hukuku uygulanır normalde. Vakıa mahkemelerinde, alt mahkemelerde durum nedir? Bu da bir vakıa mahkemesi, burada ister istemez bir paralellik var.

Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler. Önerge kabul edilmemiştir.

Önergenin reddi diyalektiğinde maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde ilga ve inşa bileşik normuyla kabul buyurulmuştur efendim.

MADDE 3- 2576 sayılı Kanunun 3/D maddesinin birinci fıkrasının başına “1.” ibaresi ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“2. İki dairenin görevine ilişkin davalar, ilgili dairenin isteği üzerine o dairelerin birlikte yapacakları toplantıda karara bağlanır. Bu toplantıya daire başkanlarından kıdemli olan katılır ve başkanlık eder. Toplanma ve görüşme yeter sayısı beştir. Kararlar oy çokluğuyla verilir. Bu davalar, istemde bulunan ilgili dairenin esas ve karar numaralarını alır.

3. Gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak bölge idare mahkemesi daireleri arasındaki iş bölümü, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.”

BAŞKAN – Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bölge Adliye ve Bölge İdare Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın 3’üncü maddesinde üçüncü fıkrada yer alan düzenlemenin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gerekçe:

Tasarıda 2576 sayılı Kanun’un 3/C maddesinin 4’üncü fıkrasında yapılacak değişiklik ile Bölge İdare Mahkemesi Daireleri arasında iş bölümünü belirleme yetkisinin Başkanlar Kurulundan alınarak mahkeme başkanına verilmesi teklifi bu kararın mevcut hâlinde olduğu gibi kurul tarafından verilmesi hâlinde daha sağlıklı olacağı düşünülmüştür. Tasarının 1’inci maddesi ile anılan Kanunun 3/C maddesinin 1’inci fıkrasının “Hukuki veya fiili nedenlerle bir dairenin kendi üyeleriyle toplanamadığı hallerde -ilgisine göre diğer dairelerden üye görevlendirmek” şeklindeki (b) bendinde sayılan görev Bölge İdare Mahkemesi Başkanlar Kurulundan alınarak, Tasarının 1b maddesinde Kanunun 3/B maddesinin 1’inci fıkrasına eklenen (h) bendi ile Bölge İdare Mahkemesi başkanına verilmektedir. Özellikle yargının siyasallaştığı bu dönemde ve yakın tarihimizde hukuk dışı saiklerle ve devlet dışı ve de yargı dışı yapıların mensubiyeti ve aidiyetiyle verilen kararlara sıkça rastlanan bu dönemde davaya özel hâkim tayini kaygısıyla ve tek kişi tarafından yapılacak bu görevlendirme tarafımızca endişeyle karşılanmaktadır. Bu nedenle, bu düzenlemenin tasarıdan çıkarılması gerektiği düşünülmektedir.

Ömer Süha Aldan

Necati Yılmaz

Mehmet Gökdağ

Muğla

Ankara

Gaziantep

Zeynel Emre

Namık Havutça

Cemal Okan Yüksel

İstanbul

Balıkesir

Eskişehir

BAŞKAN – Gerekçesinde de tafsil arz olunan önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi de oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 4’ü okutuyorum:

MADDE 4- 2576 sayılı Kanunun 3/F maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “başkanlar kurulunun” ibaresi “bölge idare mahkemesi başkanının” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Söz var mı arkadaşlar? Yok.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bölge Adliye ve Bölge İdare Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 4'üncü maddesinde öngörülen düzenlemenin tasarısı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gerekçe:

Tasarıda 2576 sayılı Kanun'un 3/C maddesinin 4'üncü fıkrasında yapılacak değişiklikte Bölge İdare Mahkemesi Daireleri arasında iş bölümünü belirleme yetkisinin Başkanlar Kurulundan alınarak mahkeme başkanına verilmesi teklifi bu kararın mevcut hâlinde olduğu gibi kurul tarafından verilmesi hâlinde daha sağlıklı olacağı düşünülmüştür. Tasarının 2'nci maddesi ile anılan Kanunun 3/C maddesinin 1'inci fıkrasının “Hukuki veya fiili nedenlerle bir dairenin kendi üyeleriyle toplanamadığı hallerde ilgisine göre diğer dairelerden üye görevlendirmek” şeklindeki (b) bendinde sayılan görev Bölge İdare Mahkemesi Başkanlar Kurulundan alınarak, tasarının 1'inci maddesinde kanunun 3/B maddesinin 1'inci fıkrasına eklenen (h) bendiyle Bölge İdare Mahkemesi başkanına verilmektedir. Özellikle yargının siyasallaştığı bu dönemde ve yakın tarihimizde hukuk dışı saiklerle ve devlet dışı ve de yargı dışı yapıların mensubiyeti ve aidiyetiyle verilen kararlara sıkça rastlanan bu dönemde davaya özel hakim tayini kaygısıyla ve tek kişi tarafından yapılacak bu görevlendirme tarafımızca endişeyle karşılanmaktadır. Bu nedenle, bu düzenlemenin tasarıdan çıkarılması gerektiği düşünülmektedir.

Ömer Süha Aldan

Necati Yılmaz

Mehmet Gökdağ

Muğla

Ankara

Gaziantep

Zeynel Emre

Namık Havutça

Cemal Okan Yüksel

İstanbul

Balıkesir

Eskişehir

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul yeter sayısı, karar yeter sayısına ulaşmadığından, kabul etmeyenler de çoğunlukta olduğundan önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

5'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 20 nci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “İdare” ibaresi “Bölge idare mahkemelerindeki istinaf kanun yolu incelemeleri ile İdare” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra “ara kararları” ibaresinden sonra gelmek üzere “daire başkanı” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi oya arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 2577 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “aksine hüküm bulunsa” ibaresi “farklı bir kanun yolu öngörülmüş olsa” şeklinde değiştirilmiş ve maddenin altıncı fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu kararlar, dosyayla birlikte kararı veren ilk derece mahkemesine gönderilir ve bu mahkemelere yedi gün içinde tebliğ çıkarılır.”

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Tasarının ilk hâliyle olan 6’ncı madde şeyden çıkarılmış sanırım, öyle mi? Çünkü bizim 6’ncı maddeyle ilgili bir önergemiz var, eğer çıkarılmışsa onu çekeceğiz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Alt komisyonda çıktı efendim.

BAŞKAN – Tamam, yok o zaman.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Önergeyi çekiyoruz o zaman.

BAŞKAN – Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 7- 2577 sayılı Kanunun 50 nci maddesinin birinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş ve mevcut ikinci cümlesinde yer alan “karar” ibaresi “kararlar” şeklinde değiştirilmiştir.

“Ancak Danıştay ilgili dairesinin onamaya ilişkin kararları, dosyayla birlikte kararı veren ilk derece mahkemesine, kararın bir örneği de bölge idare mahkemesine gönderilir.”

BAŞKAN – Söz isteyen? Yok.

Önerge var mı?

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Şimdi, şöyle: Bu düzenleme tasarının ilk hâlindeki 9’uncu maddeye tekabül ettiği için 9’uncu maddeyle ilgili bizim önergemiz var. O zaman onu 8 olarak düzeltmemiz gerekiyor, önergeyi.

BAŞKAN – Bizim uzman arkadaşlarımız tarafından teselsül hataları düzeltme hatasında giderilir ama dikkat edin, ben ona bakmıyorum şu anda. Ne çıkarıldı, ne çıkarılmadı, o çok önemli. Teselsüle dikkat edin.

YASAMA UZMANI TANER GEÇMEZ – Sayın Vekilim, ben şimdi 50’yi okudum, sizin bir sonraki önergeniz 52’de. Bunu 9 olarak yazmışsınız ama ben onu 8’de okuyacağım. Ben şu anda 7’yi okudum.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Tamam, evet.

BAŞKAN – Efendim, her ikisi de kıdemli, müdekkik uzmanlarımız Komisyonumuza yardımcı oluyor.

Maddeyi oya arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 8’i okutuyorum:

MADDE 8- 2577 sayılı Kanunun 52 nci maddesine üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve mevcut dördüncü fıkra beşinci fıkra olarak teselsül ettirilmiştir.

“4. Temyiz ve istinaf incelemesi sırasında yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlar kesindir.”

BAŞKAN – Önergeden evvel, burada ben tatmin...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Danıştaydaki üye, uygun görürseniz bilgi versin.

BAŞKAN – Gürsel, peki, burada “kesinlik” yargısal kesinlik değil herhâlde, değil mi? Diyelim ki üç gün sonra şartlar değişti, yargısal emprevizyon, ne buyuruyorsunuz orada?

Buyurun.

DANIŞTAY ÜYESİ GÜRSEL ÖZKAN – Sayın Başkanım, Komisyonunuzu saygıyla selamlıyorum.

Temyiz aşamasında yürütmenin durdurulmasını ilgili daireden talep eder taraflar ve o daire o

yürütmenin durdurulması hakkında kararını verir. Artık o karara karşı yeni bir kanun yolu aşaması olmadığı anlamında kesinlik ama bundan sonra yeni, farklı, değişik belge, bilgi oluşması hâlinde...

BAŞKAN – Hah, şartların değişikliğinden dolayı, o çok önemli.

DANIŞTAY ÜYESİ GÜRSEL ÖZKAN – ...tekrar yürütmenin durdurulması talebinde bulunabilir ve bu talep tekrar daire tarafından incelenir. Nitekim, biz en son yürütmenin durdurulması kabul kararı verdiğimiz kendi kararımızı kaldırdık ki biz ivedi yargılama yapıyoruz 13. Dairede. Yani, bu yol bu şekilde bir kesinliktir.

BAŞKAN – Bu evrensel bir ilke zaten üstadım yani, tabii, anladım ama geçmesi önemli.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Onu Komisyon raporuna yazmak lazım.

BAŞKAN – Komisyon raporuna geçeceğiz bunu yani bu kesinlik, verilerde değişiklik olmaması hâlinde, bu karara karşı başkaca bir yasa yolunun bulunmadığı anlamında ama şartlarda değişiklik olursa...

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sevgili Başkanım, o zaman bunu maddeye yazmakta fayda var.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Maddeye gerek yok. Efendim, uygulama böyle.

BAŞKAN – Gerek yok, var zaten o. Bu açıklamalar var zaten idare hukukunda.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, Danıştayımızın, mahkemelerimizin istikrarlı içtihadı bu.

BAŞKAN – Turhan Feyzioğlu’nun bu konuda özel tezi var.

Evet, tamam. Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bölge Adliye ve Bölge İdare Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın 9’uncu maddesindeki değişiklik önerisinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan

Necati Yılmaz

Mehmet Gökdağ

Muğla

Ankara

Gaziantep

Zeynel Emre

Namık Havutça

Cemal Okan Yüksel

İstanbul

Balıkesir

Eskişehir

“MADDE 9- 2577 sayılı kanunun 52. Maddesine 3. Fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş, mevcut 4. fıkra 5. fıkra olarak teselsül ettirilmiştir:

“4. Temyiz ve istinaf incelemesi sırasında yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlara karşı dairenin ilgili olduğu başkanlar kurulunda incelenmek üzere itirazda bulunulabilir. Başkanlar kurulunun kararı kesindir.”

Gerekçe:

Tasarının 9’uncu maddesiyle anılan Kanunun 52’nci maddesine temyiz ve istinaf incelemesi sırasında yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararların kesin olacağı yönünde bir düzenleme getirilmeye çalışılmaktadır. Madde gerekçesinde, bu kararlara karşı hâlihazırda bir itiraz yolu olmadığı, ancak uygulamada tereddütler nedeniyle yargılamanın uzamasına sebebiyet verildiği ifade edilmiş ise de gerek Kanun’un 27’nci maddesinin (7)’inci fıkrasında yer alan “Yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlar Danıştay dava dairelerince verilmişse konusuna göre

İdari veya Vergi Dava Daireleri Kurullarına, bölge idare mahkemesi kararlarına karşı en yakın bölge idare mahkemesine, idare ve vergi mahkemeleri ile tek hâkim tarafından verilen kararlara karşı bölge idare mahkemesine kararın tebliğini izleyen günden itibaren yedi gün içinde bir defaya mahsus olmak üzere itiraz edilebilir” şeklindeki hükümle çelişkili olduğu gerekse de Anayasa’da düzenlenmiş bulunan hak arama özgürlüğüne aykırılık teşkil etmesi sebebiyle, getirilmeye çalışılan bu kısıtlamanın hukuka aykırı bir düzenleme olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle, ilk kez verilmiş bu kararlara karşı da hukuki bir denetim mekanizmasının öngörülmesi gerekir.

BAŞKAN – Teftişin ve denetimin teselsül yasağı var şekli hukukta, Ecevit’in de bir sözü var o konuda.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi muhtevası doğrultusunda yüksek takdire arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9- 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasına “başkanlık,” ibaresinden sonra gelmek üzere “ceza daireleri başkanlar kurulu, hukuk daireleri” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi oya arz ediyorum arkadaşlar: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

(Oturma Başkanlığına Başkan Vekili Hakkı Köylü geçti)

BAŞKAN – 10’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10- 5235 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin başlığı “Bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu ve hukuk daireleri başkanlar kurulu” şeklinde, birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddenin ikinci fıkrasına “başkanlığını” ibaresinden sonra gelmek üzere “ilgili” ibaresi eklenmiştir.

“Bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu ve hukuk daireleri başkanlar kurulu, bölge adliye mahkemesi başkanı ve ilgili dairelerin başkanlarından oluşur.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 11- 5235 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendine “mahkemesi” ve “başkanlık etmek,” ibarelerinden sonra gelmek üzere “ceza daireleri başkanlar kurulu ve hukuk daireleri” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN – Madde üzerinde önerge vardır, okutuyorum.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Söz mü istemiştiniz?

Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sevgili Başkanım, şimdi bu tasarının ilk hâlindeki metnin 12’nci maddesinde “kıdem ve sıra” ibaresi yürürlükten kaldırılmış idi. Şimdi gördüğümüz kadarıyla bu çekilmiş. O nedenle biz de 12’nci maddeyle ilgili önergemizi geri çekiyoruz.

BAŞKAN – Tamam.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Yani, “kıdem ve sıra” ibaresi kaldı, o zaman da önergemizin bir kıymetiharbiyesi kalmadı.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

12’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 12- 5235 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrasının giriş cümlesinde yer alan “başkanlar kurulunun görevleri şunlardır” ibaresi “ceza daireleri başkanlar kurulu ve hukuk daireleri başkanlar kurulu kendi aralarında toplanır ve aşağıdaki görevleri yaparlar” şeklinde, aynı fıkranın (1) numaralı bendinde yer alan “Bölge adliye mahkemesi hukuk ve ceza dairelerinin numaralarını ve aralarındaki işbölümünü belirlemek, daireler” ibaresi “Daireler” şeklinde ve (3) numaralı bendinde yer alan “Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu veya Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa” ibaresi “Hukuk Muhakemeleri Kanunu veya Ceza Muhakemesi Kanununa” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak bölge adliye mahkemeleri ceza ve hukuk daireleri arasındaki iş bölümü, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

13’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 13- 5235 sayılı Kanunun 40 ncı maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendine “giderilmesi için” ibaresinden sonra gelmek üzere “ceza daireleri başkanlar kuruluna veya hukuk daireleri” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

14’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 14- 5235 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “başkanlar kurulunun” ibaresi “bölge adliye mahkemesi başkanının” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Madde üzerinde önerge vardır, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bölge Adliye ve Bölge İdare Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın 15’inci maddesindeki değişiklik önergesinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan

Necati Yılmaz

Mehmet Gökdağ

Muğla

Ankara

Gaziantep

Zeynel Emre

Namık Havutça

Cemal Okan Yüksel

İstanbul

Balıkesir

Eskişehir

Gerekçe:

Tasarıda “Hukuki veya fiili nedenlerle bir dairenin kendi üyeleriyle toplanamadığı hallerde ilgisine göre diğer dairelerden üye görevlendirmek” şeklindeki (b) bendinde sayılan görev Bölge Adliye Mahkemesi Başkanlar Kurulundan alınarak tasarının 1’inci maddesinde Kanunun 3/B maddesinin (1)’inci fıkrasına eklenen (h) bendiyle Bölge Adliye Mahkemesi başkanına verilmektedir.

Özellikle yargının siyasallaştığı bu dönemde ve yakın tarihimizde hukuk dışı saiklerle ve devlet dışı ve de yargı dışı yapıların mensubiyeti ve aidiyetiyle verilen kararlara sıkça rastlanan bu dönemde davaya özel hâkim tayini kaygısıyla ve tek kişi tarafından yapılacak bu görevlendirme tarafımızca endişeyle karşılanmaktadır. Bu nedenle, bu düzenlemenin tasarıdan çıkarılması gerektiği düşünülmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

15’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 15- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 280 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “(c)” ibaresi “(a), (c), (d)” şeklinde değiştirilmiş, fıkra (a) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş, mevcut (b) ve (c) bentleri (d) ve (e) bentleri olarak teselsül ettirilmiştir ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“b) Cumhuriyet savcısının istinaf yoluna başvurma nedenine uygun olarak mahkumiyete konu suç için kanunda yazılı cezanın en alt derecesinin uygulanmasını uygun görmesi hâlinde, hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunun esastan reddine,

c) Olayın daha fazla araştırılmasına ihtiyaç duyulmadan davanın reddine karar verilmesi veya güvenlik tedbirlerine ilişkin hatalı kararın düzeltilmesi gereken hâllerde hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunun esastan reddine,

“(3) Birinci ve ikinci fıkra uyarınca verilen kararların sanık lehine olması hâlinde, bu hususların istinaf isteminde bulunmamış olan diğer sanıklara da uygulanma olanağı varsa bu sanıklar da istinaf isteminde bulunmuşçasına verilen kararlardan yararlanırlar.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 15’inci madde kabul edilmiştir.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 1.CEZA DAİRESİ BAŞKANI SEYDİ KAYMAZ – Özür dilerim, bir söz alabilir miyim?

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Başkanım, her zaman söz alabilirsiniz.

BAŞKAN – Buyurun Başkanım.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 1.CEZA DAİRESİ BAŞKANI SEYDİ KAYMAZ – Buna ilişkin bir önerimiz vardı.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Öneriniz yok da düşüncemiz var, Komisyon da başkaları öneri veremiyor.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 1.CEZA DAİRESİ BAŞKANI SEYDİ KAYMAZ – Pardon, özür dilerim, düşüncemiz vardı, daha doğrusu Ankara İstinaf Mahkemesi ceza dairesi başkanlarıyla yaptığımız toplantıda bu düzenlemeye ilişkin biz alternatif 2 tane düşünce hazırladık, 2 tane metin hazırladık. Onu takdirlerinize sunmak isterim. Okuyabilirim de sunabilirim de.

BAŞKAN – Bir okuyun bakalım da ondan sonra dağıtırız onu, bakarız.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Gerekirse dağıtırız.

Buyurun Başkanım.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 1. CEZA DAİRESİ BAŞKANI SEYDİ KAYMAZ – “Dosyada herhangi bir eksiklik bulunmayıp suçun yanlış nitelendirilmesi dışında hükümdeki hukuka aykırılık ve hatanın düzeltilmesinin mümkün olduğu hâllerde hükmü düzelterek istinaf başvurusunun

esastan reddine karar verir. Bu hüküm, cezayı artıran nedenle ilgili sanığın ilk derece mahkemesinde savunma yapma imkânı bulamadığı hâllerde uygulanmaz.” Bu birinci metin.

İkinci metin: “Dosyada herhangi bir eksiklik bulunmayıp suçun yanlış nitelendirilmesi, hâkimin takdir hakkına ilişkin hususlar dışında sanığın lehine hükümdeki hukuka aykırılık ve hatanın düzeltilmesinin mümkün olduğu hâllerde hükmü düzelterek istinaf başvurusunun esastan reddine karar verir.” Bunu söylemekteki amacımız şu: Elbette ki yeni düzenleme, tasarıdaki hüküm de bizim işlerimizi azaltıyor ama ileride öngörülemeyen hususlar olabilir. Orada yalnızca güvenlik tedbirleri bakımından düzelterek bir ret imkânı verilmiş. Biz eğer daha soyut bir ifadeyle geçerse, öngörülemeyen, bizim ileride düşünemediğimiz ancak yeni delil toplanması ihtiyacı olmayan, duruşma açılması ihtiyacı olmayan hâllerde biz dosya üzerinde, dosyadaki hukuka aykırılığı düzeltme imkânına sahipsek bunu düzeltelim diye düşünüyoruz.

Takdir yüce heyetimizin.

BAŞKAN – Onu şöyle yapalım mı Başkanım; biz bunu alalım, Genel Kurul aşamasına kadar üzerinde bir çalışıp belki bir düzeltme yapabiliriz.

Sayın Bakanım, ne dersiniz bu konuda?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, Bahri Öztürk Hocam bizim çalışmalarımızda destek oldu. Uygun görürseniz onun da bu konuda bir değerlendirmesini alırsak iyi olur.

BAŞKAN – Tamam, onu da alıp ondan sonra düşünelim.

Buyurun Hocam.

PROF. DR. BAHRİ ÖZTÜRK – Sayın Bakanım, Sayın Başkan, değerli üyeler; bu alt komisyonda görüşülüp kabul edilen metin ihtiyacı karşılamaya aslında yetiyor. Seydi Başkanın önerisi ise alt komisyonda kabul edilen metnin biraz daha somutlaştırılmış hâlidir, ben öyle anlamış bulunuyorum. Dolayısıyla, arada çok çok büyük bir fark olduğunu düşünmediğim için alt komisyonda kabul edilen metnin yeterli olacağı kanaatindeyim.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, biz tabii, Genel Kurul aşamasına kadar Başkanım, arkadaşlar ayrı ayrı görüşürler, bir daha bakarlar. İhtiyaç varsa Genel Kurulda müdahale ederiz.

BAŞKAN – Tamam Sayın Bakanım.

Maddeyi oylamıştık zaten.

16’ncı maddeye geçtik.

16’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 16- 5271 sayılı Kanunun 281 inci maddesinin birinci fıkrasına “mahkemesi” ibaresinden sonra gelmek üzere “daire” ibaresi eklenmiş ve fıkranın ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN – Önerge? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

17’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 17- 5271 sayılı Kanunun 282 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “okunur” ibaresi “anlatılır” şeklinde, (b) bendinde yer alan “de okunur” ibaresi “anlatılır” şeklinde ve (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı fıkraya (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (d) bendi (e) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“c) İlk derece mahkemesinde dinlenen tanıkların ifadelerini içeren tutanaklar ile keşif tutanakları ve bilirkişi raporu anlatılır.

d) Bölge adliye mahkemesi duruşma hazırlığı aşamasında toplanan delil ve belgeler, yapılmışsa keşif ve bilirkişi açıklamalarına ilişkin tutanak ve raporlar okunur.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

18’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 18- 5271 sayılı Kanunun 283 üncü maddesinin birinci fıkrasına “yoluna” ibaresinden sonra gelmek üzere “yalnız” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

19’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 19- 5271 sayılı Kanunun 285 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Türk Ceza Kanununun” ibaresi “23/4/2016 tarihli ve 6706 sayılı Cezaî Konularda Uluslararası Adli İş Birliği Kanununun” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

20’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 20- 5271 sayılı Kanunun 286 ncı maddesinin ikinci fıkrasına (b) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“c) Hapis cezasından çevrilen seçenek yaptırımlara ilişkin ilk derece mahkemesi kararları ile ilgili olarak bölge adliye mahkemesince verilen; seçenek yaptırımlara ilişkin her türlü kararlar ve istinaf başvurusunun esastan reddine dair kararlar,”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum...

Başkanım, buyurun.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 1. CEZA DAİRESİ BAŞKANI SEYDİ KAYMAZ - Sayın Başkanım, bu konuda kısa bir açıklamada bulunmak istiyorum, belki uygulamada ileride olabilecek tereddütleri gidermek bakımından. 5739 sayılı Yasa’yla TCK’nın 50’nci maddesinde bir değişiklik yapıldı ve 6’ncı fıkra da yer alan “yaptırım” kelimesi “tedbirin” olarak değiştirildi. Şimdi, bizim düzenlememizde hapis cezasının yaptırıma dönüşmesi hâlinde bu hükümlerin kesin olacağı söyleniyor. Bu yeni düzenlemeye göre yani 5739’a göre, hapis cezası, TCK’nın 50’nci maddesinin 1’inci fıkrasının (a) bendine göre adli para cezasına çevrilirse yaptırım kabul ediliyor, diğer bentlere göre çevrilirse onlar tedbir kabul ediliyor. Bu durumda eğer biz “yaptırım” kelimesini burada bırakırsak ve “tedbir”i eklemesek hapis cezasının para cezasına çevrilmesi, temyizi mümkün olmayacak, oysa diğer bentlere göre dönüştürülmesi temyize tabi olacak. Ben buna ilişkin bir Yargıtay kararını da okumak istiyorum izin verirseniz. “TCK’nın 50/6 maddesinde bulunan “yaptırımın” ibaresinin 1/3/2008 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 5739 sayılı Kanun’un 4’üncü maddesiyle “tedbirin” olarak değiştirilmesiyle sözü edilen maddenin 1’inci fıkrasının (a) bendi uyarınca hapis cezasının paraya çevrilmesi seçenek yaptırım, diğer bentlerde düzenlenen hususların ise seçenek tedbir niteliğinde olduğu, dolayısıyla ikisi arasında bir fark yapmış kanun koyucu, tedbiri de eklersek bütün tedbirleri de kapsamış olur.

BAŞKAN - Vuslat Bey’e söz veriyoruz.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım,

yüksek heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu madde değişikliği bizim önerimizle, daha doğrusu, düşüncemizden hareketle verilen bir önerge üzerine metne dâhil edildi. TCK'nın 50'nci maddesinde madde başlığı kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlardır. Bu başlık da hâlen mevcudiyetini devam ettiriyor. Eğer önemseniyorsa uygulamada sıkıntı yaratır deniyorsa “yaptırım” ve “seçenek tedbirler” denebilir, bunda bir mahzur yok ama madde başlığı esasen bunu kapsıyor. Yani, kısa süreli hapis cezasına “seçenek yaptırımlar” diyor madde başlığı. Bu bize göre sorun...

AHMET İYİMAYA (Ankara) – “Yargıtay farklı anlamış,” diyor Başkan.

BAŞKAN – Yok, yok Yargıtay doğru anlamış.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 1. CEZA DAİRESİ BAŞKANI SEYDİ KAYMAZ - Şimdi, bu madde şu iki açıdan kaynaklandı. Yani 5739 sayılı Kanun, maddesini yanlış söylemiş olabilirim. Doğrudan verilen adli para cezalarıyla hapisten çevrilen adli para cezalarının infazı farklıydı.

BAŞKAN – Düzeltildi sonradan o.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 1. CEZA DAİRESİ BAŞKANI SEYDİ KAYMAZ - Bununla beraber, 106'ncı madde adli para cezalarının infazına ilişkin madde de düzeltildi ve oradaki (9)'uncu fıkra yürürlükten kaldırıldı. Dolayısıyla, hapis cezasının... Yargıtay onu öyle anlıyor ve korkarım ileride istinaf mahkemeleri de bunu böyle anlayacak, bir tereddüt ortaya çıkar diye ben bunu dile getirme ihtiyacı duydum. Başkanımın dediği doğrudur, yani kanun maddesinde “yaptırımlar, seçenek yaptırımlar” diyor. Ama yüksek Yargıtayımız hapsin cezaya çevrilmesine “yaptırım”, diğer bentlere göre tedbire dönüştürülmesine ise “tedbir” diyor.

BAŞKAN – Peki, biz gene bunu böyle oylayalım, eğer bu konuda tereddüt olursa Genel Kurulda tekrar değerlendirebiliriz.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 1. CEZA DAİRESİ BAŞKANI SEYDİ KAYMAZ - Takdir yüce heyetinizin.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 21- 5271 sayılı Kanunun 291 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yedi” ibaresi “on beş” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Madde üzerinde Necati Bey söz istedi.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Efendim, burada temyiz süresi yedi günden on beş güne çıkarılıyor. Bu anlamdaki uzayan süreye biz olumlu bakıyoruz eski hâliyle de. Burada önergeyle beraber yasanın yürürlük tarihi belirleniyor, ne zaman uygulanacağı belirleniyor. O da yayım tarihi ve sonrasında verilen kararlarla ilgili uygun olacağı söyleniyor. Burada hakkı genişleten bir anlayış getirildiği için yani temyiz süresini uzatan bir anlayış önergeyle getirildiği için bence bunun o hâlde yasanın yayımlandığı tarih itibarıyla temyiz süresi henüz dolmamış olan tüm meselelere uygulanması gerektiği kanaatindeyim. Çünkü bir günde bir haftalık süreyi diğerleri de kaybetmesin. Temyiz süresi dolmamış madem, onlar da yedi günlük süreyi kazansınlar. Mademki hakkı genişleten bir anlayış var burada, böyle olması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Öyle değil mi? O şekilde olması gerekir zaten.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, yine geçici madde var bunun

uygulanmasıyla ilgili. Şimdi, burada bir sıkıntı çıkıyor, şu anda yedi gün içerisinde temyiz sınırı olduğu için biz bunu on beşe çıkarınca yedi gün geçirenlere bir sekiz gün ilave süre veriyor, bu lehe bir durum oluşturuyor. Öte yandan HMK’da biz bunu otuz günden on beş güne çekiyoruz, orada da aleyhe bir durum olunca geçiş hükümleriyle bu konunun uygulamasına açıklık getiriyoruz. Zannedersem verilen önergede bu on beş güne çıkması hâlinde eski kuralın, bundan öncekiler için, uygulanması şeklinde bir şey, yedi gün uygulanması. On beşe inen kısımdaysa otuz gün uygulanması. Çünkü taraflar bakımından birtakım haklar, birtakım imkânlar doğduğu için, biz şimdi yani cezada bir taraf lehine doğuyor ama onun bir de başka tarafı var, onu da hesap etmek lazım. Şimdi öbür tarafta lehe olduğu için, onu muhafaza ediyoruz ama burada da ikili bir durum var, o yüzden burada eski kuralı, orada da yenisine bir netlik sağlayarak böyle bir şey... Yoksa, olduğu gibi de bırakabiliriz, olduğu gibi bıraktığımızda, tabii, uygulayıcılar tereddüt edecektir, işte o tereddütler olmasın diye bir açıklık getiriyoruz.

BAŞKAN – Usul hükmü yürürlüğe girdiği andan itibaren uygulanıyor.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tam hüküm doğuracaktır.

BAŞKAN – O zaman, yedi günü geçirmiş, sekizinci günde ise, bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yedi günlük daha hakkı olmuyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Oluyor. Şimdi, geçiş hükmü koyarsak olmayacak.

PROF. DR. BAHRİ ÖZTÜRK – Yedinci günde ise...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, Bahri Hocam bir şey söylüyor, Hocamı bir dinleyebilir miyiz?

PROF. DR. BAHRİ ÖZTÜRK – Efendim, şimdi, burada yedi günlük süre dolmuş sekizinci gün kanun yürürlüğe girmişse, ölmüş hak, geri gelmez; bu, mümkün değil, hukukta prensiptir, hepinizin de bildiği gibi.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ama altıncı gündeysen o uzar.

PROF. DR. BAHRİ ÖZTÜRK – O zaman tabii ki derhâl tatbik sebebi... O on beş günde hiç problem olmaz da Hukuk Muhakemesi Kanunu’nda yapılacak olan düzenleme otuz günü on beş güne çektiği için, hak kaybına yol açabilecek uygulamalar olabilir ama cezada problem çıkacağı kanaatinde değiliz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Başkasının hakkına tecavüz edilmiş mi oluyor o zaman bu düşerse, yani yukarı çıkarsa?

PROF. DR. BAHRİ ÖZTÜRK – Aynen öyle, evet.

NECATİ YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkanım, burada bizim aslında ortaya konulan görüşten farklı bir bakışımız yok, biz de aynı şeyi söylüyoruz. Ölmüş bir hakkı yeniden canlandırmak doğru değil.

İki: Yarın böylesine bir alanda özellikle süreler üzerinde hak kaybı sonucunu doğuracak durumlar bakımından bir netlik olması lazım. Bu geçici düzenlemeye de ihtiyaç var, buna da katılıyoruz.

Sadece söylediğimiz şey şu: Burada kanun, yürürlük tarihinden itibaren uygulanacağı için, o gün altıncı günü doldurmuş olanlar bakımından Başkan diyor ki “Yedi gün, sekiz gün daha ek süre olacak.” Oysaki buradaki düzenlemeden şöyle anlamak da mümkün: “Kanun yürürlüğe girdiği tarihten ve sonrasında verilen kararlar için.” diyor. Oysaki karar daha önce alınmış, bir hafta önce verilmiş yani altı gün önce verilmiş. Altı gün önce verilmiş ve süre işliyor, altı gün işlemiş, yedinci güne gelmiş.

Bu altı gün işlemiş ama bir günü daha kalanlara uygulanmalı, öbür işleme uygulanmamalı. Bu hâliyle bence bunu karşılamıyor.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Bu eski kuralı ne zaman yürürlüğe girmişse sekiz...

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Genel kural o, ama hakkı genişleten bir anlayış olduğu için tükenmemiş olanlar da uygulanmalı diyorum ben.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, konu geçiş maddelerinde düzenlenen bir konu, uygun olursa oraya geldiğimizde bunu orada ayrıca değerlendirelim.

BAŞKAN – Tamam, o geçiş maddesinde değerlendirelim bunu, yanlışlık varsa düzeltelim.

21’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

22’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 22- 5271 sayılı Kanunun 304 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “gönderilmek üzere bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığına verir.” ibaresi “gönderir.” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN - Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

23’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 23- 5271 sayılı Kanunun Altıncı Kitap Üçüncü Kısım Birinci Bölüm başlığında yer alan “Yargıtay” ibaresi metinden çıkarılmış ve 308 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 308/A maddesi eklenmiştir.

“Bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının itiraz yetkisi

Madde 308/A- (I) Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığı, re’ sen veya istem üzerine, kararın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde kararı veren daireye itiraz edebilir. Sanığın lehine itirazda süre aranmaz. Daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir, aksi halde itirazı reddeder. İtirazın reddine ilişkin kararlar kesindir.”

BAŞKAN – Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sayın Başkanım, bu düzenleme bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı bölge adliye mahkemesi cumhuriyet başsavcılığının resen veya istem üzerine kararın kendisine tebliğinden itibaren otuz gün içerisinde daireye itirazıyla ilgili.

Şimdi, uygulamada bunun çok görülmediği, hepimizin malumu yani cumhuriyet başsavcılığının kesin nitelikteki karara karşı bir itiraz yoluna gitmesi ender rastlanan durum. Demek ki çok da önemli görülmüş, cumhuriyet savcılığı tarafından çok önemli görünen itiraz kararı verilen daireye yapılıncı psikolojik bir direnmeyle karşı karşıya kalabiliriz yani cumhuriyet başsavcıları gerçekten çok önemli bir neden görmese bir itirazda bulunmaz. Bunu görmüş, itiraz etmiş ve karar veren daireye yapmış. Oradaki psikolojik direnme durumunun oluşacağı göz önüne alınarak, bunun bir başka kurul tarafından tekrar denetlenebilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bunu da biz o dairenin kararına karşı yani kararı veren dairenin itiraza ilişkin verdiği kararın, ceza daireleri başkanlar kuruluna bir defa daha denetlenmek üzere gönderilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Çünkü gerçekten uygulamada bizim, sizin, hepimizin başsavcılığın resen veya istem üzerine itiraza gittiği, çok ender, çok önemli durumlarda söz konusu olur. Bunun da aynı daireye yapılması demin yine söyledim, yine tekrar edeyim, psikolojik direnmeyle bizi karşı karşıya bırakabilir. O nedenle bu hakkın zayı olmaması bakımından ceza daireleri başkanlar kuruluna bir itiraz hakkının getirilmesini düşünüyor ve öneriyoruz, önergemiz bu yöndedir.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, söz isteyen arkadaşlara söz vereyim ondan sonra...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ben bir açıklık getireyim bir konuya.

BAŞKAN – Peki, tamam, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, esasında bu, bizzat daire başkanları, daire üyelerinin de arzusu, genelde arzusu. Farklı düşününler de o, sadece savcılarımızın değil, daire başkanı... Çünkü bazen öyle bir eksiklik yapılıyor ki yani insanız oluyor, ya, o artık gittiği zaman el çekiyor, geri dokunamıyor. Şimdi, bu itiraz yolu, esasında bir anlamda bu vatandaşın aleyhine bir sonucun doğmasını önlemek için getirilmiş bir şey yani lehe olan bir durum.

İki: Bunlar ihtisas daireleri. Aynı konuda iki tane ihtisas dairesi olmuyor, diyelim ki başka bir daireye baktırdığınızda terör konusunda ihtisaslı bir tane daire varsa orada ihtisaslaşmış bir daire olmuyor, başka birisi bakmış olacak. Bunun da doğuracağı bir başka sonuç var.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sayın Bakanım, o nedenle, ceza daireleri de başkanlar kuruluna gitsin diyoruz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bitireyim de bir de onu söyleyeyim.

İkincisi de, o daire başkanlar kurulu idari bir kurul. Bunların bir yargısal görevi de yok. Öte yandan, ayrı bir kurul kurarsak hani ceza genel kurulu gibi bir şey kurarsak o zaman da istinafın mantığına ters. Çünkü istinaf, ikinci derece yargılama yapan bir yer, üst bir yargı mercisi değil, kendi içinde. Biz istinafı mini Yargıtaya, mini Danıştaya çevirmiş olacağız, o da işin mantığına ters. O nedenle bu, bir zaruretten ve talepten kaynaklı bir durumdur.

Arz ederim.

BAŞKAN – Peki.

Sırayla söz veriyoruz.

Başkanım, buyurun.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 1. CEZA DAİRESİ BAŞKANI SEYDİ KAYMAZ – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bu düzenlemeyi biz çok yararlı görüyoruz, bir ceza dairesi başkanı olarak, Sayın Bakanımın da belirttiği gibi. Gerçekten bizler de hata yapıyoruz. Yargıtay, kurumsal yapısına ve muazzam içtihat birikimine rağmen zaman zaman hatalar yapıyor, Genel Kuruldan dönüyor. İstinaf mahkemeleri yeni mahkemelerdir, hâliyle bizler hataya daha çok meyilliyiz, yani bizler daha çok hata yapabiliriz ve bu imkân olmadığı için, zaman zaman da üzülüyoruz yani gözümüzden kaçan bir husus olduğunda “Keşke itiraz edilse de bunu düzeltssek.” dediğimiz oluyor. O nedenle, çok yararlı bir düzenleme.

Benim burada tereddüdüm şu: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı demişken burada bölge adliye mahkemesi cumhuriyet başsavcılığının itirazı yani orada bu yetkiyi biz Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına tanımışız. Gerçi istinaf mahkemeleri 7 bölgededir, o nedenle mi başsavcısı yerine başsavcılığı seçildi onu bilemiyorum ama şöyle bir husus olsa, ben bir ihtimal olarak söylüyorum: Yargıtay Cumhuriyet Savcılığı da yaptım, bizler itirazı cumhuriyet başsavcısı adına yaparız yani dosyayı incelediğimizde başsavcımıza arz ederiz, o onay verdikten sonra biz tebliğnameyi imzalıyoruz ve onun adına imzalıyoruz. Acaba istinaf mahkemesi savcılarından biri “başsavcılığı” kelimesi kullanıldı diye bir itiraz yetkisini kullanırsa itiraz ederse bu itirazı biz reddedebilir miyiz?

BAŞKAN – Kendi kafasına göre diyorsun.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 1. CEZA DAİRESİ BAŞKANI SEYDİ KAYMAZ – Yani bu maddeye göre sanki edemeyiz gibime geliyor. Biz “başsavcılığa” veriyoruz çünkü “başsavcıya” değil. Bu tereddütlerimi paylaşmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Yani “başsavcılık” yerine “cumhuriyet başsavcısının itiraz yetkisi” derse daha doğru olur diye düşünüyorsunuz siz, öyle mi?

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 1. CEZA DAİRESİ BAŞKANI SEYDİ KAYMAZ – Evet, kişisel kanaatim o.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Bakanım, tabii, orada birden fazla istinafımız var. Şu anda 7 tane, 2 taneyi de bu Eylülde Bursa ve Adana’yı faaliyete geçiriyoruz, 9 olacak. 2019’a kadar biz 15 istinafi faaliyete geçireceğiz. Burada tek bir başsavcılık yok, her bölgenin ayrı başsavcısı var. Hani öyle de yazılsa olur ama öte yandan da tabii, bunlar kendi adına bu işi yapmıyorlar, zaten savcılık adına savcılar bu işi yapıyor. Bir de savcılar da dairelere göre kendi içerisinde görevlendiriliyor, bir iş bölümü yapıyor başsavcı, o da ona göre değerlendiriyor ve onlar o işi yapıyor. Belki başsavcı, “görüldü”sünü herhâlde yapıyordur, ben tam uygulamayı arkadaşlar kadar bilmiyorum ama şu anda yeni bir değişikliğe burada ihtiyaç olmadığı kanaatindeyiz.

BAŞKAN – Peki, Yargıtayda, bu hüküm “Yargıtay başsavcısının” mı diye yazıyor?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, onu bilmiyorum, arkadaşlar bir baksınlar da. Yani ben istinafın bir de Yargıtaydan, Danıştaydan ayrı bir kanun yolu olduğunu göstermek için de buna ihtiyaç... Yani biz, şimdi, kalkıp her konuyu orayla, Yargıtayla, Danıştayla istinafi aynılaştırsak biz... Şu anda benim yaptığım toplantılarda üyelerimizden bana sorulan sorular: “Bizim pozisyonumuz, statümüz tam ne? Biz yüksek mahkeme miyiz, ilk derece mahkemesi miyiz?” Şimdi, şu anda uygulamanın en büyük sıkıntısı da buradan kaynaklanıyor. Şimdi, bazı yerlerde aynen Yargıtay gibi hukuki denetim yapıyor, bozup bozup gönderiyor. O zaman ne oluyor? Kendini Yargıtay yerine koyuyor. Hâlbuki bozup gönderdiği dosyada duruşma açsa yani yapacağı bir kalem iş var, hemen karar verse iş bitecek ama ilk uygulamalarda epey oldu bu. Yani biz onun üzerine değişik toplantılar yaptık, çalışmalar yaptık. Bu uygulama böyle giderse biz istinafi daha doğmadan öldürmüş oluruz. Onun için de bu ilk uygulamalar sırasında istinafın Yargıtay ve Danıştaylaşmasının önüne geçmek için kullandığımız kavramlara bile dikkat ediyoruz çünkü onlardan farklı sonuçlar çıkabilir. İstinaf, bir kez daha söylüyorum, yüksek mahkeme değildir; istinaf Yargıtay ve Danıştayın bir alt kademesi de değildir. İstinaf, ikinci derece yargılama yapan bir mahkemedir, etkin bir mahkemedir. Çok inanarak söylüyorum, Yargıtaydan ve Danıştaydan daha etkin bir mahkemedir çünkü işin esasına girip sorun çözme yetkisi olan Türkiye’de ilk derece mahkemesinin dışında tek mahkemedir. Yargıtayın da Danıştayın da böyle bir yetkisi yok. Yargıtaya, Danıştaya hani, şimdi üyelikler konusu var. Ben ileride daha çok hâkimlerimizin istinaf üyeliği için şeyi olacağını düşünüyorum çünkü hakikaten çok etkin bir yargı yolu bu, kanun yolu. Onun için bunu biz Yargıtaylaştırmamak, Danıştaylaştırmamak, yüksek mahkemeye dönüştürmemek için de kanun düzenlerken bir hassasiyeti taşıyoruz. Bazen üyelerimizin, başkanlarımızın istedikleri şeyler oluyor ama biz böylesi bir hassasiyet nedeniyle orada fren yapıyoruz. Yani bu düzenlemenin bu hâliyle olmasının daha doğru olduğunu düşünüyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Yargıtay başsavcısı zaten bu konuda başsavcılarla bir toplantı yapar, der ki: “İtirazlar toplantıya gelecek birlikte karar vereceğiz.” diye Yargıtaydaki gibi yapabilir, istinaf mahkemesi de aynı kuralı rahatlıkla uygular.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Fiili uygulamaya engel bir şey değil.

BAŞKAN – Tabii tabii, fiilen onu uygulayabilir, ki uygular zaten yani “uygulayabilir” değil, herhâlde onu yapar.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yani zaten şu anda yapıyorlarmış.

BAŞKAN – Peki, şimdi, söz isteyen Mehmet Emin Bey var.

Buyurun.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Teşekkür ederim Başkanım.

Şimdi, efendim, bu maddede kesinleşmiş kararlara karşı istisnai olarak cumhuriyet başsavcılığına itiraz hakkı tanınıyor. Dolayısıyla, buradan müdahil, müşteki veya sanığın itiraz hakkı yok. Dolayısıyla, cumhuriyet başsavcılığı da resen bir değerlendirme yapacak. Bunun anlamı hukuka aykırı bir durum görecektir -yani her karara itiraz etmeyeceğine göre- ve buna gerçekten inanacak, ki cumhuriyet başsavcılığı sonuçta kurumlaşmış, oturmuş, kendi alanında uzmanlaşmış... Maddede bu itiraz noktasında da bir ayırım var kendi içinde, her itiraz konusu davada süre sınırsız değil otuz gün ama sanık lehine olan bir hukuksuzluğu gördüğü takdirde burada süre sınırı yok. Dolayısıyla, kanımca biz kanun koyucular açısından, sanık lehine olan itirazlarda sürenin olmamasının bir mantığı, bir amacı vardır çünkü sanığın mağduriyeti, telafisi imkansız sonuçlar doğuracaktır. Örneğin bir tutuklanma, bir ceza gibi. Şimdi, böyle bir mağduriyete de sebep vermemek adına sanığın lehine olan itirazlarda dairenin ötesinde bir itiraz yolu açmamız gerekir diye düşünüyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bizim önerimizin aynısı, öneri aynısı. Lehine olanda süre sınırı yok.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Süreyi söylemiyorum, süre sınırsız. Hissetti, daireye itiraz etti ama daire eski kararında direndi yani itirazı da reddetti. Bu durumda sadece sanık lehine itirazlarda bir temyiz yolu olmalı. Yani, ya ceza daireleri başkanlar kuruluna...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – O zaman istinafi kapatmamız lazım.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Hayır, Sayın Bakanım, bakın, buradaki mantık şu: Burada sanık itiraz etmiyor, müşteki etmiyor veya müdahil etmiyor, cumhuriyet savcısı da önüne gelen her karara itiraz etmiyor, kesin kararların hepsine itiraz edecek bir kural yok. İstisnai olarak belki yüzlerce dava tebliğ edilecek kendisine, itiraz etmeyecek ama yüzlerce davadan bir tanesini hakikaten hukuka aykırı bulacak, sanık lehine bir temyiz durumunda.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – İlginin istemi üzerine de savcılık bu itirazı yapabilecek, resen yapabildiği gibi istem kendine geldiği zaman...

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Hayır, benim buradaki şeyim şu, itiraz konusu değil, itirazı zaten süresiz yapabiliyor. Dairece reddedilirse tüketecek miyiz burada? Gerçekten savcının itirazı da haklıysa sonradan da haklılığı ortaya çıkarsa -ki burada yaptırım çok ağır çünkü kişi hürriyetiyle alakalı bir durum- ne yapacağız? Geri mi getireceğiz? Adam üç yıl yattı, beş yıl yattı ama sonradan da hakikaten savcının itirazının yerinde olduğu, haklı olduğu bir şekilde ortaya çıktı, yeni bir delille veya benzer bir şey.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şartları varsa yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebilir.

BAŞKAN – Burada eğer böyle bir yol olacaksa o zaman kesin hükmü temyize açık hâle getirmiş oluyor.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Benim önerim şahsen sadece bu istisna noktasında sanık

lehine olan durumlarda temyiz yolu açık olmalı diyorum.

BAŞKAN – Öyle olmaz.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Arkadaşlarımızın aktardığı bir bilgi var, onu da söyleyeyim. Şimdi, diyelim ki “İtiraz anında olmayan bir bilgi, bir belge, bir delil, yeni bir şey ortaya çıkarsa o çıktıktan sonra müracaat üzerine yeniden itiraz yapabilir.” diyor. Yani o anda yoktu sonradan bir şey çıktı, savcının böyle bir hakkı da var, “Yargıtayda da var.” diye söylüyor.

Bir de Başkanım, daire başkanımızın bir söz talebi var, siz belki onu göremediniz ama.

BAŞKAN - Buyurun.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 1. CEZA DAİRESİ BAŞKANI SEYDİ KAYMAZ – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, efendim, itiraz olağanüstü yasa yolu yani kesinleşen kararlara karşı başvuru bir yoldur, o nedenle kanun koyucumuz bunu yalnızca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına tanımış, istinaf bakımından da başsavcılığa tanımış. Ama Sayın Bakanın da dediği gibi vatandaşlar bu yolu tahrik edebilir, müşteki başvurabilir, sanık başvurabilir, katılan başvurabilir ve haklı talepleri başsavcılık ilgili daireye taşır.

Diğer hususa gelince, tabii, bu, henüz yürürlüğe giren bir madde değil, bu benim kişisel kanaatim. İtiraz üzerine daire eğer itirazı reddederse karar zaten kesindir. Kesin olan bir karara karşı yapılan bir itiraz reddederse buna ayrıca kesin demeye gerek yok, bu kesindir ama istinaf mahkemesi itirazı haklı bulur, davayı yeniden görür, yeni bir hüküm verirse -bu benim kişisel kanaatim- bu, yeni bir hükümdür ve 286’deki koşullar varsa bu temyize tabidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bölge Adliye ve Bölge İdare Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın 22’nci maddesinde öngörülen değişikliğin aşağıdaki şekilde düzeltilmesini arz ve teklif ederiz.

“Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığın itiraz yetkisi”

Madde 308/A — (1) Bölge Adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı re’sen ve ya istem üzerine, kararın kendisine verildiği tarihten itibaren 30 gün içinde kararı veren daireye itiraz edebilir. Sanığın lehine itirazda süre aranmaz. Daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir, aksi hâlde itirazı reddeder. Dairenin bu kararına karşı Ceza Daireleri Başkanlar Kuruluna itiraz edilebilir. Bu itiraz sonrası verilen karar kesindir.

Ömer Süha Aldan
Muğla

Necati Yılmaz
Ankara

Mehmet Gökdağ
Gaziantep

Cemal Okan Yüksel
Eskişehir

Gerekçe:

Tasarının 22’nci maddesiyle, anılan Kanun’un 308/A maddesinde öngörülen değişiklikle,

Kanun'un 308'inci maddesinde yer alan olağanüstü kanun yolu olarak gösterilen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraz yetkisine benzer bir yetki bölge adliye mahkemeleri ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı öngörülmüştür. Maddenin "itirazın reddine ilişkin kararlar kesindir" şeklindeki cümlesi itirazın kabulü kararı verilmesi hâlinde bu kararın kesin olmayacağı yönünde bir yoruma sebebiyet verebileceği düşünülmektedir. Halbuki itiraz edilen kararın kesin nitelikte olması ve itirazın olağanüstü kanun yolu olması sebebiyle, itirazın sonucunun her durumda kesin karar niteliğinde olması gerektiği değerlendirilmektedir. Tasarıdaki bu düzenlemeye katılmıyoruz, bu ret kararına karşı bir kanun yolu öngörülmelidir. Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu itiraz merci olarak belirlenmelidir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

24'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 24- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 101 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) 99 uncu madde gereğince cezaların toplanması gerektiğinde bu hususta hüküm verme yetkisi, en fazla cezaya hükmetmiş bulunan mahkemeye, bu durumda birden çok mahkeme yetkili ise son hükmü vermiş olan mahkemeye aittir. En fazla cezanın;

a) Yargıtay tarafından ilk derece mahkemesi sıfatıyla verilmesi hâlinde Ankara ağır ceza mahkemesince,

b) Bölge adliye mahkemesi tarafından ilk derece mahkemesi sıfatıyla verilmesi hâlinde bölge adliye mahkemesinin bulunduğu il ağır ceza mahkemesince,

c) Bölge adliye mahkemesi tarafından duruşma açmak suretiyle verilmesi hâlinde ise hükmü kaldırılan ilk derece mahkemesince,

bu hususta karar verilir.

d) (3) Bu madde uyarınca verilen kararlara karşı itiraz yoluna gidilebilir.”

BAŞKAN – Bölge adliye mahkemesi böylece infazdan da sıyrılmış oluyor.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

25'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 25- 5275 sayılı Kanunun 107 nci maddesinin onbirinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “mahkemeye verilir” ibaresi “mahkemeye; hüküm veya hükümlerden biri bölge adliye mahkemesi veya Yargıtay tarafından verilmiş ise 101 inci maddenin ikinci fıkrasına göre belirlenen ilk derece mahkemesine; hükümlü başka bir yerde bulunuyorsa o yerde bulunan aynı derecedeki mahkemeye verilir” şeklinde ve onbeşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(15) Hükümlü, geri kalan süre içinde işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm edilirse ya da bağlı tutulduğu yükümlülükleri yerine getirmezse hükmü veren ilk derece mahkemesi, cezaların toplandığı hâller ile hükmün bölge adliye mahkemesi veya Yargıtay tarafından verilmiş olması hâlinde ise 101 inci maddenin ikinci fıkrasına göre belirlenen ilk derece mahkemesi tarafından koşullu salıverilme kararının geri alınmasına dosya üzerinden karar verilir. Bu kararlara karşı itiraz yolu açıktır.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

26'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 26- 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına (b) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (c) bendi (ç) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“c) Bölge adliye ve bölge idare mahkemesi daireleri arasındaki işbölümü ile ilk derece mahkemeleri arasındaki iş dağılımını karara bağlamak.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

27'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 27- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 302 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(5) Kanun yollarından geçmek suretiyle kesinleşen kararların kesinleşme kaydı ile kesinleşme kaydı yapılan kararların yerine getirilmesi için gerekli bildirimler de ilk derece mahkemesince yapılır.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 28- 6100 sayılı Kanunun 352 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 352- (I) Bölge adliye mahkemesi hukuk dairesince dosya üzerinde yapılacak ön inceleme sonunda aşağıdaki durumlardan birinin tespiti hâlinde öncelikle gerekli karar verilir.

- a) İncelemenin başka bir dairece veya bölge adliye mahkemesince yapılmasının gerekli olması.
- b) Kararın kesin olması.
- c) Başvurunun süresi içinde yapılmaması.
- ç) Başvuru şartlarının yerine getirilmemesi.
- d) Başvuru sebeplerinin veya gerekçesinin hiç gösterilmemesi.

(2) Ön inceleme heyetçe veya görevlendirilecek bir üye tarafından yapılır ve ön inceleme sonunda karar heyetçe verilir.

(3) Eksiklik bulunmadığı anlaşılan dosya incelemeye alınır.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

29'uncu maddeyi okutuyorum:

(4) MADDE 29- 6100 sayılı Kanunun 353 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (3) numaralı alt bendinde yer alan “veyahut mahkemenin bölge adliye mahkemesinin yargı çevresi dışında kalması” ibaresi ile bendin (5) numaralı alt bendinde yer alan merci tayinine” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

30'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 30- 6100 sayılı Kanunun 359 uncu maddesinin başlığına “ve tebliği” ibaresi ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Temyizi kabil olmayan kararlar, ilk derece mahkemesi tarafından; temyizi kabil olan

kararlar ise bölge adliye mahkemesi tarafından tebliğe çıkarılır.”

BAŞKAN - Madde üzerinde bir önerge var, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bölge Adliye ve Bölge İdare Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın 28’inci maddesinin tebliğe kelimesinden sonra “derhal” ibaresinin eklenerek aşağıdaki şekilde düzeltilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 28- 6100 sayılı kanunun 359. Maddesinin başlığına “ve tebliği” ibaresi aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.”

“(3) Temyizi kabul olmayan kararlar, ilk derece mahkemesi tarafından; temyizi kabul olan kararlar ise Bölge Adliye Mahkemesi tarafından beklenmeksizin tebliğe derhâl çıkarılır.”

Ömer Süha Aldan

Necati Yılmaz

Mehmet Gökdağ

Muğla

Ankara

Gaziantep

Cemal Okan Yüksel

Eskişehir

Gerekçe:

Düzenlemeye konu kararlar verilmiş olmasına rağmen tebliğe çıkarılmadan infazı mümkün hâle gelememektedir. Bu belirsiz durum davayı kaybeden taraf aleyhine sürekli bir baskı ve tehdit unsuru olarak mevcudiyetini korumaktadır. Bu durum aynı zamanda hukuk dünyasında bir belirsizliğe de neden olmaktadır. Tüm bu sakıncaları gidermek açısından ve hukuk dünyasında varlık kazanmış olan mahkeme kararının sonuç ve etkilerini yaratarak belirsizliğe son verilmesi amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, burada, önergede “derhâl” ibaresinin eklenmesi isteniyor, yani “‘Bu karar tebliğe çıkarılır.’ tabiri var ama ne zaman çıkarılacağı belli değil. Zaman geçiyor, hak kaybına sebep olabilir.” şeklinde bir düşünce var.

YARGITAY 15. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ALBAYRAK – Benim bir görüşüm var.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Adem Bey’in bir görüşü var.

BAŞKAN – Buyurun Adem Bey.

YARGITAY 15. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ALBAYRAK – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım; ben de yüce heyeti saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bizim şu anda ilk derece yargılamamızda da benzer bir sorun var. Bu madde, 301’inci maddede düzenleniyor ilk derece mahkemesinin kararlarının tebliğine ilişkin maddemiz. Bu maddenin aslında lafzı biraz böyle şey de olsa tebliğe çıkarma konusunda ilk derece mahkemeleri özellikle imtina ediyorlar. Ben alt komisyonda da bunu ayrıntılı açıklamıştım değerli heyet üyelerine. Bizim bu Kanun’un Yönetmeliği’nin 58’inci maddesi var, 58’inci maddenin (1)’inci fıkrası aynen şöyle diyor: “Hâkimin re’sen harekete geçtiği haller ile kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla taraflardan birinin talebi olmadıkça hüküm tebliğe çıkarılmaz.” Şimdi, bu Yönetmelik hükmüyle Kanun’un 301’inci maddesini okuyan ilk derece hâkimi diyor ki: “Bu kararı tebliğe çıkarmayalım.” Şimdi, tebliğe çıkarmayınca şöyle değişik bir uygulama oluyor, bugün itibarıyla söylüyorum: 2005 yılında verilmiş bir karar, eğer taraflardan bir tanesi kararı tebliğe çıkarmamışsa, 2017 yılında tebliğe çıkarılabiliyor, 2017’nin kanun yolu hükümleri uygulanmak kaydıyla bizim önümüze gelebiliyor; yani, miktar itibarıyla

veya kesinlik anlamında da ciddi sorunlar oluyor. Çok eski bir karar. Bir de, taraf açısından da olaya bakarsanız, biri sizin hakkınızda dava açmış, siz eğer tebliğe çıkarmamışsanız o dosyadan mahkemece verilen karar, belki on yıllarca, üç beş yıl, sekiz yıl, on yıl bekliyor, bekliyor, bekliyor ve sonrasında bir tebliğe çıkarma söz konusu oluyor. Benim düşüncem, hele olaya istinaf mahkemeleri açısından bakarsak, istinaf mahkemeleri ilk derece mahkemesi gibi olmayacak, bir arşivleri olmayacak belki de, ilk derecedeki yerleşmiş bir dosya saklama kültürü olmayacak; dolayısıyla, istinaf mahkemesinin verdiği bir kararın uzunca süre istinaf mahkemesinde kalması çok ciddi sorunlara yol açar.

BAŞKAN – Başkanım, bizim şimdi tebliğe çıkarılması konusunda ihtilafımız yok da oraya “derhâl” yazalım mı, yazmayalım mı?

YARGITAY 15. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ALBAYRAK – Ben onu söylüyorum efendim, oraya mutlaka “derhâl” kelimesinin veya “talep beklenmeksizin” kelimesinin eklenmesinin faydalı olacağını düşünüyorum. İstinaf başkan ve üyeleriyle bizim yaptığımız görüşmelerde, eğitimlerde de bu konu çok ciddi tartışıldı.

BAŞKAN – Masrafları kim verecek, masraflar nereden çıkacak? Hazine mi...

YARGITAY 15. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ALBAYRAK – Değerli Başkanım, bu konuda -sizin, HMK’yı düzenleyen Komisyona da bu anlamda teşekkür ediyorum- “gider avansı” diye 127’nci maddede düzenleme var; dolayısıyla masraf sorunu yok.

BAŞKAN – Tamam, anladım.

Tamam, teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, HMK’yla ilgili Bakanlığımızın kurduğu bir Bilim Komisyonu var, onların da HMK’daki bu tebliğ konusuna ilişkin yaptığı bir düzenleme var. Orada “hemen veya derhâl beklenmeksizin” değil de bir ay içerisinde bir kural koymuşlar. İzniniz olursa bu “hemen”i, bir saat mi, bir gün mü, iki gün mü bunun içi dolmaz. Şimdi, ben arkadaşlara HMK Bilim Komisyonunun hazırladığı metni getirdim. Sadece buraya değil, HMK’nın ilgili maddesine de müdahale etmemiz lazım. Doğru bir talep biz de koyalım ama HMK’daki önergeyi şimdi arkadaşlar getiriyor, Komisyonumuz değerlendirsın hem ilk derece mahkemeleri için koyalım bunu hem de istinaf için koyalım. Böylelikle çok büyük bir faydayı sağlamış oluruz.

BAŞKAN – Şöyle yapalım mı: “En geç bir ay içerisinde” diye yasal süreyi eklemek olur mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, yazılı bir metin var Bilim Komisyonunun hazırladığı. İsterseniz bu maddeyi geçelim, diğerlerine bakalım, ona göre şey yapalım.

BAŞKAN - Peki, geçelim.

Bu maddeyi böylece bırakıyoruz şimdi, oylamadan geçiyoruz.

Madde 31’i okutuyorum:

MADDE 31- 6100 sayılı Kanunun 361 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir ay” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

32’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 32- 6100 sayılı Kanunun 362 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin başına “Kira ilişkisinden doğan ve miktar veya değeri itibarıyla temyiz edilebilen alacak davaları hariç olmak üzere”

ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 33’ü okutuyorum:

MADDE 33- 6100 sayılı Kanunun 363 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) İlk derece mahkemelerinin kesin olarak verdikleri kararlar ile istinaf incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlarına ve bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin ilk derece mahkemesi sıfatıyla kesin olarak verdikleri kararlar ile yine bu sıfatla verdikleri ve temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlarına karşı, yürürlükteki hukuka aykırı bulunduğu ileri sürülerek Adalet Bakanlığı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kanun yararına temyiz yoluna başvurulur.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Sayın Bakanım, buraya bu “bir ay”ı yazalım mı, yoksa bekleyelim mi?

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, Sayın Başkanım, önerge hazır, bir madde ihdas edeceğiz, bir de mevcut maddeyi ona göre, ihdas ettiğimiz maddeyle uyumlu şekilde yapacağız. Hazır metin. Hemen iki dakika beklersek arkadaşlar getirebilirler.

BAŞKAN – Tamam o zaman, bekleyelim onu iki dakika.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/839) esas numaralı Kanun Tasarısı’na çerçeve 33’üncü maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki geçici maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Yılmaz Tunç

Bartın

“GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunla, 5271 sayılı Kanunun 291 inci maddesi ile 6100 sayılı Kanunun 361 inci maddesinde temyiz sürelerine ilişkin olarak yapılan değişiklikler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ve sonrasında verilen kararlar hakkında uygulanır.

(2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından bölge adliye ve bölge idare mahkemesi daireleri arasında işbölümü yapıncaya kadar bölge adliye ve bölge idare mahkemesi başkanlar kurullarınca yapılan mevcut işbölümünün uygulanmasına devam olunur.”

Gerekçe:

5271 sayılı Kanun’un 291 ve 6100 sayılı Kanun’un 361’inci maddelerinde tasarıyla yapılan değişiklikle temyiz süreleri yeniden düzenlenmiştir. Önergeyle, değişikliklerin bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ve sonrasında verilen kararlar hakkında uygulanacağı hükme bağlanmakta ve uygulamada oluşması muhtemel tereddütlerin giderilmesi ve hak kayıplarının önlenmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca tasarıyla bölge adliye ve bölge idare mahkemesi daireleri arasında iş bölümünü yapma yetkisi bölge adliye ve bölge idare mahkemelerinden alınarak Hâkimler ve Savcılar Kuruluna verildiğinden bu konuda Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından karar verinceye kadar bölge adliye ve bölge idare mahkemesi başkanlar kurullarınca yapılan mevcut iş bölümünün uygulanmasına devam olunacağı hükme bağlanmakta ve bu kapsamda oluşması muhtemel tereddütlerin önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

(Oturma Başkanlığına Başkan Ahmet İyimaya geçti)

BAŞKAN – Arkadaşlar, usulümüz, evvela madde ihdasını yüksek heyetin kabul etmesi lazım, ondan sonra ihdasa ilişkin önergeyi müzakere edebiliriz iç hukukumuz gereği.

Bu tasarıda 34’üncü madde olarak, arkadaşımızın geçici madde 1 olarak okuduğu şekilde bir madde ihdasını, usulen madde ihdasını, kabulünüze arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Yeni madde ihdası hususu kabul edilmiştir.

İhdası yüce heyetçe kabul edilen hususta teklif edilen ihdas önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde önerge doğrultusunda yeni bir madde olarak kabul edilmiştir.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Başkanım, benim bir söz talebim vardı.

BAŞKAN – Okunan ihdas önergesi maddesiyle ilgili buyurun sevgili başkanım.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Sayın Başkanım, tekrar yüksek heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu yürürlük maddesiyle ilgili, daha doğrusu temyiz sürelerini değiştiren ihdas maddesiyle ilgili olarak şu hususu belirtmek istemiştım: Bizim istinaf öncesi temyiz süremiz 1412 sayılı CMUK’a göre yedi gün. Bu değişikliğe rağmen istinaf öncesi temyiz yoluna tabi kararlar, kesinleşene kadar aynı usule tabi olduğu için süre bakımından da bu on beş günlük değişikliğin, onları etkilememesi gerektiğini düşünüyorum. 5320 sayılı Yürürlük Yasası’nın 8’inci maddesi zaten “İstinaf mahkemeleri faaliyete geçmeden önce verilen kararlar 1412 sayılı CMUK temyiz usulüne tabidir.” demektedir. Bu itibarla eskiden bizim önümüze gelen veya gelmesi gereken kararlar, istinaftan geçmeksizin gelen kararlar yedi güne tabi olacak.

Değerli Hocamın yaptığı açıklama da burada çok önemli. Ölmüş süreler canlanmayacak ama süre henüz tamamlanmadan süre cezada uzatıldığı için altıncı günde temyiz hakkı otomatikman on beş güne çıkmış olacak ama sekizinci günde temyiz hakkı ölmüş olacak. Bu açıklamayı yapmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Bu maddenin tedvini size göre doğru mu, isabetli mi?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – İsbetlidir efendim.

BAŞKAN – Ayrıca, hocam, ölmüş olan sürelerde ölüm, reel değil, fiktif olduğu için yine kanun koyucu tarafından ihyası mümkündür.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum; Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğerini ne yaptık Bakanım?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Geldi önerge.

BAŞKAN – Önergeyi okuyalım da Cumhuriyet Halk Partisiyle birse birleştirelim.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Aynı değil, farklı, bir okunursa...

BAŞKAN – Yani Hakkı Bey’in tereddüt ettiği önerge geldi.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Başkanım, bu bizim önerge, HMK’yla ilgili Bakanlığımızın kurduğu Bilim Komisyonunun hazırladığı taslakta yer alan metin. Şimdi, buraya gelince iki tarafta da bunu düzenlememiz lazım.

BAŞKAN – Burayı da kapsıyor diyorsunuz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yok, burayı kapsamıyor. Hem burada yapmamız lazım hem orada yapmamız lazım. Onun için bütünlük olsun diye biz o önergeyi o taslaktan aldık,

buraya getirdik. Heyetiniz kabul ederse, Komisyonun çalışması, daha başta bir kısmı yürürlüğe girecek.

BAŞKAN – 26’ncı maddeden sonra yeni bir madde ihdas ediliyor, uygun mu efendim? Madde ihdasını kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde ihdası önergesini okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/839) esas numaralı Kanun Tasarısı’nın çerçeve 26’ncı maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Yılmaz Tunç

Bartın

“MADDE 27- (I) 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 301 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Hükmün gerekçesinin yazılarak imzalanmasından itibaren bir ay içinde taraflardan birinin başvurusu üzerine hükmün mühürlenmiş bir nüshası makbuz karşılığında başvuran tarafa verilir, diğer nüshası da gecikmeksizin diğer tarafa tebliğ edilir. Bu süre içinde herhangi bir başvuru olmazsa, hüküm yazı işleri müdürü tarafından takip eden bir ay içinde taraflara resen tebliğ edilir.”

Gereke:

Maddeyle, kanunun hüküm nüshasına ilişkin 301’inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Yapılan değişiklikle hükmün gerekçesinin yazılarak imzalanmasından itibaren bir ay içinde taraflardan birinin başvurusu üzerine hükmün mühürlenmiş örneğinin başvuran tarafa makbuz karşılığında verileceği, bir nüshasının ise gecikmeksizin diğer tarafa tebliğ çıkarılacağı hüküm altına alınmaktadır. Bu süre içinde hükmün tebliğ çıkarılması için taraflarca herhangi bir başvuru yapılmazsa hüküm yazı işleri müdürü tarafından takip eden bir ay içinde resen tebliğ çıkarılacaktır. Yazı işleri müdürü, resen tebliğ çıkarmak için dosyada bulunan gider avansını kullanacaktır. Böylece hükmün tebliğ çıkarılmasının taraflar arasında bir baskı unsuru olarak kullanılmasının önüne geçilebilecektir.

BAŞKAN – Evet, yeni madde ihdasına çalışılan madde konusunda bir beyanda bulunmak isteyen var mı?

Söz yok, karşı bir önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir. Teselsül buna göre yapılacaktır.

YASAMA UZMANI TANER GEÇMEZ – Başkanım, şimdi 30’u bırakmıştık.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Efendim, 359’un değişiklik önergesi de geldi, onu da...

BAŞKAN – Ha, geldi mi?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yani bununla uyumlu bir düzenleme.

BAŞKAN – Ben aynıysa birleştireceğim önergeyi. Muhalefetin de bir önergesi kabul edilmiş olsun. “30 gün” mü dedik?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bunun aynısı.

BAŞKAN – Öyle mi?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bununla uyumlu.

BAŞKAN – Metin aynı mı kardeşim? İbare ne ya?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Efendim, Sayın Başkanım, burada “derhâl” ibaresinin...

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – İlkiyle farklı maddeler aslında Başkanım. Biri 301, biri 359.

BAŞKAN – Peki, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, okursanız zaten anlaşılacaktır.

BAŞKAN – Gelmedi ki Bakanım, okuyacağım zaten ben hemen. Ver okuyalım Sevgili Kardeşim, Daire Başkanım.

Muntazar imzaya rapten okuyoruz, buyurun:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görülmekte olan 1/839 esas numaralı Kanun Tasarısı’nın çerçeve 30’uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Yılmaz Tunç

Bartın

“MADDE 30-6100 sayılı Kanunun 359 uncu maddesinin başlığına “ve tebliğ” ibaresi ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

(3) Temyizi kabil olmayan kararlar, ilk derece mahkemesi tarafından; temyizi kabil olan kararlar ise bölge adliye mahkemesi tarafından tebliğ çıkarılır.

(4) Hükmün gerekçesinin yazılarak imzalanmasından itibaren bir ay içinde taraflardan birinin başvurusu üzerine hükmün mühürlenmiş bir nüshası makbuz karşılığında başvuran tarafa verilir, diğer nüshası da gecikmeksizin diğer tarafa tebliğ edilir. Bu süre içinde herhangi bir başvuru olmazsa, hüküm yazı işleri müdürü tarafından takip eden bir ay içinde taraflara resen tebliğ edilir. Hükmün bir nüshası da dosyasında saklanır.”

Gerekçe:

Önergeyle hükmün bölge adliye mahkemesi tarafından gecikmeksizin tebliğ verilmesine ilişkin hüküm getirilmektedir.

BAŞKAN – Evet, iki önerge var. Aykırılık sırasına göre oylayacağım ama aykırı olduğu görülüyor. Reddedilmemesi için çekebilirsiniz.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sayın Başkanım, önce bir tek bu öneriyi oylayalım, mukabilinde çekeriz zaten. Amaçlanan...

BAŞKAN – Zaten en aykırısı oylayacağız aslında. Aykırısı da bu size göre. Sizinki daha...

Buyurun, oyluyoruz, evet, arkadaşlar, oylarınıza sunuyorum, gecikmeksizin, derhâl: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Önergeyle tam denkleşmeyen diğer önergeyi işleme koymuyorum.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Evet, çekiyoruz efendim.

BAŞKAN – Evet, çekiyorlar.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Efendim, amaç bu önergeyle gerçekleşmiştir.

BAŞKAN – Amaç gerçekleşti.

Önerge doğrultusunda maddeyi tasviplerinize arz ediyorum: Kabul buyuranlar efendim... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 34-Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Söz yok, önerge yok.

Oya arz ediyorum: Kabul... Ret... Kabul.

MADDE 35-Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Söz yok, önerge yok. Kabul... Ret... Kabul.

Maddenin değil, tasarının tümünü yüksek oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir, hayırlı olsun arkadaşlar. Evet, oy çokluğuyla kabul edilmiştir. Teşekkür ediyorum.

Muhalefet şerhleri için bir şey var arkadaşlar. Zaten, zannediyorum elektronik olarak bize gönderilebilir.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Önce bir maddeler teselsül edilsin.

BAŞKAN – Nasıl efendim?

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Yeni maddeler eklendi.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Arkadaşlar, o bayramdan sonra.

BAŞKAN – Efendim, hayır, şöyle söyleyeyim: Bayramdan sonra şey olabilir. Tüm önergeler elinize geçti zaten, verildi. Burada makul bir süre verelim; öyle iki gün, üç gün değil, makul bir süre verelim, onu gönderelim, muhalefet şerhini. Çünkü 15 Temmuzda çalışma yapacak yani bir hafta makuldür.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Bayramdan sonra?

BAŞKAN – Niye, bayramdan sonra gerek yok. Arkadaşlar, basılacak bu, 15 Temmuzda bu hazır olacak.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Yani bayram içerisinde mi gönderelim?

BAŞKAN – Tabii, tabii, bir hafta içerisinde gönderin yani bir hafta makuldür. Üstadım, bilinmeyen şey değil zaten. Çalışıldı, alt komisyon raporu var. Muhalefet şerhi öyle zor değil; iki gün, üç gün değil. Basılması var Mehmetçiğim, bunun basılması var.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Ayın 15’inde gelebilecek mi?

BAŞKAN – Gelmeyebilir, biz işimizi tamamlayalım. Gelmiyorsa tamam, problem yok, geliyorsa... Ben yedi gün...

YASAMA UZMANI TANER GEÇMEZ – 7’nci gün bayrama geliyor ama bayramda alamayız.

BAŞKAN – Nasıl?

YASAMA UZMANI TANER GEÇMEZ – 7’nci gün bayrama geliyor.

BAŞKAN – Yok, bayramın içinde değil, bayram tatilinden sonra yani 15 Temmuzdan önce anlamında diyorum. Hangi güne geliyor?

YASAMA UZMANI TANER GEÇMEZ – İşte 7’nci gün, bayramın 1’inci gününe geliyor.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sekiz gün sonra diyorsak bayramdan sonraki gün.

BAŞKAN – Sonrası hangisi oluyor arkadaşlar? Bayram demeye gerek yok. Hangisinde bitiyor ya?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, “29 Hazirana kadar” dersiniz

zaten bayram da geçmiş olur.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Bayramdan sonra da iki gün geçmiş oluyor.

BAŞKAN – 25, 26, 27, evet 30 Haziran. Evet, Haziran ayı sonuna kadar diyoruz arkadaşlar, bir de bastıralım, tamam. Haziran ayı sonuna kadar, amaca şey ediyor, 15 Temmuz’a 10 defa basılır.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – 31’i cumartesi.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – 31’i yok zaten bu ayın.

BAŞKAN – 30’u veriyoruz Başkanım, basmaya veriyorum ben. 30’dan evvel gönderirler arkadaşlar zaten, öyle kuşku yok. Basılacak. 15 Temmuzdan evvel görüşmemiz mümkün değil, şey etmemize gerek yok.

Evet, bana sözcülerin isimlerini verin arkadaşlar.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sözcü, beyler, hiç kimse sesini çıkarmıyor ya!

BAŞKAN – Evet, bu arkadaşların kanun sözcülüğünü...

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Okumadık ki.

BAŞKAN – Hakkı Bey’in dışındaki alt komisyon üyelerimiz.

YASAMA UZMANI TANER GEÇMEZ – Bir isimlerini söyleyelim mi Başkanım.

BAŞKAN – Var kardeşim, okusana kardeşim ya. Yani tespiti mümkün olan şey tarif edilmiş sayılır, kabilimikiyastır çünkü.

Buyurun:

Serap Yaşar

Sabri Öztürk

İbrahim Halil Yıldız

Mahmut Atilla Kaya

BAŞKAN – Tayini kabilse müsemma sayılır.

Evet, oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Evet, başka bir noksanlığımız var mı? Efendim, redaksiyon yetkisi, düzeltme yetkisi uhdemize, tevdiye, yüksek iradeye uygun mudur efendim?

Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir. Teşekkür ediyorum.

Hayırlı olsun Bakanım.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, saat beşte... Çünkü arkadaşlar uzak yerlerden gelebilir, katılmak isteyenler olabilir. Onun için beşi beklemeye mecburuz ahlaken.

Toplantıya saat beşe kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.59

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.06

BAŞKAN: Ahmet İYİMAYA (Ankara)

BAŞKANVEKİLİ: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)

SÖZCÜ: Serap YAŞAR (İstanbul)

KÂTİP: Adnan BOYNUKARA (Adıyaman)

BAŞKAN – Parlamento hukukunda, nisap sağlanarak gerçekleştirilen oturumdan sonraki oturumlarda yeter sayı aranmıyor. Buna rağmen yeter sayıyı görüyorum, toplantıyı ve oturumu açıyorum, hayırlı olsun.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

2.- İş Mahkemeleri Kanunu Tasarısı (1/850) (Alt Komisyon metni)

BAŞKAN - İş Mahkemeleri Kanun Tasarısı'nı görüşüyoruz. Alt komisyon raporu önümüzde, hepinize dağıttım.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, kısaca birkaç şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Peki, kısaca, icmalen buyurun Alt Komisyon Başkanım.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, saygıdeğer Komisyon üyelerimiz, Değerli Bakanım ve çok saygıdeğer temsilciler; biz alt komisyonda tarafların tamamını davet ettik, biraz da geniş davet ettik Sayın Başkanım. Uzunca bir gün yalnızca geneli üzerine konuştuk. Arkadaşlarımızın itirazlarını karşılayacak şekilde, hocalarımıza ara ara sözler vererek konuyu Bakanlık yetkililerimizle açıkladık ve umarım iyi bir çalışma oldu. Tabii, olabilecek birkaç husus varsa bunu arkadaşlarımızı da ilettik, Sayın Bakanımız da müzakeresini yapmışlardır.

İnşallah mevcut, kolaylaştırıcı arabuluculuğa ilaveten değerlendirci arabuluculuk yöntemiyle yargılama sürecini uzatmadan ve toplumsal bir barışa katkı sağlayacak, sulh içinde tarafların bütün istek ve arzularına kavuştuğu bir sistem olsun arz ediyoruz. Arabuluculukta sıkça dile getirilen, “Efendim, işçi işverene karşı daha zayıftır ve haklarını tam bilmemektedir. Dolayısıyla, onun haklarına haledi gelebilir.” gibi endişe ve iddialar vardı. Tabii, bu iddiayı mevcut usul hukukumuzda sulh ve feragat müessesisiyle de yine ileri sürebilirsiniz, davalar devam ederken işçi ve işveren sulh olabiliyorlar veya feragat edebiliyorlar. Benzer şekilde, bu iddiayı yine gündeme getirebilirsiniz. Ancak, inanıyoruz ki bu süreç Türkiye’deki hukuk mahkemelerindeki iş davalarının yüzde 15’ine, yüksek mahkemedeki temyiz davalarının da yüzde 30’una ulaşan bu büyük yargılama sorununu ülkemizde daha adil, daha hızlı, daha az masraflı ve tarafların iradesine en üst şekilde yaklaşan bir karar süreciyle sonuçlandırmayı arzu ederiz ve ümit ederiz ki bu uygulanacak sistem inşallah çok verimli sonuçlar doğurur. Bundan sonra, tüketici mahkemelerinde de diğer mahkemelerde de benzer arabuluculukları getirerek ülkemizin yargı sisteminde daha farklı bir alternatif yöntemlere kavuşuruz diyorum. Maddelerle ilgili eğer ayrı bir şey olursa onu da arz ederiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bakanım zaten tasarı hakkında genel bilgiyi daha evvel sunmuştu, arz etmişti Komisyona, teşekkür ediyorum.

Şimdi, katılanları ismen paylaşmak istiyorum arkadaşlarla, buyurun.

(Toplantıya katılan bürokratlar tanıtıldı)

BAŞKAN – Arkadaşlar, genellikle tabii, Komisyon üyelerimizin geneli üzerindeki müzakere hakları mahfuz. Ben katılımcıların pratiklik bakımından, etkinlik bakımından, verimlilik bakımından aykırı düşünceleri taşıdıkları maddeler geldiği zaman söz alırlarsa daha faydalı olur diye düşünüyorum.

Geneli üzerinde Aycan Hanım, buyurun.

Kas emeğinden fikrî emeğe sıçırıyorsunuz tabii, siyaset fikrî emektir, avukatlık kas emegidir.

AYCAN İRMEZ (Şırnak) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım ve değerli Komisyon üyeleri, ayrıca değerli misafirlerimiz; bugün hakikaten işçi haklarını savunmamız gereken bir konumda olmamız gerekirken maalesef, tasarıda farklı değişiklikler yapılarak aslında burada tasarıyla İş Mahkemeleri Kanunu tamamen yenilenecek. Tasarı, temyiz süreleri, temyiz edilemeyecek kararlar, zaman aşımı gibi düzenlemelerde işçiler aleyhine değişiklikler öngörüyor. Aynı zamanda, iş davalarında zorunlu ara buluculuk uygulaması getirildi. Hukukumuzda onlarca dava türü bulunurken tarafların eşit güce sahip olmadığı iş sözleşmelerinden kaynaklanan davalar için ara buluculuk uygulanmasının zorunlu hâl gelmesi aslında burada işçinin hak arama özgürlüğüne müdahale olarak yorumlanabilir. Tasarıyla dava şartı olarak ara buluculuk kurumu ilk defa hukukumuzda girmekte ve dava açmadan önce ara bulucuya başvurulması bir zorunluluk olarak öngörülmektedir. Tasarı bu hâliyle yasalaştığında işçiler ara bulucuya gitmeden alacak veya işe iade davası açamayacaktır. Ara buluculukla işçiyi hakkindan daha azına razı etmek amaçlanmaktadır çünkü hukukçu olmasa da her insan şunu rahatlıkla idrak edebilir: Eğer patron işçiye haklarını verirse uyuşmazlık ortaya çıkmaz. Bu durumda ne ara bulucuya ne de mahkemeye gerek vardır. Uyuşmazlığın temel kaynağı işçi değil, onun hakkını gasbeden patronudur. Bu hâlde, patronun ara bulucu aracılığıyla işçiye haklarını tam olarak vermesini beklemek abesle iştigaldir. Uyuşmazlığın ara bulucuda çözümlenememesi hâlinde işçi, işe iade davaları için on beş gün içinde diğer alacak ve tazminatlar için zaman aşımı süresi dolmadan dava açabilecektir. Bu durumda ara bulucuda geçen süre işçi için bir mağduriyet süresi olacaktır. Her ne kadar ara bulucular için üç haftada sonuçlandırma şartı getirilmiş ise de işe iade davaları için getirilen iki ayda sonuçlanma şartına uyulmadığını hatırlatmakta yarar var. Ayrıca, tasarının 3'üncü maddesinin (9)'uncu bendinde düzenlenen ara buluculuk bürosunun yetkisine itiraz ve benzeri yöntemlerle üç haftalık sürenin katbekat aşılması mümkündür. Tasarı, sadece zorunlu ara buluculuk bakımından değil, birçok dava türünde temyiz hakkını ortadan kaldırarak da işçilerin anayasal hak arama özgürlüğünü daraltmaktadır. Tasarıya göre işe iade davaları, işe iade talepli sendikal tazminat davaları, 6356 sayılı Yasa'nın 24'üncü maddesinde düzenlenen temsilcinin iş güvencesine ilişkin davalar, 6356 sayılı Yasa'nın 34'üncü maddesi uyarınca açılan işletme niteliğinin tespitine ilişkin davalar, toplu iş sözleşmesinin uygulanmasından kaynaklı uyuşmazlıklar, kanun dışı grevin tespiti davaları, dava değeri 41.530 TL'nin altındaki her türlü alacak ve tazminat davaları... Bu rakam her yıl yeniden değerlendirilerek artırılarak uygulanacaktır, temyiz edilemeden kesinleşecektir.

Diğer bir husus, zaman aşımı süreleri kısaltılıyor. Tasarı, zaman aşımı sürelerini işçi aleyhine kısaltmaktadır. İş Kanunu'na eklenen ek 3'üncü maddeyle yıllık izin ücreti, kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, kötü niyet tazminatı, iş sözleşmesinin eşit davranma ilkesine uyulmaksızın feshinden kaynaklı tazminat için beş yıllık zaman aşımı süresi öngörülmüş durumda. Borçlar Kanunu'na göre hâlihazırda

da bu alacaklar için on yıllık zaman aşımı süresi bulunmaktaydı. Tasarının yasalaşması hâlinde tüm ücret alacakları ve tazminatlarda zaman aşımı süresi beş yıl olacak. Bu düzenlemenin gerekçesi ise Hükümetin niyetini ortaya koyuyor. Tasarının genel gerekçesindeki şu bölüm dikkat çekici: “6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu uyarınca feshe bağlı kıdem, ihbar ve kötü niyet ve ayrımcılık tazminatları ile yıllık izin ücreti on yıllık zaman aşımına tabidir.” Fesih gerçekleştiği için işçi yönünden dava açmayı ertelemeyi gerektirecek bir sebep bulunmadığı kabul edilebilir. Ancak iş sözleşmesi bugün feshedilen bir işçi için on yıl boyunca dava tehdidi altında kalan işverenin yatırım ve gelecek planlaması yapması mümkün olmayabilecektir, yapılan planlar da uygulanamaz hâle gelebilecektir. Tasarıya göre mahkeme işe iade davasında iş güvencesi tazminatı ile boşa geçen süre ücreti ve diğer hakları dava tarihindeki ücreti esas alarak parasal olarak belirleyecektir. Mevcut düzenlemede ise davasını kazanan işçinin işe başlatılmadığı tarih, iş sözleşmesinin sona erdiği tarih olarak kabul edilmekte, dava süresince meydana gelmiş ücret artışları ve kıdem tazminatı tabanındaki artışlardan işçi yararlanmaktaydı.

Tüm bu hususları göz önünde bulundurduğumuzda zorunlu ara buluculuk düzenlemesi Anayasa’nın birçok maddesine aykırıdır. Bunlar şöyle sıralanabilir: Anayasa’nın “Yargı yetkisi” başlıklı 9’uncu maddesine, “Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10’uncu maddesine, “Temel hak ve hürriyetlerin niteliği” başlıklı 12’nci maddesine, “Hak arama hürriyeti” başlıklı 36’ncı maddesine ve “Kanunî hâkim güvencesi” başlıklı 37’nci maddesine göre şu anki tasarının bu hususları göz önünde bulundurularak ya tasarının geri çekilmesi, onlarla ilgili olan maddelerin veya da yeniden yeni düzenlemeler yapılarak tamamen işçi lehine olabilecek maddelerin konulmasını talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Buyurun Faruk Bey.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hâlihazırda 14 milyon civarında işçi, 1 milyon 750 bine yakın işverenin bulunduğu ülkemizde işçi-işveren uyuşmazlıkları hem çalışma hayatımızın hem de yargının gündeminde önemli bir yer tutmaktadır. Bu çerçevede, 1950 yılından beri yürürlükte olan İş Mahkemeleri Kanunu’nun yeni gelişme, ihtiyaç ve düzenlemelere paralel bir şekilde yargının adil ve hızlı işlemlerini teminen güncellenmesi elbette ki doğru bir yaklaşımdır. Nitekim, 2015 seçim beyannamemizde de yargıya gitmeden bazı uyuşmazlıkların çözümü için yeni müesseseler oluşturulacağını belirtmiştik.

Tasarıyla, iş mahkemelerinin kuruluşu, görev ve yetkileri, yargılama usulü ile en önemli ve tartışılan husus olan zorunlu ara buluculukla ilgili hükümleri içeren kapsamlı bir düzenleme yapılmaktadır. İsbetli ve gerekli olan bazı düzenlemelerin yanı sıra eksik kalan bazı hususlar ve tartışmalara zemin hazırlayan düzenlemeler de tasarıda yer almaktadır. Tasarıya ilişkin tartışmaların ortak noktasındaki husus, işverenlerin işçiler karşısında birçok bakımdan güçlü olmasının bir sonucu olarak ara buluculuk mekanizmasının işçi aleyhine sonuçlar doğuracağı yönündeki güçlü kanaattir. İhdas edilecek hukuk normlarının her hâlükârda böylesi bir sonuç doğurmayacak nitelikte olmasının adaletin tesisi adına bir zorunluluk olduğu açıktır. Ara buluculuk müessesesi ciddi ve önemli sonuçlar doğuracak olmasına rağmen, mekân, taraflar ve görüşme usulü gibi konularda bazı belirsizlikleri ortaya çıkarabileceğine işaret eden bir durum söz konusudur.

Tasarı, ilgili bazı çevrelerce büyük ölçüde işveren yanlısı bir düzenleme olarak nitelendirilmekteyken işveren temsilcileri de düzenlemenin bekledikleri doğrultuda olmadığına işaret etmektedir.

Tasarının şimdiye kadar Türk yargısı ve öğretisi tarafından kabul edilen işçinin korunması ilkesi ve işçi lehine yorum anlayışının işveren ve işletme lehine de olacak şekilde yumuşatılması düşüncesini de içerdiği anlaşılmaktadır. Kanaatimizce, iş hukukunun ve iş yargısının amacı şüphesiz ki işçiyi korumanın yanı sıra sağlıklı bir iktisadi ortamın sağlanması adına işletmenin, işverenlerin ve genel olarak toplumun menfaatlerini de dikkate almak ve korumaktır. Bununla birlikte, iktisadi ve sosyal açıdan daha zayıf ve güçsüz konumdaki işçinin birtakım menfaatlerinin kanun tarafından öncelikle gözetilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. İşçinin korunması ilkesi ile işletmenin korunması anlayışı arasında yeni bir denge arayışını anlayışla karşılamakla birlikte, işçinin korunması ilkesinin göz ardı edilmesini veya terk edilmesini doğru bulmuyoruz.

İş yoğunluğuna göre iş mahkemelerinin birden fazla dairesinin oluşturulması ve ihtisaslaşmanın sağlanması amacıyla iş dağılımının Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenmesi söz konusu olacak. İhtisaslaşmanın uyuşmazlıkların daha adil ve hızlı bir şekilde çözülmesini sağlayacağı açıktır. Bu düzenlemeyle örneğin işe iade davaları bir mahkeme, işçi alacakları bir başka mahkeme tarafından görülebilecektir. Bu şekilde bir ihtisaslaşmanın yargılamayı büyük ölçüde hızlandıracakını düşünmekteyiz.

Tasarıyla ilgili en çok tartışılan husus zorunlu ara buluculuk uygulamasının getirilmesidir. Ara buluculuk 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'yla birlikte uygulanması söz konusu olan alternatif bir uyuşmazlık çözüm yöntemidir. Ara buluculuk yönteminin uyuşmazlıkları mahkeme önüne taşınmadan, kısa sürede ve gizlilik içerisinde çözebilmesi, çatışmacı değil uzlaşmacı karakteri bakımından müessesenin olumlu yönüdür. Düzenlemeyle, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi alacağı ile işe iade talebiyle açılacak davalarda dava açılmadan önce ara bulucuya başvurmak zorunlu olacaktır. Gerekçe olarak yargılamanın kısa sürede ve daha az masrafla bitirilebileceği, sosyal barışa katkı sağlanacağı, gizlilik ilkesi nedeniyle sırların korunacağı gösterilmektedir. Ara buluculukla ilgili detaylı görüşlerimi ilgili maddede aktaracağımı ifade etmek istiyorum.

Tasarıyla, Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen hizmet sözleşmesine tabi olan işçi ve işverenler arasındaki uyuşmazlıklar da iş mahkemelerinde çözümlenecektir. Keza, Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumunun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklar ile para cezaları, Deniz İş Kanunu ve İş Kanunu'muzdan kaynaklanan idari para cezalarına ilişkin uyuşmazlıklar da iş mahkemelerinin görev alanına dâhil edilecektir. Bu düzenlemeyi, uyuşmazlığın konu itibarıyla işin esasına vakıf ihtisas mahkemeleri tarafından çözüme kavuşturulması açısından olumlu bulmaktayız. Böylece, bu uyuşmazlıklar konuyla ilgili uzmanlığı ve bilgisi sınırlı olan asliye hukuk ve sulh hukuk mahkemelerinde görülmeyecektir.

Tasarının 8'inci maddesine göre işe iade davaları, disiplin cezaları gibi bazı hususlar istinafla kesinleşecek, Yargıtaya gitmeyecektir. Bu düzenleme kanaatimizce yerinde olmamıştır. Yargıtay bir içtihat mercisidir, iş hukukunda içtihadın içtihat hukukunun şekillenmesi açısından son derece önemli olduğu göz önünde bulundurulursa Yargıtayın bu işlevi ortadan kaldırılarak iş hukukunun önemli bir kaynaktan yoksun bırakılması söz konusu olacaktır. Uzun yıllarca büyük bir özveri ve emekle oluşturulan iş yargısı deneyiminin de işlevselliğini yitirip etkisiz hâle gelebileceğinin endişesi içindeyiz. Bir diğer başka konu ise, temyiz yolu açık olmayan hususlara ilişkin farklı kararların verilmesine bağlı olarak içtihat birliğinin bozulması ihtimalidir.

Ben şimdilik geneli üzerindeki bu değerlendirmelerle yetinerek maddeler üzerindeki görüşlerimi ayrıca aktaracağımı ifade ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum İsmail Bey.

Buyurun.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın Komisyon üyeleri, saygıdeğer konuklar; “İş Mahkemeleri Kanunu Tasarısı” başlığıyla hazırlanmış olan tasarımı görüşüyoruz. Her ne kadar bir temel yasa görüntüsü veriyor ise de tasarı, AKP’nin on beş yıllık alışkanlıkları içerisinde bu temel yasayı bir torba yasaya dönüştüren yaklaşımını burada da maalesef görüyoruz. Hedef aldığı alanın ötesinde ilgili, ilgisiz birçok alanda düzenlemeler getiriliyor. Öncelikle, çalışmanın bu yönünü eleştiriyoruz. Torba yasa olsa da tasarı içerisinde öne çıkan hususlar öncelikle ara buluculuk kurumu üzerinden getirilen düzenlemelerdir. Bunun yanı sıra, işçilik haklarının zaman aşımı sürelerini kısıtlayan, azaltan düzenlemeler de bir o kadar önemli ve değerli başlıklardır ve yine bunun yanı sıra, konuyla hiçbir alakasını kuramadığımız, tasarıyla ilişkilendiremediğimiz, KİT çalışanı kamu görevlilerinin İş Yasası kapsamına alınmasıyla ilgili düzenlemedir. Diğer hususlara ilişkin yaklaşımlarımızı maddelerinde konuşacağız. Öncelikle, bu hususlara ilişkin görüşlerimizi burada paylaşmak istiyoruz.

Sevgili arkadaşlar, ana Komisyonun ilk toplantısında dile getirdiğimiz gibi -alt komisyonda da tekrarladık bu görüşümüzü- tasarının kapsamındaki hususlar elbette ki Komisyonumuzun alanına girmesinin yanı sıra çalışma hayatına ilişkin olması nedeniyle tali komisyon olarak Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda da bir çalışma yapılması gerektiğini biz dile getirmiştik, ilk toplantıda ve alt komisyonda bu önerimiz reddedildi ancak alt komisyondaki görüşlerimiz zabıtlara geçmediğinden burada kayıt düşmek anlamında bu görüşlerimizi tekrar ediyoruz.

Sevgili arkadaşlar, toplumsal kültür ve ihtilafların çözümünde uzlaşma anlayışını benimseyen bir siyasi partiyiz. Gerçekten de uzlaşma kültürünü yaygın kılmak, sorunların çözümünde uzlaşmayı temel yöntem olarak benimsemek Cumhuriyet Halk Partisinin siyaset anlayışının omurgasını oluşturmaktadır. Bu anlamda bireyler arasındaki ihtilafların çözümünde de ara buluculuk kurumunu ve onu da içine alır şekilde alternatif çözüm yollarının benimsenmesini temel yaklaşım olarak kabul ediyoruz ve destekliyoruz. Bu anlamda yapılan düzenlemelere bugüne kadar destek verdik, destek vermeye devam edeceğiz ancak burada üzerinde hassasiyetle durmamız gereken husus şudur: Bu uzlaşma ihtiyacının ve geliştirilmesi gereken uzlaşma kültürünün ve çözüm yöntemi olarak arabuluculuğun zorunlu hâle getirilmesini bu yaklaşımımızın dışında ve onun beslendiği amaçtan kopan bir yere yaslandığını düşünüyoruz. Evet, bu tasarıyla arabuluculuk kurumu zorunlu hâle getiriliyor yani bu yola müracaat zorunlu hâle getiriliyor.

Sevgili arkadaşlar, bir önceki tasarının görüşülmesinde örneklediğimiz gibi zaman kaybet, zamanı israf etmek gibi bir düşüncemiz yok ancak tasarıya ilişkin her bir hususa dair görüşlerimizi tutanaklara geçmek, not düşmek gibi bir ihtiyacımız var, burada da öyle yapacağız. Dolayısıyla, bu genel değerlendirme içerisinde söylediğimiz görüşlerimize sonrasında tekrar ihtiyaç duymuyoruz, duymayacağız. Ancak, bunların da bütünlüklü bir şekilde yer alması konusunda sabrınıza sığınıyorum, bunları bitirmek istiyorum.

Sayın Başkan, söylediğim gibi arabuluculuğa yöntem olarak olumlu bakmamıza rağmen bunun zorunlu hâle getirilmesini, en azından bu yola müracaat edilmesinin zorunlu hâle getirilmesini doğru bulmuyoruz. Hele hele de bu zorunluluğun arabuluculuk kurumunun temel yaklaşımında, anayasasında, temel yasasında daha doğrusu, benimsenmemesine rağmen sadece çalışma hukukuna dair konularda, işçi-işveren arasındaki uyuşmazlıklarda zorunlu hâle getirmeyi de manidar buluyoruz. Şöyle ki: Bu yaklaşımın bu konuda ortaya çıkmış olan dünya örneklerinin ve uygulamalarının getirdiği sonuçla da çelişir buluyoruz. Gerçekten de dönüp dünya örneklerini incelediğimizde birçok alanda yer yer farklı ülkelerde farklı itilaf türlerinde arabuluculuk kurumu zorunlu hâle getirilmiş olmasına rağmen başlangıçta işveren-işçi uyuşmazlıkları bakımından bu yöntemi benimseyen ülkelerin bundan vazgeçtiğini görüyoruz, bu tecrübelerden bizim de istifade etmemiz gerektiğinin altını çiziyoruz.

Sevgili arkadaşlar, burada, özellikle işçi davalarında böyle tanımlıyorum çünkü biliyoruz ki bu davaların büyük bir yüzdesi, tamamına yakını, teknik arkadaşlardan sordum, yüzde 3'ü işverenler tarafından açılmış olduğunu öğrendim, yüzde 97'si –onların ifadesine göre- işçiler tarafından açılan davalar oluşturuyor bu kapsamı. Böyle baktığımızda elbette ki bu davaları işçi davaları diye nitelemek hiç de sıkıntılı olmasa gerek. Böyle baktığımızda işçinin hak arayışının zorunlu bir şekilde arabuluculuk kurumuna uzatılması, oradan geçmeden bu davanın görülmesinin dava şartı hâline dönüştürülmesi bizce doğru değildir. Her ne kadar tasarının gerekçesinde şimdiye kadar arabuluculuk yoluna başvuran davacıların büyük bir kısmının davasının iş davaları olması ve bu davaların büyük bir kısmının da –Sayın Bakan- uzlaşmayla sonuçlanmış olmasından hareketle madem ki ihtiyari anlamda başvuru bu yolda böyle bir sonuç elde edildi, o hâlde bunu zorunlu hâle getirelim, tüm davaları arabuluculuk yöntemiyle çözelim gibi bir anlayış geliştiriliyor. Aslına bakarsanız bu düşünceyi besleyen temel yaklaşım şudur, temel gerekçe şudur: Uzayan dava süreleri, biriken iş yükü, pahalı adalet anlayışı. Bu, aslına bakarsanız itiraf edilmekten çekinilen, sıkıntı duyacağımız, oturup çok daha ciddiyle düşünmemiz gereken bir konudur, alandır. On beş yıllık uygulamanın sonrasında evet, yargı işlevsizdir, yargı çaresizdir diyorsunuz; yargı acz içindedir, bu sorunları çözmekten uzak bir durumdadır diyorsunuz, bunu anlıyoruz ve bu gerçekliğin varlığını biz de tespit ediyoruz. Ancak, bu sorunu gidermek yerine sorunların çözümünde -yine beni bağışlayın, sataşma anlamında söylemiyorum- sürekli kimsesizlerin, çaresizlerin, örgütsüzlerin sırtından sorunları çözmek gibi yaklaşımı burada da sürdürüyorsunuz, böylelikle bu davaları dava olmaktan çıkarmak istiyorsunuz.

Aslına bakarsanız konuya ilişkin olarak alternatif yol olarak önerdiğiniz arabuluculuk sisteminin iş davalarındaki işlerliğinin temel beslendiği düşünce ve gerçeklik işçiler açısından çaresizliktir. Gerçekten de gündelik ihtiyaçlarını ve yaşam hakkını hayata geçirmek, sürdürmek konusunda sıkıntı içinde olan işçilerin bu ortam içerisinde bir çaresizlikle bir pazarlık anlayışı içerisinde birtakım haklara razı edilme ve hakların büyük bir kısmından vazgeçme gerçeği işçilere dayatılıyor, bizim gördüğümüz şey budur. Emin olun ki her ne kadar konuya ilişkin dinlediğimiz konunun örgütlenmiş, bu kurumun örgütlenmiş yapıları, dernekler yani arabuluculuk dernekleri ve teknik arkadaşlardan aldığımız bilgiler bizi bu noktaya götürüyor daha çok çünkü aksine bir irdeleme ve değerlendirme yapılmamış yani bir memnuniyet anketi veya değerlendirmesi yapılmamış. Bu işçilerin bu denli yüksek oranda uzlaşmaya razı olmasına rağmen ne kadarının hakkettiği yasal haklarına ulaştığı veya da bu hakkın ne kadarına yaklaşabildiği konusunda bir anket ve değerlendirme yapılmamış. O hâlde görülen şey odur ki gündelik ihtiyacı sürdürmek için insanlar çaresiz bir şekilde bir pazarlık ortamı içerisinde haklarının bir kısmını almaya razı edilerek haklarından vazgeçmeye davet ediliyor, hatta bu şekilde zorlanıyor.

Böyle baktığımızda, sevgili arkadaşlar, bu konudaki akademisyenlerin ve özellikle HAK-İŞ'in danışmanlığını yaptığını söyleyen akademisyen arkadaşlarımızın da netlikle altını çizdiği bir hususa ben dikkat çekmek istiyorum. Bizim üzerinde konuştuğumuz alan bir özel hukuk alanı değildir; toplumsal kaygıların öne çıktığı ve bu anlamda sosyal boyutunun olduğu bir sosyal hukuk alanıdır.

BAŞKAN – Doğru, sosyal kamu düzeni.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Evet, sosyal kamu düzeni diye de tarif edebiliriz.

Sevgili arkadaşlar, böyle baktığımızda o örneğin yeterince çarpıcı olduğunu bilerek bir kez daha burada tekrar etmek isterim: Nasıl ki çalışanlara, hele hele de böylesine işsizliğin arttığı, genç işsizlerin günbegün katlanarak çoğaldığı ve insanların açlık sınırının altında yaşamaya razı edildiği bu ortam içerisinde yine de geçmişte işçilerin bir mücadele sonrasında kazandıkları bir edinim olarak onların asgari ücretin altında çalışmasına nasıl razı olamıyorsak, nasıl ki hukuk buna cevaz veremiyorsa işte bu şekilde başlayan bir ilişkinin on yıllarca, belki bir ömür boyu sürmüş olan ilişkinin ortaya çıkardığı

hakların bir pazarlık anlayışı içerisinde razı olduğu kadarını al, diğerlerinden vazgeç anlayışıyla sorunun çözülmesinin bence bu insanların haklarının ve kişiliklerinin teslim alınması anlamını taşımaktadır, bir hak tesisi değil.

Bu alanın gerçekten işçi lehine yorum ve yaklaşım ilkesi içerisinde gelişmesi gereken bir alan olduğunu unutmamamız gerekir. Bu düşüncüyü geliştiren ve demin altını çizdiğiniz emredici boyutu olan, düzenlemeler gerçeğini yok sayan yaklaşımını iş hukukun temel felsefesi üzerinden bir kez daha değerlendirmek isterim, o da işçi lehine yorum ilkesidir ve bunun yanı sıra güçsüz durumda olan işçinin -Ne anlamda? Ekonomik anlamda, teknik bilgi anlamında, örgütlülük anlamında ve hakkını sahiplenip arayabilme anlamında- arabuluculuk süreci içerisinde tüm bu hususlarda ve onun ötesinde daha güçlü olan işverenle bir eşitlik ortamı, sözde eşitlik ortamı içerisinde bir araya getirilmesini doğru bulmuyoruz. Bu anlamda, adalet kavramını karşılamayan, sadece şekli eşitlikle kendini ifade eden bu yaklaşımı içi boş ve kof görüyoruz. Çünkü güçsüzlerin desteklenmesiyle beraber eşitliğin hayata geçirilmesi adaleti tesis edebilecektir. Şöyle bir karikatür hatırlıyorum: Bir maç seyreden 3 farklı boyda insan var, her birine de maç seyretme imkanı tanınmış ama önlerinde bir duvar var. Bu, sözde eşitlik anlayışıyla ifade bulabilir ancak bir başka yaklaşımla kısa boyluların altına onların da en uzun olanla eşit boya geldiği tabureleri koyduğumuz zaman gerçek anlamda eşitliği ve asıl aramız gereken adaleti sağlamış oluruz.

Sevgili arkadaşlar, bu konuyu, bu başlığı şununla tamamlamak isterim: Bugün için bizlere bu yüzdeleri sağlayan ve gerekçeye konu olan arabuluculuk kurumuna başvuruların iş davalarında olması ve büyük bir çoğunluğunun uzlaşmayla sonuçlanmış olması demin dediğim gerçeklikten kaynaklanmaktadır. Ancak bunun zorunlu hâle gelmesiyle beraber hakkında direnebilen, hak arayışında direnebilen ve sabrını imkânları nispetinde artırabilen insanlara da, yurttaşlarımıza da biz zorunlu olarak ara buluculuğa götürdüğümüz zaman işte bu yüzdelerin hızla aşağı düştüğünü hep beraber göreceğiz. Gerek başvuruda -başvuru zorunlu ama- uzlaşma noktasında bu yüzdelerin ne kadar düştüğünü göreceğiz. İşte o düşen yüzde bu tasarının ne kadar yanlış olduğunu gösteren bir yüzde olacaktır. Yüzde 90'lar mertebesindeki uzlaşma oranlarını bir daha görmeyeceksiniz. Ancak o kişiler için bu süreç uzamış olan yargının daha da uzatılması, pahalı olan yargının daha da pahalı hâle getirilmesi anlamında ciddi bir sonuç doğuracaktır. Böyle baktığımızda şimdiye kadar ara buluculuk yolunda giden kişilerin yüzdesinin toplam içindeki payı düşünüldüğünde küçücük bir alanı biraz daha büyültmeye çalışırken o koca yüzdeleri nasıl demin dediğim sıkıntılarla baş başa getireceğinizi bir kez daha düşünmeniz gerekir Sayın Bakan.

Sevgili arkadaşlar, bunun yanı sıra, demin söylediğim gibi, ara buluculuk kurumu da temel yöntem olarak ihtiyarılığı esas alıp sadece işçiler bakımından bunun zorunlu hâle getirilmesi, toplumun en rahat gözden çıkarılan kesiminin, en rahat üzerinde deney yapılacak kesiminin, rahatlıkla mağdur edilmesi göze alınabilecek kesiminin işçiler ve emekçiler olduğunu gösteriyor.

BAŞKAN – İşverenin geri alım davalarında...

NECATİ YILMAZ (Ankara) – İşverenin payını söyledim, yüzde 3 bile değil, sayın bürokratlarımız söylediler.

BAŞKAN – O değil. Yani şey yok değil mi orada? Orada da başvuru zorunluluğu var. Oranı demiyorum ben yani.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Oranıyla beraber anlamlı hâle gelir. Yani sonuçta diğer taraf davalı konumundaki kişi. Hak arayışında olan işçinin kendisidir. Dolayısıyla da karşılanması gereken işçinin talebidir. Böyle baktığımızda davanın davalısının işveren olmasının hiçbir önemi yoktur çünkü onun davacı olduğu dava sayısı oran içerisinde yüzde 3 bile değil. Böyle baktığımızda en rahat tasarrufun

işçiler üzerinde gerçekleşeceğini bir siyasal gelenek olarak görüyoruz.

Bunun yanı sıra ara buluculuk kurumuna başvurulmaması hâlinde bunun bir dava şartı sayılarak davanın reddedilmesi öngörülmektedir. Oysa ki bu da genel anlamdaki hukuk teorimize aykırı bir durumu arz etmektedir. Diğer davalarımız bakımından mesela bekletici sayılan bir durumun burada davanın reddi sebebi sayılması, yine genel anlayıştan ve konseptten kopan ve işçi aleyhine bir deneyi içinde barındıran bir yaklaşımı temsil etmektedir.

BAŞKAN – Burada davanın değil, dilekçenin reddini söylemek lazım.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Yani dilekçenin reddi, onunla beraber bu açıklamaların ışığında bir kez daha düşünelim. Genel konseptten bu anlamda neden ayrıldığımızın mazeretini, gerekçesini en azından burada dinleyip anlayalım.

Tüm bu nedenlerle, sevgili arkadaşlar, bu değerlendirme bizim açımızdan genel anlamda -kimseyi suçlayarak söylemiyorum, kaleme alanı suçlayarak söylemiyorum- genel ahlaki değerlerimize, hak kavramına, hakkaniyet kavramına yabancı bir tasarıdan bahsettiğimizi söylemek isterim.

Yine, sevgili arkadaşlar, bu çalışma, bu tasarı teknik anlamda birçok hususu irdelememiş, oradan doğacak sonuçları göz ardı eden bir yaklaşımı temsil etmektedir. Özellikle işe iade davasında daha bir ay bile olmamış ihtilafla başlayan bir sürecin burada bir uzlaşmayla sonuçlanacağını öngörebilmek bence fazlasıyla iyimser, değilse bile işçileri gözden çıkaran bir yaklaşımdır.

Sevgili arkadaşlar, iş hukukumuzda özellikle hâkimin takdir hakkını öne çıkaran bir dolu başlık var, bir dolu konu var. Bu gibi hâllerde takdir hakkı dosya kapsamı üzerinden ve var olan belgeler ve deliller üzerinde yapılacak bir değerlendirmeyi gerektirmektedir. Böyle baktığımızda takdiri gerektiren alanların tamamı bir pazarlık alanına dönüşmektedir. Değerlendirilmemiş, ispatlanmamış, tümüyle sorunu yuvarlayan, içeriğinden habersiz bir pazarlık alanı hâline getirmektedir.

Sevgili arkadaşlar, burada demin dediğim gerekçelerle eşitlik ilkesinin yok sayıldığını ve iradililik unsurunun bu süreçlerle ortadan kaldırıldığının altını çizmek isterim. Benden önce konuşan, siyasi partilerden konuşan arkadaşlarımın bu yöndeki değerlendirmelerine katılarak bu düzenlemelerin Anayasa'nın temel ilkelerine, başta hak arama özgürlüğü ve eşitlik ilkesine aykırılığının altını ben de çizmek isterim.

Sevgili arkadaşlar, uzlaşma kültürü, alternatif çözüm yolları, ara buluculuk kavramı elbette ki kurumsallaşması gereken, geliştirilmesi gereken ve anayasal ilkelerden kopmadan kapsamı genişletilmesi gereken bir yol ve yöntemdir. Ancak buradaki yöntemi geliştirirken dünya örneklerinden beslenmek sağlıklı olur kanaatindeyim. Demin söylediğim gibi, dünya örnekleri aksini söylerken bizim iş hukukunda bu yöntemi benimsememiz doğru değildir, zorunluluk yöntemini benimsememiz. Bunun yanı sıra işçinin o sürece girdiğinde teknik anlamda hakkının ne olduğu, kapsamının ne olduğu konusunda yeterli bilgiye sahip olmadan sadece kendi içinde bulunduğu ekonomik zorluklar üzerinden bir pazarlığa zorlaması doğru değildir. Onun bu teknik bilgileri eleştirecek birtakım yöntem ve mekanizmaları geliştirmesi gerekir. Örneğin, dünyada örnekleri olduğu söylenen -ben burada öğrendim- Almanya'da örneği olduğu söylenen belki dava sürecinin içerisinde onunla paralel yürüyen ve sonrasında birleşen bir ara buluculuk kurumunun işletilmesi daha doğru olabilirdi. Böylelikle davanın hazırlanması sürecinde işçinin vekilinin işçinin haklarının kapsamına erişmiş bir şekilde, o bilgiye sahip bir şekilde bir yandan davaya hazırlanıp bir yandan da ara buluculuk kurumu içerisinde bu işçinin haklarını daha bütünlüklü bir şekilde ortaya koyup savunabilirdi. Üzerinden bir uzlaşma geçecekse de bu verilere dayalı olarak bu sağlanabilirdi. Oysa ki bu imkân bu yöntemle elimizden alınmaktadır.

Sevgili arkadaşlar, CMK avukatlığı diye bizim gündemimize giren bir başlık var, zorunlu müdafilik meselesi anlamında. Şimdi, bu süreçte bence zaman içerisinde ara buluculuk avukatı gibi bir kavramı yaratacak. Tümüyle teknik anlamda meseleleri irdelemekten uzak, pazarlık yeteneklerini geliştirmiş ve o süreçte uzlaşmayı hayata geçirecek ve belki karşı tarafı, bir o kadar da kendi müvekkilini uzlaşmaya zorlayacak değilse bile ikna edecek bir yetiyi, yeteneği geliştirecek avukatlar süreç içerisinde ortaya çıkabilir. Bu çok tehlikelidir.

Özetle şunu söylemek isterim: Sevgili arkadaşlar, bu yargıda bir özelleşmenin ve taşeronlaşmanın ve özellikle zorunlu hâle gelmekle net bir ifadesidir. Devletin temel görevleri vardır. Bunların en başında da adalet ihtiyacının karşılanması gelir. Adalet ihtiyacımızı ve devletin buna ilişkin sorumluluğunu özelleştiren, zorunlu hâlde taşeronlaştıran ve süreç içerisinde bu alandaki müktesebatı yok edecek şekilde gelişecek olan bir uygulamayı doğru görmüyoruz. Demin dediğimiz temel kaygılarla bu ara buluculuk kurumuna ilişkin zorunluluk unsurunun yasadan çıkarılmasını teklif ediyoruz. Onun da ötesinde, eğer bu alanın geliştirilmesi düşünülüyorsa zorunlu hâle... Belki o aşamada zorunluluk da getirilebilir. Yargı sürecinin içerisinde işleyen bir yöntemi alternatif olarak öneriyoruz. Her davada hâkim hâle gelen temel yönlendirici gerekçeye dönüşen acz içindeki adaleti el birliğiyle kurtarmayı ve buna katkı vermeye hazır olduğumuzu da Komisyonunda ifade ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Aldan.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli katılımcılar; şimdi, tabii, bu düzenleme öncelikle gerekli miydi? Evet, 1950 yılında kabul edilmiş İş Mahkemeleri Kanunu’nun günümüz koşullarına uyarlanmasında bir yarar var.

İkincisi, tabii ki bu işlemler yapılırken işin tarafları var. Bu tarafların haklarını da iyi gözetmek gerekiyor. Bu noktada bazı sorunlarımız var. Üzerinde durmamız gereken bir şey, belki önce şekli anlamda: “İş Mahkemeleri Kanun Tasarısı” diyoruz ama pek çok yasayı da bununla beraber değiştirmeye çalışıyoruz. Belki adı yanlış, ondan başlamak lazım. “İş Mahkemeleri Kanunu ve bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair tasarısı” diyebiliriz örneğin. Tabii, işin içinde işçi, işveren, uyuşmazlık, anlaşmazlık, hak arayışı gibi birtakım kavramlar ortaya çıktığı takdirde bir taraflar manzumesi de karşımızda demektir. Bu anlamda, biz çeşitli kesimlerle görüşmeye çalıştık. Yine, alt komisyondaki arkadaşlarımız gelen insanları dinlemeye, farklı düşünceleri onlardan elde etmeye çabaladılar. Görünen o ki bir tarafta ara buluculuğu bir iş gibi benimseyen pek çok arkadaşımızın bunun önemli bir gelişme olduğu yönünde birleştiler ama bir koşulları vardı, ara bulucu mümkün olduğunca hukukçu olsun, hukukçulardan oluşsun ve bu ara buluculuğa gereklilik vardır diye.

Keza, yine, benzer, işveren dünyasından bazı haberler de edindik. Örneğin, TOBB Başkanı Rıfat Hisarcıklioğlu 29 Nisan 2016’da bir konuşma yapıyor Uluslararası Arabuluculuk Sempozyumu’nda ve aynen şöyle diyor: “Bir diğer önemli sıkıntı, mevzuatta değil ama uygulamada yaşanıyor. İş mahkemelerindeki davaların neredeyse yüzde 99’u işveren aleyhine sonuçlanıyor. Bu durumda insanın aklına şu soru gelmiyor değil: Bu ülkede işverenlerin, müteşebbislerin hepsi mi haksız, hepsi mi hatalı? Bu mümkün mü? İşin doğrusu, hak edene hak ettiğini vermektir. Esasında, burada, kanun veya mevzuattan daha çok, bakış açısından kaynaklı bir sıkıntı var. Bunu nasıl aşacağımızı da konuşmalıyız.” Ve devam ediyor: “Ayrıca, iş davalarında uyuşmazlık olması durumunda hemen mahkemeye gidilmesin, ara buluculuk sisteminin kullanımı zorunlu kılınarak burada çözüm aransın.” Evet, iş dünyası bunu istiyor. Bir nokta bu.

Bizim gördüğümüz, görüşmelerden edindiğimiz bilgilere göre “İşçi dünyası ne yapıyor?” dersiniz hemen hemen hiçbir şey yapmıyor. Çok üzücüdür bu. Yani, işçi dünyası tabiri caizse gıkını çıkarmıyor. “Ne olacak, bir bakalım.” havasında.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yo, onlar da konuşuyorlar.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Ve bunun ötesinde, Barolar Birliği başka bir yaklaşım getiriyor. Barolar Birliği de en azından işçi-işveren ilişkisi içinde bir uyumsuzluk masasında işçinin daha edilgen, daha yalnız, daha birtakım iddialarda bulunma olanağından yoksun olduğunu düşünerek en azından bu görüşmelerde bir avukatla temsiline yarar olduğunu söylüyor.

Evet, genel anlamında değerlendirmeler bunlar, farklı farklı kesimlerden aldığımız intibalar bunlar.

Ben kendi kişisel düşünceme bakarak bir değerlendirme yapayım: Öncelikle, işçi bir emek veriyor ve bu emeği verirken belli bir açıdan işverenin iki dudağının arasında bir yaşam mücadelesi sürdürüyor. “Seni attım.” dediği zaman yapacağı hiçbir şey yok. Onu koruyacak ne? O sosyal güvenlik şemsiyesi altında aslında devlet ve de yargı. Ama biz ne yapıyoruz? Biz şunu yapıyoruz: Millî yargıyı, bir kere, bir tarafa bırakarak öncelikle onu başka bir koşulda bir masaya oturmaya zorluyoruz. Şöyle bir örnek vereyim: İşveren işten çıkardı, aynen şöyle diyecektir: “Gel aslanım, benim muhasebe bürosuna oturup konuşalım.” Gelinecektir, orada avukatı olacaktır, muhasebecisi olacaktır, genel müdürü olacaktır. Diyecektir ki: “Bak kardeşim, bu durum böyle, böyle, böyle. Dava açarsan beş sene sonra 50 bin lira para alırsın. Ama gel, ben sana 15-20 bin lira vereyim, helalleşelim, koy git.” Böyle denecektir sonuçta ve o işçi o beş sene içerisinde de avukat tutacak, işi takip edecek, yeni iş bulmada bir sürü sıkıntılar yaşayacak, onu kabul etmek durumunda kalacaktır. Ha, uygulama nedir dersiniz, uygulamada işten atılan bir işçi çoğunlukla kendisine bir hukuk adamı buluyor, gidiyor, “Bana yardım et.” diyor. Tabii ki genel bir değerlendirme olmayacak benim değerlendirmem, -çok iyi niyetli insanları tenzih ederek söylüyorum- uygulamada şöyle bir tablo çıkıyor: Avukat durumundaki kişi diyor ki: “Arkadaş, bu tazminat davasını açarım, dava masrafını da ben veririm ama yüzde 50’sini bana vereceksin elde ettiğim tazminatın.” Şimdi, burada da bir açmaz söz konusu. Bu noktada, tabii ki eninde sonunda biz buradaki karşı çıkış nedenlerimizi ortaya koyacağız ama temelde bu düzenleme çıkarılacak gibi görünüyor, yani çoğunluk oyuyla çıkarılacak.

Öncelikle, şunu göz ardı etmemek lazımdır: Bütün dünyada artık ulusal yargının dışında çözümler aramak durumundayız. Öyle bir dünyaya doğru gidiyoruz, şirketler dünyasına doğru gidiyoruz. Şirketlerin egemen olduğu alanlarda bir yaşam bizi bekliyor. Ne oluyor uluslararası tahkimde? Diyor ki: “Uluslararası tahkimi kabul etmezsen ben senin ülkeneye gelip yatırım yapmam.” Ve bu anlamda, bu alternatif uyumsuzluk çözüm yöntemleri giderek genişliyor, genişleyecektir. Benim endişem şudur: Bir süre sonra kontrolü kaybedeceğiz. Ulusal yargı müessesesini bir tarafa bıraktığımız sürece, bireysel ikili görüşmeler yoluyla belki pratikte çok iyi çözümler bulabileceğiz ama ilkelerimizi çöpe atacağız. Benim kaygım, korkum, kuşum bundandır. Türkiye böyle bir ülke olmamalıdır, Türkiye, ilkeler manzumesiyle yönetilen bir ülke olmalıdır. Ha, pratikte “400 bin davayı bir ayda halledeceğiz, ne var bunda?” deyip geçmemek lazımdır. Biz koca bir ülkeyiz, koca bir cumhuriyetiz. Bunları böyle “Hadî, bugün bu oluversin.” anlayışıyla uygulamaya sokacağız, biliyorum ben, bir süre sonra daha büyük uyumsuzluklarla yüz yüze geleceğiz. Bundan endişe duyuyorum.

Elbette bu düzenleme çıkacak öyle ya da böyle. Çözüm olarak, Türkiye’de gönül ister ki bütün işçiler sendikalı olsun, gönül ister ki işçilerin yanında, onların o kötü gününde yanlarında olabilecek bir dost eli sendikalarımız olsun ama ne yazık ki ülkemizde sendikalaşma, örgütlenme anlayışı tamamıyla unutuldu, gitti. Yani, 1970’lerdeki 6 milyon dolayındaki sendikalı işçilerden şu anda herhâlde onda 1’idir belki sendikalı işçi sayısı. Bu anlamda, sendikalara da bir görev izafe etmekte çok yarar görüyorum.

Benim özellikle 3'üncü madde konusundaki... 2 tane madde var asıl tartışmalı, bundan sonra da çok değerlendirme yapmayacağım ama bir önemli konu daha var, o da 37'nci maddedir.

BAŞKAN – Oralarda konuşalım mı Ömerciğim, daha iyi olmaz mı?

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Yani olmaz.

BAŞKAN – Peki.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Şöyle çünkü bir süre sonra yorulacağız, bir süre sonra terk etmeler başlayacak. Ben düşüncemi burada açık yüreklilikle açıklayayım. Yani çünkü ondan sonrasını ben biliyorum yani “Kabul edenler... Kabul etmeyenler...” safhasına gelmeden ben şunu genelde değerlendireyim Sayın Başkanım, lütfen.

BAŞKAN – Peki.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Şimdi, özellikle Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı ve BOTAŞ başta olmak üzere, 3.587 kişi var. Bunların çoğu eğitilmiş, konularında son derece uzman, yetkin insanlar ve bu insanlar “kapsam dışı” adı verilen bir personel statüsünde. Anayasa’nın 127’nci maddesinde düzenlenmiş. Uzun uzadıya elimizde belgeler, bilgiler var, onları takdim edeceğiz gerekirse.

Şimdi, bunlarla ilgili, Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunun 22/1/1996 tarihli (1995/1) esas (1996/1) karar sayılı Kararı’nda “Özelleştirme kapsamına alınan kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarının özel hukuk tüzel kişiliğine geçiş döneminde kamu kurumu olan vasıflarını tamamen yitirmemiş oldukları, bu kurumlarda çalışan sözleşmeli ve kapsam dışı personelin kamu personeli sayıldıkları, idare ile olan ilişkileri nedeniyle açılan davalarda, işlemin yasaya ve hukuka uygun olup olmadığının incelenmesinin idari yargı yerinin görevine girdiği ve bu nedenle, özelleştirme kapsamında bulunmayan kamu iktisadi teşebbüslerinde kapsam dışı statüde çalışan personelin kurumlarıyla olan ilişkilerinden doğan anlaşmazlığın çözüm yerinin idari yargı olduğuna ve bu konunun 2247 sayılı Yasa’nın 30’uncu maddesi uyarınca bu doğrultuda ilke kararına bağlanmasına karar verildiği görülmektedir. Yapılan bu düzenlemeyle ise yine 37’nci maddedeki bu düzenleme çerçevesinde ek madde 3 getirilmektedir. O da bu statüde olan yani kapsam dışı personel statüsünde olan personelle ilgili iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına ilişkin dava ve işlerde iş mahkemeleri yetkili kılınmaktadır.”

Şimdi, bu tamamıyla müktesep hak kaybıdır; ben öyle düşünüyorum.

Şimdi, bu kişiler bir anlamda kamu personeli, Anayasa gereğince kamu personeli sayıldıkları için idari yargıda dava açıldığı zaman haksız bir muameleyle tabi tutulduklarında göreve iadeleri zorunludur; belli hakları var. Şimdi, iş mahkemelerine tabi kıldığınız zaman bunlara ne olacak? Bu insanlar işten atıldıkları zaman iş mahkemesi göreve iadelerine karar verse dahi tazminatını verecek ve onları yeniden işe almayacak.

BAŞKAN – Ömerciğim, onlar kıdem tazminatı alıyor mu bir şekilde?

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Yani, kıdem tazminatının önemi yok, adam haksız yere işten çıkarılmış, görevine dönecek, görevine iadesi var.

Şimdi, siz göreve iadesini -3.587 aileyi- bir anlamda bir günde, bir dakikada bir “evet”, “hayır”la, “Kabul edenler... Kabul etmeyenler...”le iş güvencesinden yoksun hâle getireceksiniz demektir; bunu hiç doğru bulmuyorum. Ne olursa olsun, hangi düşüncede olursa olsun insanlar... Belli amaçlar güdüldüğünün farkındayım ben, belli bir ölçüde bir yığın personel bir yere yığılmıştır, bu şekilde onların tasfiyesi amaçlanmıştır, hani belki içlerinde çalışmayan da olabilir, tembellik yapan olabilir, sorun çıkaran olabilir; ben bir şey demem ona ama bu, bir müktesep haktır, anayasal bir haktır, bu

anayasal hakkın hem de uyuşmazlık mahkemesinin kararı da göz önünde tutulduğuna göre bir anlamda görmezden gelinmesini doğru bulmuyorum.

Bir de şunu özellikle ilave etmekte yarar var, o da şudur: Bu tip yasal düzenlemeler her zaman gelecek kötü niyetli uygulamalar için birer örnek olmaya başlar. Yani, bir defa uyguladınız mı, bir defa bu tip düzenlemeleri uygulamaya kalktığınız zaman bunun peşi gelecektir, pek çok insanın canı yanacaktır; buna da dikkati çekmek istiyorum.

Özellikle, bu düzenlemenin 37’nci maddesinin tasarı metninden çıkarılmasını bir Komisyon üyesi olarak rica ediyor, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Çok sağ olun Ömer Bey.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun Mehmet Emin Bey.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Teşekkür ederim Başkan.

BAŞKAN – Bugün önemli bir şey bulundu herhâlde veya dün, iki bin yıl önce bir levha...

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Değerli Başkan, Sayın Bakanım, Komisyonun değerli üyeleri, saygıdeğer misafirler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Doğrusu, on dört yıllık AKP iktidarında gözlemlediğimiz şey, genel anlamda işveren ve sermayeden yana ve onların haklarını genişletmeye yönelik ama buna mukabil, çalışanların, emekçilerin, işçilerin haklarını sürekli bir biçimde daraltan politikalar izlediğini müşahade ettik, gördük.

Nitekim, Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan bu İş Mahkemeleri Kanun Tasarısı’nda da yine karşımıza çıkan, çalışanların, emekçilerin, işçilerin haklarını daraltan, buna mukabil işverenin alanını genişleten bir tasarıyla karşı karşıyayız.

Doğrusu, iş hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların çözümlendiği iş mahkemeleri ve yargılama usulleri yeniden düzenleniyor, yine, işçilerin hakları ortadan kaldırılmaktadır.

Tasarıyla getirilmek istenen en önemli değişikliklerden biri, iş hukuku uyuşmazlıklarının önemli bir bölümünde dava açılmadan önce ara bulucuya başvurma zorunluluğunun getirilmesidir. Tasarının genel gerekçesinde, iş davalarının ortalama görülme süresi ve sayısal çokluğu gibi nedenler sıralanmış, yargının iş yükünün hafifletilerek iş uyuşmazlıklarının daha kısa sürede çözümlenmesinin amaçlandığı belirtilmiştir. Bunun yolu olarak da bireysel ve toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan işçi alacakları ile işe iade taleplerinde dava açmadan önce ara bulucuya başvurma zorunluluğunun getirileceği tasarıda ortaya konulmuştur.

Bu sistem, dünyadaki uygulamalar dikkate alındığında özü itibarıyla ara buluculuk kurumuyla çelişkilidir. Zira, esas itibarıyla, ara buluculuk sistemi esasen gönüllülük esası üzerine ve bu temel üzerine dayanmaktadır. Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak işleyen ara buluculuğun gönüllülük temeli üzerine kurulmasındaki en önemli etken her iki tarafın da bu süreçte eşit haklara ve imkânlara sahip olduklarının kabulüdür. İşçiyle işverenin bu anlamda eşit olmadığı açıktır ki iş hukukunun temel ilkelerinin en önemlileri işçilerin korunması ve işçi lehine yorumudur.

İşçilerin işverenle eşit imkânlara sahip olmadığı göz önüne alındığında, en basitinden alacak miktarını tam olarak bilmeyen bir işçi ara bulucu tarafından ne konuda uzlaştırılacaktır? Ara buluculuk yolunda ne yazık ki işçilerin yargı yoluyla alacakları önemli ölçüde azalacaktır. Zaten tarafsız olma zorunluluğu nedeniyle ara bulucunun işçiye hakları ve alacağı miktar konusunda bilgilendirmesi de mümkün olmayacaktır. Pratikte ara bulucuların iş yerlerine giderek -bu durumun kendisi bile tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu ortayken- işçileri hak ettiklerinin çok altına razı ederek onlardan ibraname dahi

aldıkları bilinmektedir. Nitekim, bu husus Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 08/12/2016 tarih 2016/25300 esas ve 2016/21744 karar sayılı kararına da konu olmuş bir uyumsuzluktur.

Genel gerekçede ifade edildiğinin aksine zorunlu ara buluculuk hak arama özgürlüğünü engeller niteliktedir. Bununla işçilerin yargı yoluna başvurmaları engelleneceği gibi haklarının çok altında anlaşmalara razı edilerek hak kaybı uğramalarına neden olacaktır. Bu nedenle, Halkların Demokratik Partisi olarak, iş hukukunda ara buluculuğun zorunlu hâle getirilmesine karşıyız. Öngörülen zorunlu ara buluculuk düzenlemesi, yargı erkinin özelleştirilmesi demektir. Bilindiği gibi, “demokratik hukuk devleti” kavramı birbirinden bağımsız yargı, yasama, yürütme erkleri üzerine oturtulmaktadır. Yargı erkinin bu erki kullanan hâkimler dışında yürütmenin düzenlemesiyle bazı başka oluşumlara devri demokratik devlet anlayışını ortadan kaldıracaktır.

Zorunlu ara buluculuk düzenlemesi Anayasa’mızın birçok maddesine de aykırıdır. Anılan düzenleme Anayasa’mızın yargı yetkisi başlıklı 9’uncu maddesine, kanun önünde eşitlik başlıklı 10’uncu maddesine ve Anayasa’nın “Anayasa’nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü” başlıklı 11’inci maddesine, yine kanunların Anayasa’ya aykırı olamayacağı hükmüne, temel hakların niteliği başlıklı 12’nci maddelerine aykırıdır. Ayrıca, Anayasa’nın 36’ncı maddesinde hak arama hürriyeti düzenlenmiştir. Zorunlu ara buluculuk bu düzenlemeye de açıkça aykırıdır. Anayasa’nın 37’nci maddesinde kanuni hâkim güvencesi getirilmiştir. Anılan düzenleme bu maddeye de aykırıdır. Yine, tasarı Anayasa’nın 40’inci maddesinde düzenlenen temel hak ve hürriyetlerin korunması hükümlerine de aykırı bir düzenleme niteliğindedir. Bu düzenleme hukukun genel ilkelerine, iş hukukunun işçiyi koruma ve gözetme ilkesine de aykırıdır. Bu ilke, işçinin işverene göre zayıf konumda bulunduğu için yıllar içinde iş hukukunda kabul görmüş bir ilkedir. İşçi zayıf ekonomik durumu nedeniyle ara bulucu önünde hakkından daha azına razı olma dayatmalarıyla hak kaybına uğrayacaktır.

Binlerce uyumsuzluk türünün arasında sadece iş uyumsuzluklarının zorunlu ara buluculuğa tabi tutulması da ayrıca manidardır. Bu nedenlerle, tasarıyla iş davalarında zorunlu ara buluculuk düzenlemesinin dayatılması kabul edilemez.

Tasarıyla yapılan değişiklikle iş sözleşmesinin feshinde işçinin çalıştırılmadığı boşa geçen süre alacağının mahiyeti tazminat olarak nitelendirilmektedir. Mevcut düzenleme gereği geçersiz sayılan fesihle işçiye ihbar ve kıdem tazminatı ile diğer yasal hakları işverence ödenmiş olsa dahi, hizmet süresine eklenen bu dört aylık süre sebebiyle ihbar ve kıdem tazminatı veya yıllık izin ücreti farkları ortaya çıkmaktadır. Madde gerekçesinde anılan bakiye alacaklarının yeni davaya neden olduğu belirtilip bu nedenle dört aylık boşa geçme süresine ilişkin ücretin artık tazminat olarak nitelendirileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla işveren artık bu boşa geçme süresine ilişkin ödemenin sigorta primini ödemeyeceği gibi bu süre kıdeme bağlı haklara da bir etki yaratmayacaktır. Böylece işçinin bir hakkı daha gasbedilmiş olacaktır.

Düzenlemeyle işçinin işveren tarafından işe başlatılmadığı tarihin iş sözleşmesinin sona erdiği tarih olarak kabulü şeklindeki mevcut uygulamadan vazgeçilmektedir. Dava süresince meydana gelmiş ücret artışları ve kıdem tavanındaki artışlardan işçi artık yararlanmayacaktır. Bunun diğer bir etkisi, madde gerekçesinde de itiraf edilmiştir. İşe iade davaları artık toplu sözleşme yetki tespiti davası ve iş güvencesinin kapsamı açısından 30 işçi sayısının tespitinde bekletici mesele yapılmayacaktır. Yani iş sendikal örgütlenme esnasında işten atılan ve iade davası açan işçiler, sendikal örgütlenmedeki üye sayısının tespitinde dikkate alınmayacaktır. Bu, işçiler ve sendikalar aleyhine bir düzenlemedir.

Tasarı, hak aramayı engelleyici bir şekilde kıdem, ihbar tazminatı, kötü niyet tazminatı ve yıllık izin alacağını da zaman aşımına bağlamış ve bu süre beş yıla indirilmiştir. Öncelikle işçilik alacaklarında zaman aşımının beş yıla indirilmesi Anayasa’nın eşitlik ilkesine aykırıdır.

Bu düzenlemenin en vahim yanı, yüksek harçlar ve yargılama gideri avansları nedeniyle kısmi dava açan işçilerin neredeyse tüm alacaklarının dava sona ermeden zamanaşımına uğrayacak olmasıdır. Yargılama sürelerinin uzunluğu göz önüne alındığında bu kadar kısa zaman aşımı süresinin ciddi hak kayıplarına yol açacağı açık olup bu düzenlemenin kabulü mümkün değildir.

Tasarı, iş yargılamalarının hızlandırılması gerekçesiyle, daha doğrusu bahanesiyle bireysel ve kolektif iş hukukuna ilişkin işçi lehine var olan hakları kısıtlamaktadır. Bu tasarıda işçilerin, sendikaların yargı yolunu etkili kullanmalarını tamamen ortadan kaldırmaya çalışılmaktadır. Bireysel ve toplu pazarlık hukukunda son derece işveren yanlısı bu düzenlemelerin tümünü kabul etmemiz mümkün değildir.

Burada, bitirirken Sayın Başkanım, ayrıca bir hususu da sormak istiyorum. Pek çok kurum ve sendika temsilcileri hazır fakat dikkatimi çeken iki konfederasyonun temsilcileri yok. Davet mi edilmedi DİSK ve KESK?

BAŞKAN – İstisnasız hepsini çağırdık.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Yani davet de edildi ama onlar...

BAŞKAN – Edildi efendim.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN – Bizde istisnacı bir tavır olmaz, kesin.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Hayır yani bilgi açısından sordum.

BAŞKAN – O konuda deklare edilmiş, kote edilmiş tüm kuruluşlar çağırıldı.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Kendileri gelmezse onların sorunu.

BAŞKAN – Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sevgili Başkanım, değerli katılımcılar; gerçekten bu konuyu alt komisyonda uzun uzun konuştuk fakat alt komisyonda aslında bir sürü şeyin muallakta olduğu gerçeğiyle de karşılaştık, onu öncelikle belirtiyim.

Yine, alt komisyonda bu konuyla ilgili tartışmaları yaparken ara buluculuk görevinde olan arkadaşlarımızın bir kaygısıyla karşılaştık yani “Bize güvenmiyor musunuz? Biz bu konuda yeterli eğitimi aldık.” Gerçekten de almışlardır ve gerçekten de iyi niyetli arkadaşlarımızdır ama hukuki bir düzenlemeyi hiçbir yapının, anlayışın ne iyi niyetine bırakabiliriz ne de o arkadaşlarımızın bu konudaki yeterliliği üzerine bırakabiliriz.

Şimdi, arkadaşlar, öncelikle şunu söylemem gerekiyor, demin Necati arkadaşım söyledi: İş hukuku sosyal bir alan, sosyal hukuk düzenini tesis eden bir alan ve iş hukukunda, aslında bütün hukuk alanında olduğu ve olması gereken gibi haklı ama güçsüz olanı koruma anlayışı çok ciddi olarak hâkim ve böyle olması da gerekir.

Şimdi, örneğin, iş hukukunda çalışma ücretini yani asgari ücreti... “Gidin, işverenle baş başa oturun, istediğiniz ücrete çalışın.” diyemiyorsunuz, değil mi? Bir asgari ücret koymuşuz Sevgili Bakanım, “Bundan aşağı olmaz.” diyor, müdahale ediyor. Niye? Onun da iradesine bırakabilirdi ama bırakmıyor, koruyor işçiyi. Yani bu işvereni suçlayarak değil, olması gereken gibi. Örneğin, iş yerinde alınması gereken zorunlu güvenlik tedbirlerini sıralamış, değil mi? “Bunları yap.” diyor işverene. “Git, kendi anlaşmana göre istediğin gibi -bir güvenlik önlemi alınsın, alınmasın- çalış.” demiyor.

Şimdi, bu da, işçi hakları da böyle korunması gereken bir hak diye düşünüyorum. Aslında düşünmüyorum, öyledir. Buna özel hukuk alanının pazarlık anlayışını taşıyan bir anlam yüklemek doğru bir şey değil.

Yine, değerli arkadaşlarım söyledi, biz elbette ara buluculuğa karşı değiliz. Bizim siyaset anlayışımızda ortak aklın, uzlaşma kültürünün daha yaygınlaşması, daha gelişmesi çok önemli bir yer tutuyor. Aslında şu anda ülkede yaşanan temel sıkıntıların da bu özelliğin olmamasından kaynaklandığını düşünüyorum. O nedenle, işçinin hakkına bir an önce kavuşmasını, işverenin kafasından o sorunların giderilmesini sağlayacak bir ara buluculuk kurumuna karşı falan değiliz, bu böyle anlaşılmasın lütfen. Ama bunun, demin söylediğim, sosyal hukuk alanındaki düzenlemelere ilişkin söylediğim nedenden dolayı yargının gözetimi ve koruyuculuğu altında olması gerekir. Peki, bunu söyleyince yargılamanın uzunluğundan ve pahalılığından söz ediyoruz gerekçe olarak. Oysa devletin yapması gereken bu. İş hukuku alanında, bir defa, gerçekten yargıyı herkesin ulaşabileceği ucuzluğa taşımamız gerekir Sevgili Bakanım. Yani bizim Adalet Komisyonu olarak yapmamız gereken bu. Yargı herkesin ulaşabileceği, hak arama hürriyetini gerçekleştirebileceği uzunlukta olmalı. Yani insanlar, işçi, işveren, kimse “Yargı pahalı, onun için gitmeyelim.” dememeli. Uzun, kısaltalım.

Yine, ara buluculukla ilgili şeyi söyleyeyim, yargının içinde gidilmesi gereken bir durum olsun. En azından ihtiyari olsun, yargıdan önce gidilmesi ihtiyari hâle getirilsin. Bunu zorunlu hâle getirmek -arkadaşlarım geniş açıkladı, tekrar söylemek istemiyorum ama- gerçekten Anayasa’ya aykırı.

İş davalarının aslında bu kadar yoğun olmasının temel nedenlerinden bir tanesi de ve en önemlisi de bu alandaki kayıt dışılığın yoğunluğundan kaynaklanıyor. Bunun önüne geçilirse ihtilaflar da azalır.

Şimdi biz bunları azaltacak önemleri alacağımız yerde özellikle işçiye... Arkadaşlar yine onu da söylediler yani iş davalarının büyük bir çoğunluğunu, yüzde 97-98’ini işçinin açtığını düşünersek yargının pahalılığını ve uzunluğunu işçiye bir tehdit olarak... “Yargı pahalı, uzun. O zaman otur, üç kuruş, beş kuruş al, bak, bugün de ihtiyacın var -olacak, her zaman işçinin ihtiyacı var- ve işi böyle götür.” anlayışı doğru değil. Yani bu davaları yargının dışına itmek hukuk devleti anlayışı değil Sayın Bakanım.

Şimdi temel olarak söyleyeceklerimiz bunlar, maddelere geçtiğimizde maddelerle ilgili görüşlerimizi bildiririz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sabri Bey.

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarımız, kıymetli misafirler; kısaca birkaç hususa temas etmek istiyorum.

Tabii, ara buluculuk müessesesi ülkemize yeni getirildi. İş hukuku alanında da bunun uygulanacak olması önemli. Özellikle, bizim yerel mahkemelerde, ilk derece mahkemelerde adliyelerin en önemli iş yükünü iş mahkemelerinin dosyaları oluşturuyor. Kendim de avukatlık tecrübemde hem işçilerin avukatlığını hem işverenlerin avukatlığını yaptım. Uzun sürede BAĞ-KUR’un sözleşmeli avukatlığını da yürüttüm. Oradaki tecrübemden hareketle, hakikaten, ara buluculuk sisteminin iş davalarında bir ön şart olarak kabulü, mahkemelerin bu anlamda iş yükünü hafifletecektir. Ayrıca, işçilerin haklarına mahkemelerde, her ne kadar, işçi lehine yorum kuralı gereği işveren karşısında zayıf konumda olan işçinin korunması gereği bütün lehe hükümler uygulansa da netice itibarıyla işçilerin haklarına kavuşması bir hayli gecikebiliyor. Dolayısıyla, buradan da bir mağduriyet doğuyor işçiler için. Oysa ara buluculuk sistemi içerisinde işçilerin haklarına çok daha hızlı bir şekilde, pratik bir şekilde ulaşmaları mümkün olacak, hem daha ekonomik olacak. Tabii, aksini iddia etmek yani ara buluculuğun işçinin aleyhine olduğunu iddia etmek bence tartışılır, ben buna, bu görüşe katılmıyorum çünkü her ne kadar İş Kanunu’nda yapılacak değişikliklerle dava açabilmenin bir ön şartı hâline getirilmekle birlikte, ara

buluculuğa gelen ihtilaflarda işçi dâhil tarafların kabulüne bağlı oradaki çözüm. İşçi yani oradaki şeye katılmayabilir, katıldığı takdirde kendinin kabul edemeyeceği bir çözüm ortaya çıktığında ya da öneri ortaya çıktığında bunu kabul etmek zorunda değil, işçi kendi özgür idaresiyle, rızasıyla... Dolayısıyla işçinin tamamen rızasına bağlı olan bir hukuki müessese içerisinde bunun işçi aleyhine olacağını söylemenin yersiz olacağı kanaatindeyim.

Bir hususa daha temas etmek isterim Sayın Başkanım. Şimdi, burada hemen hemen bütün konuşmacılar iş hukukundaki işçi lehine yorum ilkesi, işveren karşısında güçsüz olan işçinin korunması ilkesi hepimizin kabul ettiği bir ilke. Uygulamada da zaten bu son derece tutarlı bir şekilde uygulanıyor fakat benim mesleki hayatımda gördüğüm, az önce Borsalar Birliği Başkanının konuşmasında ifade ettiği -konuşmasına atfen- değerli konuşmacının ifade ettiği husus, hakikaten bu ilkenin artık ülkemiz uygulamasında bir suistimale doğru da gittiğini görüyoruz. İş yerinde, gerçekten, görevlerini suistimal eden, işverene karşı neredeyse suç oluşturacak kimi eylemlere karışan ama işverenin ispatlayamadığı nedenlerle kendi rızasıyla işten ayrılan işçilerin dahi gidip mahkemede her hâlükârda haklı çıktığı da vakalar var. Evet, işçi lehine yorum mutlaka doğrudur, uygulanmaya devam edilmelidir ama bunu kutsal bir metin gibi suistimale varacak şekilde abartılması, mahkemeye gelen dosyalarda her hâlükârda işverenin haksız sayılması da ayrı bir haksızlığa sebep olmaktadır. Dolayısıyla, ben bu ilkenin uygulanırken biraz temkin payı bırakılması kanaatindeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sayın Başkanım, bir cümle ekleyebilir miyim? Yani çok önemsedğim ama atladığım bir cümleydi. Özür diliyorum söz isteyen arkadaşlardan.

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Alt komisyonda halledemediğimiz, aslında herkesin de kafasında soru işareti olarak kalan husus şuydu: Hakkını bilmeyen işçinin, hakkını bilmeyen tarafın hangi düşünceyle pazarlık masasına oturacağı -böyle tarif ediyorum- soru işareti olarak kaldı. Yani işçi hakkını bilmiyor, ne kadar haklı olduğunu bilmiyor. Oturup neyin pazarlığını yapacak? Ara bulucu arkadaşlarımız hangi miktarı esas alıp uzlaştırmaya çalışacak? Bunlar da gerçekten soru işareti.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Tasarıda var, çözüm önerisi getirebilir.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Ama o çözüm önerisinin içinde... Yılmaz Bey, bakın, burada ara bulucu arkadaşlarımız ile Marmara Üniversitesi profesörü arkadaşımız arasında bir şey yaşandı. O yeni çözümler getirmenin içinde işçinin hakkını tespit hakkının olmadığı konuşuldu ve buna da daha sonra profesörüm karşı çıkmadı.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Çözüm önerisi zaten onu içerir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özkan.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, sayın milletvekillerimiz, kıymetli hocalarım, bürokratlarımız ve uzmanlarımız; hepinizi saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Tabii, ara buluculuğu konuşuyoruz ve bunu konuşurken dünyanın evrensel kabul edilmiş değerleri, ilkeleri var. Bir taraftan konuştuğumuz hususları kendi ulusal mevzuatımız çerçevesinde konuşurken maalesef bir kazığa bağlayamıyoruz. Nedir o, ne olabilir? Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi var veya gelişmiş demokrasilerin oluşturmuş olduğu hukuk düzenleri var.

Şimdi, ben öncelikle bütün dünyanın kabul etmiş olduğu ve ülkemizde de taraflar arasında çokça

kabul edilen, kabul edildiğine ilişkin artık istatistikleri olan ara buluculukla ilgili tümünden itirazı yapan sayın vekillerimize yürekten teşekkür ediyor, tebrik ediyorum çünkü zor bir işi başarıyorlar, çünkü tarihe, fiili gerçekliğe, dünyanın gittiği istikamete karşı göstermiş oldukları bu mücadele gerçekten zor bir mücadeledir ve bunu yaptıkları için tebrik ediyorum, zor bir iş.

Şimdi, bakınız, bundan yaklaşık on beş, on yedi yıl önce Amerika “alternative dispute resolution” -ADR- diye ifade edilen alternatif ihtilaf çözme usullerine ilişkin okuduğum bir kitapta sadece ara buluculuk değil, müzakere, ara buluculuk, tahkim, hakem, basit yargılama, dava, dava da bitmiyor, arkasından “sulh” diye hâkimin tarafları uzlaşmaya davet ettiği mekanizmalar var. Yani sadece bir iki tane değil, oldukça zengin bir alternatif itilaf çözme usulü dünyada kabul edildi ve işlemeye, çalışmaya da başladı; olumlu sonuçları da gözüküyor.

Şimdi, ben, özellikle, kendi master tezim de olan -ki burada hocam Bahri Öztürk- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin hani adil yargılama hakkıyla ilgili meseleyi ifadeyi ederek meseleye bu açıdan bakmak istiyorum. Çünkü adil yargılanma hakkı yargılama sürecinin itilafın doğuşundan infazına kadar geçen sürede karşı karşıya kaldığımız tüm hususlara ilişkin yaklaşımları olan bir ilkedir. Sadece avukat tutmak, savunma hakkı, savunmaların süreyle sınırlandırılmaması, tahsil edilebilirlik, infaz falan bunlar değil yani ihtilaf çıktığından infazına kadar geçen süre adil yargılama ilkesiyle ifade edilebilir ve yorumlanabilir.

Şimdi, öncelikle, adil yargılama ilkesi makul süreyi ifade ediyor. Biraz önce Sayın Vekilimiz Süha Bey de ifade etti, dedi ki: “Efendim, beş yıl sonra 50 bin lira alacağına gel, sana bugün 15 bin lira vereyim.” dedi. Gerçekten biz de pratisyen avukat olarak yıllarca çalıştık, iş davalarında işçi ve işveren vekili olarak da ihtilafı dâhil olduk, takip ettik. Şimdi, 15 bin liralık alacağım hatta 10 bin liralık alacağın 70 bin liraya, 100 bin liraya çıktığı süreçleri biz bizzat gördük. 100 bin liraya çıkan rakama baktığımız zaman bunların ne kadar işçinin alacağı oluyor? Ne kadar avukatlık ücreti, mahkeme masrafı, gider, faiz veya işçinin yerine göre -yanlış anlaşılmasın, Sabri Bey de biraz önce ifade etti- hakkı olmamasına rağmen, işçinin korunması gereğinden bahisle hak etmemesine rağmen hükmedilen... Bunları da aldığımız zaman ve aradan geçen sürede işçinin yaşayacağı mağduriyetleri de dikkate aldığımız zaman belki 100 bin lira değil, bugün 10 bin, lira 15 bin lira yerine 150 bin lira bile işçinin hak ettiği rakamı maalesef ortaya koymaya yetmiyor. Mesela, basitçe, yaşadığım bir husustan örnek vermek istiyorum. Mesela, bir işçi -henüz davadan ayrılmadığını- dava başlamadan önce işverene teklif etti -işveren vekili olduğum bir husus vardı- “7.500 lira ben burada istiyorum, ödensin.” Ben dedim ki: “Müvekkil, derhâl bunu ödeyin hak ettiği rakamdır, gayet de makul bir talep.” Arkasından avukata gidiyor, avukat arayınca 15 bin lira istiyor. “Ödeyin, mutlaka ödeyin, bunun ödenmesi gerekir.” dedim. Arkasından davanın tebligatı yapılıyor, 22 bin liraya çıkardı, bilirkişiye gitti, 40 bin liraya karar verildi ve kararla beraber 65 bin liraya çıktı, teminatı yatırıp temyize gidildi. Tabii, yapacak bir şey yok ve o mahkemede kararı veren hâkimin emeklilik neticesinde alacağı ücret yani kıdem tazminatı ya da emeklilik ikramiyesi 110-120 bin. Belki burada emekli olacaklar var, emekli olanlar var; onlar, işte, 110-120 bin lira alıyor, beş yıllık işçinin çalışması karşılığında biz 87 bin lira verdik. Helali hoş olsun yani 80 değil, 800 bin lira da verelim, o sorun değil ama hani Nasrettin Hoca’nın çömlekçi ve şemsiyeci muhabbetinde olduğu gibi bu ülkede bir yasa yapıyorsak hem çömlekçinin yani “Yağmur yağmazsa çömlekler kuruyacak ve biz çömlekleri satıp para kazanacağız.” diyenlerin hem de şemsiyecinin haklarını koruyacak bir denklemi oturtmamız lazım. Onun için, bu makul sürede yargılanma, adil yargılanma ilkelerinin bir gereğidir. İki: Makul sürede yargılama, az masrafla ekonomik sonuç elde etme, gönüllülük esasına dayanmış olması önemlidir.

Süha Bey’in söylediği de gerçekten yerinde bir itiraz. Gerçekten beş yıl sonra hakkı olan 50 bin

lira alacağı varsa, direkt işçinin cebine girecek bir para varsa 15 bin lirayı bugün teklif edip kapatmak yerine yargılama bir hafta içinde bitsin, 50 bin lira verelim desek ne olur, verilebilir mi? Bakın, eğer gerçekten faizi ve diğer hususları çıkaracak olursak Süha Bey'in bu söylediği meselenin hayata geçmesi de yine arabuluculuk müessesesiyle olacak. Neden? Eğer arabuluculuk müessesesi hayata geçerse bir noktada yüzde 30 oranında Yargıtayda, yüzde 15 oranında ilk derece mahkemelerindeki iş davaları yükü azalacak ve böylelikle yargılama süresi beriye çekildikçe bakacak gönüllülük esasına tabi olduğu için arabuluculuğa giden işçi, “Ya, ben burada 15 bin lira almak yerine bir altı ay sonra davam karara bağlanır, 50 bin lira alabilirim.” deyip yine orada tercihi kendisi yapacak diyorum.

Onun için, arabuluculukla ilgili zorunlu dava şartı olan İş Kanunu'ndaki düzenlemenin ülke gerçeklerimize, iş hayatındaki düzenlemelere uygun olduğundan bahisle ülkemize, milletimize, iş hayatımıza hayırlar getirsin diyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Başka söz...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Benim var efendim.

BAŞKAN – Misafir milletvekili olarak, üye değilsiniz.

Buyurun Ünalçığım, meslektaşım.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, değerli Bakanım, değerli Komisyon üyeleri; biz, tabii, alt komisyonda da görüşlerimizi ifade etme olanağı bulmuştuk ama bazı şeyleri tekrarlamak istiyoruz çünkü bunun aynı zamanda iş ve çalışma yaşamını ilgilendiren Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda görüşülmesi gerektiği noktasında bir görüşümüz vardı ama sanırım o yöndeki görüşümüz kabul görmedi.

BAŞKAN – Komisyonlar arasındaki iş bölümü bir görev uyumsuzluğu değil, iş bölümü uyumsuzluğudur. Her komisyon önüne gelen işte hem sorumludur hem yetkindir teoremi...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ama yine de görüşlerimizi ifade etme olanağı bulduk, çok teşekkür ederiz efendim.

BAŞKAN – Tabii, buyurun, şöyle özetle...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ben, efendim, öncelikli olarak, tabii, Türkiye'nin sürüklenmiş olduğu kötü bir noktayı ifade etmek istiyorum. Biz şu anda yürüyüş başlattık biliyorsunuz, adalet yürüyüşü. Adalet yürüyüşünü de Adalet Komisyonunda ifade etme gereği hissettim çünkü koşturarak geldim.

BAŞKAN – Sabah bir saati buna verdik.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bugün itibarıyla yarın için üç buçukta yapılacağı söylenilmişti Komisyon toplantısının ama bugüne alındığını öğrendiğim için koşturarak geldim.

BAŞKAN – İç Tüzük'ün 26'ncı maddesine göre Komisyon tasarruf yetkisine sahip, öne alabilir.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Takdir sizin efendim, ona bir itirazımız yok.

BAŞKAN – Tabii, bütün arkadaşlarla oy birliğiyle şey yaptık.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Tamam efendim.

BAŞKAN – Buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Tabii, bu yürüyüşümüze de kısaca değinmek istiyorum çünkü çok önemli görüyorum bunu.

BAŞKAN – Sabah buna bir buçuk saat harcadı Komisyon Ünalçığım. Sabah sırf bu hususa... Bir

saat mi oldu? Bir saati geçti.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bir iki cümlede de ben kendi görüşlerimi ifade etmek istiyorum efendim.

BAŞKAN – Bir cümle, iki cümle, lütfen...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Çünkü Türkiye'nin gerçekten çok tehlikeli bir noktaya doğru sürüklendiğini görüyoruz ve üzülerken ifade ediyorum yani iktidar partisi olarak biraz da bizimle beraber sizlerin de sorumluluğu olduğunu düşünüyorum. Çünkü, Sayın Başkanım, biliyorsunuz, biz 15 Temmuz gecesi beraberdik, aynı salondaydık, Sayın Bakanımız da aynı şekilde. Üzerimize bombalar yağdı ve o zaman kol kolaydık. Bakın, o noktadan şu anda farklı bir noktaya geldik. İnanın, çok büyük bir üzüntü içindeyiz bir milletvekili arkadaşımızın bu şekilde bir ceza almasından dolayı. Bize göre -savunmasına da baktık, dosyayı da inceledik- kesinlikle böyle bir ceza almasını gerektirecek bir durum yok. Ben ceza hukukçusu değilim ama somut bir delil yok ortada. Dolayısıyla, böyle yirmi beş yıl gibi ağır bir cezaya çarptırılmış olması toplumun önemli bir kesiminde infiale yol açtı diyebilirim. Dolayısıyla, ben şunu ifade etmek istiyorum Sayın Bakanımız da buradayken: Bu tür konuların Türkiye'yi daha fazla germeden, Türkiye'ye çok daha fazla zarar vermeden, sükûnetle, bir devlet adamı kimliğiyle çözülmesi gerektiğini düşünüyorum. Sayın Bakanım, gerçekten, bakın, özellikle bu Anayasa değişikliğinden bugüne kadar Türkiye'de çok büyük bir gerginlik oluşmuş durumda. İnsanların öfkelerini biz alıyoruz, ne noktaya taşındığını görüyoruz. Burada sizlere çok büyük bir sorumluluk düşüyor. Yani bunu iktidar partisi olarak biraz da çözmek sizin elinizde. Yani Türkiye'yi gerginleştirecek, Türkiye'ye zarar verecek, toplumsal barışı ve mutabakatı bozacak bazı davranışlardan ben iktidarın özellikle sakınmasını rica ediyorum.

Bu kısa açılışla beraber, özellikle iş ve çalışma yaşamıyla ilgili çok önemli bir nokta olacak olan zorunlu arabuluculukla ilgili görüşlerimi ifade etmek istiyorum. Tabii, burada çok değerli hukukçu arkadaşlarımız var, konunun uzmanı olan çok değerli arkadaşlarımız var, alt komisyonda da görüşlerini ifade ettiler. Elbette yargıdaki iş yükü çok ağır yani iş davalarından kaynaklanan iş yükü çok ağır, bunu görüyoruz. Duruşma sürelerinden görüyoruz, yine, Yargıtayımız ağır bir iş yüküyle karşı karşıya, bunlara hiçbir itirazımız yok. Yine, yargılama süreleri çok uzun yani iki yıl, üç yıl, dört yıl gibi ortalama sürelerden bahsediliyor, bunlara da herhangi bir itirazımız yok. Ancak şunu görmek lazım: Bu dava yükünü ne ortaya çıkartıyor? Bir defa, iş ve çalışma yaşamındaki tarafların yasalara uymamasından kaynaklanıyor sanki bu durum yani bu şekilde bir dava yükü çıkmışsa, bir dava durumu ortaya çıktıysa iş ve çalışma yaşamındaki diğer sorunların çözülmemesinden kaynaklandığını düşünüyorum ben. Nedir bu sorunlar? Kayıt dışı çalışma, taşeronlaşma, asgari ücretle çalışma, güvencesiz ve esnek çalışma, sendikalaşmanın yeterli düzeyde olmaması -bugün itibarıyla yüzde 10 gibi yani 14 milyon kayıtlı çalışandan yaklaşık yüzde 10'un sendikalaştığını görüyoruz- bütün bunlar işte bu yargıdaki dava yükünü ortaya çıkartan sebepler gibi görüyorum. Bu sebepler ortadan kaldırılmadan yargıdaki iş yükünün de ben ortadan kaldırılabileceğini düşünüyorum.

Çünkü, Sayın Başkanım, benim görebildiğim kadarıyla uyuşmazlık nerede çıkıyor? Elbette işçi ile işveren arasında bir uyuşmazlık var ama işçi ile işveren arasındaki uyuşmazlığın özellikle ne noktada çıktığına iyi bakmak lazım. Ben bugüne kadar -yani sizler de deneyimli iş hukuku uzmanlarısınız- bir işverenin işçiye dava açtığını görmedim. Belki gören arkadaşlarımız vardır tek tük, ben görmedim yani yüzde 1'dir belki. Yani aslında burada işçinin açmış olduğu davaları konuşuyoruz, hak konusu işçinin hakkı olan konuları konuşuyoruz. Burada, tabii, bu bakış açısıyla baktığımız zaman elbette arabuluculuk da bir mekanizmadır, belki eşit taraflar arasında uygulandığında doğru sonuçlar ortaya çıkartabilir ama birbiriyle denk olmayan, korunmaya muhtaç olan bir işçi ile işveren arasında ortaya

çıkıldığında bu arabuluculuk meselesinin ben çok vahim sonuçlar doğuracağını düşünüyorum. Neden böyle düşünüyorum? Çünkü burada arabulucunun uzlaşma konusu yapacağı meselede kanunun işçinin kendisine vermiş olduğu hakları pazarlık konusu yapılacak, işverenin hakları pazarlık konusu yapılmayacak. Yani bir işçi bir işten çıkartıldığında, iş akdi haksız feshedildiğinde ya da herhangi bir alacağını alamadığında, kanunun kendisine tanıdığı olduğu yasal hakları alamadığında ne yapacak? Zorunlu olarak arabuluculuğa gitmek zorunda kalacak ve burada -benim gördüğüm kadarıyla arabuluculuk müessesesini sanki bir pazarlık müessesesi gibi algılıyorum ben yani- burada bir pazarlık yapılacak. İki taraf uzlaştırılmaya çalışılacak ve o şekilde pazarlık konusu ne olacak? İşçinin yasal hakları olacak, normalde işverenin hiç daha o konuyu dava konusu yapmadan ödemesi gereken haklar konuşulacak. Elbette işverenlerimize baktığımız zaman tabii ki dürüst, namuslu işverenlerimiz var. Özellikle kurumsallaşmış iş yerlerinde bu tür olaylara pek rastlamıyoruz, zaten kurumsallaşmış iş yerlerinin önemli bir bölümünde sendikalaşma var. Orada aslında işçi ile işveren birazcık denklik taşıyor. Niye? İşverenin kendi hukuk müşavirleri var, ona göre kendi mali müşavirleri var, işçinin de sendikası var. Bu sendikalaşmış, kurumsal olan iş yerlerinde yargıya çok iş düşmüyor, yargıya gitmeden zaten kurumsal işverenler işçinin hakkını ödüyor. Bunlar dürüst, namuslu, vergisini ödeyen, her türlü şeyi kayıt altında olan ve devletten, yargıdan korkan namuslu insanlar, namuslu işverenler. Burada yargıya intikal eden konular ise ağırlıklı olarak yüzde 90'ı -bu konuda bir çalışma var mıdır bilemiyorum- kayıt dışı çalışan ve daha çok kurumsallaşamamış küçük ve orta ölçekli işverenleri kapsayan bir şey.

Şimdi, bakıyoruz, çalışma yaşamında nedir durum? Çalışma yaşamında yaklaşık 14 milyon çalışan var, 3 milyon civarında da kayıt dışı çalışan var, 17 milyon civarında bir çalışan söz konusu. Şimdi, burada sendikali işçi 1 milyon 700 bin yani bunlarda da -dediğim gibi- bir nevi bir uzlaşma sağlanıyor. Sendika zaten işçinin avukatlığını yapıyor, zaten kurumsal işverenler de ve özellikle kamu işverenleri de işçinin haklarını sonuna kadar ödüyorlar; fazla çalışıyorsa fazla çalışmasını ödüyor, kıdem tazminatı hakkıysa onu ödüyor ya da hafta tatiliyse hafta tatilini ödüyor yani onlarda bir problem yok. Problem kayıt dışı çalışanlarda, taşeron işçilerinde, sendikali olmayan işçilerde. Şimdi, bu insanlara baktığımız zaman da birçoğu, önemli bir bölümü eğitimsiz, ilkokul, ortaokul, lise mezunu vatandaşlarımız bizim ve haklarının farkına varmayan, bilmeyen vatandaşlarımız. Bunları, haklarını kendileri bile bilmezken şimdi zorunlu olarak ara buluculuğa göndereceğiz.

Şimdi, ara bulucuyla bir pazarlık yapılacak. E, burada bu işçi geriye yönelik olarak kayıt dışı çalışmış, örnek veriyorum yani çalışma yaşamında bunu birçok arkadaşımız görmüştür. Bakıyorsunuz, şu anda asgari ücretli çalışan sayısı yaklaşık 6 milyon civarında ancak bunların önemli bir bölümünün gerçek ücretleri asgari ücretin üzerinde. Ne oluyor? Sigorta ve vergi ödememek için bu dediğimiz kurumsallaşamamış şirketler asgari ücreti bankadan yatırıyor, üzerini elden veriyor. Taşeronlaşmış yerlerde, kamuda yine aynı şekilde özel taşeron çalışanlarında mevcut bu uygulama var. Dolayısıyla burada davayı da uzatan asıl en önemli sebeplerden birisi budur, kayıt dışı çalışmadır. Ücret konusunda bir uyuşmazlık çıkar ve süre konusunda bir uyuşmazlık çıkar, ücret ve süre konusunda çıkan uyuşmazlıktan dolayı da yargının uzaması söz konusu olur. Yargı bu ücreti ve süreyi çözmekle iki yılını geçirir aslında ağırlıklı olarak. Yani bu işçinin ücreti asgari ücretin üzerinde mi veya işte işçi iddia etmiş, yedi yıl çalışmış ama sigortasının bir kısmı yapılmamış veya böyle bir kayıt dışılıktan dolayı bir uyuşmazlık çıkıyor.

BAŞKAN – Siz sisteme karşısınız.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şimdi, dolayısıyla burada bu uyuşmazlığa konu olan, haklarını bilemeyecek durumda olan bir işçiye siz, haklarını bilebilecek durumda olan, işçinin haklarını da bilebilecek durumda olan, kendi haklarını bilebilecek durumda olan bir işveren karşısında masaya

oturtuyorsunuz. Dolayısıyla bu olmaz yani bu, eşit ve adil bir...

BAŞKAN – Avukat tutma imkânı var mı?

ÜNAL DEMİRİTAŞ (Zonguldak) – Şimdi, avukat tutma imkânı var, bununla ilgili bir öneri getireceğim ben burada.

BAŞKAN – Üstadım, Komisyon müzakere etti çünkü, sonuca gidin. Bunların hepsini müzakere etti.

ÜNAL DEMİRİTAŞ (Zonguldak) – Efendim, ara buluculuğa zorunlu avukatlık eklensin diyorum, önerim budur.

BAŞKAN – Olabilir, arkadaşlar getirir öneri.

ÜNAL DEMİRİTAŞ (Zonguldak) – Yani zorunlu ara buluculuğa zorunlu avukatlık ilave edilsin diyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar muhtemelen teklif yazmışlardır.

ÜNAL DEMİRİTAŞ (Zonguldak) – Yani burada bu karşılanırsa daha doğru olur diye düşünüyorum.

Peki, ben o zaman fazla zamanınızı almayayım, diğer maddelere de bazı şeyleri saklayayım, devam edeyim.

BAŞKAN – Tabii, tabii, memnun oluruz.

ÜNAL DEMİRİTAŞ (Zonguldak) – Özetle karşıyız yani bu şekilde bir mekanizmaya karşıyız. İyileştirmeler yapılabilirse düşünülebilir.

BAŞKAN – Bakanım, buyursunlar.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, arkadaşlarımız çok önemli değerlendirmelerde bulundular. İzniniz olursa ben bazı hususların altını çizmek istiyorum.

Bir defa ara buluculuğun temel felsefesine bakmakta fayda var. Esasında, sadece Türkiye’de değil, dünyada ara buluculuk uygulaması olan bütün ülkelerde ara buluculuk felsefe olarak toplumsal barışı güçlendirmek maksadıyla ortaya konmuştur; aradaki ihtilafları yargıya, başka alanlara taşımadan bir kendi aralarında çözmesini sağlamak ve böylelikle toplumsal barışa da katkı sağlamak gibi bir temel felsefesi var. Yargıdaki iş yükünün azalması bu ara buluculuk müessesesinin zorunlu sonuçlarından bir tanesi, yoksa hedefi değil. Gereçeklerde gerçi buna çok geniş yer verilince sanki sadece iş yükünün azaltılması maksadıyla getiriliyor gibi bir algı uyandı, onu düzeltmek için ifade etmek istedim.

İkincisi: Türkiye’de ihtiyari ara buluculuk zaten var, bütün arkadaşlarımız ifade ettiler ve bunun uygulamasına baktığımızda da Türkiye’de 13.138 uyuşmazlık için ihtiyari ara buluculuk yoluna gidilmiş ve çözülen uyuşmazlıkların 11.710’u işçi ve işveren uyuşmazlığı yani neredeyse tamamına yakını işçi-işveren uyuşmazlığı olup bu hâliyle mevcudun yüzde 89’unu oluşturmaktadır. Bunların yüzde 94’e yakın oranda anlaşmayla sonuçlandığı, ara bulucuya giden iş uyuşmazlıklarının yaklaşık yüzde 94’ünün de bir gün veya bir günden daha az süren müzakerelerle sonuçlandırıldığı görülmektedir. Esasında, burada işçinin lehine bir uygulamanın uzun bir zamandır neticelerini hep beraber görüyoruz. Bugün buraya geldiğimiz nokta, ihtiyari ara buluculuk uygulamasının işçi lehine ortaya çıkardığı sonuçlardan hareketle bütün diğer işçilerimizin de kendi lehlerine ortaya çıkan bu sonuçtan faydalanmalarını sağlamak maksadıyla bunun yolunu açmaktır.

Üçüncüsü: Sayın Başkanım, alternatif uyuşmazlık çözüm yolları sadece Türk hukukunda değil, başka ülke hukuklarında da üzerinde bugün çok durulan ve kısmen, her ülkenin kendine göre bazılarını hayata geçirdiği alternatif çözüm yöntemleri var ve bizim ülkemizde de bunlar bulunmaktadır; işte Ceza Muhakemesi Yasası’nda yürürlüğe konulmuş bulunan uzlaştırma müessesesi bunlardan bir

tanesi, tüketici hakem heyetleri bunlardan bir başkası, ara buluculuk bunlardan bir başkası. Tabii benim bildiğim, sulh yolu da var değil mi? İdarede de ayrıca böyle bir yöntem var. Dolayısıyla alternatif çözüm yolları bizim hukukumuzda ters değil, hukukun içinde olan ve Anayasa'ya da aykırı değil. Zira daha önce tüketici hakem heyetleriyle ilgili yasal düzenleme yapıldıktan sonra konu Anayasa Mahkemesine taşınmış, Anayasa Mahkemesi bunlarla ilgili değerlendirmeyi yapmış ve sonuçta bu nedenle taraflara ve görevli ve yetkili mahkemeye başvurmadan önce belli değerler altındaki uyuşmazlığı kısa sürede çözmek üzere tüketici sorunları hakem heyetlerine başvurma yükümlülüğü getirilmiş ancak bu aşamadan sonra kararı benimseyen tarafa yargı yolu açık tutulmuştur.” Atlıyorum. “Bu durumda dava ve itiraz hakları önlenmediğinden hak arama özgürlüğünün kısıtlandığından da söz edilemez.” deniyor.

Gene başka bir şekilde Anayasa Mahkemesine konu taşınıyor. Deminki karar numarasını söyleyeyim, 2884 sayılı Karar, şimdi 2013/89 sayılı Karar'da da Anayasa Mahkemesi... Bir kısmını okuyorum: “Bu görevin ağır iş yükü altında yerine getirilmesi zorlaştıkça yargının iş yükünün azaltılması, adalete erişimin kolaylaştırılması ve usul ekonomisi gibi çeşitli nedenlerle yargıya ilişkin anayasal kuralların etkinliğinin sağlanması bakımından gerekli görülmesi durumunda uyuşmazlıkların çözümü için alternatif yöntemlerin yaşama geçirilmesi, yasama organının takdir yetkisi içindedir. Alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvuru zorunluluğu bu yolları sadece kişilerin hak aramalarını imkânsız hâle getirmek amacıyla oluşturulmuş etkisiz ve sonuçsuz yöntemler olmadığı sürece hak arama özgürlüğüne aykırı kabul edilemez.” Dolayısıyla bu Anayasa'ya aykırılık konusu Anayasa Mahkemesinin denetiminden benzer konularda geçmiş ve Anayasa'ya aykırılık oluşturmadığı çok açık bir şekilde ifade edilmiş.

Tabii, ara buluculuk konusu sadece Türkiye'de değil, dünyanın değişik ülkelerinde de var. Burada değerli akademisyen hocalarımızdan Alper Bulur Bey var, yani eğer, Başkanım, bir söz verirseniz kendilerine, o, bu örnekler üzerinden size kısa bir değerlendirme yapabilir.

Ara bulucular başıboş, kontrolsüz kişiler de değil, Adalet Bakanlığında bu konuda bir daire başkanlığı var, ara bulucuların kimler olacağı, nasıl olacağı, nasıl çalışacağı, kuralların ne olduğu, bunlara uymadığı zaman ne tür müeyyideler uygulanacağı konusu son derece detaylı çalışılmıştır ve bu, uygulamada şu anda vardır. Bizim Arabuluculuk Daire Başkanımıza da bu konunun açıklığa kavuşturulması için kısa bir söz vermenizde fayda görüyorum.

Bir başka konu da tabii, kanunun ismine -Sayın Aldan söyledi, başka arkadaşlar da söyledi- İş Mahkemeleri Kanunu Tasarısı diyoruz biz, sebebi de şu: O İş Mahkemeleri Kanunu'nu tamamen değiştirdiği için onun adı öyle kalsın, “İş Mahkemeleri Kanunu” kalsın, aksi takdirde İş Mahkemeleri Kanunu'nun adı “İş Mahkemeleri Kanunu ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapan Kanun” şeklinde olacak. Yani böyle bir düşünceyle yapıldı bu. Daha önce, biliyorsunuz, Bilirkişilik Kanun Tasarısı da başkaca kanunlarda değişiklik öngördüğü hâlde biz kod kanun olduğu için onu da “Bilirkişilik Kanun Tasarısı” olarak getirdik ki kanunun adı öyle kalsın ve kullanımda da kolaylık olsun diye getirdik. Yani bir aldatma falan değil, sadece işin kullanımı bakımından böylesinin daha yararlı olacağı düşüncesiyle getirdiğimizi buradan ifade etmek isterim.

Tabii, bu konunun bir de iş adamlarının, iş dünyasının talebiyle gündeme getirildiğine dair değerli arkadaşlarımızdan bazılarının değerlendirmesi oldu. Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri konusu Adalet Bakanlığının uzun süredir üzerinde durduğu konular, AK PARTİ iktidara gelmeden önce üzerinde durduğu konular. İşte tüketici hakem heyetlerine başvuru konusu 1995 yılında bizim hukukumuzda girmiş. Daha önce de dediğimiz gibi, hukukta olan alternatif çözüm yöntemleri var ve biz dünyada yaşanan gelişmeleri, değişimleri dikkate alarak acaba ülkemize nasıl yeni müesseseler kazandırırız, onun üzerinde de duruyoruz. Ara buluculuk konusunu, İş Mahkemeleri Kanunu'yla ilgili

bu çalışmayı biz 2015 yılı Mart ayı içerisinde başlatmışız. Yani Sayın Hisarcıklıoğlu'nun konuşması zannedersem bundan sonraki bir tarihe denk geliyor. Dolayısıyla bu sadece iş adamlarının talebinden değil, Türkiye'nin ihtiyacından, işçilerimizin de ihtiyacından doğmuştur.

Burada şunun da özellikle altını çizmek istiyorum: Bu düzenleme işçilerimizin aleyhine sonuç doğuracak bir düzenleme kesinlikle değildir, işçilerimizin lehine sonuç doğuracak bir düzenlemedir, işçilerimizin yargıya gitmesini ortadan kaldıran bir düzenleme hiç değildir. Yaptığımız şey, yargıya gitmeden önce bir ara bulucuya müracaat yoluyla kısa sürede daha az masrafla alacağına ve hakkına kavuşmasını, ihtilafın çözülmesini sağlamaktır. Üç hafta, işte bir hafta da uzattınız, bir ay içerisinde mesele çözülmediği zaman zaten yargının gene önüne gidecektir. İşçiyle işveren iş mahkemeye gitmeden önce anlaşma hakkına sahip mi bugün? Sahip. İsterlerse mahkemeye gitmeden önce de anlaşabilirler. Bu meseleyi kendi aralarında bir tutanakla çözebilirler mi? Çözebilirler. Buna mâni bir imkân var mı? Yok. Mahkemenin huzurunda da bu işi yapabilirler mi? Yapabilirler. Orada da bu meseleyi gene çözebilirler, gene anlaşabilirler, buna da mâni bir hâl yok.

Mahkemeye gittiği zaman hâkim işçiye veya işverene sizin haklarınız şunlardır diye bir sunumda bulunmuyor, hâkim bulunmuyor, ne işçiye bulunuyor ne işverene bulunuyor çünkü işçi de haklarını biliyor, işveren de haklarını biliyor ve işçinin avukatla temsili mahkemede mümkün olduğu gibi, arabulucuya gittiğinde de temsili mümkündür. Zayıf durumda olanları koruma bizim hukukumuzda sadece işçiyle ilgili değil, aynı zamanda aile hukukuyla ilgili, bunu görüyoruz, tüketici hukukunda görüyoruz, kira hukukunda görüyoruz, hatta idari hukukta, atamalarda yine aynı şeyi orada da görüyoruz. Yani zayıf durumda olanı koruyan hukukla ilgili pek çok uygulama bizim mevzuatımızda şu anda var. Oralarda da bu zayıf durumda olanlarla ilgili bizim önerdiğimizden daha faydalı, daha ileride bir uygulama söz konusu değildir. İşçilerin burada avukatla temsilleri mümkündür. Avukatlardan ve başkalarından da -kendileri zaten haklarını biliyorlar- bunlar istifade edecekler. Ayrıca, ara bulucu bunlarla ilgili konuşurken elbette bir değerlendirme yapacak. Zannedersem burada değerlendirme yapan bir raporu da hazırlayıp ona göre işin sonucunu bağlayacaktır. Yoksa tarafları anlaşmaya zorlayacak, zorla anlaşacaksınız diyecek birisi değil. Arabulucu tarafların ortak bir zeminde buluşup haklarını karşılıklı konuşabilecekleri, ortak bir noktada anlaşma bulurlarsa anlaşacakları bir platform esasında ve bunun da çok büyük bir faydası olduğunu düşünüyorum.

Bir başka şey, şu anda işçi alacakları konusunda Türkiye'de kamuda çalışan işçiler ile kamu gibi gerçekten çok güçlü kurumsal yapısı olan şirketler dışında kalanlara baktığımızda, bu alacakların büyük bir kısmının tahsil edilmediğini de hepimiz biliyoruz. Sadece yargılama masrafları, diğer giderler vesaire yapılıyor, mahkeme ilamı işçimizin elinde, kazandığı alacak var, hak var ama bunu tahsil kabiliyeti de kalmıyor. Buraya baktığımız zaman da işi uzattığımızda işçimiz kazansa dahi bunu alacağı bir şirket de bazen ortada kalmayabiliyor. Pek çok başkaca da mağduriyetler ortaya çıkıyor.

Burada yaptığımız şey, işin özü, işçiye koruyan bir düzenlemedir, işçilerin aleyhine bir düzenleme değildir. İşçi temsilcileriyle biz konuştuk, işveren temsilcileriyle de konuştuk. Yüzde yüz bir mutabakat tasarısı değil bu. İşçiyle işveren arasındaki ihtilafların tamamında -iki tarafın temsilcileri de buradadır, kayda da geçiyor, medya da verebilir- biz işçinin lehinde tutum koyduk Hükûmet olarak. İhtilaflarda işverenler iki yıl olsun zaman aşımı diyorlar ama biz öyle yapmadık. Onların dediğinin dışında yaptık, getirdik, beş yıl yaptık. Pek çok konuda, ihtilaflı konuların tamamında biz işçi lehine olanı tercih ettik ve işveren aleyhine tutum sergiledik. Yani, kesinlikle, ihtilaflı hiçbir konuda onların lehine bir tutum benimsemedik. İşçiye koruyucu adımları attık. Bunu özellikle ifade etmek isterim. Burada işçiye mağdur eden bir şey yok. İşçinin alacağına daha erken sürede kavuşmasını sağlayan bir düzenleme yapıyoruz. Doğru olduğuna inanıyoruz attığımız adımın. Sadece işçilere kazandırmıyor bu. İş dünyamıza da

kazandırıyor. İşçi ve işveren birbirinin hasmı, birbirinin düşmanı değil. İşveren de güçlü olacak, işçimiz de güçlü olsun. Her iki tarafın da çıkarına olan şeyleri biz keşke beraber yapabilirsek daha güzel olur ama tam bir uzlaşma bu konuda yapamıyoruz. Ama o düzenleme şu hâliyle işçilerimizin lehine olduğu gibi tabii işverenlerimiz bakımından da düne göre daha olumlu bir değişiklik içermektedir.

Ben hayırlı olmasını diliyorum. Alt komisyonda yapılan değerlendirmelerle bazı değişiklikler olmuş, olumlu şeyler. Belki Komisyon süreci içerisinde de olabilecek değişikliklerle bu tasarının şekillenmesinin faydalı olacağına inanıyorum.

Başkanım, eğer Alper Hocamız ile Daire Başkanımıza bir kısa açıklama imkânı verirsiniz konunun anlaşılması bakımından daha faydalı olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bakanım, tabii çağırdığımız bilim adamları var, sosyal kesimler var, işçi, işveren sendikaları falan var. Alper Hoca...

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Öncelikle bir açıklama yapabilir miyim?

BAŞKAN - Müsaade et, bir konuşayım.

O arkadaşlar uygun görürlerse... Şu anda ama faydalı olmaz. Somut sorun geldiği zaman ayrı ayrı hepinize söz verelim. Daha verimli olur, bizi sonucu götürür. O bakımdan en çok Ben de faydalanırım şahsen. Benim aşağı yukarı savunma mesleğimin dörtte 1'i iş hukuku kökenli tazminat, dörtte 1'i taşınmaz, dörtte 1'i ticaret, diğerleri de sair.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Başkanım, senin üstüne bu konuda zaten yok.

BAŞKAN – Estağfurullah o değil. O anlamda demiyorum. Ama şu kriteri bir türlü...

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkanımın çalışmasının veri tabanı çok geniş.

BAŞKAN – Gerçekten, herhâlde 50'nin üzerinde makale vardır, fakat şunu görüyorum: İşçi lehine yorum, Ünal kardeşim, hepsi, bizim arkadaşlar, işçi lehine yorum. Bu, evvela Ferit Hakkı Saymen tarafından Türk iş hukukunda dile getirilmiş, o uzman. Bizim, Ankara Hukuk Fakültesi doçentlerinden Seyfullah Edis Hoca bir ara girdi, ondan sonra, yine bir profesörümüz daha var iş hukukunda Ankara Hukuk Fakültesinde...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sarper Süzek mi?

BAŞKAN – Yok, yok. Ondan daha evvel. Çok değerli bir bilim adamı, hâlen de yaşıyor, zannediyorum 100 yaşına varmıştır, çok güzel bir kitabı var fakat Sarper Süzek'in bu konuda çok güzel belirlemesi var, ben o tezdeyim. O da şu: İş hukukunda ne işveren lehine yorum ne işçi lehine yorum, işletme lehine yorum. Öyle bir yorum yapalım ki işletme kapanmasın, sürsün, işveren de kazansın, öyle bir yorum yapalım ki işçinin de akdi feshedilmesin. İşletme yararına yorum.

Turhan Esener... Şiddetli şekilde sosyal kamu düzeni... Sabahleyin Necati Bey şey yaptı.

Neyse, maddelere geçeceğiz. Hocam, arkadaşımız daire başkanı mıdır?

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Alper Hocaya öncelikle bir söz verirsiniz.

BAŞKAN – Ben bir arkadaşla söz vereceğim bugün.

Alper Hocam, buyursunlar. Hem de çalıştığınız yeri ifade buyurun, öğrenelim efendim.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ MEDENİ USUL VE İCRA İFLAS HUKUKU ANA BİLİM DALI UZMANI ALPER BULUR – Medeni usul ve icra iflas hukuku ana bilim dalında görevliyim.

BAŞKAN – Sosyal güvenlik değil yani iş hukuk değil.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ MEDENİ USUL VE İCRA İFLAS HUKUKU ANA BİLİM DALI UZMANI ALPER BULUR – Medeni usul alanındayız.

Alternatif uyuşmazlık çözümleri ve ara buluculuk konusu da uzun yıllardır çalıştığımız bir konu. Hacettepe Üniversitesinin aynı zamanda ara buluculuk eğitimlerinin de koordinasyonunu yürütüyoruz.

BAŞKAN – Hocam, felsefesini hemen kısaca, teferruatlı değil.

Buyurun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ MEDENİ USUL VE İCRA İFLAS HUKUKU ANA BİLİM DALI UZMANI ALPER BULUR – Sayın Bakanım, sayın Komisyon üyeleri; şöyle ifade etmek istiyorum: Sayın Bakanımın da ifade ettiği gibi ara buluculuk benzeri alternatif barışçıl uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin asıl amacı toplumsal barışa katkı sağlamaktır. Yargının iş yükünün azaltılması bir sonuç olarak kendisini göstermektedir. İster amaç ister sonuç olarak ortaya koyalım, sonuç olarak yargının iş yükünün azaltılması noktasında gitmektedir. Şimdi, bu noktada, özellikle, yargıyla ilgili sorunlardan ziyade toplumsal barışa katkı sağlamak adına alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri uzun yıllardır tüm ülkelerin hukuk sistemlerini meşgul etmektedir ve araştırmacılarını da; hukukçularını değil sadece, tüm disiplinlerarası anlamda araştırmacılarını.

Aslında bunun kökeni Doğu’dur. Yani hepimizin de bildiği gibi uzlaşma kültürünün aslında temel kaynak noktası Doğu’dur ki bu konuda bir hocamız İstanbul’da doçentlik tezi hazırladı bu konuda, kaynağının Doğu olduğu konusunda.

BAŞKAN – Yayımlandı mı Hocam?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ MEDENİ USUL VE İCRA İFLAS HUKUKU ANA BİLİM DALI UZMANI ALPER BULUR – Yayımlandı “Uzak Doğu’da Ara Buluculuk” diye Seda Özümucu Hocamızın bir doçentlik tezi vardır bu konuda.

Fakat her sistemde olduğu gibi biraz profesyonel bir sistem olarak paketlenerek tekrar Doğu’ya aslında yansıtılan bir sistemdir ara buluculuk benzeri alternatif barışçıl uyuşmazlık çözüm yöntemleri. 1970’lerde Amerika’da -ki daha önceden tartışmaya başlanıyor- 1980’lerde İngiltere’de olmak üzere öncelikle Anglosakson kökenli olarak başlamıştır, 2000’lerden itibaren de Kıta Avrupası’nda hızla işlerlik kazanmaya başlamıştır. En son 2008 tarihli Avrupa Birliği direktifinden dolayı da, biliyorsunuz iç uyum öngören direktif, 2011 yılı itibarıyla da tüm Avrupa Birliği ülkelerinin iç hukuklarında bir düzenleme getirmiştir. Biz de 2012 tarihinde Arabuluculuk Kanunu’muzu kabul ettik, 2013 yılında da her ne kadar üye olmasak da uyum yasaları çerçevesinde kanunumuz yürürlüğe girmiştir.

Şimdi, baktığımız zaman tüm ülkelerde ara buluculuk sisteminin iradi sistem olarak işlemeye başladığını görüyoruz. Ara buluculukta üç aşamalı iradilik vardır; girişte iradidir, devamında iradidir ve sonuçlandırmakta iradidir. Bizim getirmeye çalıştığımız, dava şartlı ara buluculukta olduğu gibi, diğer ülkelerde de girişteki iradinin kaldırılmasıyla başlayan birtakım sistemler denenmiştir ama devamındaki ve sonuçlandırmadaki iradiliği zaten kaldıramayız. Eğer kaldırırsak bahsettiğimiz kurum ara buluculuk olmaktan çıkar.

Girişteki iradiliğin kaldırılması da neden kaynaklanmıştır? Şimdi, İngiltere’deki, Amerika’daki uygulamalara baktığımız zaman, 1970’lerden ve 80’lerden itibaren, iradi olarak girilen sistemler bir başarı sağlamıştır. İstatistik anlamında iradi olarak gidildiği zaman yüzdeler anlamında çok fazla uyuşmazlık buraya taşınmamış olsa da başarı oranları yüksek olmuştur. Fakat biz bunu acaba nasıl daha geniş bir tabana yayarız düşüncesiyle yarı zorunlu sistemlerle, zorunlu sistemler tartışmaya başlanmıştır. “Yarı zorunluluk” dediğimiz İngiltere ve Amerika’da gördüğümüz gibi etkin bir şekilde dava öncesinde ara buluculuk benzeri sistemlerin denenmemesinden dolayı yargılama giderlerinin olumsuz etkisidir. Yani

ara buluculuğu denemeyenlerin dava sistematğinde yani davaya kazansalar bile yargılama giderlerine mahkûm olduğu sistemler denenmiştir; İngiltere ve Amerika’da bu şekildedir. Veya “yarı zorunlu” gene İngiltere’de kendini şöyle göstermektedir: Ara buluculuk konusunda bilgilendirme yükümlülüğü yani gerek avukatların İngiltere’deki avukatlık mevzuatında müvekkillerini ara buluculuk konusunda bilgilendirme yükümlülüğü vardır gerekse mahkemelerin bu bilgilendirmeyi teyit etme yükümlülükleri. Fakat daha sonra, Kıta Avrupası’na doğru geldiğimiz zaman, yarı zorunluluktan ziyade “zorunluluk” acaba denenebilir mi, dava şartı anlamında? Fakat “zorunluluk” kelimesi biraz kafa karıştırıyor gerçekten, aslında orada kastedilen dava şartı. Bizim mevzuatımıza da getirmeye çalıştığımız dava şartı uygulaması yani Hukuk Muhakemeleri Kanunu’muzun 114’üncü maddesinin 2’nci fıkrası uyarınca özel dava şartı olarak geçecek medeni usul hukuku boyutuyla. Sadece dava şartı olması davaya giden yol olduğunu gösteren bir ifade zaten yani tüm sürecin zorunlu olmadığını gösteren bir ifade.

Şimdi, yurt dışındaki uygulamalarda, özellikle iş hukukundaki olumsuz etkiden, olumsuz tecrübelerden bahsedildi. Bunu da şöyle ortaya koymak lazım: Size az önce süreci ifade etmeye çalıştım, 1970’lerde Amerika’da, 80’lerde İngiltere’de işlerlik kazanan bir sistemden bahsediyoruz. 2000’lerde Kıta Avrupası’nda kendini göstermeye başlıyor, 2002 tarihinde Avrupa Birliği düzeyinde Yeşil Kitap’a eklendiğini görüyoruz. Özellikle adalete erişim mekanizmasının işlerlik kazanması noktasında ara buluculuğun denenmesinin Yeşil Kitap’ta düzenlenme tarihi 2002 yılıdır, 2008 direktif.

Şimdi, bu konuda özellikle Kıta Avrupası’nda iş hukuku uyumsuzluklarında zorunluluğu deneyerek, dava şartını deneyerek başarısız olan ülke örneği İtalya örneği zaten ve şu an dava şartını sistematik olarak uygulayan tek ülke Avrupa’da. Almanya’da bazı eyaletlerde –Bavyera gibi- euro bazlı, 650 euro, 700 euro gibi miktar bazlı zorunlu sulh kurumları olsa da ara buluculuğu sistematik olarak dava şartı olarak uygulayan ilk ülke de İtalya. Türkiye de bunun analizini yaptı. Fakat İtalya’da şu an, 2013’ten itibaren yürürlükte olan dava şartı modelinde iş uyumsuzlukları yoktur. Olumsuz bir tecrübeleri vardır, doğru fakat bunun iyi analiz edilmesi gerekmektedir. İtalya’da dava şartının iş hukukunda denendiği tarih 1998’dir. Yani dünya konjonktürü anlamında çok daha erken bir dönemden bahsediyoruz, dava şartının denenmesi. Daha iradiliğin bile 2000’lerden itibaren Kıta Avrupası’na girmeye başladığını görüyoruz. 1998’de dava şartı denenmiştir iş hukukunda. İstenilen sonuçlar elde edilememiştir, üç düzenlemesi vardır İtalya’nın o dönemde tüketici hukukuyla, yüklenicilerle ilgili, iş hukukuyla ilgili düzenlemesi vardır aynı zamanda ve iş hukuku. 2003 yılında bunu iyileştirmeye çalışmışlardır, 1998 düzenlemesini. Nasıl iyileştirmeye çalışmışlardır?

BAŞKAN – Hocam, mukayeseli hukuktan çok orijini, felsefesi ne o önemli. Bakın, bizim modernleşme tarihimiz örnek arama tarihi, örnek olma tarihi yok. Bizim mesela Adalet Komisyonunun özelliği odur, Amerika’da öyle, orada öyle ama biz tersini yapabiliyoruz; çok örnekleri var...

Buyurun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ MEDENİ USUL VE İCRA İFLAS HUKUKU ANA BİLİM DALI UZMANI ALPER BULUR – Örnek olmaya doğru gidiyorum. İş hukukundaki bu 2003’teki iyileştirmede sonuç elde etmemiştir. İtalya, 2010 yılında dava şartı düzenlemesi getirirken 1998’de süten ağzı yandığı için erken girdiği bir dönemden bahsediyoruz, 2000 yılında bunu denememiştir getirmemiştir henüz. Fakat göreceksiniz İtalya, şunu yapmıştır -ayrıntısına girmiyorum, 2010-2011 dönemleri var- 2013’te tekrar dava şartını getiriyor, yüzde 8’ini alıyor uyumsuzluklarının. Bizim gibi, iş hukuku gibi tek bir konuyu almıyor bir paket yapıyor; biraz bedensel zararlar, biraz bankacılık, biraz kiralayan-kiracı gibi. İş hukukunu burada almıyorlar. Burada almalılarının sebebi, 1998’de bir olumsuz tecrübeleri olmasından kaynaklı, toplumdaki algının olumsuz algı yaratmamasından dolayı.

2013'te getirdikleri düzenlemeyi 2017 yılında revize edecekler. Eylül 2013, Eylül 2017. Bakın ben akademik olarak öngörümü paylaşıyorum sizlerle. 2017 Eylülünde bunu genişletmek isteyecekler, yüzde 8 uyuşmazlık kapsamını ve iş hukukunda artık alma noktasına geldiklerini söylüyorlar zaten, artık o olumsuz tecrübelerin getirdiği algı kırılmıştır. İş hukukunu da alacaklarını göreceğiz zaten 2017 Eylül ayında.

Biz iş hukukunda niye bunu deniyoruz? Neden denememiz gerekiyor iş hukukunda? Bunun bilimsel bir yaklaşımı var, istatistik bilimi açısından söylüyorum. Biz iradi olarak bu süreci aştığımız zaman 2013 yılında başladı sistem işlemeye. İradi olarak açtığımızda, dedik ki “Her özel hukuk uyuşmazlığı ara buluculuğa gelebilir.” Bugüne kadar 14 bin uyuşmazlık geldi. Bu 14 bin uyuşmazlığın yüzde 90'ının işveren-işçi olduğunu görüyoruz yani biz kapımızı açtık. Kim geliyor buraya? İşçi-işveren geliyor ve anlaşma oranlarımız yüzde 94.

Şimdi, bu şunu gösteriyor: Türkiye’de toplumsal barışa katkı sağlamak anlamında ve şunun da altını çizmek istiyorum... Yurt dışında, İngiltere ve Amerika’da ve kıta Avrupası’nda yarı zorunlu veya zorunlu ara buluculuğun denenmesinin en önemli sebebi şudur: Amaç toplumsal barıştı ya, bu toplumsal barışın farkındalık kat sayısını artırmak yani daha tabana yaymak. Baktığımız zaman da bu, o yüzden getirilen bir sistem zaten.

Biz de nerede getirebiliriz dedik bunu? İşveren ve işçi maden anlaşıyor iradi olarak masaya oturduğu zaman, bir dava şartı denenecekse, bu denenecek veya denenmeyecek devlet politikasıdır bu, buna zaten siz karar vereceksiniz ama nereden başlanabilir? İşveren ve işçi. Eğer ben yüzde 90 bugüne kadar gelen uyuşmazlıkların ticari olduğunu görseydik, istatistiklerimizde görseydik bunu, derdik ki dava şartına ticari uyuşmazlıklardan başlayalım başarı oranları itibarıyla. Dolayısıyla, bunu ortaya koymak lazım. İstatistik bilimi açısından söylüyorum yoksa sosyal gerçekler açısından söylemiyorum ama istatistik bunu ortaya koyuyor. Yani niye iş hukukundan başlıyor? İş hukukundan başlamamamızın hiçbir bilimsel gerçekliği yok istatistik bilimi açısından söylemek gerekirse.

Bu iş hukuku niye önemli? Sosyal tabana fayda sağlamak açısından söylüyorum.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Bir soru sorabilir miyim? İstatistiki çok konuşuyoruz. Buna ilişkin bir şey var mı, alt detay var mı? Yani şu algı var: Bu yüzde 94 zaten önceden konuşuyor, bir uzlaşma zeminini oluşturuyor, ondan sonra da uzlaşmış olarak ara bulucuya gidiyor. Dolayısıyla da yüksek oranlı bir netice çıkıyor ortaya. Buna ilişkin bir detay çalışmanız var mı?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ MEDENİ USUL VE İCRA İFLAS HUKUKU ANA BİLİM DALI UZMANI ALPER BULUR - Hemen şöyle söyleyeyim Sayın Vekilim:

Şimdi, detay çalışma istatistik anlamında Bakanlık paylaşacaktır zaten ama ben bildiğimi söylemek istiyorum. Bu istatistik iradi olan süreçteki istatistik tabii ki.

Şimdi, dava şartı noktasında ben şunu paylaşmak istiyorum: İtalya’da mesela iradi olanlarda başarı oranları yüzde 80’dir iradilerde. Bizde yüzde 94 olması çok önemli bir veri yani iradi olan da bile. Bu bizdeki uzlaşma kültüründen mi kaynaklanıyor, ara bulucularımızın becerisinden mi kaynaklanıyor, bilmiyorum. Kıta Avrupası’na göre başarı oranlarımız yüksek iradide.

Şimdi bakın, iradide niye yüksek, açıklayayım. İradide taraflar dediğiniz gibi zaten psikolojide eşiği geçmek dediğimiz bir kavram var, eşiği geçerek oraya geliyorlar yani uyuşmazlıklarını ara buluculukla çözmek istedikleri oraya geliyorlar. Şimdi tabii bu durum başarı oranını artırıyor. Dava şartına geçtiğimiz zaman İtalya’daki istatistikleri vermek istiyorum; üçer aylık istatistikler tuttuklarını görüyoruz. Elbette dava şartına geçtiğiniz zaman başarı oranı yüzde 94 olmayacak tabii ki. Böyle bir beklentimizin olduğunu düşünüyorum ben. İtalya’daki oranlara baktığımız zaman başarı oranlarının

yüzde 23, yüzde 24 seviyesinde olduğunu görüyorsunuz fakat bu çok ciddi bir oran. Bakın, şunu söylemek istiyorum, çok ciddi bir oran.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Peki, kurumsal iş yerleri mi yoksa kayıt dışı çalışan iş yerleri mi? 14 bin içinde?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ MEDENİ USUL VE İCRA İFLAS HUKUKU ANA BİLİM DALI UZMANI ALPER BULUR - Şimdi şöyle... Bizim açımızdan mı söylüyorsunuz?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – 14 bin diye...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ MEDENİ USUL VE İCRA İFLAS HUKUKU ANA BİLİM DALI UZMANI ALPER BULUR - Onu Bakanlık mutlaka cevaplayacaktır ama bakın, kayıt dışılıkla ilgili şöyle söyleyeyim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Kurumsal iş yerleri mi yoksa kayıt dışı mı?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ MEDENİ USUL VE İCRA İFLAS HUKUKU ANA BİLİM DALI UZMANI ALPER BULUR - Kayıt dışılıkla ilgili şöyle söyleyeyim...

BAŞKAN–Değerli Hocam, yüksek bilgilerinize teşekkür ediyoruz. HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ ALPER BULUR - Başkanım son bir söz, yüzde 25 çok yüksek bir orandır Türkiye açısından.

BAŞKAN - Komisyon süre bakımından da kısmi imkanlara sahip.

Doğrudan ilgili şeyler Hocam, istatistiki bilgiler, mukayese. Bir defa şu kesin: Ara buluculuğa kimse karşı değil. Ara buluculuğun işleyişinde ortaya çıkan riskleri bertaraf edecek modellerimiz var mı? Bu önemli. Zaten Türkiye kopyacılıktan kurtulmalı. İngiltere’den yararlanmalıyız, öbüründen yararlanmalıyız ama özgünü üretebilmeliyiz. Kopyacılıktan kurtulmalı. Bunu zaten kısa süre içerisinde hayatın kendisi de bize öğretecek Bakanın ifade ettiği gibi.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Özgün bir metin.

BAŞKAN – Özgün tabii canım, yani prensip olarak kimse karşı değil Bekirciğim.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Demin İsmail Faruk Bey sordu 2016 yılı içinde 522.595 dosya iş mahkemelerinde görülen dosya yani önceki yıldan gelen devirlerle vesaire de değil.

Şimdi, Arbuluculuk Kanunu, kanun eğer zorunlu ara buluculuğu öngörmüş olsaydı 235.697 dava önce bunlardan ara bulucuya gidecekti. 2016 yılı için söylüyorum. Bu, tabii bunun yüzde 94 olmayacağını zorunlu olunca hepimiz biliyoruz ama yüzde 50 bile olsa yaklaşık 120 bin dosya yapıyor yüzde 50 bile olsa, yüzde 30 olduğu zaman bile hesap edin, yani bu da çok ciddi bir rakam yapıyor. O yüzden ara buluculukta çözülen her dosya mahkemede görülen dosyalara daha fazla zaman ayrılmasını ve orada da işçilerimizin daha erken haklarına, alacaklarına kavuşmasını sağlayacak kararların isabet oranını da artıracaktır. Sonuçta bundan işçi de kârlı çıkacak, işveren de kârlı çıkacak, devletimiz de kârlı çıkacaktır.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sayın Başkan, bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Ben maddelere geçiş oyluyorum, maddeye geçeceğim bundan sonra.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Efendim, bir iki cümle...

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Evet, değerli arkadaşlar, şimdi tabii, Cahit Bey’e yanıt olmayacak, ben öyle bir şey düşünmüyorum. Ben de Bakanımın yaptığı gibi sadece okuyacağım.

Şimdi, Cahit Bey dedi ki: “Ya, dünya bir yerlere giderken bizim arkadaşlarımız nereye gidiyor?” falan. Ben okuyayım, kim nereye gidiyormuş hep birlikte görelim, hangi dünyadan bahsediyoruz onu da görelim.

Şimdi, arkadaşlar, bu da şeyden yani sizin yazdığınız gerekçeden okuyorum: Şimdi “İngiltere’de ara bulucuya başvurulması bir dava şartı olarak öngörülmemiş olmakla birlikte yüksek mahkeme kararları ara bulucuya başvurulmasını fiilen zorunlu hâle getirmiş.”

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Zorunlu orada da.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Yok ama bir dava şartı değil.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Dava şartı değil de mahkeme, içtihat mahkemesi...

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Tamam, burada daha en iyilerini yazmışsınız ben onu söylüyorum yani bu kanunun ruhuna en uygun olanını yazmışsınız; ben onları okuyorum sadece.

“Fransa’da iş mahkemesine başvuru yapıldıktan sonra uyuşmazlık ara bulucuya yönlendirilmekte ve bu aşama sonuçlanmadan yargı aşamasına geçilmemektedir.” İş mahkemesine başvurudan sonra.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – İşi uzatıyor o.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Bakın, en olumlu şeyler yani.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – İşi uzatıyor.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Evet, devam ediyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Biz daha baştan yapıyoruz, örnek oluyoruz.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Devam ediyorum Sevgili Bakanım.

“Avustralya’da iş hukukunda ara bulucuya başvurulması kural olarak zorunlu olmamakla birlikte özel desteğe ihtiyacı olan işçilerin ayrımcılık nedeniyle tazminat talepleri veya işten çıkarmaya ilişkin itirazları bakımından öncelikle olarak ara buluculuk prosedürünün uygulanması gerekmektedir.” Burada da dava şartı falan değil, yok. Bunlar yani sizin iyi diye yazdıklarınız Sayın Bakanım.

“Hollanda’da ara buluculuğa başvurma zorunluluğu olmamakla birlikte iş uyuşmazlıklarında ara buluculuğa başvurulması durumunda ara bulucunun ücreti işveren tarafından ödendiğinden bu yöntem işçi açısından teşvik edilmiş durumda.” Bak, sizin verdiğiniz örneklerde de yok, zorunluluk falan yok, dava şartı da yok. En iyilerini yazmışsınız, diğerlerinde hiç yok.

İtalya’da geniş saymışlar. Aslında Sayın Alper Bey söyledi, işte 1998’de başlamış ama 2010’da bırakılmış yani o ara buluculuk anlayışının konuşulduğu, tartışıldığı dönemde, 2010’da vazgeçilmiş, değil mi?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Anayasa Mahkemesi kararı.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Evet, İtalya’da Anayasa Mahkemesine takılmış. İtalya’da...

BAŞKAN- Anayasa Mahkemesi kararı da yüksek komisyonumuzu bağlamaz. İptal ettiği kanunun yürürlükte olmadığıyla sınırlıdır. Anayasayı aşan tahliller yapabiliriz.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sevgili Başkanım, ben bir şey söylemek istiyorum. Yani dünya hangi dünya nereye gidiyormuş onu öğrenmeye çalışıyorum. Yani hangi dünya nereye gidiyormuş? Cahit Bey diyor ya “Dünya bilmem nereye gidiyor, biz nereye gidiyoruz?”

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Gökdağ, herkes ara buluculukta bir yol alıyor; bu onu gösteriyor.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Şimdi sadece örnek olarak verdiğiniz bir Malezya’da, bir Arjantin’de. Herhâlde bütün dünya bu mu? Dünya bu kadar mı?

BAŞKAN – Peki.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sadece Malezya’da ve Arjantin’de.

Şimdi, dünya nereye gidiyor, biz nereye gidiyoruz?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Dünya ara buluculukta ilerliyor.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Söyledik Sevgili Başkanım, sevgili Bakanım, söyledik ara buluculuğun şeyini...

BAŞKAN – Bakanım, bakın burada...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Biz bu kanunu çıkarırsız dünya bizleri örnek alır. Rahat olun, stres yapmayın.

BAŞKAN – Peki. Tamam mı Mehmetçiğim?

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Yani sonuç itibarıyla, gerçekten bizim de aslında eksiklik olarak muhalefet şerhimize yazdığımız, dünyadaki gelişmelerin çok değerlendirilmediği, oradaki mukayeseli hukuk sisteminin -siz karşı çıkıyorsunuz ama- değerlendirmedini söylüyoruz. Çekilmesini istediğim bu.

Şimdi, ben onun takdirini bırakıyorum. Dünya nereye gidiyor, biz nereye gidiyoruz? Takdirini ben buradaki Komisyon üyelerine bırakıyorum, kim nereden geliyor, nereye gidiyor.

BAŞKAN – Peki, Mehmet Bey, sağ olun, var olun.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Eğer dünya Arjantin ve Malezya’dan ibaretse Cahit Bey haklı.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şöyle söyleyeyim: Herkes ara buluculuk yolunda koşuyor; koşarken biri yavaş, biri hızlı koşuyor.

BAŞKAN – İyisini arıyor, daha güzel olsun diyor, benim düzenim olsun diyor, öbürü olsun diyor.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Türkiye bu konuda biraz öne geçiyor, olay bu.

BAŞKAN – Aynı şeyi tartışıyoruz.

Arkadaşlar, maddelere geçtikten sonra lütfen Yargıtay üyelerimiz, hocam, bilim adamlarımız, kesimler, ara bulucular rahatlıkla görüşlerini ifade edebilirler. Kapsamlı şekilde tartışacağız.

Maddelere geçilmesini, müzakerenin yeterliğini takdirlerinize arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

1’inci maddeyi okutuyorum:

İŞ MAHKEMELERİ KANUNU TASARISI

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; iş mahkemelerinin kuruluş, görev, yetki ve yargılama usulünü düzenlemektir.

BAŞKAN – Söze işaret olan bir veriyi göremiyorum, önerge de yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

2’nci maddeyi okutuyorum:

İş mahkemelerinin kuruluşu

MADDE 2- (1) İş mahkemeleri, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun olumlu görüşü alınarak, tek

hâkimli ve asliye mahkemesi derecesinde Adalet Bakanlığınca lüzum görülen yerlerde kurulur. Bu mahkemelerin yargı çevresi, 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kurulu, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun hükümlerine göre belirlenir.

(2) İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde iş mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturulabilir. Bu daireler numaralandırılır. İhtisaslaşmanın sağlanması amacıyla, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak, daireler arasındaki iş dağılımı Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenebilir. Bu kararlar Resmi Gazete’de yayımlanır. Daireler, tevzi edilen davalara bakmak zorundadır.

(3) İş mahkemesi kurulmamış olan yerlerde bu mahkemenin görev alanına giren dava ve işlere, o yerdeki asliye hukuk mahkemesince, bu Kanundaki usul ve esaslara göre bakılır.

BAŞKAN – Söz var mı? Yok.

Peki, Bakanım, bizim Anayasa’nın 6’ncı maddesine göre yetkilendirdiğimiz kamu kurumunun yetkisi veya görevi, takdiri olmaz yani belirlenebilir. Başka bir organda, çifte organda yani Hâkimler ve Savcılar Kurulu belirliyor, sanki diğer belirleme var, “belirlenir” desek daha iyi değil mi?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tabii, bu bir zorunluluk getirmiyor Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tahkim zorunlu değil, tamam.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şu anda, önceki düzenlemede kullanılan ibarenin aynısı.

BAŞKAN – Öncekini emsal almayalım yani Anayasa’nın 6’ncı maddesi yetkinin birincilliği ve Amirliği, eğer bunu kim yapacaksa ona söyleyelim. Yani bunu söylediğimiz zaman bir ikinci yetkiliyi de belirlememiz lazım 6’ncı maddeye göre. “Belirlenir.” demek lazım arkadaşlar. Takdir sizin. Ben işaret ediyorum, bitti.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – “Belirlenir.” diyor.

Sayın Başkan “Belirlenebilir.” doğrusu bu çünkü her yerde sıralı iş mahkemeleri yok, bazı yerde tek mahkeme var. O uygulamada ihtiyaca göre bunu HSK kendisi değerlendirecek.

BAŞKAN – Kesinlikle ya, takdir yetkisi veriyorsunuz.

Peki, bunu bir düşünün, ben gerekirse düzeltirim.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Efendim, burada takdir yetkisi vereceğiz çünkü...

BAŞKAN – Takdir esası verirsiniz, iş bölümü, eğer o yapacaksa.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayır, yine de belirlesin, şöyle veya böyle belirlesin nasıl belirleyecekse.

BAŞKAN – Gerekli kılıyorsa bu belirler, onu demek lazım kardeşim.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, şundan söylüyorum yani burada şöyle bir uygulamada problem var. Şimdi, birden fazla asliye hukuk mahkemesinin olduğu yerde sorun yok.

BAŞKAN – Tamam.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Birden fazla iş mahkemesi özel kurmuşsak orada da sorun yok.

BAŞKAN – Sorun yok.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ama, düşünün, diyelim Tosya’da 1 tane asliye hukuk mahkememiz var. Şimdi, orada otomatik belirlenir yani orada 2 tane mahkeme kurmayacağız, 1 tane.

BAŞKAN – “Belirlemem.” dediği zaman yetkiyi kullanmaz.

Arz edeyim.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – O bakacak yani burada bir imkân bırakmak lazım, yoksa her yerde bir tane ayrı mahkeme belirlemiz gerekecek.

BAŞKAN – Peki efendim, izahın kafi olduğunu düşünüyorum. Tatmin olmadığımı belirtiyim.

Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

Dava şartı olarak arabuluculuk

MADDE 3- (1) Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır.

(2) Davacı, arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamadığına ilişkin son tutanağın aslını veya arabulucu tarafından onaylanmış bir örneğini dava dilekçesine eklemek zorundadır. Bu zorunluluğa uyulmaması hâlinde mahkemece davacıya, son tutanağın bir haftalık kesin süre içinde mahkemeye sunulması gerektiği, aksi takdirde davanın usulden reddedileceği ihtarını içeren davetiye gönderilir. İhtarın gereği yerine getirilmez ise dava dilekçesi karşı tarafa tebliğe çıkarılmaksızın davanın usulden reddine karar verilir. Arabulucuya başvurulmadan dava açıldığının anlaşılması hâlinde herhangi bir işlem yapılmaksızın davanın, dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilir.

(3) İş kazası veya meslek hastalığından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat ile bunlarla ilgili rücu davaları hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(4) Arabuluculuk Daire Başkanlığı, sicile kayıtlı arabuluculardan bu madde uyarınca arabuluculuk yapmak isteyenleri, varsa uzmanlık alanlarını da belirterek, görev yapmak istedikleri adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonlarına göre listeler ve listeleri ilgili komisyon başkanlıklarına bildirir. Komisyon başkanlıkları, bu listeleri kendi yargı çevrelerindeki arabuluculuk bürolarına, arabuluculuk bürosu kurulmayan yerlerde ise görevlendirecekleri sulh hukuk mahkemesi yazı işleri müdürlüğüne gönderir.

(5) Başvuru karşı tarafın, karşı taraf birden fazla ise bunlardan birinin yerleşim yerindeki veya işin yapıldığı yerdeki arabuluculuk bürosuna, arabuluculuk bürosu kurulmayan yerlerde ise görevlendirilen yazı işleri müdürlüğüne yapılır.

(6) Arabulucu, komisyon başkanlıklarına bildirilen listeden büro tarafından belirlenir. Ancak tarafların listede yer alan herhangi bir arabulucu üzerinde anlaşmaları hâlinde bu arabulucu görevlendirilir.

(7) Başvuran taraf, kendisine ve elinde bulunması hâlinde karşı tarafa ait her türlü iletişim bilgisini arabuluculuk bürosuna verir. Büro, tarafların resmi kayıtlarda yer alan iletişim bilgilerini araştırmaya da yetkilidir. İlgili kurum ve kuruluşlar, büro tarafından talep edilen bilgi ve belgeleri vermekle yükümlüdür.

(8) Taraflara ait iletişim bilgileri, görevlendirilen arabulucuya büro tarafından verilir. Arabulucu bu iletişim bilgilerini esas alır, ihtiyaç duyduğunda kendiliğinden araştırma da yapabilir. Elindeki bilgiler itibarıyla her türlü iletişim vasıtasını kullanarak görevlendirme konusunda tarafları bilgilendirir ve ilk toplantıya davet eder. Bilgilendirme ve davete ilişkin işlemleri belgeye bağlar.

(9) Arabulucu, görevlendirmeyi yapan büronun yetkili olup olmadığını kendiliğinden dikkate alamaz. Karşı taraf en geç ilk toplantıda, yerleşim yeri ve işin yapıldığı yere ilişkin belgelerini sunmak suretiyle arabuluculuk bürosunun yetkisine itiraz edebilir. Bu durumda arabulucu, dosyayı derhâl ilgili sulh hukuk mahkemesine gönderilmek üzere büroya teslim eder. Mahkeme, harç alınmaksızın dosya üzerinden yapacağı inceleme sonunda yetkili büroyu kesin olarak karara bağlar ve dosyayı büroya iade eder. Mahkeme kararı büro tarafından 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümleri uyarınca taraflara tebliğ edilir. Yetki itirazının reddi durumunda aynı arabulucu yeniden görevlendirilir ve onuncu fıkrada belirtilen süreler yeni görevlendirme tarihinden başlar. Yetki itirazının kabulü durumunda ise kararın tebliğinden itibaren bir hafta içinde yetkili büroya başvurulabilir. Bu takdirde yetkisiz büroya başvurma tarihi yetkili büroya başvurma tarihi olarak kabul edilir. Yetkili büro, altıncı fıkra uyarınca arabulucu görevlendirir.

(10) Arabulucu, yapılan başvuruyu görevlendirildiği tarihten itibaren üç hafta içinde sonuçlandırır. Bu süre zorunlu hallerde arabulucu tarafından en fazla bir hafta uzatılabilir.

(11) Arabulucu, taraflara ulaşılamaması, taraflar katılmadığı için görüşme yapılamaması yahut yapılan görüşmeler sonucunda anlaşmaya varılması veya varılamaması hallerinde arabuluculuk faaliyetini sona erdirir ve son tutanağı düzenleyerek durumu derhal arabuluculuk bürosuna bildirir.

(12) Taraflardan birinin geçerli bir mazeret göstermeksizin ilk toplantıya katılmaması sebebiyle arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi durumunda toplantıya katılmayan taraf, son tutanakta belirtilir ve bu taraf davada kısmen veya tamamen haklı çıksa bile yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulur. Ayrıca bu taraf lehine vekalet ücretine hükmedilmez. Her iki tarafın da ilk toplantıya katılmaması sebebiyle sona eren arabuluculuk faaliyeti üzerine açılacak davalarda tarafların yaptıkları yargılama giderleri kendi üzerlerinde bırakılır.

(13) Tarafların arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaları hâlinde, arabuluculuk ücreti, Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesinin eki Arabuluculuk Ücret Tarifesinin İkinci Kısımına göre aksi kararlaştırılmadıkça taraflarca eşit şekilde karşılanır. Bu durumda ücret, Tarifenin Birinci Kısımında belirlenen iki saatlik ücret tutarından az olamaz. İşe iade talebiyle yapılan görüşmelerde tarafların anlaşmaları durumunda, arabulucuya ödenecek ücretin belirlenmesinde işçiye işe başlatılmaması hâlinde ödenecek tazminat miktarı ile çalıştırılmadığı süre için ödenecek ücret ve diğer haklarının toplamı, Tarifenin ikinci Kısım uyarınca üzerinde anlaşılan miktar olarak kabul edilir.

(14) Arabuluculuk faaliyeti sonunda taraflara ulaşılamaması, taraflar katılmadığı için görüşme yapılamaması veya iki saatten az süren görüşmeler sonunda tarafların anlaşamamaları hallerinde, iki saatlik ücret tutarı Tarifenin Birinci Kısımına göre Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenir. İki saatten fazla süren görüşmeler sonunda tarafların anlaşamamaları hâlinde ise iki saati aşan kısma ilişkin ücret aksi kararlaştırılmadıkça taraflarca eşit şekilde Tarifenin Birinci Kısımına göre karşılanır. Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenen ve taraflarca karşılanan arabuluculuk ücreti, yargılama giderlerinden sayılır.

(15) Asıl işveren-alt işveren ilişkisinin varlığı hâlinde işe iade talebiyle arabulucuya başvurulduğunda, anlaşmanın gerçekleşebilmesi için işverenlerin arabuluculuk görüşmelerine birlikte katılmaları ve iradelerinin birbirine uygun olması aranır.

(16) Bu madde uyarınca arabuluculuk bürosu tarafından yapılması gereken zaruri giderler; arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılması hâlinde anlaşma uyarınca taraflarca ödenmek, anlaşmaya varılamaması hâlinde ise ileride haksız çıkacak taraftan tahsil olunmak üzere Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

(17) Arabuluculuk bürosuna başvurulmasından, son tutanağın düzenlendiği tarihe kadar geçen

sürede zamanaşımı durur ve hak düşürücü süre işlemez.

(18) Arabuluculuk görüşmelerine taraflar bizzat, kanuni temsilcileri veya avukatları aracılığıyla katılabilirler. İşverenin yazılı belgeyle yetkilendirdiği çalışanı da görüşmelerde işvereni temsil edebilir.

(19) Arabuluculuk görüşmeleri, taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, arabulucuyu görevlendiren büronun bağlı bulunduğu adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunun yetki alanı içinde yürütülür.

(20) 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunda düzenlenen gazeteci ile 20/4/1967 tarihli ve 854 sayılı Deniz İş Kanununda düzenlenen gemiadamı, bu madde kapsamında işçi sayılır.

(21) Bu maddede hüküm bulunmayan hallerde niteliğine uygun düştüğü ölçüde 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu hükümleri uygulanır.

(22) Arabuluculuğa başvuru usulü, arabulucunun görevlendirilmesi ve arabuluculuk görüşmelerine ilişkin diğer hususlar Adalet Bakanlığınca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.

BAŞKAN – Arkadaşlar, madde...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Devam ediyoruz herhâlde...

BAŞKAN – Tabii, tabii... Sekize kadar vaktimiz var üstadım. Gece erken göndereceğiz sizi, amacımız o.

Buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; tasarının 3'üncü maddesi bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan iş alacağı ile işi iade talebiyle açılacak davalarda dava açılmadan önce arabulucuya başvurmayı zorunlu hâle getirmektedir.

Geneli üzerinde yaptığım konuşmada da ifade ettim, esasen yargıya gitmeden geliştirilen bazı mekanizmalar aracılığıyla uyuşmazlıkların çözümünden yanayız ancak sizin de ifade ettiğiniz gibi, burada önemli olan sürecin sağlıklı bir şekilde inşa edilmesidir. Ara buluculuğun, yargının iş yükünü azaltan uyuşmazlıkların uzlaşma ve sulh içinde çözen, tüm sorunları bir çırpıda ortadan kaldıran bir sihirli formül olarak görülmemesi gerekir. Zaten, meseleye sadece iş yoğunluğunun azaltılması zaviyesinden de bakılmamalıdır.

Türkiye'yle benzer sosyolojik ve demografik yapısı olan diğer ülkelerde de iş yargısının yükü ve yargılama süreleri aşağı yukarı benzerlik göstermektedir. Bu durum, problemin yargısal olmaktan ziyade sistematik olduğunu ortaya koymaktadır.

Şayet işçi işveren arasındaki dava ve uyuşmazlıkların yargıyı bu derece meşgul etmesi istenmiyorsa öncelikle çalışma hayatının etkin bir şekilde ve yeterince denetlenmesi, taşeron uygulamasını istisnai hâle getirilmesi, profesyonellikten ve kurumsallaşmadan uzak küçük iş yerlerinin fazlalığının önüne geçilmesi, etkin bir sendika ve toplu sözleşme düzeninin kurulması, işçinin iş yeri yönetimine katılması anlayışının güçlendirilmesi gerekmektedir.

Genel olarak ifade etmek gerekirse, ara buluculuk gibi alternatif uyuşmazlık yöntemleri “tarafların eşit olduğu” ve “sözleşme serbestisinin geçerli olduğu” hâllerde kendisinden beklenen faydaları gösterecektir. Bununla birlikte iş hukukunda, taraflar arasında bir denge veya eşitlik olup olmadığının en çok tartışılan husus olduğunu ifade etmek istiyorum.

İşçi, iş hukuku, kamu düzeni ve toplumsal barışla da alakalıdır. Bu nedenlerle zorunlu ara buluculuğun ve buna bağlı olarak müzakere sisteminin son derece iyi ve adil bir şekilde düzenlenmediği

durumlarda iş hukuku açısından bu düzenleme uygun olmayacaktır.

Bize göre sistemin sakıncaları şöyle özetlenebilir:

1) Gerek ceza gerekse hukuk yargılaması aleni olup, alenilik ilkesi adil yargılanma hakkının en büyük güvencesidir. Oysaki ara buluculuk görüşmeleri tam tersine gizlidir. Ayrıca, ara bulucunun hâkimlik teminatı veya güvencesi de bulunmamaktadır. Ara buluculuk büroları adliye sarayları gibi devamlı şekilde korunan yerler de değildir.

2) Hâkim güvencesinde olmayan özellikle küçük yerleşimlerde sürekli şekilde orada ikamet eden ara bulucu güçlü işveren karşısında etki altında kalabilecektir.

3) Emek salt bir ekonomik kavram değildir ve emeğe ilişkin birtakım hususlar müzakere edilebilir olmamalıdır. İş yargısında ara buluculuğa bağlı müzakereci anlayış, sendikal haklar, iş yerindeki ayrımcılık yasağı, mobbing gibi temel hak ve özgürlüklerin de dolaylı olarak müzakereye açılmasını beraberinde getirebilecektir.

4) Ara buluculuk zorunlu olmakla beraber, ara buluculuk safhasında uzlaşmak zorunlu değildir. Bununla birlikte, mevzuata ve uygulamaya vakıf olmayan işçinin, mevzuata ve uygulamaya hâkim kadrolarla çalışan işveren karşısında dezavantajlı olduğu da açıktır. İşçide, ara buluculuğun kesin ve nihai çözüm mercisi olduğu, iyi veya kötü bir şekilde bu noktada uzlaşmak gerektiği yönünde bir algı oluşturulabilmesi muhtemeldir.

5) Batı ülkelerinde yapılan çalışmalar ara buluculuk gibi alternatif çözüm yollarıyla elde edilen işçi alacaklarının, miktar olarak mahkeme önünde elde edilenlerden daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır.

6) Gerek bu tasarıda gerekse 6325 sayılı Kanun'da bahsi geçen ara buluculuk bürosunun görevlendirmeyi nasıl yapacağına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu hususun, çıkartılacak bir yönetmelikle düzenleneceği de öngörülmüş değildir. Bu düzenleme, seçilecek ara bulucunun bahsi geçen kurulun takdirine bırakılması büroya yakın kişilere kazanç sağlanması yolunu açabilecek ve daha evvel bilirkişilerle ilgili karşılaşılan sorunlara benzer problemler ortaya çıkarabilecektir.

7) Tasarıya göre, yetki itirazını ara bulucu veya kurulacak büro değil, sulh hukuk mahkemeleri değerlendirecektir. Yetki itirazının yapılacağı sulh hukuk mahkemeleri sayısı azaltılmış ve kendi ellerindeki işleri bile yetiştiremez hâle gelmiştir. Bu iş yüküne bir de yetki itirazları eklendiğinde, basit bir yetki uyuşmazlığı için gidecek dosyalar anılan mahkemelerde yığılacak, yıllar içindeki birikimle uzun süreler bekleyecek ve uyuşmazlığın çözümü uzayabilecektir.

8) Ara bulucunun üç hafta içinde kendisine verilen uyuşmazlığı çözememe ihtimali, iş yoğunlukları dikkate alındığında, çok yüksektir. Bu husustaki tek yaptırımın 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 21/2 fıkrasına hasredilmesi hatalı bir yaklaşımdır. Bu konuda, ara buluculuğun zorunlu olması hususu da göz önüne alındığında, ara buluculuk sürecinin kanunda verilen sürede sonuçlandırılmamasının yaptırımının, tarafların anlaşılmadığı yolunda bir faraziye olarak düzenlenmesi daha isabetli olacaktır.

9) Asıl işveren alt işveren ilişkisinin varlığı hâlinde işbu kanunun nasıl uygulanacağı hususunda netlik yoktur. Asıl işveren alt işveren ilişkisi işe iade bakımından değerlendirilmiş ancak işçilik alacakları bakımından dikkate alınmamıştır. Ara bulucuya başvuran fakat asıl işverenin varlığından bihaber olduğu cihetle asıl işverenle ara buluculuk görüşmelerini gerçekleştirmemiş bir işçi, ara buluculuk görüşmeleri sonunda anlaşma sağlanmadığı için dava ikamesi yoluna gittiğinde, asıl işveren açısından bu kanunun 3'üncü maddesinin 1, 2 fıkralarında düzenlenen dava şartı düzenlemesi uygulama alanı bulabilecek; açılan dava, dava şartı yokluğundan reddedilebilecektir. Bu durumda ara buluculuk faaliyetleri asıl

işveren açısından yeniden başlayacak, süreç gereksiz yere uzayacak ve uygulamada sürati hedef alan ara buluculuk kurumu bir kez daha esas amacını gerçekleştiremeyecektir.

10) Taraflardan birinin geçerli bir mazeret göstermeksizin ilk toplantıya katılmaması sebebiyle ara buluculuk faaliyetinin sona ermesi durumunda toplantıya katılmayan taraf lehine vekâlet ücretine hükmedilemeyeceği yönündeki düzenleme, ara buluculuk görüşmelerine katılmayan tarafı değil de avukatını cezalandırıcı mahiyette olup, bu durumlarda avukatın tarafları temsilden kaçınmalarına ve bu tarafların savunma haklarının kısıtlanmasına sebebiyet verecektir.

11) Tasarıda, ara buluculuk faaliyetinin sona ermesi ve son tutanağın düzenleyerek durumu ara buluculuk bürosuna bildirmesi için kesin bir süre öngörülmemiştir. İlgili fıkra da geçen “derhâl” ibaresinin, kötüye kullanıma sebebiyet vermemesi açısından net bir süreye bağlanması gerekmektedir.

12) Kararlaştırılan ücreti alamayan ara bulucunun, ara buluculuk tutanağını taraflara vermekten imtina etmesi ihtimal dâhilindedir. Böylesi bir durum, özellikle menfaati haleldar olan tarafın dava hakkını engelleyecektir. Bu sebeple, ara bulucunun taraflara görüşme tutanağının tevdisinin zorunlu hâle getirilmesi uygun olacaktır.

Bu çerçevede;

Ara buluculuk, zorunlu olmaktan çıkarılmalıdır. İşçi sahip olduğu haklarına ilişkin olarak müzakereye zorlanmamalıdır. Bununla birlikte gönüllü olarak ara buluculuğa başvuruyu teşvik edecek düzenlemeler güçlendirilmelidir.

Ara buluculuk yerine, bazı ülkelerde örnekleri olduğu gibi, mahkeme önünde yargılama öncesi bir uzlaşma safhasının öngörülmesi de mümkündür. Bu uygulamada ara bulucu yerine hâkim görev alacaktır. Şayet kalacaksa zorunlu ara buluculukta, etkin bir adli yardım uygulaması veya ara buluculuk görüşmelerinde işçinin avukatla temasa girmesi zorunluluğu getirilmesi söz konusu edilmelidir.

Son olarak, zorunlu ara buluculuğun sadece işçi sendikalarına üye işçiler için söz konusu olacak şekilde düzenlenmesi de mümkündür. Önemli olan çalışma hayatının ve iş mevzuatının, tüm tarafların hakkını, hukukunu adil hâle getirecek bir sisteme kavuşturulmasıdır.

Dolayısıyla 3’üncü maddeyle ilgili görüşlerimizi bu şekilde ifade ettim. Bunlarla ilgili önergelerimizi de Başkanlığınıza arz ettim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, çok sağ olun.

Buyurun Ünal Bey.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Geneli üzerinde bazı görüşlerimizi ifade ettik ama bu madde üzerinde de bazı görüşlerimize devam etmek istiyorum.

Şimdi, tabii burada bir belirsiz alacak söz konusu olduğundan bahsetmiştik yani geriye yönelik olarak hesaplanması gereken, net olarak ortaya konulması gereken bir alacak miktarı belirlenmesi gerekiyor. Çünkü bu belirlemeyi yapmazsanız ara bulucu dediğimiz kişi yani nasıl uzlaştıracak? Uzlaştırmamanın konusu olan işçilik haklarının belirli hâle gelmesi gerekiyor.

BAŞKAN – Burada “belirsiz alacak” kavramı yok ama değil mi Ünal? Yorumla gidiyorsun. Burada “belirsiz alacak” kavramı var mı?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, yok ama...

BAŞKAN – Tamam, devam et, yorumunu dinliyorum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – ...işçilik alacaklarına baktığımız zaman geneli itibarıyla belirsiz olacak. Şu neden kaynaklanıyor. Az önceki konuşma bütünlüğümün içerisinde ifade etmiştim, sendikalı ve kayıt içi çalışan, kurumsal iş yerlerinde çalışan, kamudan çalışanlarda her şey ortada zaten, bu net bir şekilde hesaplanabilir. Ama burada problem ve yargıdaki iş davası yükünü oluşturan asıl sorun kayıt dışı açmalarda. Yani hem süre bakımından hem ücret bakımından hem de çalışma süreleri, zamanı bakımından... Yani, adam, örnek veriyorum, bir yerde çalışmaya başlıyor, gerçek ücreti aslında 3 bin lira ama asgari ücret üzerinden gösteriliyor, belki adam on iki saat çalıştırılıyor. Yani fazla çalışmaları da var ve çalışmaları devam ettiği süre içerisinde, belki ilk anda giriş kaydı da yapılmıyor, sigortası da yapılmıyor ve bu şekilde bir belirsiz parametreler var, dayanaklar var. Şimdi, Bunlar belirlenmeden bu işçi nasıl gidip ara bulucuyla görüşüp ve o şekilde işvereni davet ettirip ve hakkını arayacak?

BAŞKAN – Bu işçi davayı nasıl açacak? Yani kurumsal işlerde çalışıyor.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yani baktığımız zaman iş davalarının yüzde 95'i de belirsiz olarak açılıyor.

BAŞKAN – Belirsiz olanda davayı nasıl açacaksın, onu söyle.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Belirli olarak açılmıyor. Bakın, kısmi dava olarak açılıyor ya da şey olarak açılıyor, sebebi budur. Yargıç bile yani önüne gelen dosyayı incelediğinde delilleri her ne kadar tamamen toplasa bile hesaplama yapamıyor. Ne yapıyor? Bilirkişiye gönderiyor. Dolayısıyla bilirkişinin yani yargıcın bile hesaplayamadığı bir alacak, kaldı ki bilirkişiler de net bir şey ortaya koyamıyor, bilirkişiler arasında da çelişki oluyor, şu oluyor, bu oluyor. Dolayısıyla böyle bir durum söz konusu. Böyle bir alacak miktarı olduğu için burada bir uzlaşma zemini yaratmak zor olur diye düşünüyorum, bu bir.

Şimdi, bu bakış açısına baktığımız zaman, örnek veriyorum, tabii ki bir kabataslak bir şey çıktı, işçinin 40 bin liralık alacağına karşılık işte ara bulucu arkadaşımız iyi niyetle dedi ki işçiye “Kardeşim, bu davan senin üç yıl sürer, mahkemelerde sürünürsün, davayı kaybetme ihtimalin de, riskin de var, gel kardeşim sen şu 15 bine razı ol.” dedi diyelim ve ara bulucu bunu uzlaştırdı ve bu şekilde bir uzlaşma zemininden doğru bir tespit yapıldı. Şimdi, siz dürüst bir işverensiniz, verginizi zamanında ödüyorsunuz, bütün her şey, yükümlülüğünüz yerinizde ama yan taraftaki rekabet ettiğiniz işveren bu şekilde kayıt dışı çalışıyor ve aynı şekilde işçiyi çıkardığı zaman da ara bulucuya gidiyor, öbür işveren, dürüst olan işveren hiç daha ara bulucuya gitmeden yasal hakları neyse, 40 bin liralık hakkı neyse ödemiş ama bu kayıt dışı çalışan işveren 15 bine razı ettirmiş. Ne düşünüyorsunuz? Dürüst bir işverenseniz, her şeyiniz kayıt altındaysa? Dersiniz ki, ya ben enayi miyim?

BAŞKAN – Davada böyle bir irade sirkülasyonu olmaz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Niye ben de öbür taraf gibi yapmıyorum der. Bu sistem bu şekilde işlemeye devam ederse işçilik alacakları üzerinden pazarlık konusu olup işçinin alacakları bu şekilde düşürülürse, bakın, bu kayıt dışı çalışan ve işçinin haklarını ödemeyen işveren ödüllendirilecek ama dürüst, namuslu işveren cezalandırılacak ve bu sefer de diyecek ki dürüst işveren “Ya kardeşim, biz bunları ödüyoruz ama öbür taraf üçte 1 fiyatına bunu hallediyor, belki diyecek ki ben de artık ödemiyorum.” Yani ne olacak? Ara bulucuya gönderelim ve o şekilde bir uzlaşma zemini açmaya çalışacak ve bu şekilde ne olacak bana göre? Sonuç olarak ara bulucular bir nevi işverenlerin avukatı durumuna düşmüş olacak. Avukatı olur demiyorum ama geldiği mekanizma itibarıyla işverenlerin avukatı durumuna düşmüş olacak çünkü zorlayacak işçiyi. “Bak, kabul etmezsen dört yıl sürer dava.”

Şimdi, biz burada iş yükü bu kadar ağır ise o zaman ne yapmamız gerekiyor? Bana göre Adalet Bakanlığının yapması gereken şey iş davalarına bakan mahkeme sayısını ve hâkim sayısını çoğaltması.

Eğer bu bir iş yaşamındaki sorunları çözemiyorsak kayıt dışılığı, taşeronlaşmayı, denetimsizliği, bunları çözemiyorsak o zaman ne yapmamız gerekiyor? İş davalarına bakan mahkeme sayısını artırmamız gerekiyor. Bu şekilde işçinin alacağını pazarlık konusu yaptırarak iş davalarının önüne geçemeyiz diye düşünüyorum.

Başka konular var. Mesela, işe iade davaları var. İşe iade davalarında bir meblağ yok, o yok, bu yok, işveren zaten işten çıkartmış. Yani belki işe iadeyi kabul etmediği takdirde olan bir süreç var. Yani bu bir süreç sanki işçiyi dava açmaktan dolayı usandıracak yani arada bir zaman mefhumu daha konularak uzatacak bir mekanizmaya benziyor. Yani işçiyi dava açmaktan dolayı alıkoyacak bir şey gibi gözüküyor.

Şimdi, bakıyoruz, Sayın Bakan ifade etti, “520 bin civarında yürüyen derdest dava var.” dedi. E ara bulucu sayısı ne kadar? Mahkeme sayısına yetersiz diyoruz, hâkim sayısını yetersiz diyoruz. Ara bulucu sayısı yeterli mi şu an? Bir yılda gelen dava sayısını çözebilecek düzeyde....

BAŞKAN – Hukuki düzenlemeler...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Var mı?

BAŞKAN - ...var olan verilere değil, var olacak, öngörülecek verilerle yapılabilir eğer öyle gerçekten işlerse o.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, bu ne demektir? Bakın, eğer yoksa...

BAŞKAN – Eğer gerçekten işlerse o.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, rakamlara baktım ben yok. Öyle gözüküyor. Demek ki o zaman iş davalarının açılması noktasında bir zaman süreci geçecek çünkü tevdi edemeyecek ara bulucu bürosu.

BAŞKAN – Başvurmadan açar ya Ünal.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şimdi, Sayın Başkanım, ara bulucu bürosuna başvurduğu zaman ara buluculuk bürosu elinde yeterli ara bulucu yoksa tevdi edemeyecek. Dolayısıyla ara bulucular nasıl zaman...

BAŞKAN – Onu not alın. Yani ara bulucunun olmaması hâlinde sürenin şey etmesi yine davaya dönüşür.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şimdi, bakın, Sayın Başkanım, siz de çok değerli bir hukukçusunuz. Siz çok beğendiğim ve takdir ettiğim bir hukukçusunuz.

BAŞKAN – Estağfurullah, rica ederim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bu konuda üstadımızsınız, bir şey demiyorum. Ama görüyorsunuz, bakın, bir tebligat bile, bakın bir ulaşması bile ayları alıyor. Şimdi, bir ayın içerisinde bütün bu işlemler nasıl tamamlanacak? Burada bir sakatlık var. Bakın, burada ilk başta çok büyük sorunlarla boğuşacaktır ara buluculuk müessesesi. Daha başlamadan sakatlanacaktır.

BAŞKAN – Ünalcığım, yüksek Komisyon ara buluculuk yapısının geneli üzerindeki müzakereye maddelere geçti, kabul etti ama siz bizi ikna edebilirsiniz belki.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yarım kaldığı için. Az önce tamamlamaya müsaade etseydiniz.

BAŞKAN – Zevkle dinleriz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Burada tabii dediğim gibi bir şey var. Sanki ara bulucu dediğimiz kişi -yanlış anlamasın ara bulucu arkadaşlarımız- işçiye diyecek ki, ya ölümü gösterip sıtmaya razı edecek. İşin özeti bu.

BAŞKAN – Onlar ortaya çıkar zaten. Hatalı işler çıktığı zaman kurum çöker.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – İşin özeti bu: Ölümü gösterip sıtmaya razı edeceğiz. Bu yanlış. Çok yanlış ama dediğim gibi işverenleri teşvik edici bir unsur. Yani kayıt dışılığa, ödememeye, ara bulucuya göndermeye. Ve bu ne olacaktır? Dava sayısını azaltmayacaktır, dava sayısını artıracaktır. Neticede yine aynı hâkimler bakacak buna, aynı sayıda hâkimler bakacak. Dolayısıyla bu yasayla amaçlanan hedeflere ben bu şekilde, bu mekanizmayla ulaşılabileceğini de düşünmüyorum.

Bir başka konu: Ara bulucuya güveniyoruz, yargıca niye güvenmiyoruz? Yani bu mekanizma yargının, hâkimin denetiminde niye olmuyor? Mesela burada hiç böyle bir zorunluluk olmadan bu yargıcın eliyle yürütülse daha doğru olmaz mı?

BAŞKAN – 3’üncü maddeye bir böyle öneri getir, yararlanalım Ünalçığım.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Daha doğru olmaz mı?

BAŞKAN – Siz fikir ortaya atıyorsunuz. Öneriyi 3’üncü maddede, arkadaşlarımız da kabul ederse, öneri getirilsin, müzakere edelim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Komisyon üyesi olsaydım Sayın Başkanım, bazı önerilerim olacaktı ama.

Aslında yarın için biz hazırlık yapmıştık, öne alındığı için biraz şey kaldı.

BAŞKAN – Tamam, peki.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Dolayısıyla yargıcın kontrolünde bu iş yapılırsa daha doğru olur. Bakın, ara bulucu büroları diyoruz. Genelde avukatların büroları olacak. Fizikî mekânlar yok. Yani adaleti tesis edecek fizikî mekânlar yok. Bir meslektaşımız, avukat arkadaşımız ara bulucu olmuş ya da burada tabii niye sadece hukukçu kökenliler oluyor, o da anlaşılmış değil. Bana göre belki sosyal müfettişler var, Çalışma Bakanlığının sosyal müfettişleri, bunlar da ara bulucu olabilirler. Hem kamu görevlileri olmaları nedeniyle sosyal müfettişler. Yani teknik müfettişler değil ama sosyal müfettişler. Mesela böylelikle ara bulucu açığı giderilebilir. Şimdi mekânlara bakıyoruz Sayın Başkanım, avukatlık büroları olacak. Yani bakıyorsunuz bir tarafta işveren bir tarafta işçi yani işçinin bir güvenliği dahi olmayacak. Yani öyle olaylarla karşılaşılıyor ki adliyede bile... Yani bunun sanki bazı noktaları, pratikteki noktaları iyice düşünülmemiş, iyice tasarlanmamış gibi geliyor bana.

BAŞKAN – Kötü işleyişin ortaya çıkması hâlinde ne kamuoyunun ne hukuk çevrelerinin ne yasamanın bigâne kalacağını zannetmiyorum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ama bu arada Sayın Başkanım, belki bir yılımız heba olacak. Yani korkunç bir iş yükü bekliyor çünkü yeterli değil sayı.

BAŞKAN – Peki, bizi ürkütme. Bir deneme yapılacak. O denemede destek ver.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, bu konuşmalarımızdan da şu anlaşılmasın: Bakın, biz elbette ki uzlaşmadan yanayız, uzlaşma kültüründen yanayız. Elbette yargı en son aşama olmalı, yani ara buluculuk felsefe itibarıyla elbette değerlendirilebilir, değerlendirilmeli.

Bir başka konu, arkadaşımız şeylerden bahsetti. Ben tamamlayayım, zaten saat doluyor, bir başka arkadaşımız da gerek kalmayacak. Sonra da söz istemeyeceğim. İftardan sonra devam edersiniz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Evet.

Buyurun Ünal Bey.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bir başka konu da Avrupa’dan örnekler verdi hocamız. Evet,

yani Avrupa'dan örnekler verilebilir. Bakın, hani Roma'yı yeniden keşfetmeye gerek yok. Elbette bazı örnekler verilebilir. Ancak şimdi "14 bin dosya ihtiyarı uyuşmazlıkta çözüldü." deniliyor, "Yüzde 95 bir başarı var." deniliyor. Şimdi örnek verdiğimiz ülkelerin başında da İtalya geliyor, Avrupa ülkeleri geliyor. Sayın Başkanım, oradaki, ülkelerdeki iş ve çalışma yaşamına yönelik sorunlarla bizim sorunlarımız çok farklı. Orada kayıt dışılık diye bir şey yok, her şey kayıt içinde.

BAŞKAN – Farklı olabilir, tabii.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Devletin denetimi, denetim mekanizması çok yerinde ve sağlıklı bir şekilde işliyor. Bizde öyle bir şey yok. Bizde çalışma müfettişlerinin, ben bir hesaplama yapmıştım Çalışma Komisyonunda, bir iş yerini denetledikten sonra tekrar gidebilmesi için yedi yıl geçmesi gerekiyor çünkü iş yeri sayısı 1 milyon 700 bin, müfettiş sayısı çok az.

Dolayısıyla bizde denetim olmadığı için kayıt dışılık çok fazla, merdiven altı imalat çok fazla. Sorunların da yüzde 90'ı bu şekilde olan iş yerlerinden geliyor. Dolayısıyla ben bu hani bataklık kurutmadan, iş ve çalışma yaşamındaki diğer sorunları çözmeden sadece bu ayağında, meselenin bu yargı ayağında sorunun çözüleceğini düşünmüyorum.

Dolayısıyla, burada dediğim mekanizmalarla güçlendirerek, belki bu ara buluculuk müessesesinin dediğim sakıncaları güçlendirilerek devam edilebilir. Ama bu hâliyle, mevcut hâliyle sorunu çözecek değil, dava sayısını çözecek değil, tam tersine dava sayısını artıracak bir özellik taşıyor çünkü dürüst ve namuslu işverenleri de dürüst olmamaya kışkırtıyor, teşvik ediyor. Kendisini kötü hissettiriyor çünkü bu şey. Siz dürüstsünüz, siz cezalanacaksınız, siz niye işçinin tam hakkını veriyorsunuz, 40 bin lira işte bütün her şeyini veriyorsunuz ama yan taraftaki rakibiniz bunun tam tersini yapıyor, o onun ödülünü alıyor, siz burada dürüstlüğün bedelini ödeyeceksiniz diyor bu yasa.

Bana göre, bu sakıncalar giderilmelidir diye düşünüyorum. Saygılar sunuyorum, sabrınız için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Çok pesimistsiniz, çok negativistsiniz. Pozitifleri de görebilmelisiniz. Prensip olarak kabul ediyorsunuz ama işleyiş bakımından...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bazı iyileştirmeler yapılabilir yani ara buluculara zorunlu avukatlık ve yargıç denetiminde yapılırsa daha doğru sonuç doğurur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Buyurun Ali Bey.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, saygıdeğer Komisyon üyelerimiz, değerli misafirler; ben arkadaşlarımızın konuşmalarındaki eleştirileri not aldım.

Değerli dostlar, biz bir alternatif çözüm üretiyoruz, mahkemenin dışında ortaya çıkan sorunları sulhla, karşılıklı anlaşmayla, karşılıklı konuşmayla ve bir meslek mensubunun huzurunda çözmeye çalışıyoruz. Bu meslek mensubu hukuk fakültesi mezunu, en az beş yıllık mesleki kıdemi olan, Adalet Bakanlığının gözetim ve denetiminde olan ve meslek suçu, disiplin suçu işlediği zaman da meslek sicilinden çıkarılacak bir kişinin huzurunda.

Elbette ki bugün ara buluculuk ofisleri çok gelişmemiş olabilir, henüz avukatlık ofisiyle ara bulucunun ofisi aynı olabilir ama yeni bir müesseseyi geliştiriyoruz, yeni bir müessese kurduk ve müesseseyi de geliştiriyoruz. Kısa zaman içinde göreceğiz ki Türkiye'nin birçok yerlerinde gerçekten yalnızca ara buluculuk ofisleri olacak ve onlarla birçok sorunu hızlı bir şekilde çözebileceğiz. Elbette ki eleştireceğimiz çok konu olur. Mesela İsmail Bey dedi ki: "Aleni olmalı." Prensip aleni olmamalı, aksi aleni olmalı. Yani taraflar istiyorsa aleni olmalı. Burada bir sorun var ve kendi içimizde çözmek

istiyoruz. Çözmek istiyorsak bu gizli olmalı. İşveren niçin... Belki bir işçisine hak ettiğinden daha fazla verecek ve sorunu çözecek. Yaygınlaşsın arzu etmiyor, emsal dava oluşsun arzu etmiyor olabilir, farklı farklı uygulama yapmak da istiyor olabilir. O sebeple kural, gizli olmasıdır, istisnası aleni.

“Küçük yerlerde ara bulucular işverenin etkisi altında kalır.” deniliyor. Bu tür davranışta bulunan ara bulucu arkadaş meslek çevresinde ve işçiler nezdinde çok kısa sürede negatif olur ve hiç kimse ona da gitmez ve bir sürü de sorunlar çıkar ve...

BAŞKAN – “Persona non grata”...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Evet “persona non grata” irade edilir.

“Anlaşmamanın müeyyidesi var.” denilmişti. Anlaşmamanın müeyyidesi yargılama gideri hayır, mazeretsiz olarak gelmeyen ve iki tarafta da toplantıya gelmeye müeyyide koyuyoruz 12’nci maddede. Yoksa anlaşmazsa bir yargılama gideri müeyyidesi koymuyoruz. Yani o önemli bir fark.

“Derhâl, süre yok.” deniliyor. Hayır, kanunda bir aylık süre var. Buna da derhâl, mümkünse bir ayın içinde derhâl, en geç süre bir ay. Bir ay da zaten çok uzun bir süre değil; o da belirlenmiş.

Avukatla görüşülmesi ve avukatın huzurunda bu ara buluculuğa gitmesi. Kanaatim o ki yüzde 90’ın üzerinde avukatla gider. Biz yine tasarının 24’üncü maddesine Arabuluculuk Kanunu’na hüküm getirerek 35(a) gibi ilam niteliği veriyoruz iki tarafın avukatının olduğunda. Her iki taraf da mutlak surette avukat huzuruyla gitmek ister ki bu bir ilam hükmünde olsun ve ilamlı icra olsun, hakkı, hukuku korunsun diye.

Belirsiz alacak davası... Bugün avukat olarak dava açarken birçoğumuz da kısmi dava açıyor, belirsiz alacak belirleniyor. Ankara’da uzun süre avukatlık yaptık. İş mahkemesi hâkimleri emekli olduğunda iş mahkemesinde bilirkişilik yapıyor. Dün bunu kendisi yapamıyordu, bugün yapıyor mu? Hayır. Kural olarak bilirkişilik maalesef ve maatteessüf bilirkişilikten daha çok iyi bir rapor yazma müessesesi olduğu için. Aslında o arkadaşlarımız da yeterli zaman olsa pekâlâ ki ne kadar alacak olduğunu ortaya koyabilirler. Buna da engel bir durum yok. Getirdiğimiz ara buluculuk müessesesi, artık kolaylaştırıcının yanında değerlendirici de olduğu için taraflara miktarları da tespit edip bunları da önerebilecektir. Burada da ben bir sıkıntı olacağını düşünmüyorum.

Mahkeme ve hâkim sayısını artıralım. Sürekli artırıyoruz. Arkadaşlar, psikolojiyi çözmediğimiz müddetçe, güveni çözmediğimiz ve artık ben bu hakkıma razı oldum, sulh oldum demediğimiz müddetçe Türkiye’deki herkesi hâkim yapsak hâkimlerin arasındaki davaları çözmek için yeni mahkemeler ihdas ederiz. Bunun bir sonu da yok, sınırı da yok. Onun için, az önce Başkanım “Es sulhu seyyidül ahkâm.” demişti. Sulh bütün hükümlerin efendisidir, en kötü anlaşma en iyi yargı kararından daha iyidir. Biz bir müesseseyi geliştiriyoruz, zorunlu hâle getirmiyoruz, müracaatı zorunlu hâle getiriyoruz. Müracaat zorunlu hâle gelince arzu ediyoruz ki elekten bir kısmını çözebiliriz, bir kısmı yargıya gitmez ve zaman içinde insanlar da bunu gördüğünde... Yani mahkemelerin çok önemli bir kısmı, çok özür dilerim, burnunu sürtmek için yapılan işler değil mi, tarafların burnunu sürtmek için?

Başkanım, tamam mı?

BAŞKAN – Yo, yo, dinliyoruz. Maddeyi tamamlayabilirsek belki...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – (3)’üncü fıkranın olması, şu anda iş kazalarında ara buluculuk olmaması...

BAŞKAN – 3’üncü fıkra noksan, onu herkes oy birliğiyle kabul edecek, söyleyeceğim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Başkanım, o, ileriki bir tarihte olmalı.

BAŞKAN – Yok, şu anda, şu anda.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bence olmamalı, ben olmaması kanaatindeyim çünkü iş kazalarındaki meslekte kayıp gücünün belirlenmesi ve bazen tedavi bir süreç alacağı için bu bir aylık süre de yetişmeyebilir. Bu sebeple biz... Ama buna başlamalıyız.

BAŞKAN – Tabii, tabii.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – İyi uygulamaları gördüğümüzde ve yarın iş kazalarındaki iyi ara buluculuk sonuçlarını gördüğümüzde diyeceğiz ki ya bunu da alalım bu işin içine. Mutlaka yüksek Meclisimiz buna da bigâne kalamayacaktır diyorum ve bunun, bu kanunun Türkiye’deki bütün uyumsuzlıklara bir çözüm aracı getiren, bir hedef getiren kanun olmasını, ilham getiren kanun olmasını arzu ediyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Komisyon dışında söz almak isteyen var mı bu maddeyle ilgili?

Buyurun.

Hanımefendiye söz verelim.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Teşekkür ederim Başkanım.

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu adına katılıyorum.

BAŞKAN – Sermaye konuşuyor Ünal.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Sizleri ve bütün Komisyonun, değerli hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Başkanım, özellikle vurgulamak istediğim, öncelikle vurgulamak istediğim bir husus, yaklaşık bir yılı aşkın bir süredir biz bu tasarı üzerinde çalışıyoruz, Bakanlığımız, onun kıymetli temsilcileri, bu tasarının sosyal taraflarla her seviyede, her aşamada aralıksız biçimde tartışılması konusunda bütün bakanlıklara örnek olacak bir tutum sergilediler. Dolayısıyla, ben yirmi beş yıldır bu camianın içinde görev yapıyorum, bu seviyede bir uzlaşma arayışına, müzakereye ben tanıklık etmemiştim. Tekrar şükranlarımızı arz etmek boynumuzun borcudur diye düşünüyorum. Tekrar teşekkür ediyorum huzurunuzda hepsine.

Efendim, izinizle, her ne kadar iftar saati yaklaşırsa da sanıyorum ki işveren kesimi adına ilk kez söz alındığı noktasında herkesin sabrına biraz sığınmak istiyorum.

BAŞKAN – İş hayatından kimse söz almadı burada.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Sayın vekillerimden bir tanesi en azından kısmen de olsa bizimle ilgili hususlara değindi ama ben bütün bunları dinledikten sonra... Gerçi diğer toplantılarda da benzer cümlelerle karşılaşıyoruz, işçinin korunması gerektiği, onun acziyle ilgili ifadeleri sıkça duyuyoruz. İş hukuku, eşittir işçinin hukuku mudur, böyle mi anlamak gerekir, bundan mı ibaret iş hukuku? Eğer denklemi böyle kurarsak o zaman bizim işveren olarak bu hukukun herhangi bir köşesinde yerimiz yoktur noktasına gelirim ve iş hukukunda işverenin hakları yoklukla maluldür noktasına varmak durumunda kalırım. Peki, o noktaya vardığımızda ise bu kez işçileri istihdam edecek işverenleri nasıl bulacağız, işverenlerimiz istihdam konusunda nasıl bir çaba, hangi cesaretle bu çabanın içinde olacaklar? Şu anda Sayın Cumhurbaşkanımızın himayeleriyle başlatılmış bir istihdam seferberliği var. Şüphesiz ki bu çok kıymetli. Bunun karşılık bulabilmesi için de işverenlerimizin bu alanda cesaretlendirilmeye ihtiyaçları var diye düşünüyoruz. Öncelikle bunu belirtmek isterim.

Bir iki iş uyuşmazlığından sadece örnek olarak bahsetmek istiyorum. İş uyuşmazlıklarının konusu her zaman sadece işverenlerin yarattığı mağduriyetler olmuyor, bazen iş uyuşmazlıklarında örneğin bir banka müdürünün, banka şube müdürünün Ganyan bayisinde geçirdiği süreler nedeniyle

işten çıkarılması bir iş uyuşmazlığına dava konusu olarak gelebiliyor. Arkadaşının kredi kartını çalan bir işçinin işten çıkarılması yine bir uyuşmazlığının konusu olabilir. Öte yandan sadece on ay sürmüş bir iş ilişkisinden kaynaklanan iş uyuşmazlığı on yıl sürebiliyor. Dolayısıyla bütün bunlardan hareketle işverenlerin iş uyuşmazlıklarında yaşadıkları sorunlar aslında bu tasarının hazırlanmasındaki dinamiklerden birisi ama maalesef tasarıda çözüm üretme noktasında ciddi sıkıntılarımız var. Ben, bu tasarının ağırlıklı olarak usul hukuku alanında düzenlemeler getirdiğine bir kez daha dikkat çekmek istiyorum. Usul hukukunda iş hukukunda olduğu gibi sadece işçinin korunmasından bahsedilmez, tam tersine usul hukuku tarafların eşitliği, silahların eşitliği ilkesi üzerine oturur. Eğer biz savunmada ve iddiada tarafları eşit tutamaz isek elde edilecek maddi hukuk vakıasının da adalete uygunluğundan söz etmek zor olacaktır diye düşünüyorum.

Sayın Başkanım, fıkralarla ilgili görüşlerimizi bu noktada mı arz etmeliyiz yoksa müzakerelerine bu maddenin daha sonra devam edecek miyiz?

BAŞKAN – Efendim, biz, maddeyi amipleştirmiyoruz, bütünsel, total müzakere yapıyoruz.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Peki, o zaman ben vaktinizi...

BAŞKAN – Farklı bir görüşünüz varsa şu böyle olmaz, böyle olmaz diye...

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – O zaman hızlıca onları arz edeyim Başkanım. Teşekkür ederim.

(3)'üncü fıkra iş kazaları ve meslek hastalığından kaynaklanan tazminat davaları konusunda dava şartı ara buluculuğunun istisnasını düzenliyor. Biz bunların da dava şartı olarak ara buluculuğa tabi olması gerektiğini, bu alanın da iş uyuşmazlıklarının önemli alanlarından biri olduğunu düşünüyoruz.

(12)'nci fıkarda ilk oturuma, ara buluculuğun ilk oturumuna katılmayan tarafın yargılama giderlerinin tamamından sorumlu tutulmasının hakkaniyete aykırı sonuçlar doğurabileceğini düşünüyoruz. Bakanlığımızın bu konudaki hangi gerekçeyle bunu koyduğunu biliyoruz ama burada hakkaniyet noktasında bizim de tereddütlerimiz var, onu arz etmek isterim.

(14)'üncü fıkra hazine desteği veriyor ara buluculuk görüşmeleriyle ilgili olarak. Bu destek anlaşmama hâline inhisar etmiş durumda. Biz madem böyle bir müessese getiriyoruz ve tarafları buna cesaretlendirmek, dâhil etmek istiyoruz, bu desteğin tarafların anlaşması hâlinde de verilmesi gerektiğini, hatta mümkünse kapsamının genişletilmesi gerektiğini arzu ediyoruz.

BAŞKAN – Bakanlığa bir proje sunmadınız mı değerli meslektaşım?

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Baştan itibaren bütün bunları Sayın Bakanlığımıza arz ettik, onların takdirlerindeydi.

BAŞKAN – Söylemek değil, metinleştirmek önemli.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – İlk günden beri söylediğimiz görüşlerimizden birisiydi bu efendim.

(15)'inci fıkayla ilgili olarak, ki bu bizim hassasiyetle üzerinde durduğumuz fıkralardan bir tanesi. Asıl işveren-alt işveren ilişkisinin varlığı hâlinde durumun ne olacağı. Sayın Bakanlığımız bu konuda, sağ olsun, işe iade talebiyle ilgili olarak bir açılım sağladı fakat işçilik alacakları açısından da eğer bir ara buluculuk görüşmesi yapılıyor ise burada alt işverenin yanında asıl işverenin de ara buluculuk görüşmesinde bulunmasını talep ediyoruz. Eğer bulunmayacak ise -çünkü asıl işveren ile alt işveren arasında müteselsil sorumluluk söz konusu- o zaman sonuçlarından asıl işverenin bağlı tutulmaması gerektiğini, ki bu konu son derece önemli, asıl işveren-alt işveren ilişkisi. İş hukukunda malumunuz çok ciddi uyuşmazlığa sebep olan bir alan.

BAŞKAN – Rücu hakkını önleyemeyiz ama kendisinin oraya müdahale hakkı vardır.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Şöyle efendim, asıl işveren-alt işveren ilişkisinin olduğu bir durumda alt işverenin işçisiyle alt işveren bir ara buluculuk müzakeresinde anlaşmaya varırlar ise ve bu bazen kötüye de kullanılabilir ise yine asıl işvereni sorumlu tutmaya devam edecek miyiz?

BAŞKAN – Orada rücuyla ilgili hile, kasıttaki bir hüküm istihsalinde sorumlu. Yani sizi çağırmayan...

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Bizi de tam o noktada bu müteselsil sorumluluk...

BAŞKAN – Ama siz orada müdahale isteminde bulunmazsınız...

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Ama haberimiz olmazsa Başkanım? Alt işverenin işçisi ile alt işverenin aralarında...

BAŞKAN – Peki, anladım.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Böyle bir tereddüdümüz var ki bunu, hem Komisyonunuza arz ettik bu konudaki yazılı görüşlerimizi hem de Bakanlığımıza arz ettik.

(18)'inci fıkra, son söz olarak ifade edeceğim, ki bizim için çok önemli. Burada işverenlerin ara bulucu huzurunda temsiline ilişkin bir madde bu. Bakanlığımıza bu konudaki sıkıntılarımızı arz ettik, onlar da bu konuda, çok teşekkür ediyoruz, işverenlerin yetkilendirdiği temsilcileri vasıtasıyla bu ara buluculuk görüşmelerine katılmasına bir imkân sağlayan bir düzenleme yapıldı. Bu, bizim için çok önemli çünkü işçi açısından tek olan dava, işveren açısından çalıştırdığı işçi sayısı kadar risk. Hatta toplu işçi çıkarmalarda, 50 kişiyi, 100 kişiyi çıkardıysanız her biri için yapılacak ara buluculuk görüşmelerine katılacak insanı fiilen bulmanız bile imkânsız olabilir. Bu fıkra ile ilgili olarak talebimiz, bu görüşmelere katılacak işveren vekilinin aynı zamanda ara buluculuk faaliyetini sonuçlandıran tutanağı da imzalayabilmesi çünkü 6325 sayılı Kanunu'muzda, ana kanunumuzda bu tutanağın, anlaşma tutanağının kimler tarafından düzenlenebileceği, imzalanabileceği açıkça düzenlenmiş durumda. Eğer biz bu açılımı buraya eklemesek bu sefer ana kanundaki imzayla, imzalayacak kişilerle sınırlı hâle gelebilir; bu da, bizim bu görüşmelere katılımımız açısından son derece sınırlı olur. Ara buluculuk sürecini, bu süreçte işverenlerin etkin olarak yer almasını pratik olarak engelleyebilecek bir fıkradır bu. Bu konuda avukatla temsil konusunda taleplerin olduğunu biliyoruz ama işverenlerin temel sorunu da zaten bu zorunlu istihdamla ilgili getirilen mükellefiyetlerdir. Böyle bir düzenleme bizim açımızdan yeni bir çeşit istihdam mükellefiyeti anlamını doğuracaktır.

Sabırınız için tekrar teşekkür ediyorum, arz ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ekim Bey, buyurun sizi de dinleyelim hemen.

Şimdi, bakın, ne işçinin ne de işverenin, hukukun menfaatini savunacak.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Başkanım, oldukça teknik açıklamalar yapmak durumundayız, mümkünse iftardan sonra konuşayım çünkü tek tek olacağı için iftardan sonra çok daha verimli olur.

BAŞKAN – Üçte birini söyleyin, iki üç dakikada...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Başkanım, Borçlar Kanunu'ndan gireceğiz, bayağı bir...

BAŞKAN – Ansiklopedi yazdınız o zaman.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – O yüzden iftardan sonra başlayalım...

BAŞKAN – Churchill diyor ki: “Bana yedi dakikalık süre vermeyin konuşamam ama bir saatlik süre verin konuşurum.” Senin ki de öyle olmasın. Ansiklopediyi yedi dakikada özetlemek önemli, sizin o kabiliyetiniz var Ekimciğim. Ben bırakabilirim size ama o şartla.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Sayın Bakanımın da burada olması oldukça iyi olacaktır çünkü pozitif önerilerimiz olacak, o nedenle...

BAŞKAN – Tamam.

Arkadaşlar, saat kaç kadar ara verelim?

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Başkanım, makul...

BAŞKAN – Makul süre nedir? Ne buyururlar arkadaşlar, Genel Müdürüm?

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Dokuz buçuk uygundur.

BAŞKAN – Tamam.

Toplantıya 21.30’a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati : 20.15

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 21.32

BAŞKAN: Ahmet İYİMAYA (Ankara)

BAŞKANVEKİLİ: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)

SÖZCÜ: Serap YAŞAR (İstanbul)

KÂTİP: Adnan BOYNUKARA (Adıyaman)

BAŞKAN – Toplantıyı açıyorum.

Buyurun.

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. BURKAY ARAZ – Efendim, bizim de 3’üncü maddeyle ilgili TİSK’ten daha değişik bir söyleyeceğimiz yok ama çok net olması açısından söyleyeyim: 3’üncü madde (3)’üncü fıkrasındaki bu işçi ve işverenin kaza ve hastalık durumunda uzlaşması ara buluculuk mekanizmasıyla desteklenmelidir.

Ayrıca, gene (15)’inci fıkra da işe iade talebiyle sınırlandırılmaksızın asıl ve alt işverenin işçilik alacağına, efendim, eğer asıl işveren görüşmeye katılmadıysa yani katılmadığı bir görüşmede asıl işvereni sorumlu tutmanın yanlış olacağını düşünüyoruz. Ayrıca bu...

BAŞKAN – Sorumluluk şekli hukuktan mı doğar, maddi hukuktan mı? Maddi hukuktan doğar. Şekli hukuk vecibelerini yerine getirmemek sorumluluğu refeder mi?

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. BURKAY ARAZ – Etmez ama hiç katılmadığı bir yerde de...

BAŞKAN – Yahu, müdahale etsin o, müdahale hukukunun araçlarını şey etsin. Anladım, tamam.

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. BURKAY ARAZ – Efendim, ayrıca, (18)’inci fıkra da bu ara buluculuk faaliyetine katılan işveren temsilcisinin aynı şekilde tutanağı da imzalamasının uygun olacağını düşünüyoruz.

BAŞKAN – Onu Faruk Bey de dile getirdi.

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. BURKAY ARAZ – Efendim, bir de, ara buluculuk müessesesinin bakış açısı açısından bu barış ve Ahilikten doğan bir şeye “pazarlık” denmesi hiç hoş gözüküyor.

Ayrıca her ara buluculuk görüşmesine “İşçi zaten kazanacak.” diye baktığınız anda en başından, işçi en sonunda kaybedecekmiş gibi görülüyor. Bu “pazarlık” dedikleri sürecin de nasıl oluyorsa hep işçi aleyhine bitmesi isteniyor. Ayrıca belki o an bunun bu şekilde çözülmesi işçinin de lehine olacaktır. Bu kararı onlara bırakmak en doğrusudur, pazarlık değildir, bir bakış açısidir, iki tarafın birlikte oturmasının her zaman olumlu olacağını düşünüyoruz efendim.

Arz ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkürler.

Buyurun Ekim Bey.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Ara buluculuğa yaklaşımımızı ve tasarıya genel olarak yaklaşımımızı alt komisyonda detaylı olarak anlatmıştık, hatta bu konuda yazılı olarak da Komisyona bildirmiştik alt komisyondayken. Bu nedenle onları tekrarlama

niyetinde değiliz.

Fıkralar özelinde değerlendirdiğimizde, son kısmından başlayalım, bizim açımızdan en önemli kısımlarından başlayalım, (18)'inci fıkra. (18)'inci fıkra uyarınca “Arabuluculuk görüşmelerine taraflar bizzat, kanuni temsilcileri veya avukatları aracılığıyla katılabilirler.” Hiçbir problem yok bu cümlede. Hukukumuzdaki temel düzenleme zaten bu şekildedir. Ancak devamında gelen “İşverenin yazılı belgeyle yetkilendirdiği çalışanı da görüşmelerde işvereni temsil edebilir.” diyor. Şimdi, bu cümle, bu tarz bir düzenleme bizim usul hukukumuzda...

BAŞKAN – “Çalışan” da burada işveren vekili anlamında mı diyorlar?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Herhangi bir çalışan; muhasebecisi olabilir, ne bileyim, birim müdürü olabilir, herhangi bir çalışanı yani ustabaşı olabilir, çaycısı olabilir, kimi gönderiyorsa onu gönderebilir.

Şimdi, bu, bir kere, ara buluculuk görüşmelerinde taraflar eşitse eğer, taraflar eşit olarak burada düzenlenmemiş. Çünkü işçi tarafı bizzat kanuni temsilcisi aracılığıyla veya avukatı aracılığıyla görüşmelere katılabilir ama işveren istediği kişiyi görüşmeye yolluyor.

Şimdi, avukat özelinde değerlendirecek olursak, bizim HMK'nın, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 74'üncü maddesi de var. 74'üncü madde uyarınca bir avukata ara buluculuk görüşmelerine katılması için vekâlet verdiğinizde özel yetki aranıyor. Yani “Açıkça yetki verilmemiş ise vekil; sulh olamaz, hâkimi reddedemez...” diye başlayan maddemiz var, orada aynı zamanda “...alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvuramaz.” diyor. Şimdi, avukatın görevlendirilmesi, avukatın vekil olarak tayini noter üzerinden ve aynı zamanda genel vekâletnameye bir ekleme yapılarak mümkün iken buradaki yapılan düzenlemeyi açıkçası pek anlayamıyoruz.

BAŞKAN – Formül ne diyorsun? Ne demeliyiz?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Bu cümlemin kaldırılması gerekir.

BAŞKAN – Oraya neyi koyalım? “Kanuni temsilciler yeter.” diyorsunuz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Şimdi, bu cümle bizim hukukumuzda hiç olmayan yeni bir alan açıyor. Şimdi, alt komisyondayken işte, “Bu cümle avukatın tekel hakkına aykırıdır, 35'inci maddeye aykırıdır.” vesaire gibi şeyler söylendi. Aslında bu anayasal ilkeye aykırıdır çünkü aslen bir hukuk devletinde vatandaşları hukuki konularda bilgilendirmek devletin görevidir. Devlet bu görevini avukatlara bırakmıştır. Avukatlar o yüzden kamu hizmeti yapıyorlar zaten; çok ağır yükümlülükleri vardır, sorumlulukları vardır ve dolayısıyla yetkileri vardır ve buradaki yapılacak işlem...

BAŞKAN – “İkinci cümle mi kaldırılınsın.” diyorsunuz Ekim Bey? Tamam, onu biliyoruz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – İkinci cümle kaldırılmalıdır buradan.

BAŞKAN – Ne der Bakanlık?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ EKREM ÇETİNTÜRK – Sayın Başkanım, Avukatlık Kanunu'nun 35'inci maddesinde yalnız avukatların yapabileceği işlere ilişkin özel bir düzenleme var. Bu düzenlemede “...hukuki meselelerde mütalaa vermek ve yargı yetkisini haiz bulunan organlar huzurunda dava etmek, savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek yalnız baroda yazılı avukatlara aittir.”

BAŞKAN – “Tekel haklarına aykırı.” diyorsun.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ EKREM ÇETİNTÜRK – Bizim kanaatimiz kesinlikle buradaki hükme girmiyor. Burada yapılan işlem bir yargı mercisi önünde avukatın bulunması şeklinde değil. Orada işverenin -biraz önce işveren temsilcileri de izah ettiler- yüzlerce bu şekilde ara buluculuk müzakeresine katılması gerekebilir. Burada yapılan, bunlara bir kolaylık sağlamak. Burada kimi görevlendireceği aslında işverenin takdir edeceği bir husus çünkü orada onun hakları...

BAŞKAN – Şimdi, “kanuni temsilci” yazıyla yetkilendireceği kişiyi kapsamıyor mu?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Kapsıyor.

BAŞKAN – E, daha ne o zaman? Ne uğraşıyoruz arkadaş? Avukatlar tamam, temsil hakkını kabul ediyorum ama avukat tutma mecburiyetini öngöremeyiz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Burada işveren açısından bir açıklık getiriyor Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Ne işvereni? Taraflardan birisi için, kanuni temsilci için, işçi için işçinin doğrudan yetkilendireceği diyelim... Yani burada şunun açıklanmasını istiyorum: “Tarafların kanuni temsilcileri” dedikten sonra, peki, işverenin imzayla yetkilendireceği kişi kanuni temsilci değil mi? Temsil. 32’nci madde Borçlar Kanunu. Açın, bakın. Ya, bunu ben böyle muhafaza edeyim. Bakan yok, siz belki resen beyan edemeyeceksiniz ama bunu not alalım.

Arkadaşlar, şimdi Bakanımızın işi çıktı, önemli bir konu müzakere edecekler.

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ EKREM ÇETİNTÜRK – Bu cümle ara buluculuk uygulamaları açısından da önem arz eder. Yani, işveren yazıyla diyor, bir yazı yazacak, gönderecek, avukat gittiği zaman noter vekaletnamesi var. Yani ara bulucu bakacağı belgeyi biliyor. Peki, buradaki ara bulucu imza denetimini neyin üzerinden yapacak, nasıl yapacak; gerçekten yetki var mı, yok mu, bunlar ciddi tartışmalı.

BAŞKAN – Prensip olarak makul bir itirazdır, not aldık. Bakanımız burada yok. Sevgili Bilal kardeşim yeni geldiler, onu tefekkür ve tezekkür etmek lazım. Ben şahsen pozitif görüyorum. Not alalım, Genel Kurulda önergelenendirme aşamasında şey yapalım.

Buyurun efendim.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Başkanım, tekrar söz verdiğiniz için çok teşekkür ediyorum. Konunun önemine binaen söz alma ihtiyacı hissettim.

BAŞKAN – Şu iki cümle gereksiz, verdim zaten sözü.

Buyurun.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Sağ olun gene de.

Ara buluculuk görüşmelerine katılma noktasında bizim açımızdan sürdürülebilirlik noktasında bu konu son derece önemli. Binlerce çalışanı olan işverenlerimiz var, kaldı ki bu cümle işverenin o masaya avukatla oturmayaacağı anlamına gelmiyor. Elbette ki işverenlerimizin büyük bir kısmı avukatla bu masada temsil edilmeyi tercih edeceklerdir. Sadece işveren açısından, onlarca, yüzlerce, belki binlerce uyumsuzluğa taraf olacak işveren açısından bir imkân getirmek amacıyla özellikle...

BAŞKAN – Avukat olmayan kanuni temsilciler, bu yolla çalıştırılanlar...

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Kıymetli Başkanım, çok tartışmaya... Bir çalıştayda bu konu gündeme geldi.

BAŞKAN – Efendim, çalıştayları bilmiyorum. Ben şahsen temsil teorisini biliyorum, çalıştaylardaki ulemanın görüşünü bilmiyorum. Ama kanuni temsil, bir irade beyanıyla, imzasını havi bir irade beyanıyla temsil ehliyetini haiz herkesi görevlendirebiliriz.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Biz de o noktaya kadar öyle bakmıştık Başkanım.

BAŞKAN – Çalıştaylara siz yine atıf yapın.

Buyurun.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Bu konunun işverenler açısından, ara buluculuk müzakerelerine de katılım açısından son derece önemli olduğunu bir kez daha arz ederim.

Sağ olun efendim.

BAŞKAN – Çok saygılar sunuyorum.

Uzantıların semantik içerikten öte anlamları olmaz.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN –Başkanım, devamında, (18)’inci fıkradan (17)’nci fıkraya çıktığımızda, “Arabuluculuk bürosuna başvurulmasından son tutanağın düzenlendiği tarihe kadar geçen sürede zaman aşımı durur ve hak düşürücü süre işlemez.” der.

Şimdi burada bir alacak varsa ve biz burada o alacak için harekete geçiyorsak zaman aşımı durur mu, kesilir mi?

BAŞKAN – Takdir meselesi, her ikisi de... Kesilmeli, normalde bizim Borçlar Kanunu’ndaki sistematik, dava ikamesi keser.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Borçlar Kanunu 154’ün (2)’nci fıkrası: “Alacaklı, dava veya defî yoluyla mahkemeye veya hakeme başvurmuşsa, icra takibinde bulunmuşsa ya da iflas masasına başvurmuşsa.”

BAŞKAN – Zaten bir ay sonra dava açacak, yine kesilecek üstat, problem değil o.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Ama kesilmesi lazım.

BAŞKAN – O sizin teorik hassasiyetiniz. Ben de katılıyorum. Bakanlık katılmadıktan sonra yapabileceğim bir şey yok.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Bir üst fıkraya geçtiğimizde, (16)’ncı fıkradır bu: “Bu madde uyarınca, arabuluculuk bürosu tarafından yapılması gereken zaruri giderler arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılması hâlinde anlaşma uyarınca taraflarca ödenmek, anlaşmaya varılamaması hâlinde ise ileride haksız çıkacak taraftan tahsil olunmak üzere bütçeye konulan ödenekten karşılanır.” diyor. Bu, adliyelerde kurulan, içinde de memurların çalıştığı ara buluculuk bürosuna ilişkin. O büronun masrafları da, o büronun giderleri de taraflar anlaşsa da onlara yükleniyor. Buna dikkat çekiyorum. “Buradan büyük masraflar çıkar mı, çıkmaz mı?” konusu son derece muğlak.

(12)’nci fıkraya çıkacak olursak, “(12)’nci fıkarda “Taraflardan birinin geçerli mazeret göstermeksizin görüşmeye katılmaması durumunda ve ileride dava açıldığında bu taraf lehine vekâlet ücretine hükmedilmez.” diyor. Yargılama giderleri yargılamanın başlangıcında başlar, yargılamanın sonlanmasıyla biter. Yargılama öncesi döneme ilişkin olarak böyle bir düzenleme yapılması tercihi tuhaf duruyor.

BAŞKAN – Bu doğru değil. Davayı kaybederse ne yapacak? Yanlış bu ya, yanlış yani. Yani, haksız çıkan taraf lehine vekâlet ücreti verilir mi ya? Haksız çıktı diyelim, bir usuli edimi yerine getirmemek davanın kaybıyla doğan yargılama giderlerini...

Nedir bu Genel Müdürüm?

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Onu işveren temsilcilerine soralım, onlar daha iyi biliyorlar.

BAŞKAN – Sonuca gidiyoruz Necati Bey.

Nedir bu? Mesela, tamam, birisi usuli edimi yerine getirmedi ama yargılama devam etti, o davayı da kazandı, o mu verecek vekâlet şeyini...

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ EKREM ÇETİNTÜRK – Bu işin amacı kişilerin toplantıya katılmamasını engellemek; yani, kişileri, tarafları bir masaya oturtmak istiyoruz, bundan dolayı da aleyhinde bir sonuç doğurmak istiyoruz eğer mazeret göstermeksizin katılmazsa.

BAŞKAN – Katıldı, hüküm kuruldu, katılmadın diye bütün yükü ona yükleyebilir misin arkadaş?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ EKREM ÇETİNTÜRK – Haklı da çıkıyor dava sonunda.

BAŞKAN – Haklı çıkıyor kendisi. “Ben zaten haklı çıkacağım, sittin sene uğraşınlar.” diyor. Bunu da gözden geçirmek lazım.

Bunu gözden geçirelim Genel Müdürüm.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ EKREM ÇETİNTÜRK – Burada maksat, tarafların...

BAŞKAN – İkrar var kardeşim, elinde ikrar var, gelmiyor.

Hocam, bir şey mi var?

Buyurun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ MEDENİ USUL VE İCRA İFLAS HUKUKU ANA BİLİM DALI UZMANI ALPER BULUR – Sayın Başkanım, bu tabii ki yasamanın takdiri olmakla beraber... Bir kanun tasarısından bahsediyoruz. Bunun, tabii, getiriliş amacı, karşılaştırmalı hukukta örnekleri var; hani, bire bir alalım anlamında söylemiyorum.

BAŞKAN – Hiç önemli değil benim için karşılaştırmalı hukuk, bana mantığını söyle. Vekâletin bir mantığı var.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ MEDENİ USUL VE İCRA İFLAS HUKUKU ANA BİLİM DALI UZMANI ALPER BULUR – Getirilmesinin amacı şu: İlk toplantıya mutlaka biz ara buluculuğun denenmesi açısından, faydasının görülmesi açısından, toplumsal amaca katkıyı amaçlıyoruz ya, getirilmemenin, mazeretsiz olarak katılmamasının bir yaptırımı olarak öngörülmüş. Buna benzer bir düzenlememiz bizim zaten eski HMUK’ta da vardı, mülga 1080 sayılı HMUK’ta ama bu zorlayıcı hüküm olarak değil. 6100 sayılı HMK’da da var, 327’nci maddemiz var Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda, dürüstlük kuralına aykırı olarak yargılamayı gereksiz yere uzatan veya gereksiz yere yargılama giderine sebep olan kişi...

BAŞKAN – Uzamıyor zaten süre, ara buluculukta süre uzaması diye bir şey yok.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ MEDENİ USUL VE İCRA İFLAS HUKUKU ANA BİLİM DALI UZMANI ALPER BULUR – Bizim Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda doğası vardır.

BAŞKAN – Burada uzama diye bir problem yok Hocam.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ MEDENİ USUL VE İCRA İFLAS HUKUKU ANA BİLİM DALI UZMANI ALPER BULUR – “Davayı kazansa bile yargılama giderine mahkûm edilir.” diyor ya, buradaki amaç şu: Mazeretsiz olarak... Bu oran çok düşük kalacaktır zaten. Buradaki amaç, o toplumsal barıştaki farkındalık algısının artırılması.

BAŞKAN – Tamam Hocam.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ MEDENİ USUL VE İCRA İFLAS HUKUKU ANA BİLİM DALI UZMANI ALPER BULUR – Hani, ilk oturuma mazeretsiz olarak gelmediği takdirde... Gelsin istiyoruz. Amaç kazansa bile yargılama giderine mahkûm etmek değil; amaç bağcı dövmek değil, üzüm yemek. Hani, mümkün olduğu kadar gelsin.

BAŞKAN – Pedagojik fonksiyon, oradaki amaç, ratio, eğer gelmeyen kişinin elinde mücerret borç ikrarı varsa, kesin borçlu olan senet varsa verir, “Gelmiyorum” der. Nasıl? Onu ret mi edecek? Yani, niye vekâlet ücretini ona yükleyecek kesinse? Onu anlayamıyorum.

Bir de bakın, mukayeseli hukukta yanıldığımız: Bilim adamlarına bakın, milletlerarası özel hukukun mukayeseli hukukta veri olarak kabul edilebilmesinin temel kriteri var; işlevsel denklik ilkesi, çok önemli. Türkiye’de ara buluculuk hukuku yeni kuruluyor ama işlevsel denklik... Bana şey edin. Benim, kesin adam, noter, ikrar var, şey diyorum, kesin belge diye icraya da koymak istemiyorum. Niye ben vekâlet ücretini vereyim?

Evet, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Başkanım, toplantılarda da dile getirildi yani başlangıç iradi, sürdürmek iradi, bitirmek iradi idi; biz başlangıcı zorunlu kılıyoruz, başlangıcı zorunlu kılmamız sebebiyle getirilen bir hüküm. Dediğiniz doğru, bütün bunlar kabul, benim elimde kendimi haklı çıkaracak belge varsa niye geleyim ama şu imkânı var, bu imkânın zorlanmasını istiyoruz: Gelsin görüşmelere, birinci saniyede desin ki “Ben anlaşıyorum kardeşim, benim elimde tapu gibi belge var.” Bunu temin etmek adına Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Anladım, peki.

Buyurun Necati Bey.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sevgili arkadaşlar, işçiyi koruma ilkesi bu tasarıda işçiyi korkutma ilkesine dönüşmüş durumda, işçiyi korkutma. Yani, burada yapılmak istenen şey şu: İşçiyi mutlaka ve mutlaka o ara buluculuk ortamının içine sokmak gibi; zoraki, tehditle ve haklarından mahkûm bırakarak, yasal haklarını elinden alarak o ortamın içine sokmak gibi bir gayret var. Burada söylendi, üzerinde durulmadı, Zonguldak Milletvekilimiz sevgili Ünal Demirtaş söyledi. Gerçekten de duruşma ortamında taraflar bir araya geliyor ama zaman zaman onun güvenliğini almak gibi zorunluluklar da ortaya çıkıyor. İnsanlar sonuçta adliye binası gibi korunaklı ve herhangi bir duruşma insicamını bozacak durum karşısında hâkimin, mahkeme başkanının müdahale ettiği bir ortamda bir araya geliyorlar. Acaba bu ortamları ara bulucular sağlayabilecekler mi? Onlar ayrıca bir de özel güvenlik talep edecekler mi? Yani, orada, o psikolojik ortam içerisinde böylesine hazırlanmış, böylesine gerekçelendirilmiş, böylesine arkasına akademik üretim konulan bir işleyişi -ben ibretle izliyorum gerçekten bunları yani- nasıl gündeme getirebiliyorsunuz?

Arkadaşlar, öncelikle, bu yasa tasarısını buraya getirip Hükûmet adına burada oturmak vicdan ister. Neden? “40 bin lira alacağın var ama bu 40 bin lira hak alacağını devletin acizliğinden dolayı, yetersizliğinden dolayı, temel işlevinden vazgeçmesinden dolayı biz sana sağlayamıyoruz. Bunu makul süre içerisinde, olağan süre içerisinde, hoş görülecek süre içerisinde temin edip sana veremiyoruz.”

Veremiyorsunuz, evet. Bundan rahatsız olun.

BAŞKAN – Peki, evet.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Dinliyorum ağabey, dinliyorum.

Yo, yo, ben “peki” deyince...

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Onaylıyor musunuz, o anlamda mı?

BAŞKAN – Yo, yo, ya onaylamak değil, ben görüşümü ortaya koydum zaten.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Ama sürekli insicamım bozuluyor böyle Sayın Başkanım. Nokta yerine sizin ifadenizin gelmesi insicamı bozuyor.

BAŞKAN – Tamam, oldu, buyurun.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Size bakmadan konuşayım.

Böyle bir tablo içerisinde işçilere karşı bir özür borcu olan devletin ve Hükûmetin bunun yerine bu hakkından vazgeçirmenin fiziksel ve hukuksal ortamını hazırlamak için bence biraz -beni bağışlayın, kişilerden soyut olarak söylüyorum ama- insanın yüzünü kızartması lazım.

Sevgili arkadaşlar, dünya nereye gidiyor? Türkiye nereye gidiyor, biz ona bakalım. İş cinayetleri artıyor, çocuk işçilik her geçen sene katlanarak büyüyor, işsizlik alabildiğine büyüyor, gençlerin dörtte 1'i işsiz ve gelir dağılımındaki adaletsizlik büyüyor, makas sürekli çalışanlar aleyhine, yoksullar aleyhine açılıyor. Hukuksuz, haksız OHAL bahane edilerek grev ertelemeleri 12'yi buldu. Sendikasılaşma, sendikasılaştırma, sendikaların işlevlerini ortadan kaldırma sürekli yol alıyor. Bunun yanı sıra, sendika üyesi olmak büyük bedel ödemeyi gerektiriyor. OHAL'in en büyük mağdurları çalışanlar. 100 binin üzerinde çalışan işinden, ekmeğinden edildi. Şimdi yine tarihsel bir hakka, kıdem tazminatına göz dikilmiş, fon üzerinden onun da işçinin, çalışanın elinden gasbedilmeye çalışıldığı bir süreci yaşıyoruz. Emek piyasası esnekleştirildi. Demin söylediğim hakların birçoğu bu işleyiş üzerinden çalışanların ellerinden alınıyor.

Sevgili arkadaşlar, aynı 12 Eylül, 24 Ocak kararları gibi bu darbe de emekçilere karşı yapılmış ve tamamlanmış bir darbe görüntüsü veriyor çünkü her türlü özveri ve hak gasbı çalışanlar üzerinde yaşanıyor. Burada ortaya konulan görüşleri, akademik başlıkla ileri sürülse bile, beni bağışlayın, o içerikten yoksun görüyorum. Her düzenlemenin gerekçesini Hükûmetten önce işveren temsilcilerinin ortaya koymasını, Hükûmetin konuşurken de onların gözünün içine bakarak konuşmasını rahatsızlık verici buluyorum. Bu anlamda, yapılan çalışmanın ne gibi sıkıntılar içerdiğini görüyorum. Burada, teslim alınmak istenen bir işçi gerçeği var, bunu da içime sindirmiyorum.

Sevgili arkadaşlar, dört haftalık süre, iki aylık düzenleyici süreler vardı, hatta emredici ifadeyle yazılmış süreler vardı. Bunların hiçbirinin uygulanmadığını görüyoruz. Yine, yeterli ara bulucunun olmaması nedeniyle, bir maddi zorunlulukla bu sürelerin uzayacağını şimdiden görüyorum. Dolayısıyla, deneme yanılma ve bunun üzerinden öğrenme bir ihtiyaç olabilir, bir yöntem olabilir ama dünya örneklerinden öğrenmeye devam edin lütfen, orada yaşananlar var. İtalya'nın Yargıtayı hangi gerekçeyle bu kararı verdi? Bakanlığımızın bundan haberi varsa bizi bilgilendirsin. Neden geri döndüler? Zorunlu ara buluculuktan neden geri döndü, neden ihtiyari hâle getirildi, bununla ilgili değerlendirme nedir? Bu bilgiyi bizden sakınmasın, bizden kaçırmamasın, bu bilgiyi anlatsın. Biz de onun üzerinden değerlendirmede bulunalım. Burada hiç kimsenin davaların uzamasından beklediği bir fayda yok ama ben de bir madenci çocuğuyum. Ben, kendim, fakülteyi bitirinceye kadar işçilik yaptım, emeğimle çalıştım, onunla okudum. O nedenle, beni bu anlamda geldiğim bu yer üzerinden vicdanımı

bir yana bıraksam kendi gerçekliğimi bir yana bırakamam. Emeğin hakkıyla ilgili duyarlılığımı bu ses tonuyla ortaya koymam gerekiyor Sayın Başkan. Sayın akademisyenlerin ve teknik görüş ortaya koyanların da aynı sorumlulukla, duyarlılıkla davranmasını bekliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sağ olun.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – (12)’nci fıkra ile ilgili ben bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın Başkanım, (12)’nci fıkra aslında işçinin lehine bir düzenleme çünkü burada işçi alacaklı. Masaya gelmemesi gibi bir durum hayatın olağan akışına ters.

BAŞKAN – Gelmedi, gelmedi ama.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – O ortama gelmek istemeyebilir Yılmaz Bey.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Şöyle: İşçi alacaklı, kendi alacağına kavuşmak için...

BAŞKAN – Gelmedi, taraflardan birisi gelmedi.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Taraflardan gelmeyen genellikle işveren olacaktır. Tabii ki yani burada mevcut...

BAŞKAN – Hangisi gelmezse...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Gelmeyebilir ama genellikle işveren olacaktır.

BAŞKAN – O zaman doğru yapmak lazım.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Burada eğer... İşveren gelmedi, ara buluculuk faaliyeti sona erdi, dava açıldığında...

BAŞKAN – Orada bir problem yok. İşçi gelmedi, alacağı kesin, ne yapacağız?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Şimdi, burada işçi aleyhine bir düzenleme olduğunu söylüyor Necati Bey, aslında işçinin lehine olur bu genellikle bu düzenleme.

BAŞKAN – O durumda, hiç gelmezse aleyhine olur.

Peki, neyse, tamam.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Sayın Başkan, ben bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Ömerciğim, sonuca gidelim.

Buyurun.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Sayın Başkanım, çok uzatmaya artık gerek yok ama (12)’nci fıkra da şöyle bir şey var: (12)’nci fıkra doğrudan bir hak arama özgürlüğüne bir müdahaledir. Yani davanın şartı olan bir konuda bir yükümlülüğü yerine getirmemenin bir anlamda sorumluluğunu dava sırasında birine ödetmeye kalkışmak, bir anlamda davanın içeriğine de müdahaledir. Kendini hâkim yerine koymadır aynı zamanda. O açıdan, ben şık bulmuyorum bunu. Sırf, sadece belli bir müesseseyi Türk hukukuna kazandırma adına böyle bir zorlama mahkeme kararına, hâkimin kararına doğrudan müdahale niteliğindedir, hak arama özgürlüğüne de müdahaledir. Bir toplantıya gelmeyen, bir şekilde gelemeyen bir kişi dava açıldığı zaman uğrayacağı zararı görecektir. Yani avukatlık ücreti alamayacak, dava masraflarından sorumlu tutulacak. Bu açıdan, ben, (12)’nci fıkra kaldırılrsa iyi olur diyorum.

BAŞKAN – Anladım.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (Iğdır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Arkadaşlar, seri şekilde bitirelim, belli saate bitirelim.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Sayın Başkanım, şimdi, (12)’nci fıkrayı aslında (1)’inci fıkrayla ve diğer fıkralarla birlikte düşündüğümüzde, şu durumla karşı karşıyayız: Bir kere, (1)’inci fıkra iradi değil zorunlu bir dava şartı olarak iradeye bir bakıma müdahale ediyor. Yani işçi veya işveren, fark etmiyor; herhangi birinin hak arama yoluna zorunlu olarak bu şart getiriliyor ama bu müdahale yetmiyor. Başvurudan sonra da yine gelmeme, iradi olarak gelmeme, sabahdan arkadaşların tartıştığı anlamda kendisini haklı, elinde yeteri kadar belge olduğunu düşünerek gitmemesi hâlinde bile ikinci kez iradesine müdahale ve aslında açıkça bir baskı, bir tehdit... Ki bu da iradeyi sakatlayan bir şey, hukuk mantığıyla uzlaşmaz. O anlamda kaldırılmasında fayda var.

BAŞKAN – Peki.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Ben bir cümle söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun Hakkı Bey.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Değerli arkadaşlar, ara bulucuya müracaat etme zorunluluğu olduğuna göre –bu kabul edildi mademki- eğer mazeretsiz birisi gelmiyorsa, benim kanaatime göre, ara buluculuk işlemleriyle ilgili olarak o ana kadar yapılmış olan masraflardan sorumlu tutulabilir ama ondan sonrası için sorumlu tutulması artık davadaki kazanç ve kaybına göre değerlendirilmesi gerekir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Anladım, peki.

Ekim, devam et.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Biraz daha yukarıya çıktığımızda 10’uncu fıkra...

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Niye yukarıdan aşağı gitmiyorsun da aşağıdan yukarı çıkıyorsun?

BAŞKAN – “Yukarıya çıktığımızda” ibaresini ekleme, zamanımız yok. Şu maddede şu, şu fıkra da şu...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – 10’uncu fıkra “Ara bulucu yapılan başvuruyu görevlendirildiği tarihten itibaren üç hafta içinde sonuçlandırır.” diyor. Biz hep bu maddeyi “Ara buluculuk süreci üç haftadır.” diye düşünüyoruz zihnimizde ancak ara buluculuk bürosuna gittiğim andan itibaren üç hafta başlamıyor. Ara bulucu görevlendirildiği andan itibaren üç haftalık süre başlıyor. Dolayısıyla o süre uzayabilir yani buna dikkat edilmesi gerekir, bu madde buna izin veriyor.

BAŞKAN – Üstat, virgüllerle değil, ilkelerle... Olur o, doğru.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Nitekim, bir önceki maddede yetki itirazı... Yetki itirazında da harç alınmıyor. Ben işveren avukatı olsam yetki itirazında bulunurum, süre yine uzar. Açık yetki veriyor bu bize.

BAŞKAN – Nasıl söyleyeceğiz, “Yetki itirazı olmasın.” mı diyorsun?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Harç alınsın veya haksızsa, vesaire bir yaptırım olsun.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Başkanım, belgesiz yetki itirazı söz konusu değil.

BAŞKAN – Üstat, Bakanlığa soracağım, kısa kısa.

Peki, devam edin.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – (13)’üncü ve (14)’üncü fıkralar: Bunlar diğerlerine göre görece önemsiz. Yasa yapma tekniği açısından dikkat edilebilir. (13)’üncü ve (14)’üncü fıkralarda bir düzenleyici idari işleme yani ara buluculuk asgari ücret tarifesinin belli kısımlarına atıf yapılıyor. Kanunla bir alt metne atıf yapılmasını biraz tuhaf oluyor yani.

BAŞKAN – Katılıyorum ama Avukatlık Kanunu’nda “Avukatlık asgari ücret tarifesini uygulandır.” diyor. O da yapıyor referans.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Tarifenin belli bir kısmına atıf yapılmıyor ama.

BAŞKAN – Olabilir, küllüne yapılan atıf cüzüne de yapılabilir; bu kadar basit, evleviyet yorumu.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Yarın birinci kısım da değişebilir, ikinci kısım da değişebilir Başkanım.

Teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BAŞKAN – Sağ olun. Teşekkürler.

Değerli Bakanım -yoktunuz- burada 12’nci maddeyle ilgili rezerv oldu, 18 oldu; onları aşağıda Bakanla beraber müzakere edeceğiz. Bir önerge yapılabilir çünkü şöyle Bakanım: “İşverenin yazılı belgeyle yetkilendirdiği çalışanı da görüşmelerde bulunabilir.” diyor. Zaten yukarıda kanuni temsilci var, “ tarafların kanuni temsilcisi” diyor. O işverenin yazılı belgeyle yetkilendirmesi, falanca sempozyumda bilim adamları öyle dememiş de... Biz bilim adamlarının yanlışlarına atıf yapmak veya ona göre normu gereksiz artıklarla donatmak zorunda değiliz. Onları bir düşünürüz. Şimdi bu rezervi koyuyorum, sonra şey ederiz.

ADALET BAKAN YARDIMCISI BİLAL UÇAR – Sayın Başkanım, Genel Kurul aşamasına kadar değerlendirebiliriz.

BAŞKAN – Genel Kurul aşamasında bana hatırlat Ekim’ciğim, Genel Kurul aşamasında onu şey yaparız. Bakanımız yok şu anda, acil bir şeyle...

Şimdi arkadaşlar, başka var mı burada, bu fıkroda?

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Yok.

BAŞKAN – Benim tespit ettiğim var. Komisyon Başkanı olarak yetkimi kullanıyorum. Bakanımın da kullandığım bu yetkideki haklılığımı tasvip ve tasdik edeceğini düşünüyorum.

Bu 3’üncü maddenin (3)’üncü fıkrasında istisnai davalar, burada uygulanmayacak davalar şunlar: 1) İş kazalarından doğan davalar

2) Meslek hastalığından kaynaklanan davalar (maddi ve manevi tazminat olabilir)

3) Bunlardan kaynaklanan rücu davaları.

Hâlbuki sorumluluk hukukunun temel davalarından birisi hem iş kazalarına hem meslek hastalıklarına muhtas olarak, özgü olarak tespit ve itiraz davaları var. İlgili kurumlar “İş kazası değil.” diyor. Tespit ve itiraz... Sosyal Sigortalar diyor ki: “Burada maluliyet yok.” İtiraz davaları... Onun için, izninizle, ben bunu ekliyorum, oyluyorum, Genel Kurulda ihtiyaç duyarsanız çıkarırsınız, Başkanlık yetkimi kullanıyorum. Yani “3) İş kazası veya meslek hastalığından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat ile maddi tazminat, bunlarla ilgili tespit, itiraz ve duruma göre rücu davaları...” Doğrudur

bu, yani burada tamamen kapsam dışı yani tamamen nötr alan yaratılıyor, bir sorumsuzluk alanı yani dava edilemezlik alanı yaratıyoruz. Anayasa'nın 142'nci maddesine göre görevi doğru tanzim etmesek o haklar istenemez yani mesmu haktır ama talep edilemez. Bu benim ömrümü verdiğim şey sahada.

Kabul ediyor musunuz? Rezerviniz var mı?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Sayın Başkanım, 3'üncü maddenin (1)'inci fıkrasında biz sadece alacak, tazminat ve işe iade kalemlerini zikrettik zaten. Burada dikkat çekmek istediğimiz konu, iş kazası ve meslek hastalığından kaynaklanan tazminat boyutu. Tespit boyutu zaten ara bulucuya gelebilecek bir şey değil.

BAŞKAN – Üstat, tazminat da... Bakın, buraya bir istisna koydunuz. İstisnaya orada olmayan şeyleri dâhil etmezseniz o dava alanından çıkarırsınız.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Fakat ana kuralımız alacak ve tazminat. Bu tazminattan 3'ü istisna ediyoruz. Tespit zımında, (1)'inci fıkra yetki zaten yok.

Takdir zatıalınızın Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Efendim, şöyle söyleyeyim: Burada, ben bu davaları koymaz isem bu istisna maddesinde kapsam dışı kaldığı için dava edilemezlik sorunuyla karşı karşıya kalabilirsiniz. Genel Kurulda gerekirse çıkarırsınız.

Arkadaşlar, ben sözlü olarak diyorum ki: “İş kazası veya meslek hastalığından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat ile bunlarla ilgili tespit ve itiraz ve rücu davaları hakkında (1)'inci fıkra hükmü uygulanmaz.” Bu çok önemli, bu haktır yani.

ADALET BAKAN YARDIMCISI BİLAL UÇAR – Bu zaten kapsam dışında Başkanım.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Kapsam içinde ama Başkan diyor ki: “Açıklayalım.”

BAŞKAN – Sarahat mukabelesi yoksa delalete itibar olunur. Nötr alan yaratıyoruz.

ADALET BAKAN YARDIMCISI BİLAL UÇAR – Tamam Başkanım.

BAŞKAN – Evet, peki.

İmzayla yetkili kıldığını zaten kanuni temsilci şey yapıyor. Kimi temsilci olarak seçmişse odur.

ADALET BAKAN YARDIMCISI BİLAL UÇAR – Bunu Genel Kurulda da ilave edebiliriz Başkanım, biz bu şekilde geçelim.

BAŞKAN – Önergemi oylarınıza arz ediyorum: Bakanlığın istinkâfı ile heyetin, kurulun oy birliğiyle değişiklik kabul edilmiştir.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Başkanın sözlü önergesini oyluyoruz.

BAŞKAN – Evet, tabii tabii, oy birliğiyle kabul edildi.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Başkanım, alt komisyonda “18'in son cümlesini çıkaralım.” diye önerildi.

BAŞKAN – Hangisi?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Temsil...

BAŞKAN – Bakan olmadığı için çok aşırı bir tasarrufta bulunmayalım, arkadaşları da zor durumda bırakmayalım. Benim dediğim doğru. Tartışırız.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bunu biz konuştuk, “Çıkaralım.” diye konuşmuştuk.

BAŞKAN – Dediniz mi?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Dedik.

BAŞKAN – O zaman buyurun, önerin, oylayalım.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ben öneriyorum. 18’inci maddenin ikinci cümlesinin metinden çıkarılmasını sözlü olarak öneriyorum.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Müsaadeniz olursa Genel Kurulda çalışalım onu çünkü anonim şirketlerin kanuni temsilcileriyle ilgili özel düzenlemeler var Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Yahu şimdi “kanuni temsil” diyor, kanunun verdiği temsilci olarak anlar, akdî temsilciliği kapsamaz diye tereddütleri var.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Evet, kanuni temsilciyle ilgili özel düzenlemeler var Ticaret Kanunu’nda. Dolayısıyla biz oradaki kapsamı daha genişletmek istiyoruz. Uygun görürseniz çalışalım.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Genel Müdüřüm, kanuni temsilci anonim şirketin genel müdürü, anonim şirketin yönetim kurulu, murahhas azasının temsil yetkisi var, orada bir sorun olmaz ki.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Ama bunların dışında da birilerinin...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ama onun dışında, diyelim ki, ben şu muhasebe müdürüne yetki verdim, gitsin o temsilci olsun. Muradımız bu, bunu istiyoruz.

BAŞKAN – Olur, olur, kanuni temsilci, veriyorsun belgeyi kardeşim, temsil ediyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Biz de diyoruz ki: Bu, Avukatlık Kanunu’nun 35’inci maddesini ihlal olur kanaatindeyiz. O sebeple...

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - Yargı mercisi değil yalnız.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – “Avukatları veya temsilcileri” diyelim, “kanuni” kısmını yazmayalım, daha doğru olur.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Avukatlık Kanunu’nda 35’inci maddede yargı mercileri önünde ve mahkemelerde avukatların inhisarı söz konusu, arabulucular yargı merci olarak anılmadığı için inhisar burada söz konusu olmaz.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – “Avukatları veya temsilcileri” dersek olmaz mı?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Çalışalım, uygun görürseniz, biz...

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Yani “kanuni” tabirini çıkarsak orada.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – “Kanuni” demezsek olabilir.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Bence olur yani.

BAŞKAN – “Kanuni”yi kaldır.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – “Kanuni” demezsek oraya gelir zaten. İkinci cümleyi kaldırıp, kanuniyi...

BAŞKAN – O zaman 18’inci fıkranın birinci cümlesindeki “kanuni” kaldırılarak, bizzat “kanuni”yi kaldırılıyorsa, “temsilciler veya avukatlar aracılığıyla katılabilirler” ikinci cümle metinden çıkarılıyor,

pay ve tarh ediliyor. Bu şekilde oylarınıza sunuyorum...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Olmaz Başkanım öyle.

BAŞKAN – Nasıl, niye olmaz? Avukatlar var ya, avukatlar var kardeşim, avukatlar var arkadaşım, avukatları çıkarmadık hocam.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Şimdi, hukukumuzda tarafın bizzat katılması mümkün, kanuni temsilciler bir terim o da var veya avukatları var.

BAŞKAN – “Kanuni temsilciler”i çıkartıyoruz, “temsilciler” diyoruz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – “Temsilciler dedik” mi o zaman herkesi gönderebiliriz.

BAŞKAN – Gönderin, zaten amaçları o.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Amaç yanlış ama.

BAŞKAN – Ya, kardeşim, seninki o, amaçları o.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – İşveren limitet şirket, kanuni temsilcisi olmasa kim girecek?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Başkanım Anayasa’ya aykırı gidiyor öbür iş.

BAŞKAN – Önergeleri okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1-850 esas numaralı İş Mahkemeleri Kanun Tasarısı’nın 3’üncü maddesinin (1)’inci, (2)’nci ve (15)’inci fıkralarının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini, aynı maddenin 10’uncu fıkrasında geçen “üç hafta” ve “en fazla bir hafta” ibarelerinin sırasıyla “dört hafta” ve “en fazla iki hafta” şeklinde değiştirilmesini, yine aynı maddenin (12)’nci fıkrasında yer alan “Ayrıca bu taraf lehine vekâlet ücretine hükmedilmez.” ibaresi ile (18)’inci fıkrasında yer alan “İşverenin yazılı belgeyle yetkilendirdiği çalışanı da görüşmelerde işvereni temsil edebilir.” ibaresinin tasarı metninden çıkarılmasını, arz ve teklif ederiz.

İsmail Faruk Aksu

İstanbul

“(I) Kanuna ve toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır.”

“(2) Mahkeme, tarafların arabulucuya başvurup başvurmadığını ve şayet başvurmuş iseler sonucunu re’sen araştırmakla yükümlüdür. Arabuluculuğun zorunlu olduğu durumlarda Mahkemece yapılacak araştırma sonucunda, tarafların arabulucuya başvurmamış olduğu ortaya çıkarsa, mahkemece davanın dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilir. Arabulucunun görüşme tutanağını tüm ilgili taraflara tevdi etmesi zorunlu olup, tevdi edilmemesi dava şartı yokluğu anlamına gelmez”

“(15) Asıl işveren-alt işveren ilişkisinin varlığı halinde işe iade, işçilik alacakları ve tazminatı talebiyle arabulucuya başvurulduğunda, anlaşmanın gerçekleştirilmesi için işverenlerden en az birisinin arabuluculuk görüşmelerine katılmaları gerekir.”

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Modern hukukta uyuşmazlıklarda zayıf olan tarafın korunması eğilimi güçlenmektedir. Mer’i

hukumumuzda Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, Gayrimenkul Kiraları Hakkındaki Kanun ve İş Kanunu, zayıf taraf olan tüketici, kiracı ve işçi lehine birçok emredici hükme yer vermektedir. Bireysel alacak davalarında işveren karşısından zayıf durumda olan işçi ile işveren arasındaki “silahların eşitliği” ilkesinden bahsetmek her zaman mümkün değildir. Ancak, toplu iş sözleşmelerinden kaynaklı olarak açılan alacak davalarında alacaklı taraf olan işçilerin işçi sendikaları tarafından desteklendiği hâllerde bu ilke sağlanabilmektedir. Uygulamada iş mahkemelerinin yükünü en çok artıran dava türünü, sendikalar tarafından organize edilen, seri davalar olarak anılan ve toplu iş sözleşmelerinden kaynaklı bu davalar oluşturmaktadır. Açıklanan bu sebeple getirilmek istenen değişiklikle, tasarının 3’üncü maddesinin birinci fıkrasından “bireysel iş sözleşmelerinden kaynaklı davalar” ile “işe iade davaları” İbarelerinin kaldırılarak toplu iş sözleşmesiyle çalışmayan ve arkasında sendika desteği bulunmayan bir işçinin işveren karşısında uğrayabileceği mağduriyetlerin önüne geçilmesi öngörülmektedir.

Ara buluculuk görüşmelerinde iki saatin üzerindeki süreler için arabulucunun ücreti taraflarca eşit olarak karşılanacaktır, Tarafların anlaşamadığı ve bu ücreti ödemekten imtina ettiği durumlarda ara bulucunun hazırladığı tutanağı taraflara verme zorunluluğu düzenlenmemiş olup, 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu’nda da bu hususta herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Anılan Kanun’un 17’nci maddesinin (4)’üncü fıkrası ile ara bulucuya sadece son tutanağın bir örneğini ara buluculuk faaliyetinin sona ermesinden itibaren bir ay içinde Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne gönderme yükümlülüğü getirilmiştir. Dolayısıyla, işçinin son tutanağı dava dilekçesine ekleyebilmesi veya eklemediği takdirde kendisine mahkeme tarafından verilen bir haftalık süre içerisinde temin edebilmesinin herhangi bir yolu bulunmadığından dava açma hakkı son derece zorlaştırılmaktadır. İşbu maddenin 11’inci fıkrası gereği ara bulucunun görüşmeler sonundaki keyfiyeti ara buluculuk bürosuna bildirmekle yükümlü kılınmış olduğundan, 3’üncü maddenin (2)’nci fıkrasına getirilen değişiklik önergesiyle dava dilekçesine uyuşmazlık tutanağının eklenmesi zorunluluğunun kaldırılarak tarafların ara bulucuya başvurup başvurmadığının mahkeme tarafından ilgili ara buluculuk bürosundan araştırması düzenlemesi getirilmek suretiyle olası hak kayıplarının önüne geçilmesi öngörülmektedir.

6325 sayılı Kanun’un 21’inci maddesinde, kendisine verilen yükümlülükleri yerine getirmemesi hâlinde ara bulucunun, ara buluculuk sicilinden silinmesi yaptırımı öngörülmüştür. Ara bulucunun görüşülmekte olan 3’üncü maddenin (10)’uncu fıkrasında anılan sürede kendisine verilen uyuşmazlığı çözememe ihtimali iş yoğunlukları dikkate alındığında, çok yüksek bir ihtimaldir. Verilen kısa süre içinde başvuruyu sonuçlandıramaması sebebiyle ara buluculuk sicilinden silinenlerin sayısında ciddi bir artış olması da pekâlâ muhtemeldir. Böylesi bir durumda, ara buluculuk müessesesinin beklenen faydayı sağlayabilmesi de çok zor olacaktır. Dolayısıyla, söz konusu fıkra da geçen sürenin üç haftadan dört haftaya uzatılması ve bu sürenin zorunlu hâllerde ara bulucu tarafından iki hafta daha uzatılabilmesi suretiyle, sonuçlandırılmamış başvuruların ve sicilden silinecek ara bulucu sayısının en aza indirilmesi öngörülmektedir.

Avukatlık Kanunu’nda açıkça düzenlendiği üzere, dava sonucunda hükmedilecek vekâlet ücreti, avukatın emek ve mesaisine karşılık olmak üzere avukata aittir. Taraflardan birinin ara buluculuk görüşmelerinin ilk toplantısına mazeret göstermeksizin katılmaması sebebiyle ara buluculuğun sona ermesi durumunda görüşmeye katılmayan tarafın avukatının vekâlet ücretinden mahrum bırakılmasına yönelik cezalandırıcı bir hüküm, avukatın tarafları temsilden kaçınmasına ve dolayısıyla bu tarafların savunma haklarının kısıtlanmasına sebep olabilecektir. Dolayısıyla, 12’nci fıkranın 2’nci cümlesinin tasarı metninden çıkarılması, savunma hakkının zafiyete uğramaması ve avukatların emeklerinin karşılığını alabilmeleri açısından gereklidir.

Tasarının 3’üncü maddesinin (15)’inci fıkrasında sadece işe iade talebiyle ara bulucuya başvurma

hâli düzenlenmiş, işçilik alacakları ve tazminatı için durumun ne olacağı belirtilmemiştir. Bu hususların da anılan fıkra düzenlenmesi işçilerin hak kaybının önüne geçilmesi için gereklidir. Ayrıca, asıl işveren-alt işveren ilişkisinin var olduğu durumlarda, işçiler çoğu zaman bir alt işveren bünyesinde çalışmakta, ekonomik bakımdan daha güçsüz olan alt işverenler de ekseriyetle aleyhlerine tahakkuk etmiş işçilik alacaklarını ödemekten aciz içinde bulunmaktadır. Bu sakıncalı durumu engellemek adına, 4857 sayılı İş Kanunu’nda asıl işveren ile alt işveren müteselsilen sorumlu tutulmuştur. Uygulamada üst işverenin varlığı büyük çoğunlukla işçi vekili avukatlar tarafından tespit edilmekte ve bu işverene de dava yöneltilmek suretiyle işçi alacağının tahsili mümkün olmaktadır. Zorunlu ara buluculukta ise avukatla temsil zorunluluğu bulunmadığından, bir avukatla temsil edilmeksizin ara bulucuya başvuran ve fakat asıl işverenin varlığından bihaber olduğu cihetle asıl işverenle ara buluculuk görüşmelerini gerçekleştirmemiş olan bir işçi, dava ikamesi yoluna gittiğinde, açılan dava, dava şartı yokluğundan reddedilebilecektir. Bu durumda ara buluculuk faaliyetleri asıl işveren açısından yeniden başlayacak ve uygulamada sürati hedef alan ara buluculuk kurumu esas amacını gerçekleştiremeyecektir. Dolayısıyla, asıl işveren-alt işveren ilişkisinin varlığı hâlinde, ara buluculuk görüşmelerine “işverenlerin birlikte katılmaları” yönündeki düzenlemenin, tasarı metninden çıkarılması yerinde olacaktır.

Arabuluculuk görüşmelerinde taraflar arasında anlaşma sağlandığı ve sağlanan bu anlaşmaya ilgili mahkeme tarafından icra edilebilirlik şerhi düşüldüğünde, anlaşma tutanağı devlet eliyle icra edilebilecek bir ilam hükmünü haiz olacaktır. Bir yargılama faaliyetinin hedeflediği amacı hedefleyen ve nihâyetinde bir mahkeme ilamı gibi icra edilebilecek bir arabuluculuk görüşmesine yabancı bir kişinin dâhil edilmesi doğru değildir. Zira yargılama esnasında yasal, kanuni temsilciler haricinde, tarafları temsile yetkili tek meslek grubu avukatlardır. Ancak ara bulucunun hâkimlik teminatı veya güvencesi bulunmamaktadır ve ara buluculuk görüşmeleri gizlidir. Hiçbir hukuki ve cezai sorumluluğu bulunmayacak işverenin yazılı belgeyle yetkilendirdiği bir çalışanın görüşmeler esnasında takınacağı keyfi tutumlar görüşmelere engel çıkarabileceği gibi, karşı tarafın aleyhine olacak şekilde uzlaşmaya zorlanmasına dahi sebep olabilecektir. Bu gibi handikapları bulunan bir görüşme ortamına hiçbir sorumluluğu bulunmayan bir şirket çalışanın işveren tarafını temsilen görüşmeye dâhil edilmesi hak arama özgürlüğü ve hukuki güvenlik ilkeleriyle de bağdaşmamaktadır. Bu gerekçelerle “İşverenin yazılı belgeyle yetkilendirdiği çalışanı da görüşmelerde işvereni temsil edebilir.” cümlesinin tasarı metninden çıkarılması suretiyle ara buluculuk görüşmelerinin gizli kalması ve işçi aleyhine oluşabilecek hak kayıplarının önüne geçilmesi öngörülmektedir.

BAŞKAN – Evet arkadaşlar, özü itibarıyla kanunun gerekçesinden daha uzun, özü yani daha uzun ve içerikli önergeyi kabulünüze arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir maalesef.

Yani metindeki yüksek başarı kabulün gerek koşulunu veya sebebini oluşturmuyor.

Bir önerge daha var.

Efendim, yasama çalışmalarında kullanılmak üzere dosyasına hıfzen konulmuştur.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan İş Mahkemeleri Kanun Tasarısı’nın 3’üncü Maddesinin (1)’inci fıkrasında “arabulucuya” ibaresinden sonraki ibarelerin çıkarılmasını ve yerine “başvurulması taraflar için ihtiyaridir” ibaresinin getirilmesini ve bu hususla ilgili diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan

Necati Yılmaz

Mehmet Gökdağ

Muğla

Ankara

Gaziantep

Gerekçe:

Ara buluculuk kurumuyla dava dışı ihtilafların çözülmüş olması, geciken adalet, yargılama sürecinin uzaması ve iş yüküyle ilgili olumlu etkiler doğurması tarafımızdan olumlu karşılanmaktadır. Ancak, alternatif çözüm yolunun zorunlu hâle getirilmesi, bu anlamda, sonucuna değilse de bu yola başvuruya vatandaşın zorlanması kabul edilemez. Zira, iş hukuku bir özel hukuk alanı değildir. Hükümet işçi ve işveren arasındaki ilişkiyi liberal bir yaklaşımla toplumsal ve sosyal boyutundan soyutlayarak bu ilişkiyi bireysel bir ilişkiye indirgemeye çalışmaktadır. Bu konuda yapılan tüm akademik değerlendirmeler de temelde özel hukuk ana bilim dalında yer almasına rağmen iş hukukunu toplumsal boyutu olan sosyal hukuk alanı içinde yer alan bir hukuki disiplin alanı olarak değerlendirmektedir. Bu hususta, konunun ilgilisi tüm örgütlü ve akademik çevreler hemfikirdir. Bu yaklaşım sosyal devlet ilkesinin ortaya çıkışının, kurumsallaşmasının ve gerekliliğinin de bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine, bu ortak değerlendirme işçinin işveren karşısında ekonomik ve sosyal olarak güçsüz olduğu, bu anlamda, tarafların eşit durumda bulunmadığı tartışmasıdır. Dolayısıyla, ara buluculuğun zorunlu hâle getirilmesiyle zayıf konumundaki işçi, durumuyla ölçülmeyecek derecede güçlü işveren karşısında ara bulucu huzurunda bir anlaşma sürecine başvuruya zorlanmaktadır. Her ne kadar, başvuru sonrasında çözüm zorunlu olmasa da bu sürecin zayıf konumdaki işçi aleyhine işleyerek onun hak kayıplarıyla sonuçlanması kuvvetle muhtemeldir.

Nasıl ki çalışma hayatında sosyal devletin bir gereği olarak zayıf durumdaki işçiyi koruma amaçlı emredici nitelikteki düzenlemeler mevcut ise bu anlayış, çalışma hayatının neticelendiği sürece ilişkin hakların teslimiyle sürecin sonuçlandığı yargılama ve alternatif çözüm yollarına da hâkim olmalıdır. Bu anlamda, nasıl ki işçinin içinde bulunduğu ekonomik ve yaşamsal zorluklarla asgari ücretin çok altında bir ücret karşılığı çalışmaya hazır olsa da bu çalışmanın karşılığının asgari ücretin altında olmayacağı şeklindeki koruyucu ve emredici düzenlemelerde işçinin bu çaresizliği korunma altına alınıyorsa aynı anlayış çalışma dönemine ilişkin olarak işçinin sonlanmasından sonra da devam etmelidir. Dolayısıyla işçiye belki de bir ömür boyu yapmış olduğu çalışmayı özel hukuk alanının pazarlıkçı anlayışına terk edemeyiz. Tasarının iş hukukundaki egemen olması gereken bu temel anlayıştan yoksun olduğunu gömlekteyiz.

İş hukukunda işçiyi koruma felsefesi hâkimdir. Dolayısıyla, güçlü işveren karşısında zayıf işçinin korunmaya muhtaç olduğu ya da silahların eşit olmadığı iş hukuku uyumsuzluklarında zorunlu ara bulucuya gidilmesi kabul edilemez.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Bakanlığa bir şey sorabilir miyim, merak ediyorum da.

Arkadaşlar, şimdi, işçi mutlak suretle ya kendisi ya avukatıyla gidecek; kadın işçi kocasına temsil yetkisi verse kocası onu temsil edemeyecek değil mi bu durumda? Niye edemesin?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Sayın Başkanım, işçi kendisi gidebilecek, yanında bir uzman getirebilecek...

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Uzmanı falan yok.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Kadastro davalarında eşin...

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Ceza davasında da var o da şimdi...

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Burada öyle bir imkân getirilmedi.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Ben diyorum ki: Niye eşine vekâlet verip eşi onu temsil edemesin orada?

BAŞKAN – O maddeye döneceğiz Hakkıcağım.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Yani bunu da düşünelim.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – İradi temsilci olacak Başkanım. Biz kanuni temsilciyi öngörmüştük...

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – İşçinin kanuni temsilcisi yok, varsa avukatı var zaten. İşçinin kanuni temsilcisi olsa bile yok yani olamaz, burada sadece işveren için düşünülmüş o.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – O zaman, iradi temsilciyi hepsi için açmak lazım. 18'deki “kanuni” ifadesini çıkardığımız vakit işçi boyutu itibarıyla da işveren boyutu itibarıyla da istediği temsilciyi gönderebilir.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Bence bunu değerlendirirken söylediğimi de göz önüne alın, onu demek istedim.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Hayhay efendim, anlaşıldı.

BAŞKAN – “Kanuni temsil” ibaresini genişçe yorumlamak da mümkün. Bir tasarı hukuktaki karşılığını genişletebilir, gerekçeyle mümkün o. Borçlar Kanunu'ndaki temsili oluşturan bir ilişkide kanuni temsil...

Kabul edilen sözlü önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde, önerge değişikliği doğrultusunda kabul edilmiştir.

4'üncü maddeyi okutuyorum:

Sosyal Güvenlik Kurumuna başvuru zorunluluğu

MADDE 4- (1) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel sağlık Sigortası Kanunu ile diğer sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyumsuzluklarda, hizmet akdine tabi çalışmaları nedeniyle zorunlu sigortalılık sürelerinin tespiti talepleri hariç olmak üzere, dava açılmadan önce Sosyal Güvenlik Kurumuna başvurulması zorunludur. Diğer kanunlarda öngörülen süreler saklı kalmak kaydıyla yapılan başvuruya altmış gün içinde Kurumca cevap verilmezse talep reddedilmiş sayılır. Kuruma karşı dava açılabilmesi için taleplerin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması şarttır. Kuruma başvuruda geçirilecek süre zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

(2) Hizmet akdine tabi çalışmaları nedeniyle zorunlu sigortalılık sürelerinin tespiti talebi ile işveren aleyhine açılan davalarda, dava Kuruma resen ihbar edilir. İhbar üzerine davaya davalı yanında ferî müdahil olarak katılan Kurum, yanında katıldığı taraf başvurmasa dahi kanun yoluna başvurabilir. Kurum, yargılama sonucu verilecek kararı kesinleştikten sonra uygulamakla yükümlüdür.

BAŞKAN – Niye saptırıyor Başkanım burada? Ferî müdahil, davacı veya taraf temyiz hakkını kullanmıyor, öbürü... Kurum menfaati bakımından mı?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Sayın Başkanım, bu hüküm, şu an mülga kılmaya çalıştığımız 5521 sayılı Kanun'da bire bir var, üç sene önce geldi, üç senedir uygulanıyor. Bu pratik, SGK ihtiyaçlarından doğdu, biz de yeni tasarıya hiç değiştirmeden, bire bir aldık.

BAŞKAN – Buyurun Ekim Bey.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Bu madde 2014 yılında

hukukumuzda girdi. 2014 yılında Plan ve Bütçe Komisyonunda yine bir ramazan ayıydı ve gece yarısı orada kabul ettiler. Orada kabul ederken de...

BAŞKAN – Teklifin gece yarısı olması meşruiyetine hanel getirir mi?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Biz “yanlış, yanlış” diye bağırırken...

BAŞKAN – İnönü’nün sözü var, diyor ki: “Kanunları kabul ettirmek isterseniz 03.00’ten sonra oylama yapın.” İnönü bizzat söylemiş.

Evet, buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Biz “Bu yanlıştır.” derken de “Gidin, derdinizi Adalet Komisyonunda anlatırsınız.” demişlerdi, nihayet Adalet Komisyonuna bu madde geldi. Şimdi, (1)’inci fıkrasında bunun Sosyal Güvenlik Kurumu aleyhine bir dava açacak olursak öncelikli olarak Sosyal Güvenlik Kurumuna başvurmamız gerekiyor. Meslektaşlarımızdan öğrendiğimiz kadarıyla işlevsel bir yol değil çünkü başvuruya yanıt alamadıklarını ifade ediyorlar; bu birincisi.

(2)’nci fıkra ise böyle bir ferî müdahale kurumu -burada usul hukukçusu hocalarım da var- yok. Akademisyenlerimiz bunu çokça eleştiren uzun uzun makaleler yazdılar. Biz bundan çokça yakındık. Hani, isabetsiz diyebiliriz, sorun yaratıyor diyebiliriz ama işin gerçeğini burada konuşmak lazım. Şimdi, ferî müdahil ancak diğer taraf davayı temyiz etmese de temyiz edebiliyor, sonucunu da yerine getiriyor. Peki, niye ferî müdahil? Yargılama giderlerine hükmedilmiyor. Yani Sosyal Güvenlik Kurumu burada vekâlet ücreti ödemiyor. Bu maddenin uzun uzadıya hiç konuşmaya gerek yok, kısa özeti budur. Yargılama giderlerini yani vekâlet ücreti ödememek için Sosyal Güvenlik Kurumunun yani davalının talebi üzerine yapılmış bir madde. Şimdi, bu çok tehlikeli bir madde; yarın bir başka kurum da gelir, benzeri bir maddeyi yapar gider; bu açık.

Peki, maddenin mantığı doğru mu yani Sosyal Güvenlik Kurumunun davalı yanında davaya katılması? İşveren yanında katılıyor ama Sosyal Güvenlik Kurumu benim sosyal güvenliğimden sorumlu değil mi, beni tescil etmesi gerekmiyor mu? Niye benim yanımda davaya katılmıyor da öbür tarafta, işveren yanında davaya katılıyor? Buradaki kurgu bile sıkıntılı.

BAŞKAN – Bu dava kabul edildiği zaman işverenden vekâlet ücretini, yargılama giderlerini alıyorsunuz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Şimdi, bu hizmet tespiti davası. Sosyal Güvenlik Kurumu bu maddeyi getirirken Plan ve Bütçe Komisyonunda şöyle demiştik kendilerine: Sizin rücu hakkınız var, işverene rücu etsenize, “Biz nereden bulacağız işvereni? Onlar kaçıp gitmiş oluyor.” diyorlardı.

BAŞKAN – Vekâlet ücretleri maktu bunlarda değil mi?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Maktu. Ya, bu maktu ücret bile ödenmemek için böyle bir düzenleme yapılıyor, bu çok tehlikeli bir düzenlemedir. Yarın bir başka güçlü davalı gelir, benzeri bir düzenlemeyi yapar, başka bir kurum yerine. O zaman, adalet yok bu işte.

BAŞKAN – Aslında, burada Sosyal Güvenlik Kurumu gerçek taraf olmalı. Çünkü sosyal güvenlik tespitinin onu bağlayabilmesi için -ferî müdahillik bağlamaz- onun da taraf olması lazım, doğrusu, böyle kurgulamanız lazım Başkanım. Yani bizi Çemberci’nin meşhur bu konuda incelemeleri var. Burada bir defa gizli kanuni taraf, yasa koyucu burada işveren, tamam, edimler... Niye edimleri yerine getirmedir? Sosyal Güvenlik Kurumu da kendiliğinden sigortalılık olduğu için hizmet akdinin teşekkülü anında

sigortalılık “ipso iure” olarak o hüküm ve sonuçlarını doğurduğu için kendiliğinden yükümlülükler doğurur. Orada eğer çalışmak istiyorsanız, Genel Kurula kadar her ikisinin kanuni taraf olması tezi üzerinden bir çalışma yapın, Bakanımıza arz edelim.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkanım, bir cümle katkı yapabilir miyim uygun görürseniz?

BAŞKAN – Evet, buyurun üstadım.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, sevgili arkadaşlar; aslında biraz önce ortaya koyduğumuz, daha doğrusu Komisyonun başından beri yaptığımız görüşmelerde birçok alanın belirsizlik içermesi ve işçinin haklarına ilişkin bilgi sahibi olmaması meselesinden başlayarak ara buluculuğun çalışmasının kapsamını oluşturan hakların ne olduğuyla ilgili sıkıntıların tamamının sebebi Ünal arkadaşımızın söylediği gibi kayıt dışılıktır. Kayıt dışılıktır, bu anlamda bu kaydın sağlanması devletin temel görevidir. Devletin bu meseledeki yüzümüze yansıyan veyahut da karşımızda gördüğümüz sıfatı, Sosyal Güvenlik Kurumudur. Dolayısıyla kendisinin ihmalinden kaynaklanan sıkıntılarla ilgili bir yandan da onu evet yani davanın tarafı olmaktan alıkoyup hatta onunla ilgili çıkacak sonuçlardan da koruyarak bir yere varamayız. Tam aksine kurumun da bu anlamda gerekli önlemleri alması bakımından daha fazla vekâlet ücretine muhatap olmaması, kayıt dışılığın önlenmesi bakımından da onu teşvik edici bir yaptırım olacaktır. Dolayısıyla Barolar Birliğinin ortaya koyduğu görüşü biz destekliyoruz. Bunun da kolaylıkla, hemen bir sözlü önergeyle hâllini mümkün görüyoruz.

Aslında bakarsanız bu konuyu biz alt komisyonda konuştuk. Sevgili Alt Komisyon Başkanımızın da bununla ilgili gerekli düzeltmeyi yapacağına dair bize bir olumlu değerlendirmesi oldu. O nedenle, biz de bu konuda bir önerge hazırlamadık, değilse bu konuda bir önergemiz olabilirdi, eğer böyle geçecekse Genel Kurulda olacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki efendim, sağ olun.

Bu Sosyal Güvenlik Kurumundan kimse var mı?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Başkanım var da, Başkanım ben bir açıklama yapayım.

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Evet, Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; biz bu konuyu uzunca konuştuk. Aslında böyle bir ferî müdahil olmaz. Bu açık, net bir kanuni hasımdır ve SGK da bu işten sorumludur. Ancak nefî hazine mevzusu gelmiş 6352 sayılı Kanun’la beş yıl önce 57 bin dava, 110 milyon civarındaki vekâlet ücretleri nedeniyle Sosyal Güvenlik Kurumundan bu yük alınmış. Tabii, orada teknik hukuk olarak şöyle bir haklılık var. Sigorta tespit davası kesinleştiğinde sigorta SGK işçinin haklarını temin ediyor, sigortanız kesinleşirse tespit yapılırsa emekli maaşınız bağlanacaksa bağlanıyor, hakkınıza kavuşuyorsunuz. Burada tek kavuşulamayan hak yargılama giderleri, vekâlet ücreti, sorun bu. O gün Talat Hocamız da dedi ki: “Avrupa’nın bir kısım ülkelerinde zaten bu özü itibarıyla hizmet vermediğim karşı taraftan avukatlık ücreti almayı da yanlış buluyorum.” diyorlar, davaların bir kısım uzamasının gerekçesinde de, özünde bu var, vakıanın. Bir avukat olarak söylememiz gerekirse temyizlerin birçoğunda da bu var. Bu açıdan düşündüğümüzde evet, bizim aleyhimizde avukatlar olarak, bu bizi rencide ediyor ve rahatsız ediyor ama yürütme organı iktidar partisinin...

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Dava reddedilirse ne yapıyor SGK?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – SGK aslında ferî müdahil tahsil ediyor mu?

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Alıyor tabii ki.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Alıyorsa onu da kaldıralım, o zaman onu da kaldıralım.

BAŞKAN – Bir dakika, hayır buyurun, avukatım isminizi lütfedin.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI 1. HUKUK MÜŞAVİRİ AV. OĞUZHAN TEKİN – Bu üç yıl önce giren kanun maddesiyle Sayın Başkanım, hem ferî müdahil hâline getirilerek karşı taraf yargılama giderlerinden Sosyal Güvenlik Kurumu muaf olurken kendisi de davanın işçinin aleyhine sonuçlanması hâlinde vekâlet ücreti almıyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Almıyor mu?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI 1. HUKUK MÜŞAVİRİ AV. OĞUZHAN TEKİN – Tabii ki almıyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Almıyorsa sorun yok.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI 1. HUKUK MÜŞAVİRİ AV. OĞUZHAN TEKİN – Yani kesinlikle öyle bir şey yok. Buradaki amaç zaten işçinin sigorta haklarının, sosyal güvenlik haklarının temin edilmesi yani asıl amaç burada zaten bu sağlanıyor yargılamayla.

BAŞKAN – Niye taraf olmaktan kaçırıyorsunuz o zaman, ferî müdahillikten diye niye kaçırıyorsunuz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI 1. HUKUK MÜŞAVİRİ AV. OĞUZHAN TEKİN – Efendim, ferî müdahilliğin HMK’dakinden tek sapan noktası kararın temyiz edilebilmesi, onun dışında ferî müdahillikte tamamen örtüşen bir sistem. Bu hani HMK’daki ferî müdahilliği yüzde yüz askıya alan bir sistem değil.

BAŞKAN – Üstad, asli edim değil mi? İşverenin çalışmayı bildirmesi, Sosyal Güvenlik Kurumunun çalışanı sigortalı yapması kanuni, yasal edim değil mi, Anayasa’da yahu, sosyal güvenlik hakkı.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI 1. HUKUK MÜŞAVİRİ AV. OĞUZHAN TEKİN – Sayın Başkanım, buradaki Sosyal Güvenlik Kurumunun, rolü burada denetimdir. Denetimi yeterli düzeyde yapmaması ya da böyle bir şey de söz konusu değil. Denetimin uluslararası standardı yüzde 3 ile yüzde 5 iş yerinin denetlenmesidir, bu standart sağlanmaktadır, buna rağmen bir kayıt dışılık söz konusuysa bu “Yüzde yüz Sosyal Güvenlik Kurumu kusurludur ve buradaki yargılama giderlerinden sorumludur.” demek de adaletle, hakkaniyetle bağdaşmayacaktır.

BAŞKAN – Bakın, sosyal güvenlik ilişkisi ikili bir ilişki değil, üçlü bir kamusal ilişkidir. Ve sosyal güvenlik hakkı hak sahibinin ve diğerlerinin yani sorumluların, sizin veya işverenin vazgeçemeyeceği, örtmeyeceği, kaçınamayacağı bir haktır. Onun için burada siz davanın asli tarafısınız.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI 1. HUKUK MÜŞAVİRİ AV. OĞUZHAN TEKİN – Sayın Başkanım, burada gözden kaçan bir nokta daha var, arz etmek istiyorum. Burada işçinin de bir yükümlülüğü var, hem 506 sayılı Kanun’da da vardı hem 5518’in 8’inci maddenin (3)’üncü fıkrası.

BAŞKAN – Tamam.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI 1. HUKUK MÜŞAVİRİ AV. OĞUZHAN TEKİN – İşçi bir ay içerisinde çalıştığını da kuruma bildirecek, burada davacı işçi aslında bildirmeyerek kendisi de o kayıt dışılığa sebebiyet veriyor ve tamamen kusursuzmuş gibi haklı pozisyona getirilip...

BAŞKAN – Sosyal güvenlik hakkı sevgili kardeşim, bakın...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI 1. HUKUK MÜŞAVİRİ AV. OĞUZHAN TEKİN – Ama şimdi burada kurumun yüzde yüz kusurlu olmadığı bir durumda asli taraf olması da doğru değil efendim.

BAŞKAN – Sosyal güvenlik hakkı işçinin göstereceği özeni göstermemesiyle bertaraf olunacak bir hak değil, bir insan hakkıdır, anayasal haktır, uluslararası sözleşmelerle garanti altına alınmış haktır.

Bunun sonuçlarından, işçi burada görevini yapmadı...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI 1. HUKUK MÜŞAVİRİ AV. OĞUZHAN TEKİN – Sayın Başkanım, sosyal güvenlik hakkına bir müdahalemiz yok davada, sonuçtaki usuli yani...

BAŞKAN – Sen taraf olmaktan kaçırıyorsun ya.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI 1. HUKUK MÜŞAVİRİ AV. OĞUZHAN TEKİN – Efendim?

BAŞKAN – Olur mu, taraf olmaktan kaçırıyorsun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI 1. HUKUK MÜŞAVİRİ AV. OĞUZHAN TEKİN – Hayır ama sosyal güvenlik hakkını, hizmetini veriyoruz, kararı uyguluyoruz efendim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Taraf olmanın nimetinden faydalaniyorum, külfetine katlanmıyor, pürü pak bir şey.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI 1. HUKUK MÜŞAVİRİ AV. OĞUZHAN TEKİN – Yargılamadaki...

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Yani yargılamadaki bütün hakkı kullanıyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI 1. HUKUK MÜŞAVİRİ AV. OĞUZHAN TEKİN – Bu bir sonuçtur yani amaç bu değildir.

BAŞKAN – Husumet ehliyetine aykırı bir düzenleme, zincirleme sorumluluğunuz var, o kadar basit değil ki.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Pasif husumet ehliyetine aykırı bir düzenleme ama.

BAŞKAN – Peki, arkadaşlar, bunu artık ben oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Evet, maddeyi okutuyorum:

Görev

MADDE 5- (1) iş mahkemeleri;

a) 5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemiadamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyumsuzluklarına,

b) İdari para cezalarına itirazlar ile 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamındaki uyumsuzluklar hariç olmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumunun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyumsuzluklara,

c) Diğer kanunlarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen uyumsuzluklara, ilişkin dava ve işlere bakar.

BAŞKAN – Evet, görev maddesi bu, klasik maddedir bu, kökleşmiş bir maddedir, kaşar peyniri kadar kıymetli ve kusursuz bir madde.

Önerge var mı?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Var da konuştuk da şimdi, biz alt komisyonda çırak ve stajyerlerin iş kazası ve meslek hastalığından doğan davalara da iş mahkemeleri baksın, bu bundan istisna konusu vardı fakat konuştuğumuzda çok fazla teknik alt sorunlar çıkıyor kendi içinde, işin

içinden... Şimdi, İsmail Bey, Genel Müdürümüz bir açıklama yapsın da işin içinden çıkılmayacak kadar çok sorun çıkıyor, o sebeple makul olmadı.

BAŞKAN – Gerek yok, hiç gerek yok.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Aslında burada bir eksik düzenleme var, onu alacağız derken yeni sorunları getirecek.

BAŞKAN – Genel hükümlere göre iş kazasına uğramışsa vesaire sorumluluğu var mı?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayır efendim, şöyle düşünün: Stajyer öğrenci, hastaneye geldi, çalışıyor.

BAŞKAN – Tamam, anladım.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bugün itibarıyla bunlara bir ücret verilmeye başladı, iş kazası oldu.

Başkanım, bunun iş kazası asliye hukuk mahkemesinde, yanındaki, diğer işçinin iş mahkemesinde görülecek.

BAŞKAN – Doğru, var o.

İş Kanunu'nun eski 5'inci maddesi ama şimdi kaçınıcı madde bilmiyorum.

Ben, o konuda Anayasa Mahkemesine gittim...

Neyse, çok güzel bir hikâye var ama kanunu bitirelim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Evet, bu sebeple vazgeçiyoruz.

BAŞKAN – Ben oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Buyurun.

Yetki

MADDE 6- (1) İş mahkemelerinde açılacak davalarda yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesi ile işin veya işlemin yapıldığı yer mahkemesidir.

(2) Davalı birden fazla ise bunlardan birinin yerleşim yeri mahkemesi de yetkilidir.

(3) İş kazasından doğan tazminat davalarında, iş kazasının veya zararın meydana geldiği yer ile zarar gören işçinin yerleşim yeri mahkemesi de yetkilidir.

(4) İş mahkemelerinin yetkilerine ilişkin olarak diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır.

(5) Bu madde hükümlerine aykırı yetki sözleşmeleri geçersizdir.

BAŞKAN – 3'üncü madde için teşekkür ediyorum, Hukuk Muhakemesi Kanunu'nda geliştirdiğimiz formülü buraya aktarmışsınız, çok sağ olun.

Evet, maddede bir sorun görmüyorum arkadaşlar.

Önerge yok.

Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Yargılama usulü ve kanun yolları

MADDE 7- (1) İş mahkemelerinde basit yargılama usulü uygulanır.

(2) Davaların yığılması hâlinde, her bir talebe ilişkin vakıalar bakımından ispat yükü ve deliller ayrı ayrı değerlendirilir.

(3) 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun kanun yollarına ilişkin hükümleri, iş mahkemelerince verilen kararlar hakkında da uygulanır.

(4) Kanun yoluna başvuru süresi, ilamın taraflara tebliğinden itibaren işlemeye başlar.

(5) Kanun yoluna başvurulanan kararlar, bölge adliye mahkemesi ve Yargıtayca ivedilikle karara bağlanır.

BAŞKAN – Söz? Yok.

Önerge yok.

Oya arz: Kabul... Ret... Oy çokluğuyla kabul.

Temyiz edilemeyen kararlar

MADDE 8- (1) Diğer kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, aşağıda belirtilen dava ve işlerde verilen kararlar hakkında temyiz yoluna başvurulamaz.

a) 4857 sayılı Kanunun 20 nci maddesi uyarınca açılan fesih bildirimine itiraz davalarında verilen kararlar.

b) İşveren tarafından toplu iş sözleşmesi veya işyeri düzenlemeleri uyarınca işçiye verilen disiplin cezalarının iptali için açılan davalarda verilen kararlar.

c) 18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun;

1) 24 üncü maddesinin birinci ve beşinci fıkraları,

2) 34 üncü maddesinin dördüncü fıkrası,

3) 53 üncü maddesinin birinci fıkrası,

4) 71 inci maddesinin birinci fıkrası,

kapsamında açılan davalarda verilen kararlar.

ç) 25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun;

1) 10 uncu maddesinin sekizinci fıkrası,

2) 14 üncü maddesinin dördüncü fıkrası,

kapsamında açılan davalarda verilen kararlar.

BAŞKAN – Önerge var, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/850) esas numaralı İş Mahkemeleri Kanun Tasarısı'nın 8'inci maddesinin (1)'inci fıkrasının (a) bendinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Celal Adan

İstanbul

İsmail Faruk Aksu

İstanbul

Gerekçe:

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin iş yükünü hafifletmek için Yargıtay 22. Hukuk Dairesi kurulmuş ve bu daire işe iade talepli açılan davaların temyiz mercisi olarak belirlenmiştir. Daha sonra Yargıtay 7. Hukuk Dairesi de işçi alacakları davalarında özel yetkili daire olarak görevlendirilmiş ve işe iade ve işçilik alacakları kaynaklı dava dosyaları bu daireler arasında bölüştürülmüştür. Zamanla bu üç daire arasında dahi büyük görüş ayrılıkları meydana gelmiş, bu tür davalarda içtihat birliği sarsılmıştır.

Yargıtay çatısı altındaki dairelerin dahi içtihatla birlik sağlamakta güçlük çektiği gerçeğinin yanı sıra aralarında hiç bir koordinasyon bulunmayan bölge adliye mahkemelerinde birbirinden ciddi

derecede farklılaşan kararların alındığı dikkate alındığında, içtihat birliğinin sağlanabilmesi için bir üst düzey mahkemenin bulunmasının zorunlu olduğu ortadadır. Bu içtihat birliğini sağlayabilecek tek mercisi ise kuşkusuz Yargıtaydır.

Bu çerçevede, tasarının 8’inci maddesinin (a) bendiyle getirilmek istenen düzenlemenin uygulamada birliği ve yargıya olan güveni daha da sarsacak nitelikte olduğu açıktır. Bu gerekçeyle, önergeyle söz konusu (a) bendinin tasarıdan çıkarılması öngörülmektedir.

BAŞKAN – Evet.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul... Ret... Oy çokluğuyla kabul

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 9- (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 6100 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

BAŞKAN – Söz? Yok.

Önerge yok.

Oya arz: Kabul... Ret... Kabul.

Yürüldükten kaldırılan hükümler

MADDE 10- (1) 30/1/1950 tarihli ve 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) Mevzuatta, yürürlükten kaldırılan 5521 sayılı Kanuna yapılan atıflar, bu Kanuna yapılmış sayılır.

BAŞKAN – Söz? Yok.

Önerge yok.

Hüküm gayet açık, bir ilga normu.

Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 11- 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 20 nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İş sözleşmesi feshedilen işçi, fesih bildiriminde sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli bir sebep olmadığı iddiası ile fesih bildiriminin tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde işe iade talebiyle, İş Mahkemeleri Kanunu hükümleri uyarınca arabulucuya başvurmak zorundadır. Arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamaması hâlinde, son tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren, iki hafta içinde iş mahkemesinde dava açılabilir. Taraflar anlaşılırsa uyuşmazlık aynı sürede iş mahkemesi yerine özel hakeme de götürülebilir. Arabulucuya başvurmaksızın doğrudan dava açılması sebebiyle davanın usulden reddi hâlinde ret kararı taraflara resen tebliğ edilir. Kesinleşen ret kararının da resen tebliğinden itibaren iki hafta içinde arabulucuya başvurulabilir.”

“Dava ivedilikle sonuçlandırılır. Mahkemece verilen karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde, bölge adliye mahkemesi ivedilikle ve kesin olarak karar verir.”

BAŞKAN – Söz yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 12- 4857 sayılı Kanunun 21 inci maddesine üçüncü ve mevcut beşinci fıkralarından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Mahkeme veya özel hakem, ikinci fıkrada düzenlenen tazminat ile üçüncü fıkrada düzenlenen

ücret ve diğer hakları, dava tarihindeki ücreti esas alarak parasal olarak belirler.”

“Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların, işçinin işe başlatılması konusunda anlaşmaları hâlinde;

a) İşe başlatma tarihini,

b) Üçüncü fıkra düzenlenene ücret ve diğer hakların parasal miktarını,

c) İşçinin işe başlatılmaması durumunda ikinci fıkra düzenlenene tazminatın parasal miktarını,

belirlemeleri zorunludur. Aksi takdirde anlaşma sağlanamamış sayılır ve son tutanak buna göre düzenlenir. İşçinin kararlaştırılan tarihte işe başlamaması hâlinde fesih geçerli hâle gelir ve işveren sadece bunun hukuki sonuçları ile sorumlu olur.”

BAŞKAN – Önerge yok.

Buyurun efendim.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Teşekkür ederim Başkanım.

Efendim, madde, İş Kanunu’nun işverenler açısından büyük önem taşıyan ve büyük sıkıntılar yaşanmakta olan bir maddesini düzenliyor, değişiklik öngörüyor.

Taslağın önceki aşamalarında, boşta geçte sürenin, dört aylık ücretin tazminat olarak düzenlendiği ve alacakların, işçilik alacaklarının fesih tarihi itibarıyla belirlenmiş olduğu yönünde, daha önceki tasarlarda Bakanlığımızın ortaya koyduğu bir irade vardı.

Kaldı ki Sayın Bakanımız da bunu Üçlü Danışma Kurulunda çok iyi ifade ederek, bu dönemde ücretin bir iş karşılığı olduğunu, bu dönemde herhangi bir ücret karşılığını doğuracak bir iş edimi sunulmamasına rağmen bunun ücret olarak tanımlanmasının doğru olmadığını ifade etmişlerdi fakat huzurunza sunulan taslakta, daha önce Bakanlığımızın tazminat olarak düzenlediği dört aylık “ücret ve diğer hakları” ifadesi yine mevcut kanundaki şekliyle geldi, dava tarihi esasıyla geldi. Biz, önceki taslakta olduğu gibi, boşta geçen “Dört aylık ücret” olarak tanımlanan hususun dört aylık ücret tutarında tazminat olarak düzenlenmesi gerektiğini ve fesih tarihi esas alınarak bu düzenlemenin yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Kaldı ki bu husustaki ayrıntılı görüşlerimizi Komisyonumuza ve üyelerimize arz edilen yazılı görüşlerimizde ayrıntılı olarak açıkladık, heyetinizin, Komisyonunuzun vaktini çalmamak için ayrıntılarına girmiyoruz.

Ayrıca, bu düzenleme, iş güvencesinin mevcut hâli ve taslaktaki düzenleme, bu alanda çok sayıda uyumsuzluğa hâlen sebep oluyor.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sekiz ayı unuttunuz galiba, dört ay değil ki.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Hayır efendim.

İki tane düzenlememiz var burada. Dört ila sekiz aylık ücreti tutarında bir tazminat ayrı bir müeyyide olarak mevzuatımızda, bir de en fazla dört aya kadar geçen sürenin ücreti tutarında boşta geçen süreler. İki tane farklı düzenlemeden bahsediyoruz.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Siz “dört ay, dört ay” diye söylediniz de...

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Hayır, sadece şu anda...

BAŞKAN – Peki, dava tarihi ile fesih tarihinin pratik sonucu ne?

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Şöyle: Dava tarihine geldiğimizde ilave işçilik haklarının ortaya çıkması söz konusu ve...

BAŞKAN – Henüz hâlen çalışmıyorsa...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Çalışmıyorsa artışlardan...

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Hayır, şimdi ücret olarak maddenin düzenlenmesiyle birlikte, bu ücretle ilgili süre işçinin alacaklarına, kıdemine ekleniyor. Bu arada mesela kıdem tazminatı artmışsa, işçinin yıllık izniyle ilgili kıdemine esas süresi artmışsa bunlar yine ekleniyor.

Ayrıca yine efendim, bununla ilgili sorunlar bitmiyor, ilave olarak sosyal güvenlik hukukundan kaynaklanan işverenlerimizin karşı karşıya bulunduğu ciddi sorunlar var. İdari para cezalarına muhatap olunuyor ve uygulanmakta olan teşviklerden hak kaybı gündeme geliyor.

Bu müessese birden çok uyuşmazlığa ve davaya sebep olan bir müessese. Taslağın Meclise sunulmadan önceki hâli bu sorunların birden çok uyuşmazlık çıkarılmasına ilişkin hususları düzelterken bir düzenlemeydi. Ne yazık ki biz başladığımız noktaya geri döndük. Burada bizim taleplerimiz işçilik haklarının kaybı noktasında bir talep değil, tam tersine, iş güvencesinin yarattığı ilave uyuşmazlıkların ortadan kaldırılmasına yönelik bir taleptir.

Arz ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, teşekkürler.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Şimdi, burada eklenen yeni husus aslında şu: “Mahkeme veya özel hakem ikinci fıkrada düzenlenen tazminat ile üçüncü fıkrada düzenlenen ücret ve diğer hakları dava tarihindeki ücreti esas alarak parasal olarak belirler.” Bu düzenleme hâlihazırdaki...

BAŞKAN – Dava tarihinde ücret almıyorsa nasıl onu esas alıyor, onu anlayamadım? Hayır hayır, akit feshedildi, fesih usulün irade beyanı karşı tarafa vardı, ilişki çözüldü, dava tarihindeki ücreti nasıl alıyorsunuz? Hangi...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Başkanım, feshinizi geçersiz sayıyor ya haksız fesih kabul ediyor. Dolayısıyla dört ay daha boşa geçen süreyi ilave ediyor. Bunun sigorta bildirgesini veriyorsunuz.

BAŞKAN – Akit devam ediyor yani.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – O arada artış gelirse onu sayıyorsunuz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Bu geriye kalan kısım değil ancak sadece bu eklenen kısım işçilik alacaklarında bir azalmaya sebebiyet verecektir, bunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

BAŞKAN – O nasıl?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Çünkü dava tarihi esas alınmıyor.

BAŞKAN – Ne zaman esas alınacak? Fesih tarihi mi, dava tarihi mi?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Fesih tarihi olmaz.

BAŞKAN – O daha kötü.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Hiç düzenleme yapmayalım.

BAŞKAN – Barolar Birliğinin görüşü ne, ne diyorsunuz? Dava tarihi değil, fesih tarihi değil, ne tarihi?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Ben sadece arada bir değişiklik olduğunu vurgulamak için söyledim, burada bir tarafı tutma olarak değil.

BAŞKAN – Anladım, bir sonuç çıkarmıyorsunuz.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Bilgim beni yanıltmış olmasın ama hafızam bu anlamda... Belki eskimiş olabilir bilgim. Benim bildiğim, çalışan bir işçinin sahip olduğu haklar üzerinden bu hesaplama yapılıyordu, ben öyle biliyorum, öyle hatırlıyorum.

BAŞKAN – Tabii canım.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Bu anlamıyla da o arada bir toplu iş sözleşmesi yapılmış olabilir, zam almış olabilir, bunların tamamının uygulanması lazım. Dolayısıyla da burada bahsettiğimiz işçi, haksız feshe muhatap olmuş işçi, konuştuğumuz işçi bu. Burada koruyama çalışılan işveren haksız yere bir işçiyi sokağa bırakan işveren ve yargı kararıyla tescil edilmiş bir işveren. Bunun neresini koruyacağız? Bu anlamda...

BAŞKAN – Yok yok, hangi tarih diyelim?

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Şunu söylüyorum: Çalışmakta olan işçinin dört ay hesabı, dört aysa o dört aylık süresi üzerinden...

BAŞKAN – Tabii tabii. Hangi tarih, fesih mi, dava tarihi mi?

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Belki arada değişmişse bile bence o aradaki değişikliğin de dikkate alınması lazım. Çalışan bir işçinin kazancı üzerinden hesaplanması lazım.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Beş yıllık süre dava açacak. En fazla fesih artı dört ay olabilir ama dava tarihini çok getirmek haksızlık değil mi?

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkanım, bence, burada amaçlanan şey şudur, işe iade davasının muradı da budur, şunu demek istiyor: Haksız bir fesih var, o hâlde bunun iş akdinin fesih edilmemesi gerekirdi. Bu fesih iadeyi de gerektiriyor. O hâlde, normalde çalışıyor olsaydı hangi haklara kavuşacak idiye o hakların üzerinden hesaplamasının yapılması gerekir. Bu kadar basittir, mantık budur. Asla bunu artıran... Hukuk bir kazanma aracı değildir.

BAŞKAN – Tabii canım.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Haktan daha fazlasını hukukta temin edemezsiniz. Birincisi bu. Daha fazlası olmaz ama bu anlamda bir eksilme de olamaz. Çalışan kişinin hakları üzerinden bu hesaplamanın yapılması lazım.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Zaman aşımı beş yıl.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Hangisinde? İşe iade davasında, ne beş yılı, altmış gün süre var. Bir ay zaten.

BAŞKAN – Anlaşıldı, tamam.

Seracettin Bey, Değerli Hâkimim, buyurun.

YARGITAY 22. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI SERACETTİN GÖKTAŞ – Sayın Başkanım, şahsınızda Komisyonun değerli üyelerini, değerli katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, işe iade davaları ve sonuçları gerçekten biz uygulayıcıları çok yoran bir dava türü ve bir işe iade davası sonucunda, benim bildiğim kadarıyla tam 7 tane dava türedi ve işe iade uyuşmazlığı. Aslında tabii “işe iade” kavramı bizim uygulamayla getirdiğimiz bir kavram. Fesih bildirimine itiraz davaları bunlar yani feshin geçersizliğinin tespiti davaları bunlar. Fakat tabii bizde mutlak anlamda bir geçersizlik öngörülmedi ancak dört aya kadar bir geçersizlik kabul edildi. Bir yandan bu davaların çok kısa sürede bitirilmesi amaçlandı yasa koyucu tarafından, mahkemeye iki aylık süre verildi, Yargıtaya da bir aylık süre verildi. Bu süre içerisinde ücrete ilişkin tartışmalar bu davaları arzulan süre içerisinde

sonuçlandırmayı engelledi. Yargıtay da bir içtihat geliştirdi, dedi ki: “O zaman, bu işe başlatmama tazminatının miktarı ile boşa geçen bu dört aylık süre ücretini ay olarak belirt.” Mahkemeye böyle bozma kararları verdi. Mahkemeler de bunu ay olarak belirtti, tespit mahiyetinde belirtti.

Peki, bu hangi tarihteki ücret üzerinden hesap edilecektir, özellikle işe başlatmama tazminatı miktarı? Çünkü boşa geçen süre ücreti konusunda sorun yok, takip eden dört aylık süre ücreti olacak. Fakat işe başlatmama tazminatı miktarı konusunda da ay olarak belirtilince bu uyuşmazlık ileriye ertelendi.

BAŞKAN – Peki, başlatmama konusunda eski Borçlar Kanunu’nun 101’inci maddesine göre bir temerrüt ihtarı çekmek mümkün mü?

YARGITAY 22. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI SERACETTİN GÖKTAŞ – Sayın Başkanım, Yargıtay orada temerrüt aradı işe başlatma tazminatı konusunda. Fakat şu var: “İşe başlatılmadığı tarihteki ücret üzerinden, emsal ücret üzerinden hesaplınsın.” denildi, içtihat da buna göre formüle edildi. Fakat dediğimiz gibi, bu işe iade davalarında işçi başlangıçta ne alacağını bilmiyor, karşılığında bu başlatılmasına göre ne alacağını bilmiyor, işveren de bunun maliyetini önceden öngöremiyor. İşte bu, gerçekten işe iade davasında rakamsal olarak belirlenmesi aslında çok önem arz ediyor. Rakamsal olarak belirlenirse...

Peki, o zaman bu rakamsal olarak belirlenirse ne olur, hangi tarihteki ücret olacak? Burada, kanımca, dava tarihindeki ücret, demin buyurduğunuz gibi, orada o tarihte ücret yok çünkü çalışmıyor zaten işçi.

BAŞKAN – Yok yok, devam ediyor ya. Yani fesih haksız falan filan... Farazi devam var orada.

YARGITAY 22. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI SERACETTİN GÖKTAŞ – Evet. Boşa geçen süre ücreti bakımından bence müdahale etmemek lazım çünkü siz mademki kısmi bir geçersizlik kabul ediyorsunuz ama işe başlatma tazminatı konusunda geçersiz sayılan fesih tarihindeki ücret üzerinden hesaplanması çok daha pratik olur.

BAŞKAN – Peki, anladım.

TOBB temsilcisi, buyurun.

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. BURKAY ARAZ – Sayın Başkanım, sayın Komisyon üyeleri; tasarının Meclise gönderilmeden önceki versiyonlarında bu konuştuğumuz işverenler açısından sorunu çözen bir yaklaşım getirilmişti. Yalnız, sonrasında bunda bir değişiklik öngörüldü yani maddede yer alan “dört aylık ücret” önceki taslakta “tazminat” olarak değiştirilmişti.

Efendim, biz bu ücreti yani bu dört aylık boşa geçen vakitteki bedeli vermeme noktasında değiliz fakat adının “ücret”ten “tazminat”a dönmesinde...

BAŞKAN – “Tazminat” tabii ya. Çalışmadı, mahrum kaldı çalışmaktan “tazminat” onun adı.

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. BURKAY ARAZ – Biz de buna “tazminat” demek istiyoruz ama bir değişiklik olup “ücret ve diğer haklar” dendiğinde şöyle bir sıkıntı oluyor: Teşviklerden, işveren teşviklerinden faydalanamıyor, SGK’dan kimi cezalar yiyor, idari para cezalarına maruz kalıyor. Yani derdimiz işçinin o dört ayki alacağını almaması değil, yalnız bunun adına “ücret” denildiğinde işveren açısından başka hiç öngörülmecek cezalar ortaya çıkıyor efendim.

BAŞKAN – Anladım, tamam.

Buyurun Hanımefendi.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. YURDAGÜL GÜNDOĞAN – Sayın Başkan, değerli katılımcılar; buradaki arabuluculuk faaliyeti konusunda maddedeki bir tehlikeye dikkat çekmek

istiyorum. Ücret olarak, parasal olarak belirlenmesi, işçinin açıkça aleyhine bir sonuç doğurabilir, şöyle ki: Ara buluculuk faaliyetinin sonunda düzenlenen anlaşma tutanağında, icra edilebilirlik şerhi alınabilmesi için net miktarların olması gerekiyor. Bu formüle uydurabilmek için “ücretlerin ve hakların parasal miktarı” deniyor. Yani daha önceki uygulamada, üç ay, dört aylık olarak belirlenen miktar işçiyi koruyan bir düzenlemedir. Burada ise ay kavramı ortadan kalkacağı için çok daha sembolik ücretler, miktarlar bu tutanağa yazılabilir. Bu da geçerli ve icra edilebilirlik şerhi alınabilecek bir tutanak hâline gelir. İşçinin hakları da bu anlamda zarara uğrar, ihlal edilir kanaatindeyim. Bu kaygımı paylaşmak istedim. Eski hâlinin kalması, parasal şeklinde olması işçi aleyhine bir durumdur.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkürler efendim, çok sağ olun.

Buyurun Başkanım, bir ara söz istiyordunuz.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Seracettin Başkanımız olayı izah etti. Ben aslında, uygun görürseniz, uygulamasını anlatacaktım ama zaten izah edildiği için gerek yok.

BAŞKAN – Uygulama gerektiği kadar karışık ve Bakanlığın da bu karışıklığı giderecek formülleri geliştirme noktasında gayret içerisinde olduğunu biliyorum. Genel Kurula kadar umuyorum ki billurlaşır çünkü arkadaşımız, Barolar Birliğinden gelen hanımefendinin, arkadaşımızın... Doğru. Orada ne yerine getirilecek, edimin tutarı nedir, o bilinmelidir. Hesap edilebilir değer, böyle belirsiz alacak formülü içerisinde doğru değil, onu belirleyin.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Şimdi, malum, dava açılmadan önce ara bulucuya gidecekler işe iade talebiyle. İşe iade konusunda tarafların ara bulucuda anlaşmaları durumunda üç unsuru belirlemeleri gerekiyor: İşe başlama tarihini, boşta geçen süre alacağının parasal miktarını. Biliyorsunuz, bugün mahkemeye gidildiği vakit parasal miktar belirlenmiyor. Diyor ki mesela: İki aylık ücreti tutarında boşta geçen ücret. Üçüncü olarak da işe başlatmama tazminatının parasal miktarını... Yine mahkemelerde dört aydan sekiz aya kadar bir ay belirlenip mesela beş aya kadar “beş aylık ücreti tutarında işe başlatmama tazminatı” deniyor. Mahkemelerdeki bu ay esaslı belirleme lüksümüz ara bulucuda yok çünkü ara bulucuda tutulan son tutanağın icrai kabiliyeti haiz olabilmesi için orada rakam gözükmeli ve orada yazan ayı ay olarak yazdığımız takdirde, bir daha görüşme ya da davaya muhtaç olma durumu söz konusu olacak, Yurdağül Hanım’ın dediğini kabul edersek. Dolayısıyla kurgu, ara bulucudaki bu bir tazminat, diğer alacağın parasal miktar olarak belirlenmesi noktasında kanaatimizce doğrudur, icraya rahatlıkla konulabilmesi için.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Söz? Yok.

Önerge yok.

Komisyonun önerge yokluğunda işleme esas alacağı herhangi bir durum yok.

Resen de Bakanlık tarafından veya bir arkadaşımız tarafından bir önerge geliştirilmemiş.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 13-4857 sayılı Kanunun 91 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İşçilerin kanundan, iş ve toplu iş sözleşmesinden doğan bireysel alacaklarına ilişkin başvuruları üzerine, iş sözleşmesinin devam etmesi kaydıyla birinci fıkra hükmü uyarınca işlem yapılabilir.”

BAŞKAN – Söz? Yok.

Önerge yok.

Oya arz: Kabul... Ret... Oy çokluğuyla kabul.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 14- 4857 sayılı Kanunun 92 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “ve işçi şikayetlerini inceleyen bölge müdürlüğü memurları” ibaresi ile üçüncü fıkrasında yer alan “ile işçi şikayetlerini incelemekle görevli bölge müdürlüğü memurları” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

BAŞKAN – Söz ve önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul... Ret... Oy çokluğuyla kabul.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 15- 4857 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Zamanaşımı süresi

EK MADDE 3- İş sözleşmesinden kaynaklanmak kaydıyla hangi kanuna tabi olursa olsun, yıllık izin ücreti ve aşağıda belirtilen tazminatların zamanaşımı süresi beş yıldır.

- a) Kıdem tazminatı.
- b) İş sözleşmesinin bildirim şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan tazminat.
- c) Kötüniyet tazminatı.
- d) İş sözleşmesinin eşit davranma ilkesine uyulmaksızın feshinden kaynaklanan tazminat. “

BAŞKAN – Şimdi, terim birliği var mı bu iş sözleşmesiyle ilgili tasarı bütününde? “İş sözleşmesi” diyoruz, “hizmet akdi” diyoruz vesaire. Terim birliği var mı diye baktınız mı arkadaşlar? “İş sözleşmesi” mi diyor daha çok?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Borçlar Kanunu’muz “hizmet sözleşmesi”ni kullanıyor fakat İş Kanunu’muz “iş sözleşmesi” diyor. Biz de mümkün olduğu kadar “iş sözleşmesi” ifadesi üzerinden gitmeye çalıştık.

BAŞKAN – Onu dediniz, tamam.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Söz talebim var efendim.

BAŞKAN - Buyurun.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Dönüp altını bir kez daha çizmek istiyorum: Özellikle bu düzenlemede hukukun genel ilkelerinin tamamı işçi aleyhine olmak üzere bozuluyor.

Dava şartı meselesi: Dava şartı meselesinde, genel anlamda dava şartında eğer gerçeklemediyse bekletici mesele sayıyoruz. Oysaki burada bu genel kuraldan ayrılıp davayı reddediyoruz, dilekçeyi reddediyoruz, bir.

İki: Zaman aşımı süresi bakımından on yıllık zaman aşımını genel alacakları bakımından koruyoruz, işçiler bakımından beş yıla indiriyoruz. Yani bir işverenin başka bir işverenin ile ihtilafında on yıllık süreyi koruyoruz da işçiyle olan ihtilafında niye beş yıllık süreyi öngörüyoruz? Bunu da anlamak mümkün değil.

BAŞKAN – Pardon.

İşverenin işçiye karşı on yıl nereden... Necaticığım, onu anlayamadım.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – İhtilaflarında diyorum. Bu, işveren işçiyle davasında... Buradan

korunan kişi kim? Burada korunan işveren, işveren korunuyor burada, genel alacaklarda on yıl. Yani başka bir işverenin aynı işverene karşı açacağı davalarda zaman aşımı süresi on yıl; bu genel kural korunuyor. Ama aynı işverene karşı bir işçinin açacağı davada zaman aşımı süresi beş yıl, neden?

Dava şartı meselesini yine söyledim.

Bir husus daha vardı notlarımda, üç konuda ayrılıyordu şeyden... Neydi? Dava şartı meselesi, zaman aşımı meselesi, bir husus daha vardı, neyse, onu da unuttum, onu da Genel Kurulda söylerim. Dolayısıyla bakalım söylesin, belki ben de bulabilirim. Bu iki mesele de niye ayrılıyor genel uygulamadan?

BAŞKAN – Şimdi, bir: İşverenin işçiden hizmet akdine dayalı olarak “noksan ödedi, zorla tabanca çekti, benden aldı...” İstirdat davalarının zaman aşımı nedir?

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Üçüncüyü de söyleyeyim, hatırladım, notumu gördüm.

Üçüncü de genel ara buluculuk kurumu ihtiyari, işçi bakımından zorunlu.

Niye her üçünde de işçi aleyhine bir düzenlemeye gidiliyor?

BAŞKAN – İşçi aleyhine zorunlu değil.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Burada zorunlu.

BAŞKAN – Nispi zorunlu.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Burada zorunlu, başvuruda zorunlu.

BAŞKAN – Anlaşamazsa yok.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Hayır, orada zorunluluk yoktur, gönüllülük ve ihtiyarilik esas. Burada farklılaştırılıp bir zorunluluk getiriliyor. İşte, o zaman da biz AKP’yi “emek karşıtı” diye tanımladığımız zaman niye üzülüyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Neyse, hukuku doğru şey edelim.

Başkanım, işverenin hizmet akdinden kaynaklanan -fazla ödedi, noksan ödedi vesaire- istirdat davalarının bağlı bulunduğu zaman aşımı ne?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Başkanım, şöyle arz edebilir miyim: Malumunuz, Borçlar Kanunu 146’da alacaklar için on yıllık bir zaman aşımı süresi öngörülmüş. 147’de de tahdiden sayılan bir kısım alacaklar yönünden bu zaman aşımı süresi beş yıl olarak kurgulanmış. Bunlardan bir tanesi dönemsel alacaklar, ücret gibi. Bu dönemsel alacakların beş yıllık zaman aşımına tabi olmasını İş Kanunu’muz 32’nci maddede yine beş yıl olarak kurgulamış. Şimdi burada yapılan şey, feshe bağlı alacaklılar, o da tahdiden sayılan yani dört kalem tazminat yönünden sadece getirilen. Diğerleri on yıllık zaman aşımına tabi.

BAŞKAN – Sevgili Kardeşim, arkadaşların itirazlarına katılıyorum.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR KARARLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Şöyle Sayın Başkanım: İşverenin işçiye açacağı ihbar tazminatı burada beş yıla tabi, burada tahdiden sayıldığı için. “Niçin buradaki dört kalem artı yıllık izin ücreti?” dersiniz uygulamada yargı yükünü, iş yükümüzü artıran, en çok artıran dava türleri bunlar olduğu için; özellikle kıdem, ihbar ve yıllık izin ücreti.

BAŞKAN – Şimdi, bakın, şöyle bir madde ekleyelim arkadaşlar, sözlü olarak: “Bu fıkrafta sayılan alacaklılar bakımından işverenin işçiye karşı açacağı istirdat davaları da aynı zaman aşımına tabidir.” Doğru mu? Diyelim, tabii, olmaz o.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Başkanım...

BAŞKAN – Sevgili Kardeşim, bakın, “Kıdem tazminatını fazla ödedin.” dedi.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Başkanım, affedersiniz, bu sebepsiz zenginleşme olmayacak mı?

BAŞKAN – Olmaz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Niye?

BAŞKAN – Sözleşme geçerli.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Geçersiz.

BAŞKAN – Geçerli, sözleşme geçerli.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sebepsiz zenginleşme olur.

BAŞKAN – Tartışıldı o. İstirdat davası şey olmaz. Burada hizmet akdinden kaynaklanan genel dava...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Genel hükümlere mi tabi?

BAŞKAN – Sevgili kardeşim, bakın, arkadaşlar diyor ki...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – O zaman bir yıl olur.

BAŞKAN – Bir yıl olsa keşke. O zaman “Bu alacaklar bağlamında işçiye karşı işveren tarafından açılacak davalarda sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır.” deyin. Ama burada, bakın, içtihatlar var, yıllardır uğraştım ben. Şimdi, burada kanundan kaynaklanan... Kıdem tazminatı bizzat kanundan kaynaklanan borç. Kesinlikle beş yılsa beş yıl, on yılsa on yıl ama sen bir taraftan alacak davasında beş yıl, şeyde on yıl dedin.

Burada, arkadaşlar, şöyle: Bu alacak kalemleri bakımından işveren tarafından işçiye açılacak davalar dahi aynı zaman aşımına tabidir, konabilir. Şimdi Bakanımız da düşünsün, sizler de düşünün.

Buyurun.

YARGITAY 22. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI SERACETTİN GÖKTAŞ – Sayın Başkanım, tekrar saygılarımı sunuyorum.

Hukuk Genel Kurulunda da aynen sizin görüşünüz gibi çıktı, birkaç tane karar hatırlıyorum. İşverenin özellikle sehven ödediği bir tazminatı tekrar geri istemesi durumunda aynı zaman aşımının uygulanacağı yani...

BAŞKAN – Tabii, var canım, bir tartışma yok orada.

YARGITAY 22. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI SERACETTİN GÖKTAŞ – Benzer bir zaman aşımının, aynı, eşit zaman aşımının uygulanacağı şeklinde...

BAŞKAN – Yargıtayın son murafaası, murafaa tarihinin son murafaacısıyım. Rahmetli Çemberci yönetiyor, Çemberci’nin de Ankara Barosunda kabulünün referansı, o zaman Barolar Birliğinde Yayın Kurulu üyesiydi, iki yıl içerisinde diye bir süre vardı avukatlığa başvuru için, istifa etti ve kabul ettik. Orada içtihatla bu konuda benim murafaamdaki beyanlara içtihatla atıf yaptı. Bu çok açık ama burada bunu böyle koymasak dahi böyle olur, on yıl olmaz.

Buyurun üstadım.

PROF. DR. LEVENT AKIN – Sayın Başkan, bu 82’nci maddedeki düzenlemede 2 tane süre var yani bu istirdatta sebepsiz zenginleşme davasında eğer beş yıl dersiniz...

BAŞKAN – Değil.

PROF. DR. LEVENT AKIN – 2 tane zaman aşımı var orada, öğrenmeden itibaren iki yıl...

BAŞKAN – Tabii, canım, tabii.

PROF. DR. LEVENT AKIN – Ama onları da beş yıla çıkarmış olursunuz yani tam karar vermeniz lazım. Beş yıl dersek...

BAŞKAN – Hocam, burada var zaten yani içtihat bunu düzenlemiş. İstiyorsanız koyarız ama gerek yok. Yani bu istirdat davaları dahi eda davalarında cari olan zaman aşımına merbuttur, bu kadar basit ama bunu yazabiliriz de. İşveren tarafından bu konudaki...

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Uygulamada tereddüt yoksa yazmayalım, tereddüt varsa...

BAŞKAN – Yok, yok, bence hiç tereddüt yok.

ADALET BAKAN YARDIMCISI BİLAL UÇAR – Sayın Başkanım, bir düzenleme ihtiyacı varsa onu da Genel Kurul aşamasında değerlendirelim.

BAŞKAN – Tabii. Bakanımız burada olsaydı ikna ederdik.

Buyurun efendim.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Başkanım, madde, Komisyon toplantısının başladığından beri sıklıkla ifade edilen kayıt dışı işletmeler karşısında kayıtlı işletmeler açısından son derece önem arz eden bir madde. Şöyle ki: Ülkemizde bir şirketin ortalama ömrü yaklaşık beş-beşbuçuk yıl civarında. Zaman aşımı sürelerinin uzunluğu... Ki biz zaman aşımı sürelerini yaklaşık yüz yıl sonra değiştirmeyi bu masada konuşuyoruz, doksan yılı aştı malumunuz.

BAŞKAN – Evet, 1926 tabii.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Kayıtlı işletmeler uzun süreler hayatta kalıyorlar ve işçi mevcut on yıllık zaman aşımı süresinin sonuna yaklaşırken açılan davalarla elde ettiği haklarını kayıtlı işletmelerden alabiliyor ancak. Dolayısıyla burada getirilen beş yıllık zaman aşımı süresi hâlâ çok uzun bir süre. Bu sürenin iki yıla indirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Şöyle ki: İşçinin elde ettiği haklar ve sıklıkla bize ifade edilen işçinin iş sözleşmesinden kaynaklanan haklarıyla hayatını sürdürdüğü göz önünde bulundurulduğunda bu şekilde yaşamakta olan bir işçinin uzun zaman aşımı sürelerini bekleyerek bu hakkını talep etmesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığını, gerçekte bağdaşmadığını düşünüyoruz. Nitekim, yakın geçmişte özellikle yurt dışı müteahhitlik hizmetlerini üstlenen işverenlerimizin yurt dışına götürdüğü Türk işçileriyle ilgili olarak açılan davalarda elde edilen, zaman aşımı süreleri kullanılarak elde edilen sonuçlar ve birtakım örgütsel yapılanmalarla varılan bu sonuçlar bu ülkenin en ciddi, inşaat sektörünün en ciddi kayıtlı işverenlerini ekonomik sorunlarla karşı karşıya bırakmış durumdadır.

BAŞKAN – Faiz nereden başlıyor bu davalarda?

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Başkanım, Yargıtay Başkanımız burada, dairelerimizin kıdemlerin birleştirilmesiyle ilgili çok ilginç kararları oldu. Ben o detaylarla Komisyonunuzu yormak istemiyorum fakat zaman aşımı sürelerinin uzun olması özellikle kayıtlı işletmeler aleyhine bir mekanizma olarak kullanılmaktadır.

BAŞKAN – Mali mevzuat bakımından gider yazılıyor mu bunlar efendim?

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Efendim, gider yazılması bölümü benim uzmanlık alanımın...

BAŞKAN – Ama gider yazılıyor, devletin üzerine yüklüyorsunuz.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Ne olursa olsun bir işletmenin hukuki

risklerini, hukuki riskler sonucunda karşı karşıya kalabileceği ekonomik...

BAŞKAN – Ya haklıysa, işçi haklıysa ve gider de yazılıyorsa...

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – ...risklerini öngörülemez hâle getiriyorsunuz ve bunu ödeyecek olan kayıtlı işletmeler sadece. Dolayısıyla bu sürenin iki yıl olarak göz önünde bulundurulması gerektiğini günümüzün teknolojik imkânları göz önünde bulundurularak...

BAŞKAN – Peki.

Komisyonumuzun şiddetle karşı çıktığı, vücut diliyle karşı çıktığı anlaşılan görüşünüzü hayalinizde saklayın, zamanı gelince yasalaştırırız.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Kayıtlara geçmesi noktasında arz ettim ben Komisyonunuza ve buradaki maddede arz edilen tazminatlar arasında sendikal tazminatlar bulunmamaktadır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Peki. Gider olarak yazılıyor zaten.

Çok sağ olun, saygılar sunuyorum efendim.

Buyurun.

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. BURKAY ARAZ – Efendim, bizim de bu maddede şöyle bir görüşümüz var: İşverenler sulh yoluyla ayrıldıklarını düşündükleri bir çalışanla ilgili olarak çok uzun süreyle davayla karşılaşmakta, hazırlıklı olmadıkları için de bilgi, belgeyi bile tedarik etmekte zorlanmaktadırlar. Ayrıca, tazminata ilişkin zaman aşımı sürelerinin tespitinde hem tarafların alacak ve borç durumlarının erken dönemde varlığından haberdar olabilmeleri hem de... Bizim şuna şöyle bir önerimiz oldu: Ara buluculuk madem burada konuldu, dedik ki: İlk altı ay içinde ara buluculuğa başvurmuş olmaları hâlinde üç yıl, ilk altı ay ara buluculuğa başvurmamış olmaları hâlinde iki yıl. Tabii bu süreler değişebilir ama madem kanunun amacı ara buluculuğu teşvik etmek... Yani bu süre belirlenirken biz de düşmesi taraftarıyız ama “Komisyon olumlu bakmıyor.” dediniz. Yine kayıtlara geçmesi açısından biz de iki yıl istiyoruz ama madem ara buluculuğu destekleyeceğiz, ara buluculuğa ilk altı ay içinde gidilmesi hâlinde daha uzun bir süre, gidilmemesi hâlinde belki daha kısa bir süre verilebilir.

BAŞKAN – Zaman aşımı hukukunda parlak fikirlere pek itibar yok, kademeli bir zaman aşımı olabilir, iptila tarihi ile vuku tarihi, odur kademe. Onun dışında, onu yaparsa böyle, bunu yaparsa böyle, pratiklik... Efendim, başvurdun, başvurmadin, zaman aşımı...

Arkadaşlar, bakın, işveren temsilcilerine söylüyorum, para borçları alacaklının ikametgâhında ödenmesi gereken götürülecek borçlardandır, dava açılması şartına bağlı değildir. Arayacaksınız alacaklıyı... İngiltere öyle yapıyor, çeki yatırıyor, gönderiyor. Bekleme kardeşim, o açmadı davayı, bekleme, borçlunun tespiti davası aç, tevdi mahalli iste. Yani alacaklıyı temerrüde düşürme imkânları var.

Bakın, Komisyonun konuya vâkıf olduğunu farz edin. Bu konudaki derinliğinizi artırmanızı istiyorum, teşekkür ediyorum.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 16'yı okutuyorum:

MADDE 16- 4857 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 8- Ek 3 üncü madde, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra sona eren iş

sözleşmelerinden kaynaklanan yıllık izin ücreti ve tazminatlar hakkında uygulanır.

Ek 3 üncü maddede belirtilen yıllık izin ücreti ve tazminatlar için bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce işlemeye başlamış bulunan zamanaşımı süreleri, değişiklikten önceki hükümlere tabi olmaya devam eder. Ancak, zamanaşımı süresinin henüz dolmamış kısmı, ek 3 üncü maddede öngörülen süreden uzun ise, ek 3 üncü maddede öngörülen sürenin geçmesiyle zamanaşımı süresi dolmuş olur.”

BAŞKAN – Sükût var, zımni bir kabul var ama buna rağmen oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Madde 17’yi okutuyorum:

MADDE 17- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 88 inci maddesinin yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine tabi olanlardan ticari kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle basit usulde gelir vergisi mükellefi olanlar, gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olanlar ile tarımsal faaliyette bulunanların genel sağlık sigortası primi ile kısa ve uzun vadeli sigorta kolları primlerini ayrı ayrı tahsil edilecek şekilde prim ödeme tarihlerini veya dönemlerini belirlemeye Kurum yetkilidir. Bu fıkra kapsamında sayılan sigortalıların genel sağlık sigortası ile kısa vadeli sigorta kolları primlerinin ödenmesi zorunlu, uzun vadeli sigorta kolları primlerinin ödenmesi ise isteğe bağlıdır. Primi ödenmemiş uzun vadeli sigorta kollarına ilişkin süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilmez ve bu sürelerle ait primlere Kurum alacakları arasında yer verilmez. Süresinde ödenmeyen primlerin sonradan sigortalı ya da hak sahipleri tarafından ödenmek istenmesi hâlinde primi ödenmeyen sürelerin tamamı üzerinden talep tarihindeki 80 inci maddenin ikinci fıkrasına göre belirlenen prime esas kazanç tutarı esas alınarak hesaplanır ve hesaplanan tutar talep tarihini takip eden ay sonuna kadar ödenir.”

BAŞKAN – Bu konuda konuşmak isteyen var mı, Maliye Bakanlığı falan var mı?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Maliye Bakanlığı zaten karşı çıkmıştı.

BAŞKAN – Kardeşim, Maliyenin menfaati, ne diyorsunuz?

Buyurun.

BÜTÇE VE MALİ KONTROL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI ENGİN BİTER – Sayın Bakanım, bu konuda farklı bir çalışma olacak sosyal güvenlikle ilgili.

BAŞKAN – Bakan yapmadılar daha bizi.

BÜTÇE VE MALİ KONTROL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI ENGİN BİTER – Sayın Başkanım, çok özür dilerim, çok iyi olur ama.

Sayın Başkanım, bu konu başka bir çalışmada değerlendirilecek, hem 17’nci madde hem de 18’inci madde. Dolayısıyla, şu an taslaktan çıkarılmasının uygun olacağını düşünüyoruz efendim.

BAŞKAN – İç Tüzük’ümüzün 87’nci maddesinin üçüncü fıkrası gereği, tasarımızda bulunmayan bir kanunla ilgili önermeleri veya alt komisyon metinlerini tasarıda işleme koyma imkânından mahrum olduğumuz için, önergeyi işleme koymaksızın, maddenin kendisini de işleme koymuyorum. Bu çıkarılıyor, teselsülü ona göre yapalım. Resen uyguluyorum.

YASAMA UZMANI TANER GEÇMEZ – Başkanım, bizde ihdas edilip metne girdiği için önergeyle çıkaralım, kayıtlara girsin.

BAŞKAN – Peki, buyurun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Şimdi, Sayın Başkanım, biz bu konuyu orada da tartıştık,

87'nci maddeyi bildiğimizi. Ancak, her iki sayın bakanımızın da arzusu nedeniyle getirdik. Bu, mutlaka çıkması gereken bir kanun, büyük kamusal beklenti olan, dar gelirli BAĞ-KUR'lulara faydası olan bir husus. İnşallah, bir başka kanunda çıksın, arzumuzdur.

BAŞKAN – Rasyonel ama yeri değil diyorsunuz.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/850) esas numaralı İş Mahkemeleri Kanunu Tasarısı'nın çerçeve 17'nci maddesinin tasarı metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hilmi Bilgin

Sivas

Gerekçe:

Görülen lüzum üzerine maddenin tasarıdan çıkarılması amacıyla önerge verilmiştir.

BAŞKAN – Evet, 87'nci maddenin üçüncü fıkrasının amir hükmü karşısında, esasen işleme koymasak bile bir komisyon zarafeti içerisinde madde metninden çıkarılmıştır. Zaten çıkarmasaydık da hüküm ifade etmeyecekti.

Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde tasarıdan çıkarılmıştır, diğer maddeler buna göre teselsül ettirilecektir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 18- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 74- Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlarla tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan, Kuruma kayıt ve tescilleri yapıldığı hâlde, bu maddenin yayımlandığı ayın sonu itibarıyla on iki ay ve daha fazla süreye ilişkin prim borcu bulunanların, bu sürelerle ilişkin prim borçlarını, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ay başından itibaren üç ay içinde ödememeleri veya ilgili kanunları uyarınca yapılandırmamaları hâlinde, prim ödemesi bulunan sigortalıların daha önce ödedikleri primlerin tam olarak karşıladığı ayın sonu itibarıyla, prim ödemesi bulunmayan sigortalıların ise tescil tarihi itibarıyla sigortalılığı durdurulur. Durdurulan süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilmez ve bu sürelerle ilişkin Kurum alacakları takip edilmeyerek bunlara Kurum alacakları arasında yer verilmez. Sigortalılıkları durdurulanlardan bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında çalışmaya devam edenlerin sigortalılıkları bu maddenin yayım tarihini takip eden aybaşı itibarıyla yeniden başlatılır.

Ancak, daha sonra sigortalı ya da hak sahipleri tarafından talep edilmesi hâlinde 1479 sayılı Kanuna 5458 sayılı Kanuna eklenen mülga ek 19 uncu madde ile bu madde ve bu Kanunun ilgili maddelerine göre durdurulan sigortalılık sürelerinin tamamı, talep tarihinde 80 inci maddenin ikinci fıkrasına göre belirlenecek prime esas kazanç tutarı üzerinden borç tutarı hesaplanarak ihya edilir. Hesaplanan borç tutarının tamamını, borcun tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde ödedikleri takdirde, bu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilir. Tebliğ edilen borç tutarının bu süre içinde tamamen ödenmemesi hâlinde bu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilmez ve bu madde kapsamında ödenmiş olan tutarlar ilgilinin prim ve prime ilişkin borcunun bulunmaması kaydıyla faizsiz olarak iade edilir. İhya edilerek kazanılan hizmet süreleri borcun ödendiği tarihten itibaren geçerli sayılır.

Birinci fıkraya göre sigortalılıkları durdurulanlar ile bunların bakmakla yükümlü olduğu kişiler hakkında 1/1/2012 tarihinden bu maddenin yürürlük tarihine kadar durdurulan süreler için genel sağlık

sigortası hükümleri uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.”

BAŞKAN – Madde üzerinde bir adet önerge vardır, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/850) esas numaralı İş Mahkemeleri Kanunu Tasarısı’nın çerçeve 18’inci maddesinin tasarı metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hilmi Bilgin

Sivas

Gerekçe:

Görülen lüzum üzerine maddenin tasarıdan çıkarılması amacıyla önerge verilmiştir.

BAŞKAN – Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde metinden çıkarılmış, nötrleştirilmiş, varlığı sona ermiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 19- 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine “gerçekleştiren,” ibaresinden sonra gelmek üzere “ tarafların çözüm üretemediklerinin ortaya çıkması hâlinde çözüm önerisi de getirebilen,” ibaresi ve (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“e) İdare: 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan idare ve kurumlar ile 5018 sayılı Kanunda tanımlanan mahalli idareler ve bu idareler tarafından kurulan işletmeleri, özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmelerini, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıkları,”

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi yok, önerge yok.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 20- 6325 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “ taraflar da” ibaresi “ taraflar ve görüşmelere katılan diğer kişiler de” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi yok, önerge yok.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 21- 6325 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasına “arabulucular,” ibaresinden sonra gelmek üzere “uzmanlık alanı dâhil” ibaresi ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Daire Başkanlığı, arabulucuların uzmanlık alanlarını ve uzmanlığa ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Başkanım, bir açıklama yapabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR –

Başkanım, alt komisyonda bir tartışma oldu, onu arz etmek isterim. Şimdi, tasarımız şunu öngörüyor: Ara bulucularımız uzmanlık alanlarını kullanabilsinler unvan olarak. Alt komisyondaki tartışmalardan yola çıkarak söylüyorum, yani şöyle olsun denilmişti... İş hukukunda uzman, ara bulucu, avukat; üçünü beraber kullansın gibi bir yapı var şu anda fakat alt komisyon buna rıza göstermemişti, “Sadece ara buluculuk ve avukatlık birlikte kullanılsın, uzmanlık kullanılamasın.” demişti. Şimdi huzurunuzdaki 21’inci ve biraz sonra 23’üncü maddelerde getirilen önergeler bunu sağlamaya yöneliktir.

Arz ederim Başkanım.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Başkanım, şimdi, mesele burada şu: Ara bulucular, malum, üç alanda ihtisas yapabilecek ve bunlar da yazılacak sicile. Diyelim ki uzman, iş hukuku ara bulucusu, ticaret hukuku ara bulucusu, gayrimenkul hukuku. Bir de avukatlık unvanında, malum, akademik kariyerin dışında da bir başka unvan yazılamıyor. Şimdi, burada “iş hukuku ara bulucusu -virgül- ticaret hukuku ara bulucusu -virgül- gayrimenkul ara bulucusu -virgül- avukat” yazacak.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ne mahzuru var yazmanın?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – “Ara bulucu, uzman” yazacak, sonuçta o uzmanlığın bu tabelada yazılması doğru bir şey değil, haksız rekabete sebep olacak bir şey. Sicilinde yazılsın, tabelada yazılmasın.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Onu yazarsan “emekli başsavcı”, “emekli hâkim” diye...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – O sebeple biz “Yazılmasın.” dedik ve Bakanlıkta –sağ olsun- bu dediğimiz çerçevede önergeler hazırlandı, doğrusu da bu.

BAŞKAN – Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyon Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/850 esas numaralı İş Mahkemeleri Kanunu Tasarısı’nın çerçeve 21’inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hilmi Bilgin

Sivas

“MADDE 19- 6325 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

(3) Daire Başkanlığı, arabulucuların uzmanlık alanlarını ve uzmanlığa ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

Gerekçe:

Önergeyle, sicile kayıtlı ara bulucuların, ara buluculuk unvanını, uzmanlık alanıyla birlikte kullanabileceklerine dair hüküm tasarı metninden çıkarılmaktadır.

BAŞKAN – Oylarınıza arz ediyorum önergeyi: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 22- 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN – Önerge? Yok.

Söz? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 23- 6325 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Arabuluculuğa ilişkin uzmanlık alanının kullanılması bu yasağın kapsamı dışındadır.”

BAŞKAN – Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/850 esas numaralı İş Mahkemeleri Kanunu Tasarısının çerçeve 23 üncü maddesinin tasarı metninden çıkarılmasını, sonraki maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif deriz.

Hilmi Bilgin

Sivas

Gerekçe:

Önergeyle, arabuluculuğa ilişkin uzmanlık alanının kullanılmasını reklam yasağı kapsamı dışına çıkartan düzenleme uygulamada yol açabileceği sorunlar dikkate alınarak tasarı metninden çıkarılmaktadır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Madde çıktı. Oylanacak bir şey kalmadığı için oylayamıyoruz, usulü imkânsız.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 24- 6325 sayılı Kanunun 13 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Arabuluculuk ücretini karşılamak için adli yardıma ihtiyaç duyan taraf, arabuluculuk bürosunun bulunduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesinin kararıyla adli yardımdan yararlanabilir. Bu konuda 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 334 ila 340 ıncı maddeleri kıyasen uygulanır.”

BAŞKAN – Söz? Yok.

Önerge? Yok.

Maddeyi oylarınız arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 25- 6325 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(6) Arabuluculuk müzakerelerine taraflar bizzat, kanuni temsilcileri veya avukatları aracılığıyla katılabilirler. Uyuşmazlığın çözümüne katkı sağlayabilecek uzman kişiler de müzakerelerde hazır bulundurulabilir.”

“(7) Tarafların çözüm üretemediklerinin ortaya çıkması hâlinde arabulucu bir çözüm önerisinde bulunabilir.

(8) Arabuluculuk müzakerelerinde idareyi, üst yönetici tarafından belirlenen iki üye ile hukuk birimi amiri veya onun belirleyeceği bir avukat ya da hukuk müşavirinden oluşan komisyon temsil eder.

Komisyon, arabuluculuk müzakereleri sonunda gerekçeli bir rapor düzenler ve beş yıl boyunca saklar.

(9) Komisyon üyelerinin arabuluculuk faaliyeti kapsamında yaptıkları işler ve aldıkları kararlar sebebiyle açılacak tazminat davaları, ancak Devlet aleyhine açılabilir. Devlet ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan üyelere ödeme tarihinden itibaren bir yıl içinde rücu eder.

(10) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir.”

BAŞKAN – Niye görevi kötüye kullanmayı hasrediyorsunuz Başkanım? Hukuka aykırılık varsa...

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Başkanım, usulen biz biraz daha zor olanı...

BAŞKAN – Ağır kusur olabilir, görevi kötüye kullanma mahkûmiyeti gerektirir.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Biraz daha zor olanı dercettik Sayın Bakanımızın talebi üzerine.

BAŞKAN – Yani “Rücu etmesin devlet.” diyorsunuz.

Söz?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. YURDAGÜL GÜNDOĞAN – Söz var efendim.

BAŞKAN – Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. YURDAGÜL GÜNDOĞAN – Öncelikle, bu maddenin (6)’ncı fıkrasında “müzakereye kanuni temsilcilerin, avukatların yanı sıra uyuşmazlığın çözümüne katkı sağlayabilecek uzman kişiler de müzakerede hazır bulundurulabilir” eksiktir. Burada özellikle gizlilik şartının korunması, artı, iki tarafın da muvafakatının aranma şartının burada yer alması gerekir çünkü özellikle, zayıf olan taraf, güçlü taraf bir de uzman kişiyle geldiğinde kendini daha da zayıf hissedecektir. Bu nedenle, burada “karşı tarafın muvafakatıyla hazır bulundurulması” denmesi daha isabetli olur kanaatindeyim.

Sayın Başkan, (7)’nci fıkra ise aslında, önce bir hüküm okundu, geçti, ben söz isteyecektim, onunla ilgili de söylüyorum. “Tarafların çözüm üretemediklerinin ortaya çıkması hâlinde ara bulucu bir çözüm önerisinde bulunabilir.” Bu hüküm, bu düzenleme bugüne kadar bizim hukuk sistemimizde kabul ettiğimiz ara buluculuk sisteminin...

BAŞKAN – Tükenen konulara geri dönme imkânından mahrumuz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. YURDAGÜL GÜNDOĞAN – Yok, hayır, değil.

Tamamen ara buluculuk sistemine aykırı, şu anda uygulama yaptığımız Arabuluculuk Yasası’na aykırı bir hükümdür çünkü bu yasada aynen şu hüküm vardır: “Arabulucu hukuki bilgilendirmede bulunamaz, yönlendirme yapamaz.” Buradaki çözüm önerisi, ara bulucuya hukuki bilgi verme, çözüm önerisi sunma yetkisini getirmektedir, yasanın kendi içerisinde aykırılık teşkil etmektedir, artı, tarafların serbestçe iradelerini koymasını öngörür yasamız. Bu çözüm önerisi tarafların serbest iradesini etkileyecek bir öneridir. Özellikle, zayıf taraf, ara bulucunun getireceği öneriyi etki altında kalarak kabul edebilir, bu da doğan sonucu kuşkuyla karşılamasına yani memnuniyetle ayrılmamasına, daha sonrasında pişmanlık duymasına neden olabilir. Bugüne kadar 15 bin ara bulucuya bu sistemin aykırısına, kolaylaştırıcı ara buluculuk sistemiyle eğitim verildi, sınav yapıldı. Şu anda bu madde bu sistemi değerlendireci ara buluculuk sistemine çeviren bir hükümdür. Bunun çıkartılması gerekir;

aksi hâlde, uygulanmasında ilk önce zarar görecektir ara buluculuk kuruludur, arkasından da tarafların memnuniyetidir.

BAŞKAN – Siz yetkin bir hukukçusunuz. Tükenen, Komisyonun iradesi ortaya çıkan bir konunun yeniden müzakeresinin usulü var.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. YURDAGÜL GÜNDOĞAN – Hayır, bununla bağlantılı bir madde daha vardı, orada söz almadım ama burada açıkça düzenlendiği için burada söylüyorum yoksa geçmişe yönelik değil. Keşke, orada da anlayabilseydim orada da söylerdim. O anlamda, yoksa geçmişe yönelik değil Sayın Başkan.

Ayrıca, bir cümle daha söylemek istiyorum çünkü bu gerçekten çok önemli. Getirilecek bu değişiklik, ara buluculuk faaliyetini yargısal faaliyete yaklaştıracaktır. Ara buluculuğu da yargı erki yapan bir kişi hükmüne dönüştürecek. Tehlikeli ve mutlaka üzerinde hassasiyetle durulması, çıkarılması gerekli bir madde olduğu kanaatindeyim.

Teşekkürler.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Arkadaşlar, niye koymuşlar bunu?

BAŞKAN – Arkadaşımızın kaygıları öyle şey değil.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. YURDAGÜL GÜNDOĞAN – Biz alt komisyonda da bunu çok tartışmıştık.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Başkanım, neticede bu bir tercih. Şu ana kadar uygulanan ara buluculuk kolaylaştırıcı ara buluculuk. Arabuluculuk Kanunu’nun 2’nci maddesini az evvel maddeyle değiştirdik. Orada tarafların çözüm üretmediklerinin anlaşılması hâlinde ara bulucuya çözüm önerisi sunabilme yetkisi verildi. Bu 15’inci madde de, şu an konuştuğumuz madde de orada tanımlanan hususun uygulama biçimini anlatıyor. Burada, ara bulucularımız taraflara çözüm önerisi üretmek zorunda değil. İhtiyaç duyarsa böyle bir yetkisi olsun istiyoruz, kullanır, kullanmaz kendi bileceği iş. Yani uygulamada kolaylaştırıcıdan değerlendirici ara bulucuya geçiyoruz. Biz sakıncası olmadığını ön görmüştük.

BAŞKAN – Sizin bir açıklamanız var herhâlde Hocam.

Buyurun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ MEDENİ USUL VE İCRA İFLAS HUKUKU ANA BİLİM DALI UZMANI ALPER BULUR – Bu iki model de dünyada uygulaması olan modeller yani kolaylaştırıcı ve değerlendirici. Tabii ki Sayın Bakanlığımızın da ifade ettiği gibi, tamamen iradeye kalmış bir husustur. Fakat tabii ki insancıl yaklaşım barındırdığını biliyor olmamız lazım ara buluculuk benzeri barışçıl yöntemlerin, temelinde de bireyin gücüne dayanır. Yani uyumsuzluğu bireylerin çıkardığı bir müzakere sürecidir ara buluculuk süreci, ara bulucu sadece bu müzakereyi yönetir. Uyuşmazlığı bireyler çıkarır, sonucu bireyler bilir. Dolayısıyla, biz ara bulucu olarak taraflara şunu söylüyoruz sürecin başında şunu ifade ediyoruz, diyoruz ki: “Burası mahkeme değil. Biz hâkim veya hakem değiliz, haklıyı, haksızı ayırmayacağız, karar vermeyeceğiz, hukuki tavsiyelerde bulunmayacağız.” Bunları söylememizin sebebi şundandır: “Rahat olun, rahat rahat konuşun bizimle.” Çözüm önerisi getiren veya getirmeyen modele geçtiğimiz zaman, çözüm önerisi getirmez ise ara bulucu, taraflar kendini biraz daha rahat hissediyorlar gerçekten. Hak temelli yaklaşımdan ziyade menfaat temelli yaklaşım gösterebiliyorlar. Hani, mesela, ara buluculuğun avantajlarından birisi de tarafların rahat ifade etmesidir kendilerini. Çünkü son tahlilde bir çözüm önerisi getireceğini düşünürse -olumsuz tarafından yaklaşıyorum, olumlu tarafları da var Bakanlığımızın ifade ettiği gibi- kendilerini daha rahat hissederler diye biz ifade ediyoruz. Ama yasa “Çözüm önerisi getirir veya getirmez.”

diye açıkladığı için imkân vermiş ara bulucuya fakat yanlış anlaşılmaya mahal verebilir. Akademik bakış açısıyla -bunu söylemem gerekiyor tabii ki- çözüm önerisi getirmeyen modelin ara buluculuk kurumunun doğasına daha uygun olduğunu biz ifade etmek istiyoruz ama bu bir tercih meselesidir, yasa koyucunun tercihidir. Ara buluculuk sürecindeki irade bozukluğunun da artmasını engelleyecektir çünkü çözüm önerisini ara bulucu getirip de taraflar bunun üzerine müzakere ederse, bu ister istemez yarın öbür gün irade bozukluğu sorunları ortaya çıkartabilir. Şu an mesela ciddi anlamda düşük bir oran var irade bozukluğu konusunda, bu sayının artmasından ben endişe ediyorum. Mesela, 14 bin uyumsuzluk geldi, yüzde 94 anlaşma oranımız var ve anlaşılan o anlaşmalarda da irade bozukluğu hemen hemen hiç yok. Bu çok iyi bir şey, çok güzel bir şey ama bunu ara bulucunun getirdiği çözüm önerisi üzerinden ortaya koyarsak bir irade bozukluğu söz konusu olabilir ileride, bu müzakere sürecinin sonunda diye düşünüyorum.

Çözüm önerisi getirmeyen modelin tercih edilmesi daha doğrudur çünkü çözüm önerisi getiren model getirdiğiniz zaman çok basit bir ifade kullansanız da farklı algılar yaratabiliyor. Biz bunu anlıyoruz ama herkes anlayabilir yani kolaylaştırıcı modelden geçişi. Ben onu söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkürler.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Ama bence eğer yüzde 90 anlaşmışlarsa böyle bir şeye ihtiyaç yoktur. Yüzde 20-30 filan...

BAŞKAN - Buyurun.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Şimdi, Sayın Başkanım, bu, gerçekten, daha yeni doğmuş, yaşatmaya çalıştığımız bir müesseseye gölge düşürecek bir girişim olur yani ara bulucu bir anlamda iki taraf arasındaki bir ortak noktayı bulan kişi demektir. Eğer biz bunu çok zorlamaya kalkarsak bu sefer o getireceği çözüm önerisi mutlaka bir tarafın daha fedakârlıkta bulunmasını gerektirecek bir sonuç yaratabilir ve bu müessese gölgelenir. Bu anlamda, madem bir şeyi yeni yaşama geçirip yaşatmaya çalışıyorsanız bunu daha fazla zorlamayın derim. Gerçekten de (7)'nci fıkranın tasarından çıkarılması yerinde olacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – “Korse damarları sıkıyor.” diyorsunuz, kan dolaşımı durur.

Buyurun Necaticğim.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Genel Müdürün yaptığı değerlendirme aslında tüm çalışmanın düşünsel arka planını ortaya koyan bir ifadedir, “Bu bir politik tercihtir.” dedi. Aynen de böyledir. Cümle aynen böyle, aynen böyle konuştu: “Bu bir politik tercih. Dünkü yaklaşımınız kolaylaştırıcı ara buluculuk üzerinedir, şimdi, bu defa değerlendirici ara buluculuğu uygun görüyoruz ve bunu destekliyoruz.” dedi. Aynen böyle konuştu, ben de not aldım. Dolayısıyla da burada politik bir tercih var, bu tercihin işçilerden yana olmadığı açık. Şimdi, süreç içerisinde sürekli anlatılıp gelen bir durum vardı; başvuru zorunluluğu. “Anlaşmak zorunlu değil.” denildi fakat burada yapılacak değerlendirmenin başlangıçtan beri söyleyegeldiğimiz “Evet, hakkın 40 lira ama 20 liraya razı olmazsan üç yıl sürünürsün.” şeklindeki bir değerlendirmeden daha öte bir değerlendirme olacağını düşünmüyorum. Başka ne konuşulacak bu konuda? Dolayısıyla “Hakkından vazgeç, otuz yıllık birikiminden vazgeç. Bunun yarısına, dörtte 1’ine -her neyse- ona razı ol.” şeklindeki bir dayatmanın, bir ikna sürecinin işçilerin önüne konulduğunu görüyoruz. Dolayısıyla da bu sürecin politik bir arka planının olduğunu görüp tespit ve teşhir ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşhir mi, teşhis mi?

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Teşhir.

BAŞKAN – Teşhircilik pek iyi olmaz Necaticğim.

Buyurun.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Şimdi, evet, ben de şunu söylemek istiyorum: Önce, Necati Bey, şu sözüne pek katılmıyorum: “Hep işçi aleyhine.” diye peşin peşin söylüyorsun. Bu sadece işçiyle ilgili bir şey de değil yani, genel bir kanun olduğu için işçi de var, başkaları da var bunun içinde. Bu bir.

İkincisi, ben şunu söylemek istiyorum: Yüzde 94 eğer başarı sağlandıysa biz bununla yüzde 100’e mi çıkmak istiyoruz? Onu anlamak istiyorum ben şimdi. Yüzde 94 başarı çok büyük bir başarıdır. Şu andaki uygulamayla biz bunu sağladık ise o hâlde niye değiştiriyoruz? Bence bunu değiştirmenin bir manası yok. Bakın, değiştirdiğimiz takdirde şunlar karşımıza çıkacaktır: Her hâlükârda iki taraftan birisi diyecek ki: “Bu ara bulucu öbürünün adamı, onun lehine konuşuyor.” ya da belki öteki için aynı şeyi söyleyecek. Ara bulucu hakkında ikisinden birisinin bir şüphesi olacak ister istemez. Buna ihtiyaç yok. Deseydiniz “Bu, yüzde 20, yüzde 30’larda. Belki bu şekilde ara bulucu da devreye girmek suretiyle bir katkı sağlayabilir ve bunu yukarı çıkarabilir.” diye düşünseniz... Düşünemezsiniz çünkü yüzde “yüzde 94” diyorsunuz artık ve şu anki uygulamayla bunu yapabildiğimize göre, bence “Artık geriye kalan yüzde 5-6’lık kısmı da dâhil edeceğiz.” düşüncesiyle böyle bir değişikliğe ihtiyaç olmadığını düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Başkanım, sabahleyin konuşuldu o. Şimdi, ihtiyaride -dediğiniz gibi- oranlar yüzde 94, zorunluyla geçtiğimiz vakit bu oranları tutturmamız mümkün değil. İkinci olarak: İş hukukunda uzman ara bulucular bu kapsamda ara buluculuk yapacak dolayısıyla yerine göre işçinin haklarını da orada ortaya koyabilecekler. Ama burada ifadeye dikkat ederseniz, “... tarafların bir çözüm üretemediklerinin ortaya çıkması hâlinde...” Yani aksi takdirde, masa devrilecek. Masa devrilmesin, son bir öneri daha getirsin. Kaldı ki bizim burada getirilen öneri yarın yargılamada kimsenin önüne konulmayacak tekrar, orada olay kapanacak.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Çoğu zaman fiilen buna benzer bir şey de çıkabilir ortaya ama bunu yasal hâle getirirsek mutlak surette o artık bir şey dayatacaktır bence. O sıkıntı var.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Başkanım, söz hakkı verecek misiniz?

BAŞKAN – Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Teşekkür ederim Başkanım.

Şimdi, doğrusu, işin temel mantığı, tasarının temel mantığı işçiye yargısal yolla hak arama yolundan alıkoyup daha çok uzlaşma ya da ara bulucu yoluyla sorunları çözme mantalitesi üzerine kurulu yani deyim yerindeyse işçi sürekli bir biçimde yargıya gitmeden ara bulucu kanalıyla sorunun çözümüne zorlanmakta. Tabii buradaki aslında korunmak istenen menfaat, genel gerekçede de sürekli dile getirildiği gibi, mahkemelerin yükünü hafifletme. Mahkemelerin yükünü hafifletelim derken işçinin hak arama alanını ha bire daraltıyoruz. Temel mantık bunun üzerine kurulu. Dolayısıyla böyle olunca da, ara bulucuya da çözüm üretme yetkisini verdiğimizde ne yapmış oluruz? Birincisi, bir taraftan yargısal bir makam olarak kabul etmiyoruz, bir yargı mercisi olarak kabul etmiyoruz ama yargı yetkisini devrediyoruz. Burada ciddi bir sakınca var. İkincisi, çözüm üretme ya da çözüm önerisinde bulunma yetkisini vermekle aslında her iki tarafı da ama özellikle işçiye çözüme zorlama gibi, dayatma gibi bir inisiyatifi de vermiş oluyoruz. Dolayısıyla böyle bir inisiyatife sahip olan ara bulucu bu yetkiyi kendisinde gördüğü zaman mutlaka bir çözümü dayatacağından dolayı -muhtemelen işvereni de ama-

zayıf olan işçiyi daha fazla zorlayacaktır.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Burada “işçinin aydınlatılması” diye...

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Bu da yargı denetiminden ya da yargısal hak arama yolundan işçiyi alıp mahkûm etmektir. Daha önceki şeylerde de ifade ettim: Tasarının mantığı, sürekli bir biçimde işçiyi ha bire bir baskı altında, bir psikolojik baskı altında tutma. İşçinin ekonomik durumunu da dikkate aldığımızda, aslında psikolojik olarak da işçi, uzun vadede, evet, elde edeceği haklarını belki kısa sürede elde edeceği için işveren lehine ciddi anlamda tavizler verecektir yani bu realiteyi de görmek lazım. Yani üç yıl, dört yıl sonra elde edeceği 40 milyar, 50 milyar bir kazanç yerine, zaten dar gelirli olan, günlük geçimini sağlamakla büyük sıkıntılar yaşayan işçi 40 milyar değil ama o gün, o an için belki 15 milyara razı olacak gibi bir durumla karşı karşıya kalacaktır. Bu anlamda bu fıkranın kaldırılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Buyurun üstadım.

AV. ŞENOL BARAN – Teşekkür ederim. Ben avukat, ara bulucu Şenol Baran.

Başkanım, şu ana kadar sabırla dinledim ama...

BAŞKAN – Pardon, bir dakika...

Sabırla dinle de burada bir milletvekiline söz verdim üstadım, ondan sonra söz vereyim.

BAŞKAN – Buyurun.

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, şimdi, burada ara bulucuyu direkt töhmet altında bırakacak, peşinen ön yargılı yapacak değerlendirmeleri de doğrusu uygun bulmuyorum. Çünkü burada maksadımız bizim işveren ve işçi arasındaki bir ihtilafı barışçıl yollarla çözmek değil mi? Bunu da yapacak müessesenin başında ara bulucu var. Zaten orada madde metninde “Arabulucu, çözüm üretilmediği takdirde bir çözüm önerisinde bulunabilir.” diyor, “bulunur” demiyor, emredici bir hüküm yok, ihtiyari bir hüküm var. Dolayısıyla hem ara bulucu olacaksınız hem bir müessese koyacaksınız tarafların tamamen kabul ya da kabul etmeme tercihi olan bir noktada çözüm üretme makamında olan ara bulucuya bu imkânı vermeyeceksiniz. Bu, müessesenin ruhuna aykırı bir durum olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sağ olun.

Arkadaşımıza söz verelim, buyurun.

AV. ŞENOL BARAN – Başkanım, şu ana kadar yapılan konuşmalarda ara bulucular farklı bir şekilde anlatıldı. 2013’ten beri bu müessesenin içinde olan 3 sicil numaralı ara bulucuyum. Şimdi, sayın vekillerimizin belirttikleri şekilde bize bir eğitim verilmedi. Kolaylaştırıcı ara bulucuda yani sayın hocamızın ve Yurdağül Hanım’ın söylediklerine katılıyorum. Ancak taraflar arasındaki görüşmelerde açık bir nispetsizlik olması hâlinde ara bulucunun ara buluculuk görüşmelerine son vermesi özellikle eğitimlerde bize verildi. Yani açık nispetsizlik hâlinde ara bulucunun ara buluculuk görüşmelerini devam ettirmesi zaten söz konusu değil. Velev ki eğer Komisyonca bu değişiklik kabul edilirse bu takdirde dahi açık nispetsizlik varsa ara bulucunun zaten görüşmeleri devam ettirmesi mümkün değil. Yani görevi gereği bunu yapmaması gerekiyor. Ha, buradaki öneri, örnek veriyorum, biri 60 binde kaldı, biri 40 binde kaldı, 45 binde kaldı, 50-55’te buluşmaları mümkün. Ha, o anda belki eğer taraflar kabul ederse bir öneri olabilir ama bunun dışında ara bulucunun açık nispetsizliği göre göre o ara buluculuk anlaşma tutanağını düzenlemesi mümkün değil.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

MADDE 26- 6325 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi aşağıdaki şekilde ve ikinci fıkrasında yer alan “ Taraflar veya vekillerince” ibareleri “ Taraflar, kanuni temsilcileri veya avukatlarının” şeklinde değiştirilmiştir.

“d) Uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olmadığına tespit edilmesi.”

BAŞKAN – Söz yok, önerge yok.

Oya arz: Kabul... Ret... Oy çokluğuyla kabul.

MADDE 27- 6325 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “ asıl uyuşmazlık hakkındaki görev ve yetki kurallarına göre belirlenecek olan mahkemeden” ibaresi “ arabulucunun görev yaptığı yer sulh hukuk mahkemesinden” şeklinde ve üçüncü fıkrasında yer alan “ üzerinden de yapılabilir” ibaresi “ üzerinden yapılır” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(4) Taraflar ve avukatları ile arabulucunun birlikte imzaladıkları anlaşma belgesi, icra edilebilirlik şerhi aranmaksızın ilam niteliğinde belge sayılır.

(5) Arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılması hâlinde, üzerinde anlaşılan hususlar hakkında taraflarca dava açılmaz.”

BAŞKAN – Önerge yok.

Buyurun.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Bu gabin meselesi nasıl çözülecek? Bu konuda neler söyleyecekler bize? Aşırı bir nispetsizlik varsa anlaşmada tarafların anlaştıkları hususlarda, hakkın kendisi ve anlaşılan miktar arasında aşırı nispetsizlik varsa, bununla ilgili bir tekrar irade fesadı varsa, bilgisizlikten kaynaklı bir durum varsa bu gibi hâllerde yeni baştan bir dava konusu yapılabilecek mi, bunu giderecek mekanizma olarak neyi düşünüyorlar?

BAŞKAN – Cevap verebileceğiniz bir alan olmamalı bu zannediyorum, genel hükümler.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – İrade fesadı hâlleri zaten bu hükmün dışında. Bu her zaman ileri sürülebilir.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – İlâm hükmünde bir belge bu, ilam hükmünde bir belge var burada.

BAŞKAN – İrade fesadı hâllerinde genel hukukun çıkış yolları ne ise oradakiler o kadar.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Yani ciddi bir korumasızlık söz konusu burada o zaman.

BAŞKAN – Koruma olur, gabin olursa olur mu ya, hemen onu şey edersin, irade fesadı, ihtiyati tedbir alırsın, durdurursun, infazı şey edersin.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Yani haklarını bilememezlikten kaynaklı bir şekilde ciddi bir nispetsizlik ortaya çıkarsa...

BAŞKAN – Şimdi, şu...

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Avukat zorunlu değil işte, baştan beri konuşuyoruz onu, zorunlu bir avukatlık yok.

BAŞKAN – İhtilaf olsun, yanıltma olsun, gabin olsun yani edimler arasındaki fahiş oransızlığı...

NECATİ YILMAZ (Ankara) – İşte baştan beri Barolar Birliğinin söylediği yanında bir avukat olsun, kabul gördü mü, görmedi.

BAŞKAN – O zorunlu, bakın şöyle: Avukat oluyor ama...

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Ama seçimlik bir şey var, zorunlu bir destek söz konusu değil.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – İlam olmasının şartında avukat zorunlu zaten, avukat yoksa ilam şartı olmuyor.

BAŞKAN – Olmuyor evet, avukat olacak, peki.

Ekim Bey, buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN - Saat ilerledi, tabii, sabrınıza sığınıyorum. Şimdi, Anayasa açısından belki buradaki en fazla tartışılmalı husus 5'inci fıkra oluyor: "Arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılması hâlinde, üzerinde anlaşılan hususlar hakkında taraflarca dava açılmaz." deniyor. Şimdi, üzerinde dava açılmayacak hususlar Anayasa uyarınca nelerdir? Ara buluculuk faaliyetinde bir anlaşmaya varılması esasen bir özel hukuk sözleşmesidir. Yani ara bulucu var, taraflar var, bildiğimiz bizim özel hukuk sözleşmesi, tıpkı bir borç doğuran sözleşme gibi, iki taraf arasındaki bir sözleşme gibi bu, ara bulucunun orada olması işleme bir resmiyet kazandırmaz.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) - Kazandırmaz olur mu ya, kazandırıyor.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN - Kazandırmaz, ara bulucu kamu hizmeti yapmaz, ara bulucu kamu görevlisi değil, kamu adına da hareket etmez, izine tabi olması yetmez.

BAŞKAN – Taraflar anlaştı, artık modern hukukta tarafların gönüllü olarak anlaşmaları hâkimin araştırmayla ortaya çıkardığı ilam çözümünden daha etkili, burada problem yok ama burada ne yapılmasını istiyor?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN - Örnek vereyim. Biraz önce meslektaşım da bir örnek verdi, çözüm önerisinde bulundu duruma ilişkin olarak. Bir taraf 60 bin lira diyor, öbür taraf 40 bin lira diyor, öbürü de 50 bin lira diyor. Oysa orada da alacaklının hakkı işte 60 bin de olmasın, bilmiyor ki o hakkını, 150 bin lira olsun. Çözüm önerisinde de eğer o 50 bin lirayı dile getirecek olursa tazminat sorumluluğu doğacak, o yüzden yanlış yapılıyor orada. Şimdi, dava açılmayacak husus benim bildiğim kadarıyla kesin hükümdür, buna kesin hükümdür diyemeyiz.

BAŞKAN – Dava dışı kesin çözümleri nasıl meşrulaştıracamız biz?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN - Bulamayız ki zaten "üzerinde anlaşılan hususlar" diyor.

BAŞKAN – O zaman tahkimi yok sayalım, hakemi yok sayalım, her şeyi yok sayalım!

Bakın, İngiltere'ye gitti bu Komisyon, ekip, Adalet Komisyonu Başkanlığında İngiltere'ye gitti. Cumhuriyet Halk Partisinden arkadaşlarımız şu anda yok. Adam, lord diyor ki: "Ben Irak krizini sulh yoluyla çözmeye görevlendirildim." Sulh çok önemli arkadaşlar, çok çok önemli, sizin o teorik derinliği kutsadığınız, savunduğunuz yargının oluşturduğu çözümden. Ama yeter ki Necati'nin söylediği gibi dürüst olsun yoksa ben yargı dışı gönüllü çözümün yargıdan daha geçerli ve güven verici olduğunu düşünüyorum.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN - Bu desteklenebilir bir fikir zaten, bu bir fikir.

BAŞKAN – Ötekine dava açtık, ne olacak? Anlaşmışlar, senin borcun şu kadar, benim alacağım şu kadar anlaşmışlar, ne yapacağız, dava mı açsın yani?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN - Örnek vereyim, örnek üzerinden gidelim. Yurdagül Hanım benim işverenim olsun, oturduk masaya.

BAŞKAN – Çok zarıfsın, benim işçim olsun demedin, çok teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN - “Evladım, senin benden alacağın 20 bin lira, sana da 25 bin lira veriyorum.” dedi.

BAŞKAN – Ekstrem örneklerle tahliller yapılamaz, makul olan şeyler nazara alınır arkadaşlar, yapmayın ya.

Peki, arkadaşlar, ben maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 28- 6325 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendinde yer alan “ve uygulamalı” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) Daire Başkanlığı, sicile kayıtlı arabulucuları, görev yapmak istedikleri adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonlarına göre listeler ve listeleri ilgili komisyon başkanlıklarına gönderir. Bir arabulucu, en fazla üç komisyon listesine kaydolabilir.”

BAŞKAN – 1 ara bulucu 3 komisyon listesine...

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Burada 2 komisyon var zaten.

BAŞKAN – Nasıl komisyon ya?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ankara komisyonu, İstanbul komisyonu...

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Ankara’da 2 tane yok mu?

Ankara’da bir Sincan’da var adalet komisyonu Sincan Adliyesinde, bir merkezde var.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Başkanım, örneğin diyebilir ki: “Sincan, Ankara, Kırşehir.” İlginin kendi tercihi.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Yani 2 tane Ankara’da var.

BAŞKAN – 3 tane niye? Bu kadar fukaralık mı var Necati Bey’in dediği gibi?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Aslında fukaralık yoktur Başkanım.

BAŞKAN – Niye o zaman...

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Doğu illerimizde sayı biraz daha az, orada birden fazla...

BAŞKAN – O zaman “İstanbul, Ankara, İzmir tek.” diyelim.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Başka komisyonun listesinden çağırabilir değil mi ara bulucuyu yoksa?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – İhtiyaride zaten hiç böyle bir sıkıntı yok, ihtiyaride istediğiniz gibi davranabilirsiniz. Bu hüküm daha çok zorunlu ara buluculuk yönünde işleyecek iş hukuku yönünden, dolayısıyla 3 yere ismini yazdırabilecek, o yerdeki müracaatları karşılamak durumunda.

BAŞKAN – Bence teklik ilkesi olmalı.

İstisnai olarak küçük yerlerde birden fazla olabilir; bence teklik.

Adam söylüyor: “Oraya yazı, oraya yazı, oraya yazı...”

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Başkanım, ihtiyaride hiç fark etmiyor zaten, ihtiyaride...

BAŞKAN – Yok, mecburide diyorum ya, var. Değiştirdiğin kanunun numarasını biliyorum, 6325, belli. Bence burada teklik olması, tek komisyonda istisnai olarak nüfus yoğunluğu, büyüklük, demografi vesaire...

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Ama her yerde bu işlerden tam anlayan bir adam da olmayabilir.

BAŞKAN – Orada olsun diyorum. Ankara’da var, İstanbul problem olmaz, var, İzmir, Samsun...

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Ankara, İstanbul’a kaydoldu, gitti küçük bir ile kaydoldu.

BAŞKAN – Yok abi, o iş yanlış, istismar olur.

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Zorunlu ara buluculukta şöyle bir hüküm geçti Başkanım, belki çok dikkat çekmedi. Şimdi ilgilisi, ara bulucu dedi ki: “Ben Kocaeli, Sakarya ve Zonguldak’ta iş yapmak istiyorum.” Kendisinin bürosu Kocaeli’de. Şimdi, bu 3 il bildirdiği için 3 ilde görüşmeleri sağlayacak ortamı kurgulaması lazım. Zonguldak’taki biri müracaat ettiği vakit, listede aslında Kocaeli’de oturan bir ara bulucuya düştüğü vakit ilgilinin ayağına ara bulucu gidecek yani Kocaeli’den Zonguldak’a gidecek ara bulucu, işçiyi taşımayacak. Bunu da düşündüğümüz vakit birden fazla...

BAŞKAN – Bakın, burada ara bulucu tekelleşmesini önlemek lazım. Bakın arkadaşlar, ara bulucu tekelleşmesini önlemek lazım, bu önemli bakın. İstanbul’da 3 yere kaydolacak. Ara bulucu tekelleşmesi...

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Başkanım, orada da atama sistemi var.

BAŞKAN – Nasıl?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Atama sistemi var. Arz edeyim: Şimdi, taraflar, iki taraf gelip bir ara bulucu üzerinde anlaşılırsa sorun yok; ihtiyaride böyle.

BAŞKAN – Anlaşmadı.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Zorunlu olanda biz anlaşma düşünmüyoruz zaten. İşçimiz geldi, ara bulucu...

BAŞKAN – Üçü de önemli. Ara buluculuğu bir kişiye veriyorsunuz kardeşim.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Hayır efendim. Şöyle: Ara buluculuk atama sistemimiz olacak, elektronik ortamda dönecek, sürekli dönecek.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ara bulucu arkadaşlar burada, onlara, ara buluculara bir soralım. Ne diyorsunuz?

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Tevzi sistemi...

BAŞKAN – Nedir?

Buyurun.

AV. ŞENOL BARAN – Başkanım, Sayın Genel Müdürümüzün de belirttiği üzere ilk başta “ARAS” dediğimiz atama sistemi uygulandı -yani Daire Başkanımız daha güzel izah edebilir ama- bu atama sisteminde sisteme dâhil olanlar arasında sırayla ve puanlamayla atama yapıldı yani direkt olarak oraya ismini yazdıranlar gitmiyor.

BAŞKAN – Puanlamayı kim veriyor?

AV. ŞENOL BARAN – Sistemden geliyor.

BAŞKAN – Nasıl?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – 1 dosya aldınız, 1 puan veriyor.

AV. ŞENOL BARAN – Burada tekelleşme söz konusu...

BAŞKAN – 10 dosya aldın, öbürü hiç alamadı.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sistem kendisi otomatik veriyor.

BAŞKAN – Olur mu? Sistemin körlüğüne teslim edilir mi ya?

AV. ŞENOL BARAN – Bütün ara buluculara bunu veriyor. Tüm ara buluculara verdiği için burada tekelleşme söz konusu değil.

BAŞKAN – Burada kıdemliye prim veren bir yapı. Hâlbuki burada...

Hocam, buyurun.

AV. ŞENOL BARAN – Bir şey daha Başkanım...

BAŞKAN – Evet.

AV. ŞENOL BARAN – Bir de şu var: Şimdi “Ankara” dediğimizde Sincan Ankara’yla bütünleşik bir yer ama ayrı bir komisyonu var yani iş bölgeleri ikisinin arasında sıkışmış durumda. Yani Ankara komisyonuna dâhil olanın Sincan’da kayıtlı olmaması ara bulucu yönünden sıkıntı olur efendim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Size göre kaç yerde olmalı?

AV. ŞENOL BARAN – 3 yer makuldür Başkanım.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – İstanbul’da kaç komisyon var, 3 mü 4 mü?

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARABULUCULUK DAİRE BAŞKANI HAKAN ÖZTATAR – 5 komisyon var: Kartal, Çağlayan, Bakırköy, Büyüçekmece, Küçükçekmece.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – 5 tane komisyon var.

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARABULUCULUK DAİRE BAŞKANI HAKAN ÖZTATAR – Şimdi Başkanım, şöyle: Şu anda zaten biz bu sistemi uyguluyoruz. Nasıl uyguluyoruz? Şu anda 107 yerde arabuluculuk merkezi bürosu açtık zaten adliye içerisinde. Her dosyaya 1 puan veriyoruz, her dosya 1 puan ve bunu adil ve sıralamaya göre bir ara bulucuya gönderiyoruz. O arkadaşımız 1 puan aldıysa diğer arkadaşlar sıfır puanda. Sıfır puanlar arasında bir atama yapılıyor, o 1 olunca diğer sıfır puanlar arasında atama yapılıyor. Yarın puanlama sistemine göre devam ediyoruz, aynı o kast sistemi gibi.

BAŞKAN – Sayın Başkan, bu sistemde doğruca ve genişçe çalışmak lazım. Kesinlikle tekelleşmeye yol açar, yarın sıkıntı doğurur, kıdemli arkadaşlar lehine prim...

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARABULUCULUK DAİRE BAŞKANI HAKAN ÖZTATAR – Şöyle Başkanım: Şu anda zaten biz bu sistemi uyguluyoruz üç aydır ve bunu UYAP üzerinden uyguluyoruz. Aynı UYAP’ta nasıl ki dosya tevzi sistemi var, biliyorsunuz.

BAŞKAN – Hocam, olageleni şey etmiyorum, problem yok benim için ama ileride bu kökleşmesi, konsolidasyon hâlinde tekelleşmenin getirdiği sakıncaları bertaraf edemezsiniz.

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARABULUCULUK DAİRE

BAŞKANI HAKAN ÖZTATAR – Başkanım, işte şu anda bunu Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı yapıyor, eşit ve adil bir şekilde yapıyor puanlama sistemine göre.

BAŞKAN – Nasıl eşit oluyor? Şimdi, yoğunlaşırsa uzmanlar, ara bulucular...

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARABULUCULUK DAİRE
BAŞKANI HAKAN ÖZTATAR – Herkesin 3 tane komisyona başvurma hakkı var.

BAŞKAN – 1 tanenin sakıncası ne?

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARABULUCULUK DAİRE
BAŞKANI HAKAN ÖZTATAR – Başkanım, İstanbul’da buna ihtiyaç duyulacak yani 1 tane olursa İstanbul’da ara buluculukta sıkıntı yaşarız.

Şimdi, mesela, örnek veriyorum, ara bulucu sayısı az olan illere de gidip komisyona başvurabiliyor ara bulucu arkadaşlarımız. Örnek veriyorum, ben Ankara’da görev yapıyorum, Kırıkkale’de daha az ara bulucu var; örnek veriyorum, 10 ara bulucu var. Benim de gidip Kırıkkale’deki ikinci komisyon olarak oraya kaydolabilmem için bunu getirdik biz sisteme yani sıkıntı olmasın diye, sorun olmasın diye.

BAŞKAN – Ben İstanbul, İzmir, Ankara gibi...

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Sayın Başkanım, bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Peki, yılda kaç tane sisteme yeni ara bulucu girmesini planlıyorsunuz?

BAŞKAN – Evet o ne? Orada sayı tavanı var mı, bariyer var mı?

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARABULUCULUK DAİRE
BAŞKANI HAKAN ÖZTATAR – Şu anda bizim 15 bin ara buluculuk eğitimi alan adayımız var.

BAŞKAN – Bir ara bulucu senede en fazla kaç tane... Bir bariyeriniz var mı?

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARABULUCULUK DAİRE
BAŞKANI HAKAN ÖZTATAR – Yani şöyle: Bir ara bulucunun senede ancak 150-200 dosya civarında yapabileceğini düşünüyoruz. Şu anda bizim 6 bin ara bulucumuz var.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Ben onu sormadım.

BAŞKAN – Yani 1 kişi 1.000 dosyaya bakabilecek mi?

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARABULUCULUK DAİRE
BAŞKANI HAKAN ÖZTATAR – Hayır, bakamayacak zaten. Şu anda bizim 6.300 ara bulucumuz var, şu anda 1 milyon dosyayı kaldırabilecek güçte ara bulucular, sıkıntı yok çünkü 400 bin dosyayı 6 bine böldüğünüz zaman yaklaşık 80 dosya düşüyor zaten.

BAŞKAN – Peki, büyüklük kriterlerinin ihtilafı, niteliğini falan nazara alıyor mu? Bakın, bu konu çok iyi düzenlenmeli. Yarın “corruption”ın, yolsuzluğun en temel alanlarından biri olur arkadaşlar, çok önemli bu.

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARABULUCULUK DAİRE
BAŞKANI HAKAN ÖZTATAR – Başkanım, şu anda bu işin başında Adalet Bakanlığımız var, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığımız var.

BAŞKAN – Zaten ihaleler vesaire mutlaka Bakanlığın gözetiminde oluyor efendim, bu hususlar öyle oluyor.

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARABULUCULUK DAİRE
BAŞKANI HAKAN ÖZTATAR – Haklısınız Başkanım yani.

BAŞKAN – Çok önemli bu. Matrahı, miktarı, sayıyı, büyük şehir, demografisini nazara almazsanız... Bir de not alın, yarın sizin çalışma yapmanız lazım yani şu anda bunu çözemeyiz, kriterleri ciddi geliştirmek lazım.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Başkanım, özür dilerim. Şunu bir kez daha netleştirelim: Artık zorunlu ara buluculukla derdest davaların tamamı, bir yıl içerisindeki mevcut iş yükü ara bulucu sayısına bölünecek ve bir kişinin ne kadar davaya bakacağı belli oldu.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Derdest davaları...

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Dolayısıyla bu bir akışı gösteriyor artık.

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Daha da artacaktır.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Daha da artacaktır, tabii ki derdestler derken onu söylüyorum, bir yıllık açılan dava sayısını söylüyorum, seneye belli bir oranda artarak devam edecek. Bugünkü verili durum üzerinden mevcut ara bulucu sayısına böldüğümüz zaman -bir kez daha soruyorum- 1 ara bulucuya 80 çıkmıyor, bir daha bölelim 1 milyonu.

Kaç ara bulucunuz var?

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARABULUCULUK DAİRE BAŞKANI HAKAN ÖZTATAR – Şu anda 6.500 ara bulucumuz var.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Böldük, 166 çıktı.

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARABULUCULUK DAİRE BAŞKANI HAKAN ÖZTATAR – 400 bin dosya.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – 400 bin dosyaysa amenna.

BAŞKAN – Bunun kesinlikle objektif kriterlerini geliştirmeniz lazım. Yarın, Bakanlık olarak altından kalkamazsınız çünkü sistemin kendiliğinden kendi körlüğüne teslim olduğunu söylüyorsunuz. Mesela, diyelim ki bir bilirkişi meblağı çok yüksek olan, çok önemli bir dosyayı aldı. Zorunlu ara bulucu...

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR – Başkanım, zaten yönetmelik yetkisi var. Bunlar hep düzenleyici işlemlere konu olacak, bu bahsettiğiniz konular.

BAŞKAN – Çok önemli, bunu çalışmanız lazım. Bence büyük şehirlerde tek şey...

Ciddi bir sorun olanı ben söylemiş olayım, yoksa “Bakanlık olarak biz yapıyoruz, güvenli...” Noterler yapıyor, adamın Amerika’da bütün gayrimenkulleri satılıyor, noter yapıyor.

Buyurun Ekim Bey.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Şimdi, bu madde uyarınca görev yapmak istedikleri yerler üç ayrı yer olarak belirleniyor. Burada belki de dikkat edilmesi gereken şey şudur: Görev yapmak istediği üç yer. Bizim avukatlık dünyasından düşündüğümüzde bir avukatın bir bürosu olur, bir yerde görev yapabilir yani. Peki, üç ayrı yerde görev yaptığı zaman acaba arabulucunun üç ayrı bürosu olabilir mi? (Karşılıklı konuşmalar)

BAŞKAN – Bu sorunlu bir iş arkadaşlar. Yani çıktı kanun, böyle sorumluluktan kurtarmaz sizi. Düzenleyici tasarruf; yönetmelik midir, tüzük müdür, genelge midir doğru düzenlemeniz lazım, çok önemli. Bence büyük şehirlerde teklik ilkesi, çok önemli, not alın. Büyük şehirlerde teklik. Var zaten,

arabulucu çok. Niye üç büroya kaydolsun? Çok önemli o. Rekabete de yol açar yarın.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Söz alabilir miyim?

BAŞKAN - Buyurun.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Sayın Başkanım, şimdi burada mevcut düzenleme küçük iller açısından önem arz ediyor. Çünkü küçük illerdeki arabuluculuğa müracaat etme ve arabulucu sayısı buna ihtiyaç duyurabilir. Ama mesela şimdi aynı şartlarda Ankara ve İstanbul'daki davaları arabulucuya bölme hâlinde tek yere indirdiğimizde bir sıkıntıyla karşılaşılabilir. Böyle bir problem var. Zamanla buna ihtiyaç kalmayabilir ama şu anda bir ihtiyaç olduğunu ben de düşünüyorum.

BAŞKAN – Sonra birisine seçme hakkı verin, ikisini siz sunun.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - En fazla üç diyoruz zaten.

BAŞKAN – En fazla niye? Seçme hakkı... O üçün birisini kendisini seçsin, ikisini siz seçin.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - Alt düzenlenişlerle ihtiyaca göre bunlar kurgulanabilir Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Üstadım, bakın burada seçme hakkını mutlak şekilde arabulucuya veriyorsunuz. Eğer zorunluysa birisini kendi seçsin, ikisini siz belirleyin, çok önemli. Dava alanı bol olan yeri seçer, hepsi de oraya temerküz eder. Avukatlığı yıllarca yaptık üstat ya. Temerküz, temerküz. Bakın, demokrasinin de, adil ekonominin de en büyük sorunu temerküzdür, güç yığılmasıdır. Onu sen al, birisini o seçsin, ikisini sen al. Bana göre büyük şehirlerde teklik ilkesi.

Buyurun.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Başkanım, yani biraz önce söylediklerime ilaveten biraz daha farklı belki ama... Şimdi bir daire başkanımız bir sistemden bahsetti. Böyle bir sistem varken aslında böyle bir düzenlemeye de esasında eğer bu adil olarak uygulanıyorsa ihtiyaç yok.

BAŞKAN – Sistem bir kurgudur kardeşim, kördür.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Sözümlü tamamlayayım Başkanım.

Şimdi dosyada puan veriyor ve her bir dosya 1 puansa ve geride kalan arabulucular açısından 0 puandayken 1 puana tamamlıyorsa o zaman hangi bölgede olursa olsun fark etmez, puanları eşitleme noktasında hareket ettiğimizde iş dağıtımı o usule göre olur ve herhangi bir bölgede iki bölge, üç bölge demeye de gerek kalmaz.

BAŞKAN – Ciddi bir sorun alanıdır, ciddi şekilde incelenmelidir.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Tek bir bölgede de olsa bunu tamamlayıncaya kadar arabulucular arasında sistem devam eder.

BAŞKAN – Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. YURDAGÜL GÜNDOĞAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, burada birden fazla yerde görev yapmasında hiçbir sakınca yok hatta beş yer bile olabilir. Bunun iş yığılmasına değil daha adil dağılmasına neden olacağı kanaatindeyim. Ben yasada dikkatimi çeken başka bir boşluktan söz etmek istiyorum, görev dağılımıyla ilgili, o da şudur: Önceki maddelerden birinde “Hâkim, iş hâkimi önüne gelen davada bakar, gitmişler ve anlaşılmadıklarına dair tutanak varsa davayı görür.” diyor. Yani burada taraflar sicile kayıtlı bir arabuluculuk ofisine gidip... Ama sisteme kayıtlı değil yani gidip komisyonların olduğu yerdeki sisteme kayıtlı ya da sırasını beklemeyen,

sicile kayıtlı olan bir arabulucunun ofisinde gidip anlaşmazlık tutanağını düzenleyip onu da dava dilekçesine ekleyip hâkimin önüne geldiklerinde hâkim “Siz sistemden geçmemişsiniz, ben sizin davanızı kabul etmiyorum.” diyemez. Yani bu yasada bu konuda bir açıklık var. Bu yönetmelikte özellikle önü... Çünkü hâkimi de bağlayıcı bir düzenleme gelmesi lazım burada. Yoksa hiç sisteme girmeden bu türlü tutanaklarla davalar açılabilir, yasal anlamda da bir engel kalmaz, asıl o zaman haksız rekabet ve yığılmalar oluşabilir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Evet, maddeyi oylarınıza sunuyorum... Önerge yok değil mi arkadaşlar? Yok.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde ileride tetkik edilmek üzere Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Madde 29’u okutuyorum:

MADDE 29- 6325 sayılı Kanunun 28 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Arabuluculuğa başvuranları bilgilendirmek, arabulucuları görevlendirmek ve kanunla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere Bakanlık tarafından uygun görülen adliyelerde arabuluculuk büroları kurulur. Adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu tarafından, münhasıran bu bürolarda çalışmak üzere bir yazı işleri müdürü ile yeteri kadar personel görevlendirilir. Arabuluculuk büroları, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenen sulh hukuk hâkiminin gözetim ve denetimi altında görev yapar. Arabuluculuk bürosu kurulmayan yerlerde bu büroların görevi, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunca görevlendirilen sulh hukuk mahkemesi yazı işleri müdürlüğü tarafından ilgili hâkimin gözetim ve denetimi altında yerine getirilir.”

BAŞKAN – Madde üzerinde söz yok.

Önerge yok.

Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

30’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 30- 6325 sayılı Kanunun 31 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu” ibaresi “Hâkimler ve Savcılar Kurulu” şeklinde değiştirilmiş, (g) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş, diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş ve mevcut (h) bendinde yer alan “Müdürü” ibaresi “Başkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

“(g) Kendisine mensup işçi sayısı en çok olan üç işçi sendikaları konfederasyonunca seçilecek birer temsilci.

h) En çok işveren mensubu olan işveren sendikaları konfederasyonunca seçilecek bir temsilci.”

BAŞKAN – Söz yok, önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

31’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 31- 6325 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve uygulamalı” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

BAŞKAN – Söz yok, önerge yok.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

32’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 32- 18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasına dördüncü cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş ve fıkranın mevcut beşinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde bölge adliye mahkemesi iki ay içinde kararını verir.”

“Bu karara karşı temyiz yoluna başvurulması hâlinde Yargıtay uyuşmazlığı iki ay içinde kesin olarak karara bağlar.”

BAŞKAN - Söz yok, önerge yok.

Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Reddedenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

33’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 33- 6356 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin ikinci fıkrasına ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş ve fıkranın mevcut üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde bölge adliye mahkemesi bir ay içinde kararını verir.”

“Bu karara karşı temyiz yoluna başvurulması hâlinde Yargıtayca on beş gün içinde kesin olarak karar verilir.”

BAŞKAN – Arkadaşlar, uyum olsun, karar verir, karar verilir. Verirse verir, verilirse verilir.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - 6356 sayılı Kanun’un orijinal metnine uymaya çalıştık. O kurgu o yüzden biraz bozuk oldu.

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Efendim, bir önceki maddede bölge mahkemelerine başvuruda iki ay hem Yargıtayda iki ay. Burada bir ay on beş gün içinde, bir ay, bir ay şeklinde düzeltilmesi...

BAŞKAN – İşte, kurumsal kanun yani 6356 sayılı Kanun.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – ...teknik anlamda da doğru olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Farklı kanun olduğu için Mehmetçğim o, her ikisi de farklı kanun.

Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul.

Madde 34...

MADDE 34- 6356 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Mahkemece verilen karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde bölge adliye mahkemesi kesin olarak karar verir.”

BAŞKAN – Söz yok. Önerge yok.

Oya arz: Kabul... Ret... Oy çokluğuyla kabul.

Madde 35...

MADDE 35- 6356 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde bölge adliye mahkemesi on beş gün içinde kesin olarak karar verir.”

BAŞKAN – Söz yok. Önerge yok.

Oya arz: Kabul ... Ret... Oy çokluğuyla kabul.

Madde 36...

MADDE 36- 6356 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin altıncı fıkrasının dördüncü ve beşinci cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Mahkemece verilen karar hakkında, ilgililerce veya Bakanlıkça istinaf yoluna başvurulması hâlinde bölge adliye mahkemesi bir ay içinde kararını verir. Bu karara karşı temyiz yoluna başvurulması hâlinde Yargıtay temyiz talebini bir ay içinde kesin olarak karara bağlar.”

BAŞKAN – Söz yok. Önerge yok.

Oya arz: Kabul... Ret... Oy çokluğuyla kabul.

Madde 37...

MADDE 37- 6356 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bunların dışındaki itirazlar için mahkeme, duruşma yaparak karar verir ve bu karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde bölge adliye mahkemesi bir ay içinde kararını verir.”

“Bu karara karşı temyiz yoluna başvurulması hâlinde Yargıtay bir ay içinde kesin olarak karar verir.”

BAŞKAN – Söz ve önerge yok.

Oya arz: Kabul... Ret... Oy çokluğuyla kabul.

Madde 38...

MADDE 38- 6356 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde bölge adliye mahkemesi uyuşmazlığı iki ay içinde kesin olarak karara bağlar.”

BAŞKAN – Söz ve önerge yok.

Oya arz: Kabul... Ret... Oy çokluğuyla kabul.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Bu kesin süreler ne işe yarar?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Mahkemeler açısından bir işe yaramaz.

BAŞKAN – Kesin, istinafa gidemiyorsun ya.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – O kadar avukatlık yaptım, bir işe yaradığını görmedim.

BAŞKAN – Kesin ya, olur mu? İstinaf...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Mahkeme açısından ne işe yarar? Bizim açımızdan yarar da mahkeme açısından ne işe yarar?

BAŞKAN – Mahkeme açısından yarar, bozabilir.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Bir ay içinde karar vermezse ne olur?

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – İki ay içinde verir, sorun yok.

BAŞKAN – Arkadaşlar, devam ediyoruz.

MADDE 39- 6356 sayılı Kanunun 71 inci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde bölge adliye mahkemesi bir ay içinde kesin olarak karar verir.”

BAŞKAN – Söz ve önerge yok.

Oya arz: Kabul... Ret... Oy çokluğuyla kabul.

Madde 40...

MADDE 40- 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 1 inci ve geçici 9 uncu maddelerine tabi teşebbüs ve bağlı ortaklıklarda toplu iş sözleşmesi kapsamı dışında çalışan personel ile bu teşebbüs ve bağlı ortaklıklar arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyumsuzluklarına ilişkin dava ve işler iş mahkemelerinde görülür.”

BAŞKAN – Buyurun Ömer Bey.

ÖMER SÜHAALDAN (Muğla) – Sayın Başkanım, değerli üyeler, değerli katılımcılar; ben, geneli üzerinde konuşurken de bu maddeye ilişkin bir değerlendirmede bulunmuştum.

Önümüzde Anayasa Mahkemesinin bu konuda 22/12/1988 tarihli bir kararı var. Keza, uyumsuzluk mahkemesinin 22 Ocak 1996 tarihli bir kararı da var. Şimdi, özellikle kapsam dışı sayılan personel bu anlamda bir kamu görevi ifa ediyor Anayasa’nın 127’nci maddesi gereğince. Bunların idareyle olan uyumsuzluklarına ilişkin davalarda idari yargının yetkili olduğu defaatle mahkeme kararlarıyla ortaya konmuş durumda. Şimdi, eğer 3.500, belki daha fazla insanı ilgilendiren bir konuda onları uyumsuzluklarda iş mahkemesiyle muhatap edersek gerçekten önemli hak kayıpları ortaya çıkacak. Bunlardan bir tanesi, bu kişiler göreve iade konusunda artık güvencelerini kaybetmiş olacaklar; birinci olarak bu.

İkinci olarak, kıdem tazminatının bugün tartışılır hâle geldiği, mütevazı bir rakamla işin çözümlenmeye çalışıldığı bir ortamda yıllarca kamuya emek vermiş bu insanların önemli gelir kaybına uğrayacakları da aşikârdır.

Bu noktada, tabii, şöyle de bir şey önemli: Varlık Fonu’na devredilen kurumlarımız var. Varlık Fonu’na devredilen bu kurumlarımızda bir anlamda onlarla artık baş ağrısı olan belli insanlarda belli bir statü değişikliğine gidilmesi çok doğru değil. İnsanların müktesep haklarının ihlal edilmesini doğru bulmuyorum.

Bu anlamda, buna ilişkin olarak bizim bir değişiklik önergemiz var. 40’ıncı maddenin tasarı metninden çıkarılması çok yararlı bir girişim olacaktır. Bunu tekrar takdirlerinize sunuyorum.

BAŞKAN – KİT’ten kimse var mı?

Buyurun.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI HÜSEYİN ALAN – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yapılan düzenlemeyle, biraz önce sayın milletvekilimin de ifade ettiği gibi, kamu iktisadi teşebbüsleri olarak adlandırılan başta Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğü, BOTAŞ, Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü, TEMSAN, yine Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Kurumu Başkanlığı portföyünde bulunan Sümer ve Şeker A.Ş.’de, bizim ilk tespitlerimize göre, 7 bine yakın çalışan kamu

statüsündeki haklarını kaybediyor ve bundan sonra iş mahkemelerinin en azından statüsünün onlar tarafından görüldüğü bir yapıya dönüştürülüyor. Anayasa Mahkemesinin, uyuşmazlık mahkemesinin kararlarını sayın milletvekilim burada ifade etti.

Şimdi, burada çalışanların -ki, yaklaşık 500 jeoloji mühendisi de bundan doğrudan etkileniyor- bir iş akitleri söz konusu değil çünkü toplu iş sözleşmesi kapsamı dışında tutuluyor ve bunların ücretleri tamamen Yüksek Planlama Kurulu tarafından belirleniyor.

Uyuşmazlık mahkemesine ilişkin çeşitli düzenlemeler var -ben hukukçu değilim, mühendisim- elinde iş sözleşmesi olmayan bir arkadaşımız gidecek uyuşmazlık şeylerinde ne görecek? Bunların elinde bir sözleşme söz konusu değil. Bunların çalışma biçimleri tamamen ilgili idarelerin personel yönetmeliklerine göre düzenleniyor. Bu arkadaşlarımızın birçoğu beş yıl, on yıl, on beş yıl, yirmi yıl gibi sürelerden beri burada çalışıyor. Personel yönetmelikleri, sizler de bilirsiniz, sıklıkla değişen yönetmelikler, bunun bir tarafı olmamış. Hangi sözleşmeyi alıp götürüp bu mahkemelere sunacak, iş akdini buna göre gösterecek?

Yine, efendim, Petrol Ofisi gibi, TÜPRAŞ gibi kurumların özelleştirme süreçlerinde bu kurumlara çok sayıda insan iş güvencesini kaybetmemek üzere geçti. Bunların özlük hakları tamamen Emekli Sandığına bağlı. Şimdi, insanlar yağmurdan kaçarken doluya tutuldular bu sefer. Bu açıdan da değerlendirildiğinde bir hukuksuzluğun, daha doğrusu “hukuksuzluk” demeyeyim ama bu düzenlemeyle en azından kendi iş güvencelerini kaybedeceklerine ilişkin kaygılar taşıyorlar. Bunun bu yasa tasarısı içerisinden çıkarılmasını arz ediyoruz efendim. Yani bizim de buradaki düşüncemiz: Arkadaşlarımız çok kaygılılar, hatta biraz önce ifade edildiği üzere ki bazı yönetim kurullarının kiminin iş akdini... Yani Türkiye Petrolleri için 200 kişilik listelerin hazırlandığı, bunların işlerine son verileceği gibi düzenlemeler söz konusu. Biz bunun yeni bir hukuksuzluğa yol açacağını, insanların iş güvencelerini ortadan kaldıracığını düşünüyoruz. Bu nedenle, bu düzenleme içerisinden çıkarılmasını arz ediyoruz.

BAŞKAN – Peki.

TPAO Genel Müdürlüğü Hukuk Müşaviri galiba söz alacaktı.

Buyurun.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Efendim, şimdi bu konuyu, kapsam dışı personeli sadece Anayasa Mahkemesinin bir doğrudan ilgili olmayan kararıyla, Uyuşmazlık Mahkemesinin bir ilke kararıyla değerlendirmek olanaksız. Biraz kapsam dışı personelin çok kısa bir şekilde... Yani kapsam dışı personel günümüze kadar nasıl geldi, nasıl oluşturuldu, şöyle kısaca bir şey yaptığımız zaman olay daha iyi anlaşılır efendim. Kısır çekişmelerin içerisinden çıkmış olacağı kanaatindeyim.

Şöyle efendim: Bu, 1954'lere varıyor. Bazı iktisadi teşekküllerin kuruluş kanunlarında özel hükümler yer alıyor. Özel hükümlerine göre yönetici kademesinde çalışan personelin tamamının özel hukuk hükümlerine tabi olacağını, diğer kamu personel rejimine, kanunlarına tabi olmayacağını, o zamanın 1938 tarihli, 1964 tarihli iktisadi devlet teşekkülleri kanununa tabi olmayacağına dair hükümler getiriliyor.

Peki, bu kanunlarda niçin iktisadi devlet teşekküllerindeki cari personel rejimine tabi tutulmuyor? Çünkü efendim bu kuruluşlar çalıştıkları sektör itibarıyla kamu personeli rejiminin uygulanmasının olanaksız olduğu kurumlar. Yani bu noktada benim Türkiye Petrollerinden örnek vermem gerekirse daha somutlaştırmak için: Bir petrol mühendisini, bir jeoloji mühendisini kırk gün bir dağın başına gönderip onu hiç gelmeyecek şekilde çalıştırıyorsanız siz bunu kamu personel rejimiyle çalıştıramazsanız. Daha Türkiye Petrollerinin o zaman, 1950, 1960 yıllarında da petrol mühendisi ve jeoloji mühendisi

kaynağı sıkıntısı olduğundan dolayı ücret politikasında da siz kamu personel rejimiyle bunu devam ettiremezsiniz. Onun için kanun koyucu sürekli kamu personel rejiminden istisna tutmuştur bazı kamu iktisadi teşebbüslerini çalıştırdığı sektör itibarıyla. Efendim, bu duruma 1938 tarihli, 1964 tarihli, 1983 ve 1984 tarihli iktisadi devlet teşekküllerini düzenleyen yasal düzenlemelerde özellikle vurgu yapılmıştır ve bu tip kamu iktisadi teşebbüslerindeki personel rejiminin özel hukuk hükümlerine tabi olacağına, devam ettirileceğine dair hükümlere yer verilmiştir.

Efendim, şu çok çarpıcı: 1988 ve 1989 tarihlerinde iki yasal düzenleme yapılıyor, bu kapsam dışı personelin 233'teki tanımlı sözleşmeli personel statüsüne geçirilmesi için yasal düzenleme yapılıyor ama iki yasal düzenleme de uygulanmıyor ve bunlar ilanihaye 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 9'uncu maddesiyle özel hukuk hükümlerine tabi olması statüsü devam ettiriliyor.

Yani efendim şunu söylemeye çalışıyorum: 1954'lerden başlayan yasal düzenlemeler, günümüze kadarki bütün yasal düzenlemeler bu tip personelin özel hukuk hükümlerine tabi olacağını öngörüyor. Yasal düzenlemeler bunlar. Ta ki ne zamana kadar efendim?

BAŞKAN – Peki, şu anda nereye açıyorlar davayı?

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Şu anda idari yargıya açılıyor.

Efendim, ta ki 1996 yılındaki Uyuşmazlık Mahkemesi ilke kararına kadar bu kamu iktisadi teşebbüslerinin bir personel rejimi sıkıntısı, sorunu yok ama maalesef 1996 yılındaki Uyuşmazlık Mahkemesi ilke kararı 7'ye karşı 6 oyla verilmiş bir karar ve maalesef ve maalesef Uyuşmazlık Mahkemesi...

BAŞKAN – Niye maalesef diyorsun ya, hukuk kararı, sen hukukçusun.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – “Maalesef”i boş ver.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Efendim, şimdi...

BAŞKAN – Yani kararın şöyle olması seni sevindirmemeli, böyle olması üzmemeli.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Efendim, bizim yargı tarihimizde o kadar...

BAŞKAN – Yok, bakın, kararlar eleştirilirken hele hukukçu, hele kamu kurumu hukukçusu olarak “maalesef” deme, “Katılmıyoruz.” diyebilirsiniz.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Efendim, biz katılmıyoruz, niye katılmadığınızı söyleyelim.

BAŞKAN – Seni üzmesin, seni sevindirmesin.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Şu şekilde...

BAŞKAN – Bak, iyi avukat davayı kazandığı zaman sevinmeyen, kaybettiği zaman da üzülmeyen kişidir. Üzüntüyle hukuk tahlil edilmez.

Buyurun.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Efendim, tüm yasal düzenlemelere rağmen Uyuşmazlık Mahkemesi...

BAŞKAN – Çok heyecanlısın yahu.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Kusura bakmayın, böyle bir ortamda ilk defa konuşuyorum, biraz heyecanlıyım diyebilirim.

BAŞKAN – Ama yok ağabey, olur mu, biraz serbest ol, rahat ol.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Uyuşmazlık Mahkemesinin ilke kararına kadar bütün yasal düzenlemeler özel hukuk hükümlerine tabi kılınmasına rağmen Uyuşmazlık Mahkemesi bu personele kamu personeli statüsü vererek kamuda yeni bir personel rejimi yaratmıştır.

BAŞKAN – Evet, oldu, tamam.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR - Kamu iktisadi teşebbüslerinin personel rejimini düzenleyen...

BAŞKAN – Yani sizin görüşünüz “Bu kanun doğru.” mu diyorsunuz?

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Efendim, kesinlikle doğru.

BAŞKAN – E, tamam.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Ama efendim şunu, Uyuşmazlık Mahkemesinin ilke kararının, katılmadığımız ilke kararının nelere yol açtığını Komisyon üyelerine anlatmak istiyorum.

BAŞKAN – Belli değil mi Üstadım yahu?

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR - 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname diyor ki: “KİT’lerde 3 tane personel rejimi vardır: Memurlar, sözleşmeli personel ve işçiler.”

BAŞKAN – Var, var, tamam.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR - Ama diyor ki artık Uyuşmazlık Mahkemesi ilke kararından sonra: “Bir de kapsam dışı personel var.” bir statü hukuku oluşturuluyor. Peki, yasal düzenlemeyle yapılması gereken bir noktada Uyuşmazlık Mahkemesi maalesef bir yargı kararıyla bir statü oluşturuyor. Peki, bu statü nasıl, neyle doldurulmuş, hangi yasal düzenlemeyle doldurulmuş bir statü? Maalesef hakkında bir yasal düzenleme yok.

Şunu söyleyeceğim efendim: Uyuşmazlık Mahkemesinin atuf yaptığı 128’inci maddeyi ben şöyle kısaca...

BAŞKAN – Okuyun, çok okuduk biz yahu.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Kısaca, bir de belki...

BAŞKAN – Adalet Komisyonundasın Üstadım, 128’i, 127’yi, 129’u defaatle okuduk Sevgili Kardeşim. Anlamını anlatın, anlamını.

Buyurun.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Şurada şöyle bir ifade var: “Devletin kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler memur ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülür.” diyor. Burada dikkatinizi çekmek istediğim konu, genel idare esaslarına göre yürütmeye yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği. Burada şöyle bir şey var. Şimdi, Türkiye Petrolleri yerin altındaki hidrokarbon kaynaklarını arayıp üreten bir şirket. Acaba burada hangi genel idare esaslarına göre işlem yapıyor, hangi kamu hizmetini yürütüyor?

BAŞKAN – Sayıştaydan kimse var arkadaşlar? Soralım arkadaşın sorularını, cevap versinler.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Hangi kamu hizmetini yürütüyor ki bunlar kamu personeli eliyle yürütülsün?

BAŞKAN – Bizde gaibe soru sorulmaz, Komisyonumuzda da yok öyle kimse, Sayıştay yok.

Buyurun.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Ben aslında Uyuşmazlık Mahkemesi kararının eleştirisi anlamında söylüyorum efendim.

BAŞKAN – Anladım, buyurun.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Yani şimdi burada maalesef Uyuşmazlık Mahkemesinin kararı, katılmadığım karar biraz maalesef maalesef -üst üste maalesef demeyim- üstünkörü bir karar. (Gülüşmeler) KİT’lerin faaliyet alanlarını görmeden, irdelemeden, genel idare esaslarına göre faaliyette bulunup bulunmadığını irdelemeden, bir kamu hizmeti üretip üretmediğini irdelemeden genel, toptancı verilmiş bir karar. Dolayısıyla, biz bu Anayasa Mahkemesinin de Uyuşmazlık Mahkemesine atıf yaptığı 128’inci maddenin...

BAŞKAN – Uyuşmazlık Mahkemesi hangi mahkemelerin kararları arasındaki...

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Yargıtay ve Danıştay arasında bu konu uyuşmazlık konusu olmuş.

BAŞKAN – Tamam.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR - Yargıtay bunların iş hukukuna tabi olduklarını ve adli yargının görevli olduğunu söylerken Danıştay tam tersini söylediğinden dolayı Uyuşmazlık Mahkemesine gidiyor.

Efendim, 128’inci maddeyi de bu şekilde açıkladıktan sonra şu anda uygulamada nasıl sorunlar yaşıyoruz, nasıl bir -kusura bakmayın, bu ifadeyi kullanacağım ama- “hukuki anarşi” var -tırnak içerisinde- onu izah etmeye çalışacağım.

Efendim, birincisi, Uyuşmazlık Mahkemesinin ilke kararına göre kapsam dışı personel kamu görevlisiyse, kamu personeliyse...

BAŞKAN – Şunu şöyle Üstadım: Uyuşmazlık Mahkemesi kararı bir norm mudur?

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Hayır değildir, sadece usule ilişkin bir karardır.

BAŞKAN – Bir norm mudur, onu söyle.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Ama maalesef...

BAŞKAN – Bırak “maalesef”i yahu, sen hukukçusun. Bakın, ben Yargıtayla, Anayasa Mahkemesiyle, Danıştayla mücadele ettim, çok içtihat değiştirttim. Yahu sen kocaman Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının avukatısın. Orada kaç makale yazdın bu mücadele için, kaç makale yazdın? Yok.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Efendim, çok bilgi notu hazırladım ama profesyonel anlamda bilgi notu hazırlamadım.

BAŞKAN – Bilgi notu ne kardeşim, makale... Bilim dünyasına tartıştıracaksın, sempozyum yapacaksın, hukuki mücadelenin yolları var.

Evet, bitirelim.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Efendim şöyle söyleyeyim: Uyuşmazlık Mahkemesinin kararına göre kapsam dışı personel kamu personeli. O zaman 128’inci maddenin (2)’nci fıkrasına göre kamu personelinin özlük hakları kanunla düzenlenir. Burada kim düzenliyor? Burada KİT yönetim kurulları düzenliyor. Bariz bir Anayasa’ya aykırılık var.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Biz konuyu anladık, siz rahat olun, stres yapmayın.

BAŞKAN – Üstadım, tamam, aydınlandık.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Efendim, birkaç cümle daha söyleyip bitireceğim, lütfen...

BAŞKAN – Üstadım, Komisyon aşağı yukarı şey ediyor, aydınlandı. Üstelik, lehinize bir düzenleme var, ben bombalayayım o düzenlemeyi, aleyhe bir şey çıkmasın.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR - Yahu, şunları demesem... Çok hazırlandım Sayın Vekilim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Fazla devam ederseniz aleyhinize çıkar, onun için...

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Sayın Vekilim şunları da, bu uygulamadaki konuyu izah edersem konuyu...

BAŞKAN – Anladık Sevgili Kardeşim, anladık.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yahu biz biliyoruz, devam edersen aleyhinize çıkar.

BAŞKAN – Anladık, aleyhine sonuç çıkar.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Fazla kurcalama.

Bakın, arkadaşlar, bir şey var, kapasiteyi aşıyoruz. Maddeyi savunuyorsunuz, zaten lehinize olan bir madde ya.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Şahıs olarak lehime mi efendim, onu çözemedim tam.

BAŞKAN – Temsil ettiğiniz kurum lehine. “İş mahkemesi” diyor.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Kurum lehine, kendi aleyhime.

BAŞKAN – Niye?

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Çünkü ayağımın altındaki ağacı kestüğimin farkındayım.

BAŞKAN – Ne var orada, senin durumun ne?

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Ama şunu söyleyeyim, bu vatan için millet canını veriyor, ben de yere düşmeye razıyım Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Peki.

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Devam edeyim mi Başkanım?

BAŞKAN – Yok, Komisyon aydınlandı.

Buyurun İsmailciğim.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Bence bu meseleyi bu kadar dramatik hâle getirmek çok yersiz, dramatik bir durum da yok.

Şimdi, esasen, tabii, bu konu çok uzun konuşulabilir bir konu.

BAŞKAN – Senin konun ya, çalıştığın.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Evet.

Ama şunu söyleyeyim: Ta 1929’daki Memurin Kanunu’ndan itibaren, Türkiye’de iki türlü istihdam vardır kamuda. Bir, sözleşmeyle çalışanlar vardır; bir de statü hukukuna tabi olanlar vardır. Statü hukukuna tabi olanlar -yani “kadrolu” diyelim ona, çalışanlar- işçiler ve memurlardır fakat bu hem 1929’daki Memurin Kanunu’nda hem de 1965’te çıkan Devlet Memurları Kanunu’nda ve hatta o

zamana kadar arada çıkan barem kanunlarında hep kamu kurumlarına göre, kamu kurumlarının çalışma şartlarına göre farklı farklı sözleşmeli istihdam şekilleri de ortaya konulmuştur. Esasen, bunların ortaya konulma sebebi, çalışanların çalışma şartlarının genel düzenleme içerisinde yer bulmasının mümkün olmaması sebebiyle getirilmiş özel hükümlerdir. Mesela, Devlet Memurları Kanunu'nda bir 4/B maddesi vardır, sözleşmeli personeli düzenler. Der ki: “Yaptığı iş itibarıyla özel ihtisas gerektiren işlerde, memur statüsünde temin edilemeyecek...” Pilottur, işte, eskiden bilgisayarının kıt olduğu zamanda bunlar bir sözleşmeyle çalıştırılır, hatta ücret açısından birtakım ciddi avantajlar sağlayarak çalıştırılırdı. Şimdi, bu kapsam dışı personel de esasen bunlardan birisi. Kamu iktisadi teşebbüslerinde çalışan ama 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamı içerisinde hem ücret açısından hem de o statünün bağlayıcılığı içerisinde çalışma imkânı bulamayacağı düşünülen, kaliteli olduğu düşünülen ve yüksek ücret verilen kişiler bunlar.

Şimdi, şöyle bir tenakuz var burada: Yüksek ücret verildiği zaman, bu kapsam dışı çalışanlar bu statüyü istiyorlar ama bir, işte, bu mesele olduğu zaman da...

BAŞKAN – Dayanıklı ilişki istiyorlar.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – İş güvenliği...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – ...iş güvenliği vesaire olduğu zaman da bu statüyü istiyorlar. Bu olmaz. Şimdi, burada bunlar işçidir, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname çıkmadan evvel tabi oldukları işçi statüsü mevzuatı “Yeni bir düzenleme yapılıncaya kadar devam eder.” diyor, bu gerekçede belirtilen geçici 9’uncu madde.

Bir de bu Anayasa Mahkemesi kararı bence doğru değil. Burada çok üstünkörü geçilmiş, bu gerekçeye de baktım, daha evvel bize iletilen notlara da baktım. O Anayasa Mahkemesi kararı, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’yi değiştiren bir 308 sayılı Kanun Hükmünde Kararname çıkartıldı 1988 yılında. Bunun birtakım hükümlerini tarif eden, düzenleyen ve orada da esasen bugün bizim “1 sayılı liste” dediğimiz, 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’ye tabi, bildiğiniz memur statüsündeki genel müdürden şube müdürüne kadar olan kadroların genel idare esaslarına göre hizmet yürüttüğünü, dolayısıyla memur olmasa bile Anayasa’nın 128’inci maddesindeki diğer kamu görevlileri anlamında mütalaa edilebileceğini söylüyor. Esasen, burada bahsedilen kapsam dışılardan hiç söz etmiyor. Burada bence bir karartma var. Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesi kararının aslını görmek lazım, bir.

İki: Uyuşmazlık mahkemesi kararı da belli kurumlara münhasır verilmiş. Hâlbuki onun dışında da kapsam dışı statüde bir sürü personel var. Şimdi, koruma güvenlik görevlileri de kapsam dışı statüde. E, onlardan kimse söz etmiyor. O da, devletin güvenlik en asli görevi ise, o da genel idare esaslarına göre bir görev yürüttüğünden bahsedilebilir. Dolayısıyla, bunlar farklı farklı şeyler. Burada bir şey karmaşası var. Esasen statü karmaşası yok ama hukuken bu anlamda tabi olunacak mevzuatla ilgili bir karmaşa var. Bunun bu şekilde düzenleniyor olması bence isabetlidir. Burada bir hak kaybının olmasının da söz konusu olmayacağını ben düşünüyorum. Sonuç itibarıyla, iş mahkemesi de hakka hukuka göre davranacak ve ilgilinin aleyhine hukuksuz bir karar kuşkusuz vermeyecek.

Bir başka konu daha var...

BAŞKAN – Hocam, saat 1’e geldi.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – 4046 sayılı Kanun’un bir 22’nci maddesi var, özelleştirilen kuruluşlar kapsamında çalıştırıyor bunları genellikle.

BAŞKAN – KİT mevzuatını müzakere için bir ay yetmez.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Dolayısıyla, böylesi bir özelleştirme durumunda veya fona devir durumunda 22’nci maddeye göre kamu kurumlarında memur olarak bunların atanmasına ilişkin

de özel hüküm var. Dolayısıyla, böyle bir mağduriyetleri de söz konusu değil.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyur Necati Bey.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Benim merak ettiğim husus şu, öncelikle şunu söyleyeyim: Devlette devamlılık esas ve ülkede güvenliği tesis etmekle yükümlü kurum devletin kendisi. En fazla güven duyulması gereken kurum da devlettir. Böyle baktığımızda, devletin yalan söylemez olduğunu, “Devlet yalan söylemez.” diye bir ilkenin var olduğunu fakülte 1’de de öğrenmiştim. Bu anlamıyla da bu güven duygusunu ve devletin bunun muhatabı olması ilkesini o zaman öğrenmiştim. Tabii, süreç bizi bu anlamda çok fazlasıyla yanılttı. Bu döneme ilişkin söylemiyorum, genel, mesleğe başladığım yerden bugüne dair söylüyorum.

Şimdi, burada sonuçta bir statü hukukunu kabul edip onun içerisinde hayatını biçimlendiren ve böyle bir çalışma tarzına, ilişkisine talip olan kamu çalışanları var.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Kabul edilmemiş ama. Bakın, ücret açısından statü hukukuna tabi değil ki, niye onu istemiyor?

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Ama diğer hakları bakımından onları soracağım. Mesela, bunların sendikal hakları var mı? Yargılanırken kamu çalışanı kapsamında, memur gibi sorumlulukları var mı? Bu anlamda farklı. İmzalanmış bir sözleşmeleri var mı bunların? Yani, bir sözleşme yoksa bir statüye dâhil olmuşlar demektir böyle baktığımızda. Dolayısıyla, tam da Uyuşmazlık Mahkemesinin, Anayasa Mahkemesinin söylediği gibi, pozisyon itibarıyla memuriyete daha yakın bir yerde duruyorlar.

Şimdi, bu defa, kimin daha lehine veya aleyhine? Bu kadar feryat figan varsa, bu kadar itiraz varsa, bu kadar bizim üzerimizde baskı varsa demek ki bu çalışanlar bunu istemiyorlar.

BAŞKAN – Kime baskı yapılıyor ya?

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Bunu istemiyorlar.

BAŞKAN – Sende baskı yok ağabey ya.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Var, var, bizim üzerimizde baskı var.

BAŞKAN – Böyle bir algı nasıl olabilir ya? Bu kadar özgür, bu kadar serbest...

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Şu anlamda söylüyorum: İrademizi çarpıtmak anlamında değil, sorunlarını bize sahiplenmek anlamında baskı var, bize anlatıyorlar.

BAŞKAN – Peki.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Böyle baktığımızda, biz bu sorunu sahiplenmek durumundayız ve dolayısıyla da bir şeyi söylüyorum: Evet, bizim kamu personel rejimimizin baştan aşağı görüşülmesi, değerlendirilmesi lazım. Lütfen gelin, bunu o güne bırakalım, yeni bir tartışma başlığı açmayalım. Orada konunun uzmanı insanlar tarafından bu konuyu konuşalım, görüşelim ama yine gece yarısı oldu, yine son hüküm, bu önemli hüküm gece yarısına kaldı. Yarın basına “gece yarısı yasası” diye geçmesin.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Tam tersi çıkarsa “gece yarısı yasası” olacak ya.

BAŞKAN – Çıkamaz ya, sabahtan beri çalışıyoruz ya, yeni bir teklif değil ya.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Bu mesele zaten bu kanun tasarısı kapsamında olması dahi gerekmeyen bir düzenleme. Ait olduğu yere bırakalım ve bir an önce kamu personel rejimimizi bu anlamda ele alıp konuşalım çünkü her biri ayrı ayrı ele alınması gereken sıkıntılar içeriyor. Bunu topluca görüşelim. Bu anlamda, bu düzenlemenin tasarıdan çıkarılmasını bir kez daha biz talep ediyoruz.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar, üç hususun aydınlatılması lazım.

Bir: Bir defa, uyuşmazlık mahkemesi sistemi bir hukuk devletinde savunulabilir bir sistem değil. Yargı organlarının görev kurallarını Anayasa’da ve kurumsal yasalarında düzenlendiği şekildeyle çözememiş olmaları bir yargılama kusuru, o bir tarafa.

İki: Bugün...

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Anayasa Mahkemesi de bence lazım değil. Dayanaklarımızı elediniz ya efendim. Ben şimdi Anayasa Mahkemesini gereksiz buluyorum.

BAŞKAN – Yo, yo, Necaticğim, bir faydalı olmaya çalışıyorum ben yani.

Bir defa, şu: Tabii, bu tek tip yüksek mahkeme sisteminin oluşturulamaması, tabii, büyük sorun ama tarihsel bir düalizm var, buna müdahale etmek mümkün değil ve istihdam hukukunda hangisi memur, hangisi sözleşmeli personel, hangisi ne; bu konu karmaşık? Net düzenlemeler yok, Anayasa Mahkemesinin zaman zaman kararları, Uyuşmazlık Mahkemesinin zaman zaman kararları farklı.

İkinci husus: Bu iş mahkemesi, denetim mahkemesi. İş mahkemelerinde verilen kararları denetleyen yüksek mahkeme, yüksek dairede. Şimdi biz görev kuralını şu andan itibaren yürürlüğe koyduk.

Delikanlı, kaç yıldır çalışıyorsun burada?

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – On dört yıldır efendim.

BAŞKAN – On dört yıldır çalışıyor.

Hangi statüde çalıştın?

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Kapsam dışı personel.

BAŞKAN – Kapsam dışı.

Bağlı bulunduğun rejim ne? İdari yargı, öyle mi?

TPAO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ ALİ DEMİR – Evet efendim.

BAŞKAN – Şimdi, geriye doğru idari yargıyı nasıl yürüteceğiz Başkanım? Yani, on dört yıl... Biz görevi koyduk tabii sizin dediğiniz gibi, bunu çözelim. Bilhassa yüksek mahkemeden şey ediyorum. Bu çocuk tabi olduğu hukuk rejimi bakımından kapsam dışı personel ve şu andan itibaren iş mahkemeleri dedik. On dört yıla sari haklar bakımından nasıl güncelleyeceğiz, onu öğrenmek istiyorum Başkanım.

YARGITAY 22. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI SERACETTİN GÖKTAŞ – Sayın Başkanım, zaten bunlar işçi aslında, iş sözleşmesiyle çalışan kişiler bunlar. Bunların sözleşmeleri var aslında fakat yönetmelik ya da yönetim kurulu kararıyla özlük hakları belirlendiği için yönetmelik aslında sözleşmenin eki mahiyetindedir, biz öyle değerlendiriyoruz. Bunların geçmişe dönük hakları yine yönetim kurulu kararı çerçevesinde. Nitekim -İsmail Bey bahsettiler- aslında başka kamu kurumlarından kapsam dışı personel geldiği zaman biz onların haklarını yönetim kurulu kararları çerçevesinde belirleyerek hüküm altına alıyoruz yönetim kurulu ya da yönetmelikler çerçevesinde.

BAŞKAN – Ama karara bağlamış bunu Sayıştay, Anayasa Mahkemesinin görüşü var bu konuda.

YARGITAY 22. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI SERACETTİN GÖKTAŞ – Şimdi, tabii şöyle bir şey...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Hepsiyle ilgili değil.

YARGITAY 22. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI SERACETTİN GÖKTAŞ – Hepsi için değil Sayın

Başkanım. Zaten Uyuşmazlık Mahkemesi aslında özelleştirme kapsamındaki KİT’ler bakımından böyle bir ilke kararı alır.

BAŞKAN – Başkanım, bakın, benim aşağı yukarı avukatlığımın on yılı işçilik sıfatının tespitine ilişkin davaların tartışılmasıyla geçti. Çok birikim var, çok çalışmalar var vesaire. Doğrusu bu sadece Adalet Bakanlığının veya Anayasa’nın 142’nci maddesindeki kriterlerin... Yani yasama organı, görevi, usulü belirleme yetkisine sahiptir yani görev kuralını ihdas etme tekeliyle çözülemez. Bunları kesimlerle beraber ciddi bir çalışma yapıp, görüşler alınıp yüksek seviyede... Doğrusu Anayasa’da karmaşıklık var, 128’inci maddede ve diğerinde, doğrusu Anayasa... Şimdi, dünyada bir defa farklı bir model geliyor. Burada tabii bir önerge yok, benim yapabileceğim bir şey yok.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Başkanım, affedersiniz.

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Şimdi, 5510 sayılı Kanun’un 101’inci maddesinde de benzer bir hüküm getirildi, denildi ki: “Bundan sonra bu hususlar iş mahkemelerinin görevindedir.”

BAŞKAN – Geçmişe doğru nasıl yürütüyor?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Anayasa Mahkemesine gitti bu konu. Anayasa Mahkemesi dedi ki: “8/10/2008’den önce memuriyete başlamış olanlar idari yargıda, bu tarihten sonra memuriyete başlamış olanlar adli yargıdadır.”

BAŞKAN – Şimdi ne yapacağız? O düalizmi yine çözemeyeceğiz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Anayasa Mahkemesi...

BAŞKAN – Çözemiyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) –... aynı hukuki statüde olanlara farklı 2 yargı alanı getirdi.

BAŞKAN – Yani, çözmüş olmuyor.

Buyurun Hâkimim.

YARGITAY 22. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI SERACETTİN GÖKTAŞ – Sayın Başkanım, bunlar açısından şu anda bir tek işe iade edildiğimiz olayda fark var. Bunun dışında, özlük hakları itibarıyla...

BAŞKAN – Sürekli çalışacak işte, orada dayanıklı bir istihdam ilişkisi var, beri tarafta...

YARGITAY 22. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI SERACETTİN GÖKTAŞ – Evet. Şimdi, idari yargıda... Örneğin, bunların iş sözleşmeleri feshedildiğinde idari yargıya gittiğinde mutlak anlamda bir geçersizlik söz konusu.

BAŞKAN – Kesin mi diyorsunuz?

YARGITAY 22. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI SERACETTİN GÖKTAŞ – Kesindir.

BAŞKAN – Mesela “Bu idari sözleşmedir.” der ve Uyuşmazlık Mahkemesi kararını benimser, o risk yok mu?

YARGITAY 22. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI SERACETTİN GÖKTAŞ – Bunu tabii idari yargı kesin olarak iade ediyor; bağlayıcıdır, bunu başlatmamak gibi bir lüksü yoktur idarenin.

BAŞKAN – Yok, yok, şimdi “Memur statüsündeyim.” diyor, “Sözleşmeli personel statüsündeyim.” diyor veya “Kamu ajanları rejimine tabiyim.” diyor. O zaman idari yargı buna müdahale etmez mi “Hizmet akdi değildir.” demez mi? Yani bunu iyi tartışmak lazım.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – İdari yargı kıdem tazminatı davasına nasıl bakıyor?

BAŞKAN – Bakamayacak zaten.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bakıyor işte Başkanım, şu anda bakıyor.

BAŞKAN – Tam yargı davası ya. Ona idari yargı bakmayacak, iş mahkemesi bakacak. Sorun çözülüyor.

Arkadaşlar, Komisyon Başkanı olarak ben riskleri işaret ediyorum. Bunu tartışmak yıllar aldı, benim yıllarımı aldı ama Anayasa’nın 128’inci maddesi de rasyonel. Tarafların oluru alacak, konsensüs ortaya koyacak bir deformasyona gidilmedikçe bunu çözmek... Yani, çözdük deriz ama çözmüş olmayız, bu sorun da geçmişe etkinlik bakımından -geriye doğru zaten intikal maddesi de yok-sorunu çözmez.

Bir adet önerge vardır, okutuyorum:

TBMM Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan İş Mahkemeleri Kanunu Tasarısı’nın 40’inci maddesinin tasarı metni içinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan

Mehmet Gökdağ

Necati Yılmaz

Muğla

Gaziantep

Ankara

Gerekçe:

Bu düzenlemeyle Türkiye Petrolleri AO Genel Müdürlüğü, BOTAŞ, Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü, TEMSAN ile T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı portföyündeki bazı kuruluşlarda çalışan binlerce kapsam dışı personelin kamu personeli olma statüsü değiştirilerek idareyle ortaya çıkacak ihtilafların idari yargı yerine iş mahkemelerinde görülmesi öngörülmüştür.

Bu düzenlemeden etkilenecek olan kamu personelinin çalıştığı TPAO, sermayesinin tamamı devlete ait bir iktisadi devlet teşekkülüdür. BOTAŞ, kamu iktisadi teşebbüsü (KİT) olarak yapılandırılmıştır. Türkiye Elektromekanik Sanayii AŞ-TEMSAN T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının ilgili kuruluşu statüsüyle faaliyetlerini sürdürmektedir. Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü ise Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının ilgili kuruluşu olarak faaliyet göstermektedir. Bu kuruluşlar, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri kapsamında olan ve sermayesinin tamamı devlete ait olan kuruluşlardır.

Bu kuruluşlarda, toplu iş sözleşmesi kapsamında olmayan personelin statüsü “kapsam dışı personel” olarak tanımlanmış, bu personelin özlük hakları idarelerin tek taraflı yürürlüğe koyduğu yönetmeliklerle düzenlenmiştir.

TC Anayasası’nın “Kamu Hizmeti Görevlileriyle İlgili Hükümler” başlığı altında yer alan 128’inci maddesinde “Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. “ hükmüne yer verilmiştir. Bu maddeyle iktisadi devlet teşekkülü ile kamu iktisadi kuruluşunun ortak adı olan “Kamu İktisadi Teşebbüsleri” bünyesinde görev yapan personelin kamu görevlisi vasfında olduğu açıkça ifade edilmiştir.

Bunun yanı sıra, Anayasa Mahkemesinin 22/12/1988 gün ve 555 sayılı ve 4/4/1991 gün ve E.90/12, K.91/7 sayılı kararlarında, KİT’lerde kamu hizmetlerinin yürütülmesiyle ilgili kararların idari nitelik taşıdığı ve asli ve sürekli kamu görevini yerine getiren çalışanlar hakkındaki işlemlerin de aynı nitelikte olup bu bağlamda yönetim ile görevlileri arasındaki ilişkinin idare hukuku ilkelerine dayanan kamu hukuku ilişkisi olduğu ve bunların yönetimle olan ilişkilerinden doğan uyumsuzlukların kamu hukukuna göre idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği görüşüne yer verilmiştir.

Yine, Uyuşmazlık Mahkemesinin 22/1/1996 tarih ve 1996/1 sayılı kararında, yasal düzenleme yapılmış olmasa dahi idarelerin yönetmelik hükümleriyle personelinin özlük haklarının düzenlenmesinin idari bir işlem olduğu kabul edilmiş ve kamu iktisadi teşebbüslerinde “kapsam dışı statüde çalışan” personelin kurumlarıyla olan ilişkilerinden doğan anlaşmazlığın çözüm yerinin idari yargı olduğuna oy birliğiyle karar verilmiştir. Uyuşmazlık Mahkemesinin bu kararıyla kapsam dışı personelin özlük haklarına ilişkin ihtilafların çözüm yeri idare mahkemeleri ve Danıştay dava daireleri hâline gelmiştir. Uyuşmazlık Mahkemesinin 3/2/2009 tarih ve 2009/39 sayılı Kararı’nda da benzer görüş tekrar edilmiş, söz konusu davaların idari yargıda ele alınmasına devam edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mahkeme kararlarına istinaden, kapsam dışı personelin özlük haklarına ilişkin ihtilafların idari yargıda çözülmesi gerektiği çok açık olup bu husus Anayasa’da belirtilen kamu görevlisi olma durumunun da bir neticesidir.

Meclise sevk edilen yasa taslağının 40’ıncı maddesi, bu durumun aksine, ihtilafların iş mahkemelerinde çözülmesini öngörmektedir. Bu durumun, Anayasa ve yüksek yargı organları kararlarına aykırılık oluşturduğu çok açıktır.

Tasarının yasalaşması hâlinde; bu kuruluşlarda çalışan toplu iş sözleşmesine tabi işçiler dışındaki emekliliğine daha uzun yıllar olan kamu görevlisi binlerce kıdemli kapsam dışı personelin en kısa zamanda resen emekli edilmesi söz konusu olacaktır. Bu personelin işten çıkarılmaları durumunda, kamu görevlisi olma statüsü ortadan kaldırıldığı için konu bireysel işçi-işveren ilişkisi olarak görülüp özel hukuk hükümlerine tabi tutulacak ve idari mahkemeleri yerine iş mahkemesine dava açılacaktır. İş Kanunu hükümlerine göre, mahkeme işe iade kararı verse bile idare söz konusu personeli tekrar işe almayacak, yerine tazminat ödeme yolunu seçecektir,

Sonuç olarak, Anayasa’ya ve yargı kararlarına açık aykırılık oluşturan ve binlerce kapsam dışı kamu görevlisinin hukuki statüsünü değiştirip özlük haklarının ve iş güvencelerinin yok edilmesine yol açıp kurumsal hafızaya sahip, bilgi birikimli ve tecrübeli çalışanların resen emeklilikle kurumlarıyla ilişkileri kesilecek; bu durum aynı zamanda TPAO, BOTAŞ, Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü ve TEMSAN’ın vermiş olduğu kamu hizmetlerinin nitelikli yerine getirilmesinde de zafiyete neden olacaktır.

Belirtilen gerekçelerle, 37’nci maddenin tasarısı metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN – Alın teri değil, beyin teri dökmüşsünüz. Türk edebiyatında “beyin teri” “Siyaset Hukuku Sorunları” adlı kitabımın ikinci cildinde ilk defa kullanılmış ve siyasette de yakın geçmişten itibaren tedavüle sokulmuş, kullanıyorlar, beyin teri, akıl teri.

Peki, önergeyi yüksek kabullerinize arz ediyorum efendim: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Arkadaşlar, bakın, işin selameti bu maddeyi askıya almaktan geçer. Bu, ciddidir, yani hem sosyal kesimler bakımından yol açacağı sonuçlar hem iş yargısında ve idari yargıda meydana gelecek kombinezonlar bakımından soruna adaydır, ben olsam çalışırım, Anayasa temelinde çözerim. Yoksa, yok çöremezsin, çözediler zaten, yıllardır çözediler.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Çözülür.

BAŞKAN - Evet, İsmail Bey, tamam “çözülür” diyor ama öyle kolay değil 128 varken.

Evet, buyurun.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Mülga 5521 sayılı Kanun gereğince kurulan iş mahkemeleri, bu Kanun uyarınca kurulmuş iş mahkemeleri olarak kabul edilir. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış olan davalar, açıldıkları mahkemelerde görülmeye devam olunur.

(2) Bu Kanunun dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümleri, bu hükümlerin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla ilk derece mahkemeleri ve bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtayda görülmekte olan davalar hakkında uygulanmaz.

(3) Başka mahkemelerin görev alanına girerken bu Kanunla iş mahkemelerinin görev alanına dahil edilen dava ve işler, iş mahkemelerine devredilmez; kesinleşinceye kadar ilgili mahkemeler tarafından görülmeye devam olunur.

(4) İlk derece mahkemeleri tarafından bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen kararlar, karar tarihindeki kanun yoluna ilişkin hükümlere tabidir.

BAŞKAN – Şimdi “kesinleşinceye kadar görülür” ibaresi yani 3’üncü fıkra... Ya, “Kesinleştikten sonra da yine görülecek hâlleri var.” anlamına gelmiyor mu? “Görülür.” diyeceksiniz. Yani kesinleştikten sonra bir davanın görülmesi var, yargılanmanın yenilenmesi falan, neyse.

Evet, söz yok, önerge yok, zihinler yoruldu.

Yüksek Komisyonun oylarına sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Buyurun.

Yürürlük

MADDE 41- (1) Bu Kanunun;

a) 3 üncü, 11 inci ve 12 nci maddeleri yayımı tarihinden üç ay sonra,

b) 17 nci maddesi 1/1/2018 tarihinde,

c) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,

yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Evet.

YASAMA UZMANI TANER GEÇMEZ – Başkanım, burada sadece 17’nci madde yürürlük, çıkarıldığı için (b)’yi de çıkaracağız.

BAŞKAN – Tamam redaksiyondan hallederiz.

Düşürülen madde de buraya atıf konusu kılınmış. Yansımali düzenlemedir, oylamamıza gerek yok.

Maddeyi bu şekilde oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 42- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Tümünü oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Komisyon aşaması itibarıyla tasarı kabul edilmiş ama tasarılşması Genel Kurulun iradesine talik olunmuştur. Kanunlaştırma imkânımız yok.

Şimdi, redaksiyon yetkisini istiyorum arkadaşlar: Kabul edenler... Kabul Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcüleri okutuyorum:

Ali Özkaya, Yılmaz Tunç, Hakan Çavuşoğlu, Cahit Özkan, Kerem Ali Sürekli.

BAŞKAN – Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

5 Temmuz Çarşamba günü saat 14.00'e kadar Komisyonumuza muhalefet şerhleri teslim edilmek üzere süre veriyorum.

Arkadaşlar, sabrınız için teşekkür ediyorum. Hayırlı olsun diyorum. Diğer komisyonların da bu tür bir uyumla tasarılarını sonuçlandırmasını istiyorum.

Kapanma Saati: 01.07

